

Top. Biblioth. Supplic. M. Museum. Berlin.

505

DEMOSTHENIS ORATIONES

EX RECENSIONE

GUILLIELMI DINDORFII.

EDITIO QUARTA CORRECTIOR

CURANTE

FRIDERICO BLASS.

VOL. I. PARS II.
ORATIONES XVIII^{ed}—XIX.

LIPSIAE
IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.
MDCCCLXXXV.

LIPSIÆ: TYPIS B. G. TEUBNERI.

XVIII.

ΠΕΡΙ ΚΤΗΣΙΦΩΝΤΟΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ
ΣΤΕΦΑΝΟΥ.

ΔΙΒΑΝΙΟΥ ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Τείχος μὲν ὁ ῥήτωρ ὑπὲρ Ἀθηναίων προὔβαλε τὸν
 συνήθων τούτων καὶ χειροποιήτων ἀρραγέστερόν τε καὶ βέλ-
 τιον, τὴν τ' εἰς τὴν πόλιν εὐνοίαν καὶ περὶ λόγους δεινό-
 τητα, ὡς αὐτὸς εἶρηκεν „οὐ λίθοις καὶ πλίνθοις τὰς Ἀθήνας
 ὠχύρωσα, ἀλλὰ μεγάλαις δυνάμεσι καὶ πολλῇ τινὶ συμμαχίᾳ,
 τῇ μὲν ἐκ γῆς, τῇ δ' ἐκ θαλάττης“· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς
 τὸν χειροποιήτον περίβολον οὐ μικρὰ τῇ πόλει συνεβάλετο.
 πεπονηκότος γὰρ κατὰ πολλὰ μέρη τοῦ τείχους τοῖς Ἀθη-221
 ναίοις, ἐπειδὴ ἔδοξεν ἀνορθοῦν αὐτό, ἠρέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον
 ἄνδρες δέκα, φυλῆς ἐκάστης εἷς, οὓς ἔδει τὴν ἐπιμέλειαν
 2 παρέχεσθαι ψιλὴν· τὸ γὰρ ἀνάλωμα δημόσιον. εἷς τοίνυν
 τούτων καὶ ὁ ῥήτωρ γενόμενος, οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τὴν
 ἐπιμέλειαν μόνην εἰσῆνεγκε τῇ χρεῖᾳ, ἀλλὰ τὸ μὲν ἔργον
 ἀμέμπτως ἀπετέλεσε, τὰ δὲ χρήματ' ἔδωκεν οἴκοθεν τῇ πόλει.
 ἐπήνεσεν αὐτοῦ τὴν εὐνοίαν ταύτην ἢ βουλήν, καὶ τὴν προ-
 θυμίαν ἡμεῖς αὖτε στεφάνῳ χρυσῷ· ἔτοιμοι γὰρ Ἀθηναῖοι
 3 πρὸς τὰς χάριτας τῶν εὖ ποιοούντων. Κτησιφῶν δ' ἦν ὁ
 τὴν γνώμην εἰπὼν ὡς δεῖ στεφανῶσαι τὸν Δημοσθένην, ἐν
 μὲν καιρῷ τοῖς Διονυσίοις, ἐν δὲ τόπῳ τῷ τοῦ Διονύσου
 θεάτρῳ, ἐν δὲ θεαταῖς πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν, οὓς ἡ πανήγυρις
 συνήγαγε· καὶ τούτων ἐναντίον ἀνειπεῖν τὸν κήρυκα, ὅτι
 στεφανοῖ Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα ἢ πόλις ἀρετῆς
 4 συμπάσης ἕνεκα καὶ εὐνοίας τῆς πρὸς αὐτήν. ἦν οὖν παν-
 ταχόθεν ἡ τιμὴ θαυμαστή· διὸ καὶ φθόνος αὐτῆς ἦψατο,
 καὶ τοῦ ψηφίσματος ἀπηνέχθη παρανόμων γραφή. Αἰσχίνης
 γὰρ ἐχθρὸς ὢν τοῦ Δημοσθένους ἀγῶνα παρανόμων ἐπήγ-
 γειλε Κτησιφῶντι, λέγων ἄρχοντα γεγονότα τὸν Δημοσθένην

καὶ μὴ δόντα λόγον ὑπεύθυνον εἶναι, νόμον δὲ κελεύειν τοὺς ὑπευθύνους μὴ στεφανοῦν, καὶ πάλιν νόμον παρεχόμενος τὸν κελεύοντα, ἐὰν μὲν τιν' ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναῖον στεφανοῖ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸν στέφανον ἀναγορεύεσθαι, ἐὰν δ' ἡ βουλή, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ἀλλαχόθι δὲ μὴ ἐξεῖναι.²²²

5 φησὶ δὲ καὶ τοὺς ἐπαίνους εἶναι τοὺς ἐπὶ τῷ Δημοσθένει ψευδεῖς· μὴ γὰρ πεπολιτεῦσθαι καλῶς τὸν ρήτορα, ἀλλὰ καὶ δωροδόκον εἶναι καὶ πολλῶν κακῶν αἴτιον τῇ πόλει. καὶ τάξει γε ταύτῃ τῆς κατηγορίας Αἰσχίνης κέχρηται, πρῶτον εἰπὼν περὶ τοῦ τῶν ὑπευθύνων νόμου καὶ δεύτερον περὶ τοῦ τῶν κηρυγμάτων καὶ τρίτον περὶ τῆς πολιτείας· ἡξίωσε

6 δὲ καὶ τὸν Δημοσθένην τὴν αὐτὴν τάξιν ποιήσασθαι. ὁ δὲ ρήτωρ καὶ ἀπὸ τῆς πολιτείας τὴν ἀρχὴν ἐποιήσατο καὶ πάλιν εἰς ταύτην τὸν λόγον κατέστρεψε, τεχνικῶς ποιῶν· δεῖ γὰρ ἄρχεσθαι τ' ἀπὸ τῶν ἰσχυροτέρων καὶ λήγειν εἰς ταῦτα· μέσα δὲ τέθεικε τὰ περὶ τῶν νόμων, καὶ τῷ μὲν περὶ τῶν ὑπευθύνων ἀντιτίθῃσι διανοίας, τῷ δὲ περὶ τῶν κηρυγμάτων νόμον ἕτερον ἥτοι νόμου μέρος, ὥς φησιν αὐτός, ἐν ᾧ συγκεχώρηται καὶ ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττειν, ἐὰν ὁ δῆμος ἡ ἡ βουλή τοῦτο ψηφίσῃται.

★
ΕΤΕΡΑ ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Ἀθηναῖοι καὶ Θηβαῖοι πολεμοῦντες πρὸς Φίλιππον, ἐν Χαιρωνείᾳ, πόλει τῆς Βοιωτίας, ἡττήθησαν. ἐπικρατήσας οὖν ὁ Μακεδὼν, φρουρὰν μὲν εἰς τὰς Θήβας ἐνέβαλε, καὶ εἶχεν ὑπὸ χεῖρα τὴν πόλιν δουλεύουσαν. ἐλπίσαντες οὖν τὸ αὐτὸ παθεῖν Ἀθηναῖοι, καὶ ὅσον οὐδέπω καθ' αὐτῶν ἥξειν προσδοκῶντες τὸν τύραννον, ἐσκέψαντο τὰ πεποννηκότα μέρη τῷ²²³ χρόνῳ τοῦ τείχους ἐπανορθώσασθαι, καὶ δὴ ἀφ' ἐκάστης φυλῆς τειχοποιοὶ προεβλήθησαν. τοιόνδε καὶ ἡ Πανδιονίς ἐξ ἑαυτῆς εἴλετο πρὸς τὴν χρεῖαν τὸν ρήτορα. τῆς τοίνυν ἐργασίας ἐν χερσὶν οὕσης, προσδεηθεὶς ἔτι χρημάτων μετὰ τὰ δεδομένα ὑπὸ τῆς πόλεως, ὁ ρήτωρ ἐκ τῶν ἰδίων ἐδαπάνησε, καὶ οὐκ ἐλογίσατο αὐτὰ τῇ πόλει, ἀλλὰ κατεχαρίσατο.

2 ταύτην ἀφορμὴν ὁ Κτησιφῶν, εἰς τῶν πολιτευομένων, δεξά-
 μενος, εἰσήνεγκε γνῶμην ἐν τῇ βουλῇ περὶ αὐτοῦ τοιαύτην,
 „ἐπειδὴ διατελεῖ Δημοσθένης ὁ Δημοσθένους παρ' ὅλον τὸν
 βίον εὐνοίαν εἰς τὴν πόλιν ἐπιδεικνύμενος, καὶ νῦν δὲ
 τειχοποιὸς ὢν καὶ προσδεηθεὶς χρημάτων οἴκοθεν παρέσχε
 καὶ ἔχαρίσατο, διὰ τοῦτο δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ
 στεφανοῦσθαι αὐτὸν χρυσέῳ στεφάνῳ, ἐν τῷ θεάτρῳ, τρα-
 γῳδίῳ ἀγομένων καινῶν“ [ἴσως ὅτε πλήθη συντρέχει ἐπι-
 3 θυμοῦντα καινὰ δράματα βλέπειν]. εἰσαγομένου τοίνυν καὶ
 εἰς τὸν δῆμον τοῦ προβουλευματος, ἐφίσταται τοῦ Κτησι-
 φῶντος κατήγορος Αἰσχίνης, ἐκ τῆς πολιτείας ὑπάρχων ἐχθρὸς,
 παράνομον εἶναι φάσκων πρὸς τρεῖς νόμους τὸ ψήφισμα,
 ἓνα μὲν τὸν κελεύοντα τὸν ὑπεύθυνον μὴ στεφανοῦσθαι,
 πρὶν ἂν δῶ τὰς εὐθύνας· οὐπω δὲ ταύτας, φησὶν, ὁ Δημο-
 σθένης ἐδεδώκει, καὶ τὰ θεωρικὰ διοικῶν καὶ τειχοποιῶν,
 καὶ ἔδει ἀναμεῖναι καὶ ἐπισχεῖν τὸ γέρας, ἕως ἂν ὁφθῇ κα-
 4 θαρὸς ἐξετασθεὶς. δεύτερον δ' ἀναγινώσκει νόμον τὸν κε-
 λεύοντα ἐν πυκνῇ στεφανοῦσθαι, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, διαβάλλων²²⁴
 τοὺς πολίτας τοὺς δεξαμένους ἐν τῷ θεάτρῳ ἀναγορευθῆναι
 τοῦ Δημοσθένους τὸν στέφανον. ὁ δὲ τρίτος νόμος εἰς τὴν
 ὅλην ὁρᾷ τοῦ βίου καὶ τῆς πολιτείας ἐξέτασιν· κελεύει γὰρ
 μηδέποτε ψευδῇ γράμματα εἰς τὸ Μητροῶν εἰσάγειν, ἔνθα
 ἐστὶν ὅλα τὰ δημόσια γράμματα. ἐψεύσατο δὲ, φησὶν, εὐνοίαν
 καὶ σπουδὴν μαρτυρήσας τῷ Δημοσθένει· κακόνους γὰρ
 5 μᾶλλον καὶ πολέμιος εὐρίσκεται τῇ πατρίδι. τούτου τοῦ
 νόμου χρησίμου τυγχάνοντος τοῦ τρίτου, ἀντιλαβόμενος ὥσπερ
 τινὸς ἀγκύρας ὁ ῥήτωρ κατεπάλαυσε τὸν ἀντίδικον, μεθόδῳ
 δεινοτάτῃ καὶ σοφωτάτῃ τῇ περὶ τοῦ κατηγόρου χρησάμενος·
 ἐκεῖθεν γὰρ ἔσχε λαβὴν ἔλεῖν καὶ καταγωνίσασθαι τὸν πο-
 λέμιον. τοὺς μὲν γὰρ ἄλλους δύο νόμους, τὸν τε τῶν ὑπευ-
 θύνων καὶ τὸν τοῦ κηρύγματος, εἰς τὸ μέσον τοῦ λόγου
 ἀπέριψε, στρατηγικῶς „κακὸς δ' εἰς μέσον ἐλάσας“, τῷ
 δ' ἰσχυροτάτῳ εἰς τὰ ἄκρα προσκέχρηται, τὸ σαθρὸν τῶν
 6 ἄλλων ἐξ ἑκατέρου ῥωννύς. ἔοικε δὲ καὶ διοικῶν πρὸς τὸ

συμφέρον τὸν λόγον, καὶ οὐ σφόδρα ἀναιδῶς τὴν τέχνην ἐπιδεικνύμενος. δοκῶν γὰρ ἐν πρώτοις ὑπερβαίνειν τὸ νόμιμον, ἑτέρῳ τρόπῳ τῷ νομίμῳ προσκέχρηται· καὶ γὰρ νόμον ἀνέγνω Αἰσχίνης τὸν περὶ τῶν γραφόντων ψευδῆ, πρὸς ὃν ὁ δῆτωρ ἀποκρινόμενος εὔρε καιρὸν εἰς μέσον ἀγαγεῖν τὰ ἑαυτοῦ πολιτεύματα, ὥς νομίμῳ μαχόμενος. καὶ ἡ μὲν διοίκησις τοῦ λόγου τοιαύτη, κεφάλαιον δ' ἰσχυρὸν τῷ μὲν Αἰσχίνῃ τὸ νόμιμον, τῷ δὲ δῆτορι τὸ δίκαιον, κοινὸν δ' ἀπὸ τοῦ ἴσου τὸ συμφέρον, οὐκ ἔχον φανεράν τὴν ἐξέτασιν. ἡ στάσις ἔγγραφος πραγματική· περὶ δῆτοῦ γὰρ τὸ ψήφισμα.²²⁵

7 Τῆς δὲ γραφῆς ἔτι Φιλίππου ζῶντος ἀποτεθείσης, ἐπ' Ἀλεξάνδρου διαδεξαμένου τὴν ἀρχὴν ὁ λόγος ἐστὶ καὶ ἡ κρίσις. ὥς γὰρ ἀπέθανε Φίλιππος καὶ τὴν φρουρὰν οἱ Θηβαῖοι τεθαρσηκότες ἐξέβαλον, ὁ μὲν Ἀλέξανδρος ὡς καταφρονηθεὶς τὰς Θήβας κατέσκαψεν, εἴτα μεταγνοὺς ἐπὶ τῷ πεπραγμένῳ ἐξεχώρησε τῆς Ἑλλάδος αἰσχυνόμενος καὶ κατὰ τῶν βαρβάρων ἐστράτευσεν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι καιρὸν ἔχειν ἐνόμισαν κρίσει παραδοῦναι τοὺς προδότας τοὺς τὴν Ἑλλάδα ἀδικήσαντας, καὶ οὕτω συνεκροτήθη τὸ δικαστήριον.

Πρῶτον μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς θεοῖς εὐχομαι πᾶσι καὶ πάσαις, ὅσῃν εὐνοίαν ἔχων ἐγὼ διατελῶ τῇ τε πόλει καὶ πᾶσιν ὑμῖν, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι παρ' ὑμῶν εἰς τουτονὶ τὸν ἀγῶνα, ἔπειθ' ὅπερ ἐστὶ μάλισθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῆς ὑμετέρας εὐσεβείας τε καὶ δόξης, τοῦτο παραστήσαι τοὺς θεοὺς ὑμῖν, μὴ τὸν ἀντίδικον σύμβουλον ποιήσασθαι περὶ τοῦ πῶς ἀκούειν ὑμᾶς²²⁶

2 ἐμοῦ δεῖ (σχέτλιον γὰρ [ἂν εἴη] τοῦτό γε), ἀλλὰ τοὺς νόμους καὶ τὸν ὅρκον, ἐν ᾧ πρὸς ἅπασιν τοῖς ἄλλοις δικαίοις καὶ τοῦτο γέγραπται, τὸ ὁμοίως ἀμφοῖν ἀκροάσεσθαι. τοῦτο δ' ἐστίν, οὐ μόνον τὸ μὴ προκατεγνώκεναι μηδέν, οὐδὲ τὸ τὴν εὐνοίαν ἴσῃ ἀποδοῦναι,

ἀλλὰ τὸ καὶ τῇ τάξει καὶ τῇ ἀπολογίᾳ, ὡς βεβούληται καὶ προήρηται τῶν ἀγωνιζομένων ἕκαστος, οὕτως ἔᾶσαι χρήσασθαι.

- 3 Πολλὰ μὲν οὖν ἔργω' ἐλαττοῦμαι κατὰ τουτονὶ τὸν ἀγῶν' Αἰσχίνου, δύο δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ μεγάλα, ἔν μὲν, ὅτι οὐ περὶ τῶν ἴσων ἀγωνίζομαι· οὐ γάρ ἐστιν ἴσον νῦν ἐμοὶ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας διαμαρτεῖν, καὶ τούτῳ μὴ ἐλεῖν τὴν γραφήν, ἀλλ' ἐγὼ μὲν — οὐ βούλομαι δυσχερὲς εἰπεῖν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, οὗτος δ' ἐκ περιουσίας κατηγορεῖ· ἕτερον δ', ὃ φύσει πᾶσιν [ἀνθρώποις] ὑπάρχει, τῶν μὲν λοιδοριῶν [καὶ τῶν κατηγοριῶν] ἀκούειν ἡδέως, τοῖς ἐπαι-
- 4 νοῦσιν δ' ἑαυτοὺς ἄχθεσθαι· τούτων τοίνυν ὃ μὲν ἐστι πρὸς ἡδονήν, τούτῳ δέδοται, ὃ δὲ πᾶσιν ὡς ἔπος εἰπεῖν ἐνοχλεῖ, λοιπὸν ἐμοί. κἂν μὲν εὐλαβούμενος [τοῦτο] μὴ λέγω τὰ πεπραγμέν' ἐμαυτῷ, οὐκ ἔχειν ἀπολύσασθαι τὰ κατηγορημένα δόξω, οὐδ' ἐφ' οἷς ἀξιῶ τιμᾶσθαι δεικνύναι· ἐὰν δ' ἐφ' ᾧ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω, πολλάκις λέγειν ἀναγκασθήσομαι περὶ ἐμαυτοῦ. πειράσομαι μὲν οὖν ὡς μετριώτατα τοῦτο²²⁷ ποιεῖν· ὃ τι δ' ἂν τὸ πρᾶγμα αὐτ' ἀναγκάξῃ, τούτου τὴν αἰτίαν οὗτός ἐστι δίκαιος ἔχειν ὃ τοιοῦτον ἀγῶν' ἐνστησάμενος.

- 5 Οἶμαι δ' ὑμᾶς ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάντας ἂν ὁμολογῆσαι, κοινὸν εἶναι τουτονὶ τὸν ἀγῶν' ἐμοὶ καὶ Κτησιφῶντι, καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἄξιον σπουδῆς ἐμοί· πάντων μὲν γὰρ ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι καὶ χαλεπόν, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίνῃ, μάλιστα δὲ τῆς παρ' ὑμῶν εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας,
- 6 ὅσῳ περ καὶ τὸ τυχεῖν τούτων μέγιστόν ἐστιν. περὶ τούτων δ' ὅντος τουτουὶ τοῦ ἀγῶνος ἀξιῶ καὶ δέομαι

- πάντων ὁμοίως ὑμῶν, ἀκοῦσαί μου περὶ τῶν κατηγορημένων ἀπολογουμένου δικαίως, ὥσπερ οἱ νόμοι κελεύουσιν, οὓς ὁ τιθεὶς ἐξ ἀρχῆς Σόλων, εὖνους ὦν ὑμῖν καὶ δημοτικός, οὐ μόνον τῷ γράψαι κυρίους ᾤετο δεῖν εἶναι, ἀλλὰ καὶ τῷ τοὺς δικάζοντας ὁωμοκέναι,
- 7 οὐκ ἀπιστῶν ὑμῖν, ὥς γ' ἐμοὶ φαίνεται, ἀλλ' ὁρῶν ὅτι τὰς αἰτίας καὶ τὰς διαβολάς, αἷς ἐκ τοῦ πρότερος λέγειν ὁ διώκων ἰσχύει, οὐκ ἐνι τῷ φεύγοντι παρελθεῖν, εἰ μὴ τῶν δικαζόντων ἕκαστος ὑμῶν, τὴν πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσέβειαν φυλάττων, καὶ τὰ τοῦ λέγοντος ὑστέρου δίκαια εὐνοϊκῶς προσδέξεται, καὶ παρασχὼν αὐτὸν ἴσον καὶ κοινὸν ἀμφοτέροις ἀκροατήν, οὕτω τὴν διάγνωσιν ποιήσεται περὶ ἀπάντων.
- 8 Μέλλων δὲ τοῦ τ' ἰδίου βίου παντὸς ὥς ἔοικε λόγον διδόναι τήμερον, καὶ τῶν κοινῇ πεπολιτευμένων, βούλομαι πάλιν τοὺς θεοὺς παρακαλέσαι καὶ ἐναντίον ὑμῶν εὐχομαι, πρῶτον μὲν, ὅσῃν εὖνοιαν ἔχων διατελῶ τῇ πόλει, τοσαύτην ὑπάρξαι μοι, ἐπειδ' ὅ τι μέλλει²²⁸ συνοίσειν καὶ πρὸς εὐδοξίαν κοινῇ καὶ πρὸς εὐσέβειαν [ἐκάστῳ], τοῦτο παραστήσαι πάσιν ὑμῖν περὶ ταυτησὶ τῆς γραφῆς γινῶναι.
- 9 Εἰ μὲν οὖν περὶ ᾧ ἐδίωκε μόνον κατηγορήσεν Αἰσχίνης, καὶ γὰρ περὶ αὐτοῦ τοῦ προβουλεύματος εὐθὺς ἂν ἀπελογούμην· ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐλάττω λόγον τᾶλλα διεξιὼν ἀνήλωκεν καὶ τὰ πλεῖστα κατεψεύσατό μου, ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ δίκαιον ἅμα, βραχὲ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τούτων εἰπεῖν πρῶτον, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν τοῖς ἔξωθεν λόγοις ἡγμένος, ἀλλοτριώτερον τῶν ὑπὲρ τῆς γραφῆς δικαίων ἀκούῃ μου.
- 10 Περὶ μὲν δὴ τῶν ἰδίων ὅσα λαιδορούμενος βεβλασφήμηκε περὶ ἐμοῦ, θεάσασθ' ὥς ἀπλᾶ καὶ δίκαια λέγω.

- εἰ μὲν ἴστε με τοιοῦτον[, οἷον οὗτος ἤτιᾱτο] — οὐ γὰρ ἄλλοθί που βεβίωκα [ἢ παρ' ὑμῖν] —, μηδὲ φωνὴν ἀνάσχησθε, μηδ' εἰ πάντα τὰ κοίν' ὑπέρευν πεπολίτευμαι, ἀλλ' ἀναστάντες καταψηφίσασθ' ἤδη· εἰ δὲ πολλῶ βελτίω τούτου καὶ ἐκ βελτιόνων, καὶ μηδενὸς τῶν μετριῶν, ἵνα μηδὲν ἐπαχθὲς λέγω, χεῖρονα καὶ με καὶ τοὺς ἐμοὺς ὑπειλήφατε καὶ γινώσκετε, τούτῳ μὲν μηδ' ὑπὲρ τῶν ἄλλων πιστεύετε (δῆλον γὰρ ὡς ὁμοίως ἅπαντ' ἐπλάττετο), ἐμοὶ δ', ἣν παρὰ πάντα τὸν χρόνον εὐνοίαν ἐνδέδειχθ' ἐπὶ πολλῶν ἀγώνων τῶν προ-
- 11 ^{τερων}, καὶ νυνὶ παράσχεσθε. κακοήθης δ' ὢν Αἰσχίνην τοῦτο παντελῶς εὐήθης ᾤήθης, τοὺς περὶ τῶν πεπραγμένων καὶ πεπολιτευμένων λόγους ἀφέντα με, πρὸς τὰς λοιδορίας τὰς παρὰ σοῦ τρέψεσθαι. οὐ δὴ ποιήσω τοῦτο· οὐχ οὕτω τετύφωμαι· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῶν πεπο-229 λιτευμένων ἃ κατεψεύδου καὶ διέβαλλες, ἐξετάσω, τῆς δὲ πομπείας ταύτης τῆς ἀνέδην, ὕστερον, ἂν βουλομένοις/ἢ τουτοισί, μνησθήσομαι.
- 12 Τὰ μὲν οὖν κατηγορημένα πολλὰ καὶ περὶ ὧν ἐνίων μεγάλας καὶ τὰς ἐσχάτας οἱ νόμοι διδόασιν τιμωρίας· τοῦ δὲ παρόντος ἀγῶνος ἡ προαίρεσις αὐτή, ἐχθροῦ μὲν ἐπήρειαν ἔχει καὶ ὕβριν καὶ λοιδορίαν καὶ προπηλακισμόν ὁμοῦ καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα· τῶν μέντοι κατηγοριῶν καὶ τῶν αἰτιῶν τῶν εἰρημένων, εἶπερ ἦσαν ἀληθεῖς, οὐκ ἔχει τῇ πόλει δίκην ἀξίαν λαβεῖν, οὐδ'
- 13 ἐγγύς. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι τὸ προσελθεῖν τῷ δήμῳ καὶ λόγου τυχεῖν, οὐδ' ἐν ἐπήρειας τάξει καὶ φθόνου τοῦτο ποιεῖν, οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον οὔτε πολιτικὸν οὔτε δίκαιόν ἐστιν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' ἐφ' οἷς ἀδικοῦντά μ' ἐώρα τὴν πόλιν, οὔσί γε τηλικούτοις, ἡλίκα νῦν ἐτραγῶδει καὶ διεξήει, ταῖς ἐκ

- τῶν νόμων τιμωρίαις παρ' αὐτὰ τὰ δικηήματα χρῆσθαι, εἰ μὲν εἰσαγγελίας ἄξια πράττονθ' ἐώρα, εἰσαγγέλλοντα καὶ τοῦτον τὸν τρόπον εἰς κρίσιν καθιστάντα παρ' ὑμῖν, εἰ δὲ γράφοντα παράνομα, παρὰ νόμων γραφόμενον· οὐ γὰρ δήπου Κτησιφῶντα μὲν δύναται διώκειν δι' ἐμέ, ἐμὲ δ' εἶπερ ἐξελέγξειν ἐνόμιζεν [αὐτὸν] οὐκ ἂν ἐγράψατο. καὶ μὴν εἴ τι τῶν ἄλλων, ὧν νυνὶ διεβαλλε καὶ διεξήει, ἢ καὶ ἄλλ' ὅτιοῦν ἀδικοῦντά μ' ὑμᾶς ἐώρα, εἰδὼν νόμοι περὶ πάντων [καὶ τιμωρίαι] καὶ ἀγῶνες καὶ κρίσεις πικρὰ καὶ μεγάλ' ἔχουσαι τὰπιτίμια, καὶ τούτοις ἐξῆν ἅπασιν χρῆσθαι, καὶ ὀπηνίκ' ἐφαίνετο ταῦτα πεποιηκώς, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον κε-230 χρημένος τοῖς πρὸς με, ὡμολογεῖτ' ἂν ἡ κατηγορία τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. νῦν δ' ἐκστὰς τῆς ὁρθῆς καὶ δικαίας ὁδοῦ, καὶ φυγῶν τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματ' ἐλέγχους, τοσούτοις ὕστερον χρόνοις αἰτίας καὶ σκώμματα καὶ λοιδορίας συμφορῆσας ὑποκρίνεται· εἴτα κατηγορεῖ μὲν ἐμοῦ, κρίνει δὲ τοντονί, καὶ τοῦ μὲν ἀγῶνος ὅλου τὴν πρὸς ἐμ' ἐχθραν προῖσται, οὐδαμοῦ δ' ἐπὶ ταύτην ἀπηντηκῶς ἐμοί, τὴν ἑτέρου ζητῶν ἐπιτιμίαν ἀφελέσθαι φαίνεται. καίτοι πρὸς ἅπασιν ὧ ἄνδρες Ἀθη-16 ναῖοι τοῖς ἄλλοις οἷς ἂν εἰπεῖν τις ὑπὲρ Κτησιφῶντος ἔχοι, καὶ τοῦτ' ἐμοιγε δοκεῖ καὶ μάλ' εἰκότως ἂν λέγειν, ὅτι τῆς ἡμετέρας ἐχθρας ἡμᾶς ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν δίκαιον ἦν τὸν ἐξετασμὸν ποιεῖσθαι, οὐ τὸ μὲν πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι παραλείπειν, ἑτέρῳ δ' ὅτῳ κακόν τι δώσομεν ζητεῖν· ὑπερβολὴ γὰρ ἀδικίας τοῦτό γε.
- 17 Πάντα μὲν τοίνυν τὰ κατηγορημέν' ὁμοίως ἐκ τούτων ἂν τις ἴδοι, οὔτε δικαίως οὔτ' ἐπ' ἀληθείας οὐδεμιᾶς εἰρημμένα· βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἕκαστ' αὐτῶν ἐξετάσαι, καὶ μάλισθ' ὅς' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς

πρεσβείας κατεψεύσατό μου, τὰ πεπραγμέν' ἑαυτῷ μετὰ
 Φιλοκράτους ἀνατιθεὶς ἐμοί. ἔστι δ' ἀναγκαῖον ὧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι καὶ προσῆκον ἴσως, ὥς κατ' ἐκείνους
 τοὺς χρόνους εἶχε τὰ πράγματ' ἀναμνησθαι, ἵνα πρὸς
 τὸν ὑπάρχοντα καιρὸν ἕκαστα θεωρῇτε.

- 18 Τοῦ γὰρ Φωκικοῦ συστάντος πολέμου, οὐ δι' ἐμέ
 — οὐ γὰρ ἔγωγ' ἐπολιτευόμην πω [τότε] —, πρῶτον μὲν
 ὑμεῖς οὕτω διέκεισθε, ὥστε Φωκέας μὲν βούλεσθαι σω-
 θῆναι, καίπερ οὐ δίκαια ποιοῦντας ὀρῶντες, Θηβαίους²³¹
 δ' ὅτιοῦν ἂν ἐφησθῆναι παθοῦσιν, οὐκ ἀλόγως οὐδ'
 ἀδίκως αὐτοῖς ὀργιζόμενοι· οἷς γὰρ ἡτύχηκεσαν ἐν
 Λεύκτροις, οὐ μετρίως ἐκέχρητο· ἔπειθ' ἡ Πελοπόν-
 νησος ἅπασα διειστῆκει, καὶ οὐθ' οἱ μισοῦντες Λακε-
 δαιμονίους οὕτως ἴσχυον ὥστ' ἀνελεῖν αὐτούς, οὐθ'
 οἱ πρότερον δι' ἐκείνων ἄρχοντες κύριοι τῶν πόλεων
 ἦσαν, ἀλλὰ τις ἦν ἄκριτος καὶ παρὰ τούτοις καὶ παρὰ
 19 τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἔρις καὶ ταραχή. ταῦτα δ' ὀρῶν ὁ
 Φίλιππος — οὐ γὰρ ἦν ἀφανῆ —, τοῖς παρ' ἐκάστοις
 προδόταις χρημάτων ἀναλίσκων, πάντας συνέκρουεν καὶ
 πρὸς ἑαυτοὺς ἐτάραττεν· εἴτ' ἐν οἷς ἡμάρτανον ἄλλοι
 καὶ κακῶς ἐφρόνουν, αὐτὸς παρεσκευάζετο καὶ κατὰ
 πάντων ἐφύετο. ὥς δὲ ταλαιπωρούμενοι τῷ μήκει τοῦ
 πολέμου, οἱ τότε μὲν βαρεῖς, νῦν δ' ἀτυχεῖς Θηβαῖοι,
 φανεροὶ πᾶσιν ἦσαν ἀναγκασθῆσόμενοι καταφεύγειν ἐφ'
 ὑμᾶς· [ὁ Φίλιππος,] ἵνα μὴ τοῦτο γένοιτο μηδὲ συν-
 ἑλθοιεν αἱ πόλεις, ὑμῖν μὲν εἰρήνην, ἐκείνοις δὲ βοή-
 20 θειαν ἐπηγγείλατο. τί οὖν συνηγωνίσασθ' αὐτῷ, πρὸς
 τὸ λαβεῖν ὀλίγον δεῖν ὑμᾶς ἐκόντας ἑξαπατωμένους; ἢ
 τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, εἴτε χροὴ κακίαν εἴτ' ἄγνοιαν,
 εἴτε καὶ ἀμφοτέρω ταῦτ' εἰπεῖν, οἱ πόλεμον συνεχῇ καὶ
 μακρὸν πολεμοῦντων ὑμῶν, καὶ τοῦτον ὑπὲρ τῶν πᾶσι

συμφερόντων, ὥς ἔργῳ φανερόν γέγονεν, οὔτε χρή-
 μασιν οὔτε σώμασιν, οὔτ' ἄλλῳ [οὐδενί] τῶν ἀπάντων
 συνελάμβανον ὑμῖν· οἷς καὶ δικαίως καὶ προσηκόντως
 ὀργιζόμενοι, ἐτοίμως ὑπηκούσατε τῷ Φιλίππῳ. ἡ μὲν
 οὖν τότε συγχωρηθεῖς εἰρήνη διὰ ταῦτ', οὐ δι' ἑμ',²³²
 ὥς οὗτος διέβαλλεν, ἐπράχθη· τὰ δὲ τούτων ἀδικήματα
 καὶ δωροδοκίματ' ἐν αὐτῇ τῶν νυνὶ παρόντων πρα-
 21 γμάτων, ἂν τις ἐξετάξῃ δικαίως, αἴτι' εὐρήσει. καὶ
 ταυτὶ πάνθ' ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀκριβολογοῦμαι καὶ
 διεξέρχομαι. εἰ γὰρ εἶναι τι δοκοίη τὰ μάλιστ' ἐν τού-
 τοις ἀδίκημα, οὐδέν ἐστι δήπου πρὸς ἐμέ, ἀλλ' ὁ μὲν
 πρῶτος εἰπὼν καὶ μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Ἀριστο-
 δημος ἦν ὁ ὑποκριτής, ὁ δ' ἐκδεξάμενος καὶ γράψας
 καὶ ἑαυτὸν μετὰ τούτου μισθώσας ἐπὶ ταῦτα, Φιλο-
 κράτης ὁ Ἀγνούσιος, ὁ σὸς Αἰσχίνη κοινωνὸς οὐχ ὁ
 ἐμός, οὐδ' ἂν σὺ διαρραγῆς ψευδόμενος, οἱ δὲ συνει-
 22 πόντες ὅτου δήποθ' εἵνεκα — ἐγὼ γὰρ τοῦτό γε [ἐν τῷ
 παρόντι] — Εὐβουλος καὶ Κηφισοφῶν· ἐγὼ δ' οὐδέν
 οὐδαμοῦ. ἀλλ' ὅμως τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ'
 αὐτῆς τῆς ἀληθείας οὕτω δεικνυμένων, εἰς τοῦθ' ἦκεν
 ἀναιδείας ὥστ' ἐτόλμα λέγειν, ὥς ἄρ' ἐγὼ πρὸς τῷ
 τῆς εἰρήνης αἷτιος γεγενῆσθαι, καὶ κεκωλυκῶς εἶην
 τὴν πόλιν μετὰ κοινοῦ συνεδρίου τῶν Ἑλλήνων ταύ-
 την ποιήσασθαι. εἴτ' ὦ — τί σ' εἰπὼν ὀρθῶς προσ-
 εἶπα; ἔστιν ὅπου σὺ παρών, τηλικαύτην προᾶξιν καὶ
 συμμαχίαν, ἡλικὴν νυνὶ διεξήεις, ὀρῶν ἀφαιρούμενόν
 με τῆς πόλεως, ἡγανάκτησας, ἢ παρελθὼν ταῦθ' ἃ νῦν
 23 κατηγόρεις ἐδίδαξας καὶ διεξῆλθες; καὶ μὴν εἰ τὸ κω-
 λῦσαι τὴν τῶν Ἑλλήνων κοινωνίαν ἐπεπράκειν ἐγὼ
 Φιλίππῳ, σοὶ τὸ μὴ σιγῆσαι λοιπὸν ἦν ἀλλὰ βοᾶν καὶ
 διαμαρτύρεσθαι καὶ δηλοῦν τουτοισί. οὐ τοίνυν ἐποί-

- ησας οὐδαμοῦ τοῦτο, οὐδ' ἤκουσέ σου ταύτην τὴν φω-233
 νὴν οὐδεὶς· οὔτε γὰρ ἦν πρεσβεία πρὸς οὐδέν' ἀπεσταλ-
 μένη τότε τῶν Ἑλλήνων, ἀλλὰ πάλαι πάντες ἦσαν
 ἐξεληλεγμένοι, οὔθ' οὗτος ὑγιὲς περὶ τούτων εἴρηκεν
 24 οὐδέν. χωρὶς δὲ τούτων καὶ διαβάλλει τὴν πόλιν τὰ
 μέγιστ' ἐν οἷς ψεύδεται· εἰ γὰρ ὑμεῖς ἅμα τοὺς μὲν
 Ἑλληνας εἰς πόλεμον παρεκαλεῖτε, αὐτοὶ δὲ πρὸς Φί-
 λιππον περὶ εἰρήνης πρέσβεις ἐπέμπετε, Εὐρυβάτου
 προᾶγμα, οὐ πόλεως ἔργον οὐδὲ χρηστῶν ἀνθρώπων
 διεπράττεσθε. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτ' οὐκ ἔστι· τί γὰρ καὶ
 βουλόμενοι μετεπέμπεσθ' ἂν αὐτοὺς ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ;
 ἐπὶ τὴν εἰρήνην; ἀλλ' ὑπῆρχεν ἅπασιν. ἀλλ' ἐπὶ τὸν
 πόλεμον; ἀλλ' αὐτοὶ περὶ εἰρήνης ἐβουλεύεσθε. οὐκοῦν
 οὔτε τῆς ἐξ ἀρχῆς εἰρήνης ἡγεμῶν οὐδ' αἴτιος ὢν ἐγὼ
 φαίνομαι, οὔτε τῶν ἄλλων ὢν καταψεύσατ' οὐδὲν ἀλη-
 θὲς ὃν δείκνυνται.
- 25 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποιήσατο τὴν εἰρήνην ἡ πόλις,
 ἐνταῦθα πάλιν σκέψασθε τί ἡμῶν ἐκάτερος προείλετο
 πράττειν· καὶ γὰρ ἐκ τούτων ὕψεσθε, τίς ἦν ὁ Φιλίππῳ
 συναγωνιζόμενος, καὶ τίς ὁ πράττων ὑπὲρ ὑμῶν καὶ
 τὸ τῇ πόλει συμφέρον ζητῶν. ἐγὼ μὲν τοίνυν ἔγραψα
 βουλεύων, ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην τοὺς πρέσβεις ἐπὶ
 τοὺς τόπους ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνωνται,
 καὶ τοὺς ὄρκους ἀπολαμβάνειν· οὗτοι δ' οὐδὲ γράψαν-
- 26 τος ἐμοῦ ταῦτα ποιεῖν ἠθέλησαν. τί δὲ τοῦτ' ἡδύνατ'
 ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ διδάξω. Φιλίππῳ μὲν ἦν
 συμφέρον ὡς πλείστον τὸν μεταξὺ χρόνον γενέσθαι
 τῶν ὄρκων, ὑμῖν δ' ὡς ἐλάχιστον. διὰ τί; ὅτι ὑμεῖς 234
 μὲν οὐκ ἂφ' ἧς ὠμόσαθ' ἡμέρας μόνον, ἀλλ' ἂφ' ἧς
 ἡλπίσατ' εἰρήνην ἔσεσθαι, πάσας ἐξελεύσατε τὰς παρα-
 σκευὰς τὰς τοῦ πολέμου, ὁ δὲ τοῦτ' ἐκ παντὸς τοῦ

ὅπως ἂν ἡ εἰρήνη ἐπιτελεσθῇ ἢ ἐπιχειροτονηθεῖσα ἐν τῇ
 πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, πρέσβεις ἐλέσθαι ἐκ πάντων Ἀθηναίων
 ἤδη πέντε, τοὺς δὲ χειροτονηθέντας ἀποδημεῖν μηδεμίαν
 ὑπερβολὴν ποιουμένους, ὅπου ἂν ὄντα πυνθάνωνται τὸν
 Φίλιππον, καὶ τοὺς ὅρκους λαβεῖν τε παρ' αὐτοῦ καὶ
 δοῦναι τὴν ταχίστην ἐπὶ ταῖς ὁμολογημέναις συνθήκαις
 αὐτῷ πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον, συμπεριλαμβάνοντας καὶ
 τοὺς ἐκατέρων συμμάχους. πρέσβεις ἡρέθησαν Εὐβουλος
 Ἀναφλύστιος, Αἰσχίνης Κοθωκίδης, Κηφισοφῶν Ῥαμνού-
 σιος, Δημοκράτης Φλυεύς, Κλέων Κοθωκίδης.]

30 Ταῦτα γράψαντος ἑμοῦ τότε, καὶ τὸ τῇ πόλει συμ-
 φέρον, οὐ τὸ Φιλίππῳ ζητοῦντος, βραχὺ φροντίσαντες
 οἱ χρηστοὶ πρέσβεις οὗτοι, καθῆντο ἐν Μακεδονίᾳ
 τρεῖς ὅλους μῆνας, ἕως ἥλθε Φίλιππος ἐκ Θράκης
 πάντα καταστρεψάμενος, ἐξὸν ἡμερῶν δέκα, ἴσως δὲ
 τριῶν ἢ τεττάρων, εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ἀφίχθαι καὶ
 τὰ χωρία σῶσαι, λαβόντας τοὺς ὅρκους πρὶν ἐκείνουν
 ἐξελεῖν αὐτά· οὐ γὰρ ἂν ἦψατ' αὐτῶν παρόντων ἡμῶν,
 ἢ οὐκ ἂν ὠρκίζομεν αὐτόν, ὥστε τῆς εἰρήνης ἂν διη-
 μαρτήκει καὶ οὐκ ἂν ἀμφοτέρ' εἶχε, καὶ τὴν εἰρήνην²³⁶
 καὶ τὰ χωρία.

31 Τὸ μὲν τοίνυν ἐν τῇ πρεσβείᾳ πρῶτον κλέμμα
 μὲν Φιλίππου, δωροδόκημα δὲ τῶν ἀδίκων τούτων [ἀν-
 θρώπων] τοιοῦτον ἐγένετο· ὑπὲρ οὗ καὶ τότε καὶ νῦν
 καὶ αἰὶ ὁμολογῶ καὶ πολεμεῖν καὶ διαφέρεισθαι τούτοις·
 ἕτερον δ' εὐθύς ἐφεξῆς ἔτι τούτου μείζον κακούργημα
 32 θεάσασθε. ἐπειδὴ γὰρ ὥμοσεν τὴν εἰρήνην ὁ Φίλιππος
 προλαβὼν τὴν Θράκην διὰ τούτους, οὐχὶ πεισθέντας
 τῷ ἑμῷ ψηφίσματι, πάλιν ὠνεῖται παρ' αὐτῶν ὅπως
 μὴ ἄπῃμεν ἐκ Μακεδονίας, ἕως τὰ τῆς στρατείας τῆς
 ἐπὶ τοὺς Φωκέας εὐτρεπῇ ποιήσαιτο, ἵνα μὴ, δεῦρ'

ἀπαγγειλάντων ἡμῶν ὅτι μέλλει καὶ παρασκευάζεται
πορεύεσθαι, ἐξέλθοιθ' ὑμεῖς καὶ περιπλεύσαντες ταῖς
τριήρεσιν εἰς Πύλας ὥσπερ πρότερον κλείσατε τὸν
τόπον, ἀλλ' ἅμ' ἀκούοιτε ταῦτ' ἀπαγγελλόντων ἡμῶν,
καὶ κεῖνος ἐντὸς εἴη Πυλῶν καὶ μηδὲν ἔχοιθ' ὑμεῖς ποιῆσαι.

33 οὕτω δ' ἦν ὁ Φίλιππος ἐν φόβῳ, μὴ καὶ ταῦτα προ-
εילהφότος αὐτοῦ, εἰ πρὸ τοῦ τοὺς Φωκέας ἀπολέσθαι
ψηφίσαισθε βοηθεῖν, ἐκφύγοι τὰ πράγματ' αὐτόν, ὥστε
μισθοῦνται τὸν κατάπτυστον τουτονί, οὐκ ἐτι κοινῇ μετὰ
τῶν ἄλλων πρέσβεων ἀλλ' ἰδίᾳ καθ' αὐτόν, τοιαῦτα
πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν καὶ ἀπαγγεῖλαι, δι' ὧν ἅπαντ' ἀπώ-
34 λετο. ἀξιῶ δ' ὧν ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ δέομαι τοῦτο
μεμνησθαι παρ' ὅλον τὸν ἄγῶνα, ὅτι μὴ κατηγορήσαν-
τος Αἰσχίνου μηδὲν ἔξω τῆς γραφῆς, οὐδ' ἂν ἐγὼ²³⁷
λόγον οὐδέν' ἐποιούμην ἕτερον, πάσαις δ' αἰτίαις καὶ
βλασφημίαις ἅμα τούτου κεχρημένον, ἀνάγκη καὶ μοι
πρὸς ἕκαστα [τῶν κατηγορημένων] μίκρ' ἀποκρίνασθαι.

35 τίνες οὖν ἦσαν οἱ παρὰ τούτου λόγοι τότε ῥηθέντες,
καὶ δι' οὓς ἅπαντ' ἀπώλετο; ὥς οὐ δεῖ θορυβεῖσθαι
τῷ παρεληλυθέναι Φίλιππον εἰς Πυλῶν· ἔσται γὰρ
ἅπανθ' ὅσα βούλεσθ' ὑμεῖς, ἂν ἔχηθ' ἡσυχίαν, καὶ
ἀκούσεσθε δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν, οἷς μὲν ἐχθρὸς ἦκει,
φίλον αὐτὸν γεγεννημένον, οἷς δὲ φίλος, τούναντίον [ἐχ-
θρόν]. οὐ γὰρ τὰ ῥήματα τὰς οἰκειότητας ἔφη βεβαιοῦν,
μᾶλα σεμνῶς ὀνομάζων, ἀλλὰ τὸ ταῦτα συμφέρειν· συμ-
φέρειν δὲ Φιλίππῳ καὶ Φωκεῦσι καὶ ὑμῖν ὁμοίως ἅπασι,
τῆς ἀναλγησίας καὶ τῆς βαρύτητος ἀπαλλαγῆναι τῆς
36 τῶν Θηβαίων. ταῦτα δ' ἀσμένως τινὲς ἤκουον αὐτοῦ,
διὰ τὴν τόθ' ὑποῦσαν ἀπέχθειαν πρὸς τοὺς Θηβαίους.
τί οὖν συνέβη μετὰ ταῦτ' εὐθύς, οὐκ εἰς μακράν; τοὺς
μὲν Φωκέας ἀπολέσθαι καὶ κατασκαφῆναι τὰς ὀπλεις

αὐτῶν, ὑμᾶς δ' ἡσυχίαν ἀγαρόντας καὶ τούτῳ πεισθέν-
 τας μικρὸν ὕστερον σκεναγωγεῖν ἐκ τῶν ἀγρῶν, τοῦ-
 του δὲ χρυσίον λαβεῖν, καὶ πρὸς τούτοις τὴν μὲν
 ἀπέχθειαν τὴν πρὸς Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς τῇ πόλει
 γενέσθαι, τὴν δὲ χάριν τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων
 37 Φιλίππῳ. ὅτι δ' οὕτω ταῦτ' ἔχει, λέγε μοι τό τε τοῦ
 Καλλισθένους ψήφισμα καὶ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φιλίπ-
 που, ἐξ ὧν ἀμφοτέρων [ταῦθ'] ἅπαντα [ὑμῖν] ἔσται
 φανερά. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

238

[Ἐπὶ Μνησιφίλου ἄρχοντος, σύγκλητος ἐκκλησία ὑπὸ
 στρατηγῶν καὶ πρυτάνεων, [καὶ] βουλῆς γνώμη, μαιμακτη-
 24 ριώνος δεκάτῃ ἀπιόντος, Καλλισθένης Ἐτεονίκου Φαληρεὺς
 εἶπε· μηδὲνα Ἀθηναίων μηδεμιᾶ παρευρέσει ἐν τῇ χώρᾳ
 κοιταῖον γίνεσθαι, ἀλλ' ἐν ἅστει καὶ Πειραιεῖ, ὅσοι μὴ
 ἐν τοῖς φρουρίοις εἰσὶν ἀποτεταγμένοι· τούτων δ' ἐκάστους
 38 ἦν παρέλαβον τάξιν διατηρεῖν μήτε ἀφημερεύοντας μήτε
 ἀποκοιτοῦντας. ὅς δ' ἂν ἀπειθήσῃ τῷδε τῷ ψηφίσματι,
 ἔνοχος ἔστω τοῖς τῆς προδοσίας ἐπιτιμίοις, ἐὰν μὴ τι ἀδύ-
 νατον ἐπιδεικνύῃ περὶ ἑαυτόν· περὶ δὲ τοῦ ἀδυνάτου ἐπι-
 κρινέτω ὁ ἐπὶ τῶν ὅπλων στρατηγὸς καὶ ὁ ἐπὶ τῆς διοι-
 κήσεως καὶ ὁ γραμματεὺς τῆς βουλῆς. κατακομίζειν δὲ
 καὶ τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν πάντα τὴν ταχίστην, τὰ μὲν ἐντὸς
 σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς ἅστυ καὶ Πειραιᾶ, τὰ δὲ ἐκτὸς
 σταδίων ἑκατὸν εἴκοσιν εἰς Ἐλευσίνα καὶ Φυλὴν καὶ Ἀφι-
 δναν καὶ Ῥαμνοῦντα καὶ Σούνιον. εἶπε Καλλισθένης Φα-
 ληρεύς.]

Ἄρ' ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσι τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε,
 ἢ ταῦτ' ἐπηγγέλλεθ' ὑμῖν οὗτος ὁ μισθωτός;
 39 Λέγε δὴ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔπεμψε Φίλιππος μετὰ
 ταῦτα.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἴστε ἡμᾶς παρεληλυθότας εἶδω Πυλῶν καὶ τὰ κατὰ τὴν Φωκίδα ὑφ' ἑαυτοὺς πεποιημένους, καὶ ὅσα μὲν ἐκουσίως προσετίθετο τῶν πολισμάτων, φρουρὰς εἰσαγγοχότας, τὰ δὲ μὴ ὑπακούοντα κατὰ κράτος λαβόντες καὶ ἐξανδραποδισάμενοι κατεσκάψαμεν. ἀκούων δὲ καὶ ὑμᾶς παρὰσκευάζεσθαι βοηθεῖν αὐτοῖς γέγραφα ὑμῖν, ἵνα μὴ πλεῖον ἐνοχλήσθε περὶ τούτων. τοῖς μὲν γὰρ ὅλοις οὐδὲν μέτριόν μοι δοκεῖτε ποιεῖν, τὴν εἰρήνην συνθέμενοι καὶ ὁμοίως ἀντιπαρεξάγοντες, καὶ ταῦτα οὐδὲ συμπεριειλημμένων τῶν Φωκῶν ἐν ταῖς κοιναῖς ἡμῶν συνθήκαις. ὥστε ἐὰν μὴ ἐμμένητε τοῖς ὁμολογημένοις, οὐδὲν προτερήσετε ἔξω τοῦ ἐφθακέναι ἀδικοῦντες.]

- 40 Ἀκούεθ' ὥς σαφῶς δηλοῖ καὶ διορίζεται, ἐν τῇ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῇ πρὸς τοὺς αὐτοῦ συμμάχους, ὅτι „ταῦτ' ἐγὼ πεποίηκ' ἀκόντων Ἀθηναίων καὶ λυπουμενών, ὥστ' εἶπερ εὖ φρονεῖτ', ὧς Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί, τούτους μὲν ἐχθροὺς ὑπολήψεσθε, ἐμοὶ δὲ πιστεύσετε,“ οὐ τούτοις τοῖς ῥήμασιν γράψας, ταῦτα δὲ βουλόμενος δεικνύναι. τοιγαροῦν ἐκ τούτων ὥχετ' ἐκείνους λαβὼν εἰς τὸ μὴδ' ὀτιοῦν προορᾶν τῶν μετὰ ταῦτα μὴδ' αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ἐᾶσαι πάντα τὰ πράγματ' ἐκείνουν ὑφ' αὐτῷ ποιήσασθαι. ἐξ ὧν ταῖς πα-
- 41 ρούσαις συμφοραῖς οἱ ταλαίπωροι κέχρηται. ὁ δὲ ταύτης τῆς πίστεως αὐτῷ συνεργὸς καὶ συναγωνιστής, καὶ ὁ δεῦρ' ἀπαγγείλας τὰ ψευδῆ καὶ φευκαλίσας ὑμᾶς, οὗτός ἐσθ' ὁ τὰ Θηβαίων νῦν ὀδυρόμενος πάθῃ καὶ διεξιὼν ὥς οἰκτρά, καὶ τούτων καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι κακῶν καὶ ὅς' ἄλλα πεπόνθασιν οἱ Ἕλληνες ἀπάντων αὐτὸς ὢν αἷτιος. δῆλον γὰρ ὅτι, σὺ μὲν ἀλγεῖς ἐπὶ

τοῖς συμβεβηκόσιν Αἰσχίνῃ καὶ τοῖς Θηβαίοις ἐλεεῖς, κτήματ' ἔχων ἐν τῇ Βοιωτίᾳ καὶ γεωργῶν τὰ ῥεῖνων, ἐγὼ δὲ χαίρω, ὅς εὐθὺς ἐξητούμην ὑπὸ τοῦ ταῦτα²⁴⁰ πράξαντος.

42 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέπτωκ' εἰς λόγους, οὓς αὐτίκα μᾶλλον [ἴσως] ἀρμόσει λέγειν. ἐπάνειμι δὴ πάλιν εἰς τὰς ἀποδείξεις, ὥς τὰ τούτων ἀδικήματα τῶν νυνὶ [παρόντων] πραγμάτων γέγον' αἷτια.

Επειδὴ γὰρ ἐξηπάτησθε μὲν ὑμεῖς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου διὰ τούτων, τῶν ἐν ταῖς πρεσβείαις μισθωσάντων αὐτοὺς καὶ οὐδὲν ἀληθὲς ὑμῖν ἀπαγγειλάντων, ἐξηπάτηντο δ' οἱ [ταλαίπωροι] Φωκεῖς καὶ ἀνήρηνθ' αἱ πόλεις αὐτῶν, τί ἐγένετο; οἱ μὲν κατάπτυστοι Θεταλοὶ καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι φίλον, εὐεργέτην, σωτῆρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο· πάντ' ἐκεῖνος ἦν αὐτοῖς· οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν. ὑμεῖς δ' ὑφορώμενοι τὰ πεπραγμένα καὶ δυσχεραίνοντες, ἤγετε τὴν εἰρήνην ὅμως· οὐ γὰρ ἦν ὃ τι ἂν ἐποιεῖτε. καὶ οἱ ἄλλοι δ' Ἕλληνες, ὁμοίως ὑμῖν πεφραδισμένοι καὶ διημαρτηκότες ὧν ἠλπισαν, ἤγον τὴν εἰρήνην ἄσμενοι, καὶ αὐτοὶ τρόπον τιν' ἐκ πολλοῦ πολεμούμενοι.

44 ὅτε γὰρ περιῶν Φίλιππος Ἰλλυριοὺς καὶ Τριβαλλοὺς, τινὰς δὲ καὶ τῶν Ἑλλήνων κατεστρέφετο, καὶ δυνάμεις πολλὰς καὶ μεγάλας ἐποιεῖθ' ὑφ' ἑαυτῷ, καὶ τινες τῶν ἐκ τῶν πόλεων ἐπὶ τῇ τῆς εἰρήνης ἐξουσίᾳ βαδίζοντες ἐκεῖσε διεφθείροντο, ὧν εἷς οὗτος ἦν, τότε πάντες, ἐφ' οὓς ταῦτα παρῆσαν ἐκεῖνος, ἐπολεμοῦντο. εἰ δὲ μὴ ἦσθάνοντο, ἕτερος λόγος [οὗτος], οὐ²⁴¹ πρὸς ἐμέ. ἐγὼ μὲν γὰρ προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ παρ' ὑμῖν αἰεὶ καὶ ὅποι πεμφθεῖν· αἱ δὲ πόλεις ἐνόσον, τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν

- δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι, τῶν 241
 δ' ιδιωτῶν καὶ πολλῶν, τὰ μὲν οὐ προορωμένων, τὰ
 δὲ τῇ καθ' ἡμέραν ὁρατῶν καὶ σχολῇ δελεαζομένων,
 καὶ τοιουτοῦ τι πάθος πεπονθότων ἀπάντων, πλὴν
 οὐκ ἔφ' ἑαυτοὺς ἐκάστων οἰομένων τὸ δεινὸν ἦξειν,
 καὶ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων, τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς
 46 στήσκειν οἷ' ἂν βούλωνται. εἴτ' οἶμαι συμβέβηκε, τοῖς
 μὲν πλήθεσιν, ἀντὶ τῆς πολλῆς καὶ ἀκαίρου ῥαθυμίας,
 τὴν ἑλευθερίαν ἀπολωλεκέναι, τοῖς δὲ προεσθηκόσιν
 καὶ τᾶλλα πλὴν ἑαυτοὺς οἰομένοις πωλεῖν, πρῶτους
 ἑαυτοὺς πεπρακόσιν αἰσθῆσθαι· ἀντὶ γὰρ φίλων καὶ
 ξένων ἃ τότε ὠνομάζοντο, [ἡνίκα ἐδωροδόκουν,] νῦν
 κόλακες καὶ θεοῖς ἐχθροὶ καὶ πάνθ' ἃ προσῆκεν ἀκού-
 47 ουσιν. οὐδεὶς γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ τοῦ προδιδόν-
 τος συμφέρον ζητῶν χρήματ' ἀναλίσκει, οὐδ' ἐπειδὴν
 ὦν ἂν πρίηται κύριος γένηται, τῷ προδότῃ συμβούλῳ
 περὶ τῶν λοιπῶν ἔτι χρῆται· οὐδὲν γὰρ ἂν ἦν εὐδαι-
 μονέστερον προδότου. ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· πόθεν;
 πολλοὺ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' ἐπειδὴν τῶν πραγμάτων ἐγκρα-
 τὴς ὁ ζητῶν ἄρχειν καταστῇ, καὶ τῶν ταῦτ' ἀποδομέ-
 νων δεσπότης ἐστί, τὴν δὲ πονηρίαν εἰδώς, τότε δὴ
 48 τότε καὶ μισεῖ καὶ ἀπιστεῖ καὶ προπηλακίζει. σκοπεῖτε
 δέ· καὶ γὰρ εἰ παρελήλυθ' ὁ τῶν πραγμάτων καιρὸς,
 ὁ τοῦ γ' εἰδέναι τὰ τοιαῦτα καιρὸς ἀεὶ πάρεστι τοῖς
 εὖ φρονοῦσι. μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο,
 ἕως προὔδωκεν Ὀλυνθον· μέχρι τούτου Τιμόλαος, ἕως
 ἀπώλεσε Θήβας· μέχρι τούτου [Εὐδικος καὶ] Σῖμος ὁ
 Λαρισαῖος, ἕως Θετταλίαν ὑπὸ Φιλίππῳ ἐποίησεν. εἴτ'
 ἐλαυνομένων καὶ ὑβριζομένων καὶ τί κακῶν οὐχὶ πα- 242
 σχόντων, πᾶς ἡ οἰκουμένη μεστὴ γέγονεν. τί δ' Ἀρί-
 στρατος ἐν Σικυνῶνι, καὶ τί Πέριλλος ἐν Μεγάροις;

49 οὐκ ἀπερριμμένοι; ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ' ἂν τις ἴδοι, ὅτι ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν αὐτοῦ πατρίδα, καὶ πλεῖστ' ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν Ἀίσχινῃ τοῖς προδιδοῦσι καὶ μισθαρουῦσιν τὸ ἔχειν ἐφ' ὅτῳ [δωροδοκήσετε] περιποιεῖ, καὶ διὰ τοὺς πολλοὺς τουτωνὶ καὶ τοὺς ἀνθισταμένους τοῖς ὑμετέροις βουλήμασιν, ὑμεῖς ἐστὲ σῶοι καὶ ἔμμισθοι, ἐπεὶ διὰ γ' ὑμᾶς αὐτοὺς πάλαι ἂν ἀπωλώλειτε.

50 Καὶ περὶ μὲν τῶν τότεπραχθέντων ἔχων ἔτι πολλὰ λέγειν, καὶ ταῦθ' ἡγοῦμαι πλείω τῶν ἱκανῶν εἰρησθαι. αἴτιος δ' οὗτος, ὥσπερ ἑωλοκρασίαν τινά μου τῆς πονηρίας τῆς ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἀδικημάτων κατασκεδάσας, ἦν ἀναγκαῖον ἦν πρὸς τοὺς νεωτέρους τῶν πεπραγμένων ἀπολύσασθαι. παρηνώχλησθε δ' ἴσως οἱ καὶ πρὶν ἔμ' εἰπεῖν ὅτιοῦν εἰδότες τὴν τούτου τότε μισθαρουίαν.

51 καίτοι φιλίαν γε καὶ ξενίαν αὐτὴν ὀνομάζει, καὶ νῦν εἰπέ που λέγων „ὁ τὴν Ἀλεξάνδρου ξενίαν ὀνειδίζων ἐμοί“. ἐγὼ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου; πόθεν λαβόντι, ἢ πῶς ἀξιωθέντι; οὔτε Φιλίππου ξένον οὔτ' Ἀλεξάνδρου φίλον εἵποιμ' ἂν ἐγὼ σε, οὐχ οὕτω μαίνομαι, εἰ μὴ καὶ τοὺς θεριστάς καὶ τοὺς ἄλλο τι μισθοῦ πράττοντας, φίλους καὶ ξένους δεῖ καλεῖν τῶν μισθωσα-

52 μένων. [ἀλλ' οὐκ ἔστι ταῦτα· πόθεν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ.] ἀλλὰ μισθωτὸν ἐγὼ σε Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν Ἀλεξάνδρου καλῶ, καὶ οὗτοι πάντες. εἰ δ' ἀπιστεῖς ἐρώτησον αὐτούς, μᾶλλον δ' ἐγὼ τοῦθ' ὑπὲρ σοῦ ποιήσω. πότερ' ὑμῖν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ μισθωτὸς Αἰσχίνης ἢ ξένος εἶναι [Ἀλεξάνδρου]; ἀκούεις²⁴³ ἃ λέγουσιν.

53 ^{Ἰωάν.} Βούλομαι τοίνυν ἤδη καὶ περὶ τῆς γραφῆς αὐτῆς ἀπολογῆσασθαι καὶ διεξιλεῖν τὰ πεπραγμέν' ἐμαντῶ,

ἵνα καίπερ εἰδὼς Αἰσχίνης ὁμῶς ἀκούσῃ, δι' ἧς φημι καὶ τούτων τῶν προβεβουλευμένων καὶ πολλῶ μειζόνων ἔτι τούτων δωρεῶν δίκαιος εἶναι τυγχάνειν. καὶ μοι λέγε τὴν γραφὴν αὐτὴν λαβόν.

ΓΡΑΦΗ.

- 54 [Ἐπὶ Χαιρώνδου ἄρχοντος, ἐλαφροβλιῶνος ἕκτη ἰστα-
μένου, Αἰσχίνης Ἀτρομήτου Κοθωκίδης ἀπήνεγκε πρὸς
τὸν ἄρχοντα παρανόμων κατὰ Κτησιφῶντος τοῦ Λεωσθέ-
νους Ἀναφλυστίου, ὅτι ἔγραψε παράνομον ψήφισμα, ὥς
ἄρα δεῖ στεφανῶσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα
χρυσῶ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις
τοῖς μεγάλοις, τραγῳδοῖς καινοῖς, ὅτι στεφανοῖ ὁ δῆμος
Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα χρυσῶ στεφάνῳ, ἄρε-
τῆς ἕνεκα καὶ εὐνοίας ἧς ἔχων διατελεῖ εἰς τε τοὺς Ἑλ-
ληνας ἅπαντας καὶ τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ ἀν-
δραγαθίας, καὶ διότι διατελεῖ πράττων καὶ λέγων τὰ
βέλτιστα τῷ δῆμῳ καὶ πρόθυμός ἐστι ποιεῖν ὅ τι ἂν
55 δύνηται ἀγαθόν, πάντα ταῦτα ψευδῇ γράψας καὶ παρά-
νομα, τῶν νόμων οὐκ ἐόντων πρῶτον μὲν ψευδεῖς γρα-
φὰς εἰς τὰ δημόσια γράμματα καταβάλλεσθαι, εἴτα τὸν
ὑπεύθυνον στεφανοῦν (ἔστι δὲ Δημοσθένης τειχοποιὸς καὶ
ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τεταγμένος), ἔτι δὲ μὴ ἀναγορεῦειν τὸν
στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγῳδῶν τῇ καινῇ,²⁴⁴
ἀλλ' ἐὰν μὲν ἡ βουλὴ στεφανοῖ, ἐν τῷ βουλευτηρίῳ ἀνει-
πεῖν, ἐὰν δὲ ἡ πόλις, ἐν πυκνῇ τῇ ἐκκλησίᾳ. τίμημα τά-
λαντα πεντήκοντα. κλητῆρες Κηφισοφῶν Κηφισοφῶντος
Ῥαμνούσιος, Κλέων Κλέωνος Κοθωκίδης.]
- 56 Ἄ μὲν διώκει τοῦ ψηφίσματος ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
ταῦτ' ἐστίν· ἐγὼ δ' ἀπ' αὐτῶν τούτων πρῶτον οἶμαι
δῆλον ὑμῖν ποιήσκειν, ὅτι πάντα δικαίως ἀπολογήσομαι·
τὴν γὰρ αὐτὴν τούτῳ ποιησάμενος τῶν γεγραμμένων

- τάξιν, περὶ πάντων ἐρῶ καθ' ἕναστος ἐφεξῆς καὶ οὐδὲν
 57 ἐκὼν παραλείψω. τοῦ μὲν οὖν πράττοντα καὶ λέγοντα
 τὰ βέλτιστά με τῷ δήμῳ διατελεῖν, καὶ πρόθυμον εἶναι
 ποιεῖν ὅ τι ἂν δύνωμαι ἀγαθόν, καὶ ἐπαινεῖν ἐπὶ τού-
 τοις, ἐν τοῖς πεπολιτευμένοις τὴν κρίσιν εἶναι νομίζω.
 ἀπὸ γὰρ τούτων ἐξεταζομένων εὐρεθήσεται, εἴτ' ἀληθῆ
 περὶ ἐμοῦ γέγραφε Κτησιφῶν ταῦτα καὶ προσήκοντα,
 58 εἴτε καὶ ψευδῇ· τὸ δὲ μὴ προσγράψαντ' „ἐπειδὴν τὰς
 εὐθύνας δῶ“ στεφανοῦν, καὶ ἀνειπεῖν ἐν τῷ θεάτρῳ
 [τὸν στέφανον] κελεῦσαι, κοινωνεῖν μὲν ἡγοῦμαι καὶ
 τοῦτο τοῖς πεπολιτευμένοις, εἴτ' ἄξιός εἰμι τοῦ στε-
 φάνου καὶ τῆς ἀναρρήσεως, εἴτε καὶ μὴ, ἔτι μέντοι
 καὶ τοὺς νόμους δεικτέον εἶναί μοι δοκεῖ, καθ' οὓς
 ταῦτα γράφειν ἐξῆν τούτῳ. οὕτως μὲν ὧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι δικαίως καὶ ἀπλῶς τὴν ἀπολογίαν ἔγνωκα
 59 ποιεῖσθαι, βαδιοῦμαι δ' ἐπ' αὐτ' ἃ πέπρακταί μοι. καί
 με μηδεὶς ἀπαρτᾶν νομίσει τὸν λόγον τῆς γραφῆς, ἐὰν
 εἰς Ἑλληνικὰς πράξεις καὶ λόγους ἐμπέσω· ὁ γὰρ διώ-
 κων τοῦ ψηφίσματος τὸ λέγειν καὶ πράττειν τῶριστα²⁴⁵
 με καὶ γεγραμμένος ταῦθ' ὥς οὐκ ἀληθῆ, οὗτός ἐστιν
 ὁ τοὺς περὶ πάντων τῶν ἐμοὶ πεπολιτευμένων λόγους
 οἰκείους καὶ ἀναγκαίους τῇ γραφῇ πεποιηκώς. πολλῶν
 γὰρ προαιρέσεων οὐσῶν τῆς πολιτείας, τὴν περὶ τὰς
 Ἑλληνικὰς πράξεις εἰλόμην ἐγὼ, ὥστε καὶ τὰς ἀπο-
 δεῖξεις ἐκ τούτων δίκαιός εἰμι ποιεῖσθαι.
- 60 Ἄ μὲν οὖν πρὸ τοῦ πολιτεύεσθαι καὶ δημηγορεῖν
 ἐμέ, προλαβὼν κατέσχε Φίλιππος, ἐάσω· οὐδὲ γὰρ
 ἡγοῦμαι τούτων εἶναι πρὸς ἐμέ· ἃ δ' ἀφ' ἧς ἡμέρας
 ἐπὶ ταῦτ' ἐπέστην ἐγὼ διεκωλύθη, ταῦτ' ἀναμνήσω
 καὶ τούτων ὑφέξω λόγον, τοσοῦτον ὑπειπών. πλεο-
 61 νέκτημ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι μέγ' ὑπῆρξεν Φίλιππῳ. παρὰ

γὰρ τοῖς Ἑλλήσιν, οὐ τισὶν, ἀλλ' ἅπασιν ὁμοίως,
 φορὰ προδοτῶν καὶ δωροδόκων καὶ θεοῖς ἐχθρῶν
 ἀνθρώπων συνέβη, ὅσῃν οὐδεὶς πω πρότερον μέ-
 μνηται γεγονυῖαν· οὓς συναγωνιστάς καὶ συνεργούς
 λαβῶν, καὶ πρότερον κακῶς τοὺς Ἕλληνας ἔχοντας
 πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς, ἔτι χειρόν διεθήκε,
 τοὺς μὲν ἐξαπατῶν, τοῖς δὲ διδούς, τοὺς δὲ πάντα
 τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλά,
 ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεί-
 62 νον μέγαν γίνεσθαι. ἐν τοιαύτῃ δὲ καταστάσει καὶ
 ἔτ' ἀγνοίᾳ τοῦ συνισταμένου καὶ φυομένου κακοῦ
 τῶν ἀπάντων Ἑλλήνων ὄντων, δεῖ σκοπεῖν ὑμᾶς
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί προσῆκον ἦν ἐλέσθαι πράττειν
 καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν, καὶ τούτων λόγον παρ' ἐμοῦ
 λαβεῖν· ὁ γὰρ ἐνταῦθ' ἑαυτὸν τάξας τῆς πολιτείας εἰμ'
 63 ἐγώ. πότερον [αὐτήν] χρῆν Αἰσχίνῃ τὸ φρόνημ' ἀφεῖ-246
 σαι καὶ τὴν ἀξίαν τὴν αὐτῆς, ἐν τῇ Θετταλῶν καὶ
 Δολόπων τάξει συγκατακτᾶσθαι Φιλίππῳ τὴν τῶν Ἑλ-
 λήνων ἀρχήν, καὶ τὰ τῶν προγόνων καλὰ καὶ δίκαι'
 ἀναιρεῖν; ἢ τοῦτο μὲν μὴ ποιεῖν, δεινὸν γὰρ ὡς ἀλη-
 θῶς, ἃ δ' ἐώρα συμβησόμεν', εἰ μηδεὶς κωλύσει, καὶ
 προησθάνεθ' ὡς ἔοικεν ἐκ πολλοῦ, ταῦτα περιδεῖν
 64 γιγνόμενα; ἀλλὰ νῦν ἔγωγε τὸν μάλιστ' ἐπιτιμῶντα
 τοῖς πεπραγμένοις ἡδέως ἂν ἐροίμην, τῆς ποίας μερί-
 δος γενέσθαι τὴν πόλιν ἡβούλετ' ἂν, πότερον τῆς
 συναιτίας τῶν συμβεβηκότων τοῖς Ἑλλήσι κακῶν καὶ
 αἰσχυρῶν, ἧς ἂν Θετταλοὺς καὶ τοὺς μετὰ τούτων εἴποι
 τις, ἢ τῆς περιεορακνίας ταῦτα γιγνόμενα, ἐπὶ τῇ τῆς
 ἰδίας πλεονεξίας ἐλπίδι, ἧς ἂν Ἀρκάδας καὶ Μεσση-
 65 νίους καὶ Ἀργεῖους θείημεν. ἀλλὰ καὶ τούτων πολλοὶ,
 μᾶλλον δὲ πάντες, χειρόν ἡμῶν ἀπηλλάχασιν. καὶ γὰρ

εἰ μὲν ὥς ἐκράτησε Φίλιππος ὥχεται εὐθέως ἀπὼν καὶ μετὰ ταῦτ' ἤγεν ἡσυχίαν, μήτε τῶν αὐτοῦ συμμάχων μήτε τῶν ἄλλων Ἑλλήνων μηδένα μηδὲν λυπήσας, ἦν ἂν τις κατὰ τῶν ἐναντιωθέντων οἷς ἐπραττεν ἐκεῖνος μέμψις καὶ κατηγορία· εἰ δ' ὁμοίως ἀπάντων τὸ ἀξίωμα τὴν ἡγεμονίαν τὴν ἐλευθερίαν περιείλετο, μᾶλλον δὲ καὶ τὰς πολιτείας, ὅσων ἐδύνατο, πῶς οὐχ ἀπάντων ἐνδοξόταθ' ὑμεῖς ἐβουλεύσασθ' ἐμοὶ πεισθέντες;

- 66 Ἀλλ' ἐκεῖσ' ἐπανέρχομαι. τί τὴν πόλιν Αἰσχίνῃ προσῆκε ποιεῖν, ἀρχὴν καὶ τυραννίδ' ὀρῶσαν τῶν Ἑλλήνων ἐαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; ἢ τί τὸν σύμβουλον ἔδει λέγειν ἢ γράφειν τὸν Ἀθήνησιν (καὶ 247 γὰρ τοῦτο πλεῖστον διαφέρει), ὃς συνήδειν μὲν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου μέχρι τῆς ἡμέρας ἀφ' ἧς αὐτὸς ἐπὶ τὸ βῆμ' ἀνέβην, αἰεὶ περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἀγωνιζομένην τὴν πατρίδα, καὶ πλείω καὶ χρήματα καὶ σώματ' ἀνηλωκυῖαν ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ τῶν πᾶσι συμφερόντων, ἢ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ὑπὲρ αὐτῶν
- 67 ἀνηλώκασιν ἕκαστοι, ἐώρων δ' αὐτὸν τὸν Φίλιππον, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν ἄγων, ὑπὲρ ἀρχῆς καὶ δυναστείας τὸν ὀφθαλμὸν ἐκκεκομμένον, τὴν κλεῖν κατεαγότα, τὴν χεῖρα, τὸ σκέλος πεπηρωμένον, πᾶν ὃ τι βουληθείη μέρος ἢ τύχη τοῦ σώματος [παρελέσθαι, τοῦτο] προῖεμε-
- 68 νοῦν, ὥστε τῷ λοιπῷ μετὰ τιμῆς καὶ δόξης ζῆν. καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γ' οὐδεὶς ἂν εἶπειν τολμήσαι, ὥς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρὶς ἀδόξῳ τότε γ' ὄντι καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι, ὥστε τῆς τῶν Ἑλλήνων ἀρχῆς ἐπιθυμῆσαι καὶ τοῦτ' εἰς τὸν νοῦν ἐμβαλέσθαι, ὑμῖν δ' οὔσιν Ἀθηναίοις, καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην ἐν πᾶσι καὶ λόγοις καὶ θεωρήμασι τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς ὑπομνήμαθ'

ὁρῶσι, τοσαύτην κακίαν ὑπάρξει, ὥστε τῆς ἐλευθερίας
 69 αὐτεπαγγέλτους ἐθέλοντάς παραχωρῆσαι Φιλίππῳ. οὐδ'
 ἂν εἰς ταῦτα φήσειεν. λοιπὸν τοίνυν ἦν καὶ ἀναγκαῖον
 ἅμα, πᾶσιν οἷς ἐκείνος ἔπρατ' ἀδικῶν ὑμᾶς, ἐναν-
 τιοῦσθαι δικαίως. τοῦτ' ἐποιεῖτε μὲν ὑμεῖς ἐξ ἀρχῆς
 εἰκότως καὶ προσηκόντως, ἔγραφον δὲ καὶ συνεβού-
 λευον καὶ ἐγὼ καθ' οὓς ἐπολιτευόμην χρόνους. ὁμο-248
 λογῶ. ἀλλὰ τί χρῆν με ποιεῖν; ἤδη γάρ σ' ἐρωτῶ,
 πάντ' ἄφεις, Ἀμφίπολιν, Πύδναν, Ποτειδαίαν, Ἀλόν-
 70 νησον· οὐδενὸς τούτων μέμνημαι· Σέρριον δὲ καὶ
 Δορίσκον καὶ τὴν Πεπαρήθου πόρθησιν καὶ ὅσ' ἄλλ'
 ἢ πόλις ἠδικοῦτο, οὐδ' εἰ γέγον' οἶδα. καίτοι σύ γ'
 ἔφησθά με ταῦτα λέγοντ' εἰς ἔχθραν ἐμβαλεῖν του-
 τουσί, Εὐβούλου καὶ Ἀριστοφῶντος καὶ Διοπείδους
 τῶν περὶ τούτων ψηφισμάτων ὄντων, οὐκ ἐμῶν, ὧ
 71 λέγων εὐχερῶς ὅ τι ἂν βουλευθῆς. οὐδὲ νῦν περὶ τού-
 των ἐρῶ. ἀλλ' ὁ τὴν Εὐβοίαν ἐκείνος σφετεριζόμενος
 καὶ κατασκευάζων ἐπιτείχισμ' ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν, [καὶ
 Μεγάροις ἐπιχειρῶν,] καὶ καταλαμβάνων Ὀρεόν, καὶ
 κατασκάπτων Πορθμόν, καὶ καθιστάς ἐν μὲν Ὀρεῶ
 Φιλιστίδην τύραννον, ἐν δ' Ἐρετρίᾳ Κλείταρχον, καὶ
 τὸν Ἑλλήσποντον ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος, καὶ Βυ-
 ζάντιον πολιορκῶν, καὶ πόλεις Ἑλληνίδας ἃς μὲν ἀναι-
 ρῶν, εἰς ἃς δὲ τοὺς φυγάδας κατὰγων, πότερον ταῦτα
 ποιῶν ἠδίκηει καὶ παρεσπόνδει καὶ ἔλυε τὴν εἰρήνην,
 ἢ οὐ; καὶ πότερον φανῆναί τιν' Ἑλλήνων τὸν κωλύ-
 72 σοντ' ἐχρῆν, ἢ μή; εἰ μὲν γὰρ μὴ χρῆν, ἀλλὰ τὴν
 Μυσῶν λείαν [καλουμένην] τὴν Ἑλλάδ' οὐσαν ὁφθῆ-
 ναι ζώντων καὶ ὄντων Ἀθηναίων, περιείργασμαι μὲν
 ἐγὼ περὶ τούτων εἰπών, περιείργασται δ' ἡ πόλις ἢ
 πεισθεῖς ἐμοί, ἔστω δ' ἀδικήματα πάντα [ἃ πέπρα-

κται] καὶ ἁμαρτήματ' ἐμά. εἰ δ' ἔδει τούτων κωλυτὴν
φανῆναι, τίν' ἄλλον ἢ τὸν Ἀθηναίων δῆμον προσήκε
γενέσθαι; ταῦτα τοίνυν ἐπολιτευόμεν ἐγώ, καὶ ὁρῶν²⁴⁹
καταδουλούμενον πάντας ἀνθρώπους ἐκείνον, ἡναντιού-
μην καὶ προλέγων καὶ διδάσκων μὴ προσέσθαι. καὶ
μὴν τὴν εἰρήνην γ' ἐκεῖνος ἔλυσεν τὰ πλοῖα λαβὼν, οὐχ
ἢ πόλις Αἰσχίνη.

73 Φέρε δ' αὐτὰ τὰ ψηφίσματα [καὶ τὴν ἐπιστολὴν
τὴν τοῦ Φιλίππου,] καὶ λέγ' ἐφεξῆς· ἀπὸ γὰρ τούτων
τίς τίνος αἰτιὸς ἐστὶ γενήσεται φανερόν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Νεοκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος, ἐκ-
κλησία σύγκλητος ὑπὸ στρατηγῶν, Εὐβουλος Μνησιθέου
Κόπρειος εἶπεν. ἐπειδὴ προσήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ ἐν τῇ
ἐκκλησίᾳ, ὥς ἄρα Λεωδάμαντα τὸν ναύαρχον καὶ τὰ μετ'
αὐτοῦ ἀποσταλέντα σκάφη εἴκοσιν ἐπὶ τὴν τοῦ σίτου παρα-
πομπὴν εἰς Ἑλλήσποντον· ὁ παρὰ Φιλίππου στρατηγὸς
Ἀμύντας καταγένοικεν εἰς Μακεδονίαν καὶ ἐν φυλακῇ ἔχει,
ἐπιμεληθῆναι τοὺς πρυτάνεις καὶ τοὺς στρατηγούς ὅπως
ἢ βουλὴ συναχθῇ καὶ αἰρεθῶσι πρέσβεις πρὸς Φίλιππον,
74 οἵτινες παραγενόμενοι διαλέξονται πρὸς αὐτὸν περὶ τοῦ
ἀφεθῆναι τὸν ναύαρχον καὶ τὰ πλοῖα καὶ τοὺς στρατιώτας,
καὶ εἰ μὲν δι' ἄγνοίαν ταῦτα πεποίηκεν ὁ Ἀμύντας, ὅτι
οὐ μεμψιμοιρεῖ ὁ δῆμος οὐδέν· εἰ δέ τι πλημμελοῦντα
παρὰ τὰ ἐπεσταλμένα λαβὼν, ὅτι ἐπισκεψάμενοι ἐπιτιμή-
σουσι κατὰ τὴν τῆς ὀλιγορίας ἀξίαν· εἰ δὲ μηδέτερον
τούτων ἐστίν, ἀλλ' ἰδίᾳ ἀγνωμονοῦσιν ἢ ὁ ἀποστείλας ἢ
ὁ ἀπεσταλμένος, καὶ τοῦτο λέγειν, ἵνα αἰσθανόμενος ὁ²⁵⁰
δῆμος βουλευσῇται τί δεῖ ποιεῖν.]

75 Τοῦτο μὲν τοίνυν τὸ ψήφισμ' Εὐβουλος ἔγραψεν,
οὐκ ἐγώ, τὸ δ' ἐφεξῆς Ἀριστοφῶν, εἰθ' Ἠγήσιππος,

εἴτ' Ἀριστοφῶν πάλιν, εἴτα Φιλοκράτης, εἴτα Κηφισοφῶν, εἴτα πάντες· ἐγὼ δ' οὐδὲν περὶ τούτων. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

[Ἐπὶ Νεοκλέους ἄρχοντος, βοηδρομιῶνος ἔνη καὶ νέα, βουλῆς γνώμη, πρυτάνεις καὶ στρατηγοὶ ἐ χρημάτισαν τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἀνενεγκόντες, ὅτι ἔδοξε τῷ δήμῳ πρέσβεις ἐλέσθαι πρὸς Φίλιππον περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀνακομιδῆς καὶ ἐντολὰς δοῦναι κατὰ τὰ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ψηφίσματα. καὶ εἶλοντο τούσδε, Κηφισοφῶντα Κλέωνος Ἀναφλύστιον, Δημόκριτον Δημοφῶντος Ἀναγυράσιον, Πολύκριτον Ἀπημάντου Κοθωκίδην. πρυτανεία φυλῆς Ἰπποθωντίδος, Ἀριστοφῶν Κολλυτεὺς πρόεδρος εἶπεν.]

76. Ὡςπερ τοίνυν ἐγὼ ταῦτα δεικνύω τὰ ψηφίσματα, οὕτω σὺ δεῖξον Αἰσχίνη, ποῖον ἐγὼ γράψας ψήφισμ' αἰτιὸς εἰμι τοῦ πολέμου. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις· εἰ γὰρ εἶχες, οὐδὲν ἂν αὐτοῦ πρότερον νυνὶ παρέσχου. καὶ μὴν οὐδ' ὁ Φίλιππος οὐδὲν αἰτιᾶται μ' ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ἑτέροις ἐγκαλῶν. Λέγε δ' αὐτὴν τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

77. [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. παραγενόμενοι πρὸς ἐμὲ οἱ παρ' 251 ὑμῶν πρεσβευταί, Κηφισοφῶν καὶ Δημόκριτος καὶ Πολύκριτος, διελέγοντο περὶ τῆς τῶν πλοίων ἀφέσεως ὧν ἐναυάρχει Λεωδάμας. καθ' ὅλου μὲν οὖν ἔμοιγε φαίνεσθαι ἐν μεγάλῃ εὐηθείᾳ ἔχουσθαι, εἰ οἴεσθ' ἐμὲ λανθάνειν, ὅτι ἔξαπεστάλη ταῦτα τὰ πλοῖα πρόφασιν μὲν ὥς τὸν σῆτον παραπέμψοντα ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου εἰς Αἴηνον, βοηθήσοντα δὲ Σηλυμβριανοῖς τοῖς ὑπ' ἐμοῦ μὲν πολιορκουμένοις, οὐ συμπεριειλημμένοις δὲ ἐν ταῖς τῆς φιλίας κοινῇ
78. κειμέναις ἡμῖν συνθήκαις. καὶ ταῦτα συνετάχθη τῷ ναυ-

ἀρχῶν ἄνευ μὲν τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ὑπὸ δὲ τινων ἀρχόντων καὶ ἑτέρων ἰδιωτῶν μὲν νῦν ὄντων, ἐκ παντὸς δὲ τρόπου βουλομένων τὸν δῆμον ἀντὶ τῆς νῦν ὑπαρχούσης πρὸς ἡμῖν φιλίας τὸν πόλεμον ἀναλαβεῖν, πολλῶ μᾶλλον φιλοτιμουμένων τοῦτο συντετελέσθαι ἢ τοῖς Σηλυμβριανοῖς βοηθῆσαι. καὶ ὑπολαμβάνουσιν αὐτοῖς τὸ τοιοῦτο πρόσδοτον ἔσεσθαι. οὐ μέντοι μοι δοκεῖ τοῦτο χρήσιμον ὑπάρχειν οὐθ' ὑμῖν οὐτ' ἑμοί. διόπερ τά τε νῦν καταχθέντα πλοῖα πρὸς ἡμᾶς ἀφήμι ὑμῖν, καὶ τοῦ λοιποῦ, ἐὰν βούλησθε μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς προεστηκόσιν ὑμῶν κακοήθως πολιτεύεσθαι, ἀλλ' ἐπιτιμᾶτε, πειράσομαι καὶ γὰρ διαφυλάττειν τὴν εἰρήνην. εὐτυχεῖτε.]

- 79 Ἐνταῦθ' οὐδαμοῦ Δημοσθένην γέγραφεν, οὐδ' αἰτίαν οὐδεμίαν κατ' ἑμοῦ. τί ποτ' οὖν τοῖς ἄλλοις ἐγκαλῶν τῶν ἑμοί πεπραγμένων οὐχὶ μέμνηται; ὅτι τῶν ἀδικημάτων ἂν ἐμέμνητο τῶν αὐτοῦ[, εἴ τι περὶ ἑμοῦ γέγραφεν]. τούτων γὰρ εἰχόμεν ἐγὼ καὶ τούτοις²⁵² ἠναντιούμην. καὶ πρῶτον μὲν τὴν εἰς Πελοπόννησον πρεσβείαν ἔγραψα, ὅτε πρῶτον ἐκεῖνος εἰς Πελοπόννησον παρεδύετο, εἶτα τὴν εἰς Εὐβοίαν, ἥνικ' Εὐβοίας ἦπτετο, εἶτα τὴν ἐπ' Ὀρεὸν ἔξοδον, οὐκέτι πρεσβείαν, καὶ τὴν εἰς Ἑρέτριαν, ἐπειδὴ τυράννους ἐκεῖνος ἐν
- 80 ταύταις ταῖς πόλεσιν κατέστησεν. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς ἀποστόλους ἅπαντας ἀπέστειλα, καθ' οὓς Χερρόνησος ἐσώθη καὶ Βυζάντιον καὶ πάντες οἱ σύμμαχοι. ἐξ ὧν ὑμῖν μὲν τὰ κάλλιστα, ἔπαινοι, δόξαι, τιμαί, στέφανοι, χάριτες παρὰ τῶν εὖ πεπονθότων ὑπῆρχον· τῶν δ' ἀδικουμένων τοῖς μὲν ὑμῖν τότε πεισθεῖσιν ἢ σωτηρία περιεγένετο, τοῖς δ' ὀλιγορήσασι τὸ πολλάκις ὧν ὑμεῖς προείπατε μεμνησθαι, καὶ νομίζειν ὑμᾶς μὴ μόνον εὖνους [ἑαυτοῖς], ἀλλὰ καὶ φρονίμους ἀνθρώπους καὶ
- 81 μάντεις εἶναι· πάντα γὰρ ἐκβέβηχ' ἃ προείπατε. *καὶ*

- μὴν ὅτι πολλὰ μὲν ἂν χρήματ' ἔδωκε Φιλιστίδης ὥστ' ἔχειν Ὁρεόν, πολλὰ δὲ Κλείταρχος ὥστ' ἔχειν Ἐρέτριαν, πολλὰ δ' αὐτὸς ὁ Φίλιππος ὥστε ταῦθ' ὑπάρχειν ἐφ' ὑμᾶς αὐτῶ, καὶ περὶ τῶν ἄλλων μηδὲν ἐλέγχεσθαι, μηδ' ἂ ποιῶν ἡδίκηι μηδέν' ἐξετάζειν πανταχοῦ, οὐδεὶς
 82 ἄγνοεῖ, καὶ πάντων ἥκιστα σύ· οἱ γὰρ παρὰ τοῦ Κλείταρχου καὶ τοῦ Φιλιστίδου τότε πρέσβεις δεῦρ' ἀφικνούμενοι, παρὰ σοὶ κατέλυνον Αἰσχίνην καὶ σὺ προὔξενεις αὐτῶν· οὓς ἡ μὲν πόλις ὥς ἐχθροὺς καὶ οὔτε δίκαι' οὔτε συμφέροντα λέγοντας ἀπήλασε, σοὶ δ' ἦσαν φίλοι. οὐ τοίνυν ἐπράχθη τούτων οὐδέν, ὃ βλασφημῶν περὶ ἐμοῦ καὶ λέγων, ὥς σιωπῶ μὲν λαβὼν, βοῶ δ' ἀναλώσας. ἀλλ' οὐ σύ, ἀλλὰ βοᾷς μὲν ἔχων, παύσει δ' οὐ-253
 δέποτε, ἐὰν μὴ σ' οὔτοι παύσωσιν ἀτιμώσαντες τήμερον.
- 83 στεφανωσάντων τοίνυν ὑμῶν μ' ἐπὶ τούτοις τότε, καὶ γράψαντος Ἀριστονίκου τὰς αὐτὰς συλλαβάς, ὥσπερ οὗτος Κτησιφῶν νῦν γέγραφε, καὶ ἀναρρηθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ στεφάνου, καὶ δευτέρου μοι κηρύγματος ἤδη [τούτου] γιγνομένου, οὗτ' ἀντεῖπεν Αἰσχύνης παρὼν οὔτε τὸν εἰπόντ' ἐγράψατο. Καί μοι λέγε καὶ τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβὼν.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 84 [Ἐπὶ Χαιρώνδου Ἠγήμονος ἄρχοντος, γαμηλιῶνος ἔκτη²⁵ ἀπιόντος, φυλῆς πρυτανευούσης Λεοντίδος, Ἀριστόνικος Φρεάριος εἶπεν. ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ πολλοῖς τῶν συμμάχων καὶ πρότερον καὶ ἐν τῷ παρόντι καιρῷ βεβοήθηκε διὰ τῶν ψηφισμάτων, καὶ τινὰς τῶν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ πόλεων ἡλευθέρωσε, καὶ διατελεῖ εὐνους ὢν τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, καὶ λέγει καὶ πράττει ὅ τι ἂν δύνηται ἀγαθὸν ὑπὲρ τε αὐτῶν Ἀθηναίων

καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ
 δήμῳ τῷ Ἀθηναίων ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους
 Παιανιέα καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεύσαι
 τὸν στέφανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις, τραγωδοῖς καί-
 νοις, τῆς δὲ ἀναγορεύσεως τοῦ στεφάνου ἐπιμεληθῆναι
 τὴν πρυτανεύουσαν φυλὴν καὶ τὸν ἀγωνοθέτην. εἶπεν
 Ἀριστόνικος Φρεάριος.] *G. H. Wainwright m. 3/2/86* 254

85 Ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν οἶδέ τιν' αἰσχύνῃ τῇ πόλει
 συμβᾶσαν διὰ τοῦτο τὸ ψήφισμ' ἢ χλευασμὸν ἢ γέλωτα,
 ἂ νῦν οὗτος ἔφη συμβήσεσθαι, ἂν ἐγὼ στεφανῶμαι;
 καὶ μὴν ὅταν ἦ νέα καὶ γνώριμα πᾶσι τὰ πράγματα,
 ἂν τε καλῶς ἔχῃ, χάριτος τυγχάνει, ἂν θ' ὥς ἐτέρως,
 τιμωρίας. φαίνομαι τοίνυν ἐγὼ χάριτος τετυχηκὼς τότε,
 καὶ οὐ μέμψεως οὐδὲ τιμωρίας.

86 Οὐκοῦν μέχρι μὲν τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐν οἷς
 ταῦτ' ἐπράχθη, πάντας ἀνωμολόγημαί τᾶριστα πράτ-
 τειν τῇ πόλει, τῷ νικᾶν, ὅτ' ἐβουλεύεσθε, λέγων καὶ
 γράφων, τῷ καταπραχθῆναι τὰ γραφέντα, καὶ στεφά-
 νους ἐξ αὐτῶν τῇ πόλει καὶ ἐμοὶ καὶ πᾶσιν γενέσθαι,
 τῷ θυσίας τοῖς θεοῖς καὶ προσόδους ὡς ἀγαθῶν τού-
 των ὄντων ὑμᾶς πεποιῆσθαι.

87 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὁ Φίλιππος ἐξηλάθη,
 τοῖς μὲν ὅπλοις ὑφ' ὑμῶν, τῇ δὲ πολιτείᾳ καὶ τοῖς
 ψηφίσμασι, καὶ διαρραγῶσί τινες τούτων, ὑπ' ἐμοῦ,
 ἕτερον κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτειχισμὸν ἐζήτει. ὁρῶν δ'
 ὅτι σίτῳ πάντων ἀνθρώπων πλείστῳ χρώμεθ' ἐπείσάκτρ,
 βουλόμενος τῆς σιτοπομπίας κύριος γενέσθαι, παρελθὼν
 ἐπὶ Θράκης Βυζαντίους συμμάχους ὄντας αὐτῷ, τὸ μὲν
 πρῶτον ἡξίου συμπολεμεῖν τὸν πρὸς ὑμᾶς πόλεμον,
 ὡς δ' οὐκ ἤθελον οὐδ' ἐπὶ τούτοις ἔφασαν τὴν συμ-
 μαχίαν πεποιῆσθαι, λέγοντες ἀληθῆ, χάρακα βαλόμενος

πρὸς τῇ πόλει καὶ μηχανήματ' ἐπιστήσας ἐπολιόρκει.
 88 τούτων δὲ γιγνομένων, ὃ τι μὲν προσῆκε ποιεῖν ὑμᾶς,
 οὐκέτ' ἐρωτήσω· δῆλον γάρ ἐστιν ἅπασιν. ἀλλὰ τίς ἦν²⁵⁵
 ὁ βοηθήσας τοῖς Βυζαντίοις καὶ σώσας αὐτούς; τίς ὁ
 κωλύσας τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι κατ' ἐκείνους
 τοὺς χρόνους; ὑμεῖς ἄνδρες Ἀθηναῖοι. τὸ δ' ὑμεῖς
 ὅταν εἴπω, τὴν πόλιν λέγω. τίς δ' ὁ τῇ πόλει λέγων
 καὶ γράφων καὶ πράττων καὶ ἀπλῶς ἑαυτὸν εἰς τὰ
 89 πράγματ' ἀφειδῶς διδούς; ἐγώ. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα ταῦτ'
 ὠφέλησεν ἅπαντας, οὐκέτ' ἐκ τοῦ λόγου δεῖ μαθεῖν,
 ἀλλ' ἔργῳ πεπειρασθε· ὁ γὰρ τότε ἑνστάς πόλεμος,
 ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεργεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν
 βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ὑμᾶς τῆς
 νῦν εἰρήνης, ἣν οὗτοι κατὰ τῆς πατρίδος τηροῦσιν οἱ
 χρηστοί, ἐπὶ ταῖς μελλούσαις ἐλπίσιν, ὧν διαμάρτοιεν,
 καὶ μετὰσχοιεν ὧν ὑμεῖς οἱ τὰ βέλτιστα βουλόμενοι
 τοὺς θεοὺς αἰτεῖτε, μὴ μεταδοῖεν ὑμῖν ὧν αὐτοὶ προή-
 ρηται. Λέγε δ' αὐτοῖς καὶ τοὺς τῶν Βυζαντίων στε-
 φάνους καὶ [τοὺς] τῶν Περινθίων, οἷς ἐστεφάνουν ἐκ
 τούτων τὴν πόλιν.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ.

90 [Ἐπὶ ἱερομνάμονος Βοσπορίῳ Δαμάγητος ἐν τῷ ἄλλῳ
 ἔλεξεν, ἐκ τῆς βολᾶς λαβὼν ῥήτραν. ἐπειδὴ ὁ δᾶμος ὁ
 Ἀθηναίων ἐν τε τοῖς προγενεμένοις καιροῖς εὐνοέων δια-
 τελεῖ Βυζαντίοις καὶ τοῖς συμμάχοις καὶ συγγενέσι Περι-
 νθίοις καὶ πολλὰς καὶ μεγάλας χρείας παρέσχηται, ἐν τε
 τῷ παρεστακότι καιρῷ Φιλίππῳ τῷ Μακεδόνης ἐπιστρα-
 τεύσαντος ἐπὶ τὰν χώραν καὶ τὰν πόλιν ἐπ' ἀναστάσει
 Βυζαντίων καὶ Περινθίων καὶ τὰν χώραν δαίοντος καὶ
 δενδροκοπέοντος, βοαθήσας πλοίοις ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ²⁵⁶
 σίτω καὶ βέλεσι καὶ ὀπλίταις ἐξείλετο ἀμὲ ἐκ τῶν μεγάλων

- 91 κινδύνων καὶ ἀποκατέστασε τὰν πατριον πολιτείαν καὶ τὼς νόμους καὶ τὼς τάφους, δεδόχθαι τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων καὶ Περινηθίων Ἀθηναίοις δόμεν ἐπιγαμίαν, πολιτείαν, ἔγκτασιν γὰς καὶ οἰκίαν, προεδρίαν ἐν τοῖς ἀγῶσι, πόθοδον ποτὶ τὰν βωλὰν καὶ τὸν δᾶμον πρῶτοις πεδὰ τὰ ἱερά, καὶ τοῖς κατοικεῖν ἐθέλουσι τὰν πόλιν ἀλειτουργήτοις ἤμεν πασᾶν τᾶν λειτουργιᾶν· σταῖσαι δὲ καὶ εἰκόνας τρεῖς ἐκκαίδεκαπάχεις ἐν τῷ Βοσπορείῳ, στεφανοῦμενον τὸν δᾶμον τὸν Ἀθηναίων ὑπὸ τῷ δάμῳ τῷ Βυζαντίων καὶ Περινηθίων· ἀποστεῖλαι δὲ καὶ θεαρίας ἐς τὰς ἐν τῇ Ἑλλάδι παναγύριαις, Ἰσθμια καὶ Νέμεαι καὶ Ὀλύμπια καὶ Πύθια, καὶ ἀνακαρῶσαι τὼς στεφάνους οἷς ἐστεφάνωνται ὁ δᾶμος ὁ Ἀθηναίων ὑφ' ἡμέων, ὅπως ἐπιστέωνται οἱ Ἕλληνας πάντες τὰν τε Ἀθηναίων ἀρετὰν καὶ τὰν Βυζαντίων καὶ Περινηθίων εὐχαριστίαν.]
- 92 Λέγε καὶ τοὺς παρὰ τῶν ἐν Χερρονήσῳ στεφάνους.

ΦΗΦΙΣΜΑ ΧΕΡΡΟΝΗΣΙΤΩΝ.

- [Χερρονησιτῶν οἱ κατοικοῦντες Σηστὸν, Ἐλαιοῦντα, Μάδυντον, Ἀλωπεκόννησον, στεφανοῦσιν Ἀθηναίων τὴν βουλήν καὶ τὸν δῆμον χρυσῷ στεφάνῳ ἀπὸ ταλάντων ἐξήκοντα, καὶ Χάριτος βωμὸν ἰδρύονται καὶ Δήμου Ἀθηναίων, ὅτι πάντων μεγίστων ἀγαθῶν παραίτιος γέγονε Χερρονησίταις, ἐξελόμενος ἐκ τῆς Φιλίππου καὶ ἀποδοὺς τὰς πατρίδας, τοὺς νόμους, τὴν ἐλευθερίαν, τὰ ἱερά. καὶ²⁵⁷ ἐν τῷ μετὰ ταῦτα αἰῶνι παντὶ οὐκ ἐλλείψει εὐχαριστῶν καὶ ποιῶν ὃ τι ἂν δύνηται ἀγαθόν. ταῦτα ἐψηφίσαντο ἐν κοινῷ βουλευτηρίῳ.]
- 93 Οὐκοῦν οὐ μόνον τὸ Χερρόνησον καὶ Βυζάντιον σῶσαι, οὐδὲ τὸ κωλύσαι τὸν Ἑλλήσποντον ὑπὸ Φιλίππῳ γενέσθαι τότε, οὐδὲ τὸ τιμᾶσθαι τὴν πόλιν ἐκ τούτων ἢ προαίρεσις ἢ ἐμὴ καὶ ἡ πολιτεία διεπράξατο, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν ἔδειξεν ἀνθρώποις τὴν τε τῆς πόλεως καλο-

καγαθίαν καὶ τὴν Φιλίππου κακίαν. ὁ μὲν γε σύμμαχος
 [ὦν] τοῖς Βυζαντίοις πολιορκῶν αὐτοὺς ἐωρᾷδ' ὑπὸ
 94 πάντων; οὗ τί γένοιτ' ἂν αἰσχίον ἢ μιαρώτερον; ὑμεῖς
 δ' οἱ καὶ μεμφόμενοι πολλὰ καὶ δίκαι' ἂν ἐκείνοις
 εἰκότως, περὶ ὧν ἡγνωμονήμεσαν εἰς ὑμᾶς ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν χρόνοις, οὐ μόνον οὐ μνησικακοῦντες οὐδὲ
 προϊέμενοι τοὺς ἀδικουμένους, ἀλλὰ καὶ σφῶζοντες ἐφαι-
 νεσθε, ἐξ ὧν δόξαν εὖνοίαν παρὰ πάντων ἐκτᾷσθε.
 καὶ μὴν ὅτι μὲν πολλοὺς ἐστεφανώκατ' ἤδη τῶν πολι-
 τευομένων ἅπαντες ἴσασι· δι' ὅντινα δ' ἄλλον ἢ πόλις
 ἐστεφάνωται, σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα, πλὴν δι'
 ἡμ', οὐδ' ἂν εἰς εἰπεῖν ἔχοι.

95 Ἵνα τοίνυν καὶ τὰς βλασφημίας, ἃς κατὰ τῶν Εὐ-
 βοέων καὶ τῶν Βυζαντίων ἐποιήσατο, εἴ τι δυσχερὲς
 αὐτοῖς ἐπέπρακτο πρὸς ὑμᾶς ὑπομιμνήσκων, συκοφαν-
εἰδούαι
εἰδούαι τίας οὕσας ἐπιδείξω μὴ μόνον τῷ ψευδεῖς εἶναι (τοῦτο
 μὲν γὰρ ὑπάρχειν ὑμᾶς εἰδότας ἡγοῦμαι), ἀλλὰ καὶ τῷ,
 εἰ τὰ μάλιστ' ἦσαν ἀληθεῖς, οὕτως ὥς ἐγὼ κέχρημαι
 τοῖς πράγμασι συμφέρειν χρήσασθαι, ἐν ἣ δύο βούλο-
 μαι τῶν καθ' ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξ-258
 ελθεῖν, καὶ ταῦτ' ἐν βραχέσι· καὶ γὰρ ἄνδρ' ἰδίᾳ καὶ
 πόλιν κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ
 96 τὰ λοιπὰ πειρᾶσθαι πράττειν. ὑμεῖς τοίνυν ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι Λακεδαιμονίων γῆς καὶ θαλάττης ἀρχόντων,
 καὶ τὰ κύκλῳ τῆς Ἀττικῆς κατεχόντων ἀρμοσταῖς καὶ
 φρουραῖς, Εὐβοίαν, Τάναγραν, τὴν Βοιωτίαν ἅπασαν,
 Μέγαρ', Αἰγίναν, Κέων, τὰς ἄλλας νήσους, οὐ ναῦς
 οὐ τεῖχη τῆς πόλεως τότε κεκτημένης, ἐξήλθετ' εἰς
 Ἀλῖαρον καὶ πάλιν οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον εἰς
 Κόρινθον, τῶν τότε Ἀθηναίων πόλλ' ἂν ἐχόντων μνησι-
 κακῆσαι καὶ Κορινθίοις καὶ Θηβαίοις τῶν περὶ τὸν

Δεκελεικὸν πόλεμον πραχθέντων· ἀλλ' οὐκ ἐποίουν
 97 τοῦτ', οὐδ' ἐγγύς. καίτοι ταῦτ' ἀμφοτέρ' Αἰσχίνῃ, οὐθ'
 ὑπὲρ εὐεργετῶν ποιοῦντες οὔτ' ἀκίνδυν' ἐώρων. ἀλλ'
 οὐ διὰ ταῦτα προΐεντο τοὺς καταφεύγοντας ἐφ' αὐτούς,
 ἀλλ' ὑπὲρ εὐδοξίας καὶ τιμῆς ἤθελον τοῖς δεινοῖς ἑαυ-
 τοὺς διδόναι, ὀρθῶς καὶ καλῶς βουλευόμενοι. πέρας
 μὲν γὰρ ἅπασιν ἀνθρώποις τοῦ βίου θάνατος, καὶ
 ἐν οἰκίσκῳ τις αὐτὸν καθείρξας τηρῇ· δεῖ δὲ τοὺς ἀγα-
 θοὺς ἄνδρας, ἐγχειρεῖν μὲν ἅπασιν ἀεὶ τοῖς καλοῖς, τὴν
 ἀγαθὴν προβαλλομένους ἐλπίδα, φέρειν δ' ἂν ὁ θεὸς
 98 διδῶ γενναίως. ταῦτ' ἐποίουν οἱ [ὑμέτεροι] πρόγονοι,
 ταῦθ' ὑμεῖς οἱ πρεσβύτεροι, οἱ Λακεδαιμονίους οὐ φί-
 λους ὄντας οὐδ' εὐεργέτας, ἀλλὰ πολλὰ τὴν πόλιν ἡμῶν
 ἡδικηκότας καὶ μεγάλα, ἐπειδὴ Θηβαῖοι κρατήσαντες
 ἐν Λεύκτροις ἀνελεῖν ἐπεχείρουν, διεκωλύσατε, οὐ φοβη-
 θέντες τὴν τότε Θηβαίοις ῥώμην καὶ δόξαν ὑπάρχου-
 σαν, οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύ-259
 99 σετε διαλογισάμενοι. καὶ γὰρ τοι πᾶσι τοῖς Ἑλλήσιν
 ἐδείξατ' ἐκ τούτων, ὅτι καὶ ὅτιοῦν τις εἰς ὑμᾶς ἐξα-
 μάρτη, τούτων τὴν ὀργὴν εἰς τᾶλλ' ἔχετε, εἰν δ' ὑπὲρ
 σωτηρίας ἢ ἐλευθερίας κίνδυνός τις αὐτοὺς καταλαμ-
 βάνῃ, οὔτε μνησικακήσεται οὐθ' ὑπολογιεῖσθε. καὶ οὐκ
 ἐπὶ τούτων μόνων οὕτως ἐσχήκατε, ἀλλὰ πάλιν σφε-
 τεριζομένων Θηβαίων τὴν Εὐβοίαν, οὐ περιείδετε, οὐδ'
 ὦν ὑπὸ Θεμισωνος καὶ Θεοδώρου περὶ Ὠρωπὸν ἡδί-
 κησθ' ἀνεμνήσθητε, ἀλλ' ἐβοηθήσατε καὶ τούτοις, τῶν
 ἐθελοντῶν τριηράρχων τότε πρῶτον γενομένων τῇ πόλει,
 100 ὦν εἰς ἦν ἐγώ. ἀλλ' οὐπω περὶ τούτων. καὶ καλὸν
 μὲν ἐποίησατε καὶ τὸ σῶσαι τὴν νῆσον, πολλῶ δ' ἔτι
 τούτου κάλλιον τὸ καταστάντες κύριοι καὶ τῶν σωμά-
 των καὶ τῶν πόλεων, ἀποδοῦναι ταῦτα δικαίως αὐτοῖς

τοῖς ἐξημαρτηκόσιν εἰς ὑμᾶς, μηδὲν ὦν ἡδίκησθε ἐν οἷς ἐπιστεύθηθ' ὑπολογισάμενοι. μυρία τοίνυν ἕτερ' εἰπεῖν ἔχων παραλείπω, ναυμαχίας, ἐξόδους [πεζᾶς, στρατείας], καὶ πάλαι γεγονυίας καὶ νῦν ἐφ' ὑμῶν αὐτῶν, ἃς ἀπάσας ἡ πόλις τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθε-
 101 ρίας καὶ σωτηρίας πεποιήται. εἴτ' ἐγὼ τεθεωρηκῶς ἐν τοσοῦτοῖς καὶ τοιούτοις τὴν πόλιν, ὑπὲρ τῶν τοῖς ἄλλοις συμφερόντων ἐθέλουσαν ἀγωνίζεσθαι, ὑπὲρ αὐτῆς τρόπον τινὰ τῆς βουλῆς οὔσης τί ἐμελλον κελεύσειν, ἢ τί συμβουλεύσειν αὐτῇ ποιεῖν; μνησικακεῖν νῆ Δία πρὸς τοὺς βουλομένους σφάζεσθαι, καὶ προφάσεις ζητεῖν δι' ἃς ἅπαντα προησόμεθα. καὶ τίς οὐκ ἂν ἀπέκτεινέν 260
 με δικαίως, εἴ τι τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καλῶν λόγῳ μόνον αἰσχύνην ἐπεχείρησα; ἐπεὶ τό γ' ἔργον οὐκ ἂν ἐποιήσαθ' ὑμεῖς, οἷδ' ἐγώ· εἰ γὰρ ἡβούλεσθε, τί ἦν ἐμποδῶν; οὐκ ἐξῆν; οὐχ ὑπῆρχον οἱ ταῦτ' ἐροῦν-
 τες οὗτοι;

102 Βούλομαι τοίνυν ἐπανελθεῖν ἐφ' ἃ τούτων ἐξῆς ἐπολιτευόμην· καὶ σκοπεῖτ' ἐν τούτοις πάλιν αὖ, τί τὸ τῇ πόλει βέλτιστον ἦν. ὁρῶν γὰρ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ ναυτικὸν ὑμῶν καταλυόμενον, καὶ τοὺς μὲν πλου-
 σίους ἀτελεῖς ἀπὸ μικρῶν ἀναλωμάτων γιγνομένους, τοὺς δὲ μέτροι' ἢ μικρὰ κεκτημένους ἀπολλύοντας, ἔτι δ' ὕστερίζουσαν ἐκ τούτων τὴν πόλιν τῶν καιρῶν, ἔθηκα νόμον καθ' ὃν τοὺς μὲν τὰ δίκαια ποιεῖν ἠνάγκασα, τοὺς πλουσίους, τοὺς δὲ πένητας ἔπαυσ' ἀδικουμένους, τῇ πόλει δ' ὅπερ ἦν χρησιμώτατον, ἐν καιρῷ γίγνε-
 103 σθαι τὰς παρασκευὰς ἐποίησα. καὶ γραφεῖς τὸν ἀγῶνα [τοῦτον εἰς ὑμᾶς] εἰσῆλθον ἀπέφνυγον, καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων ὁ διώκων οὐκ ἔλαβεν. καίτοι πόσα χρή-
 ματα τοὺς ἡγεμόνας τῶν συμμοριῶν ἢ τοὺς δευτέρους

καὶ τρίτους οἷεσθαι μοι διδόναι, ὥστε μάλιστα μὲν μὴ
 θεῖναι τὸν νόμον τοῦτον, εἰ δὲ μὴ, καταβάλλοντ' ἑᾶν
 ἐν ὑπωμοσία; τοσαῦτ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅς' ὀκνή-
 104σαιμ' ἂν εἰπεῖν. καὶ ταῦτ' εἰκότως ἔπραττον ἐκεῖνοι.
 ἦν γὰρ αὐτοῖς, ἐκ μὲν τῶν προτέρων νόμων συνεκ-
 καίδεκα λητουργεῖν, αὐτοῖς μὲν μικρὰ καὶ οὐδὲν ἀναλί-
 σκουσι, τοὺς δ' ἀπόρους τῶν πολιτῶν ἐπιτρέβουσιν, ἐκ 261
 δὲ τοῦ ἑμοῦ νόμου τὸ γιγνόμενον κατὰ τὴν οὐσίαν
 ἕκαστον τιθέναι, καὶ δυοῖν ἐφάνη τριήραρχος ὁ τῆς
 μιᾶς ἑκτος καὶ δέκατος πρότερον συντελής· οὐδὲ γὰρ
 τριηράρχους ἔτ' ὠνόμαζον ἑαυτοὺς, ἀλλὰ συντελεῖς.
 ὥστε δὴ ταῦτα λυθῆναι καὶ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν ἀναγκα-
 105σθῆναι, οὐκ ἔσθ' ὅ τι οὐκ ἐδίδουσιν. Καί μοι λέγε
 πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, καθ' ὃ εἰσῆλθον τὴν γραφήν,
 εἴτα τοὺς καταλόγους, τὸν τ' ἐκ τοῦ προτέρου νόμου
 καὶ τὸν κατὰ τὸν ἑμόν. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Πολυκλέους, μηνὸς βοηδρομιῶνος ἕκτη
 ἐπὶ δέκα, φυλῆς πρυτανευούσης Ἰπποθωντίδος, Δημο-
 σθένους Δημοσθένους Παιανιδὺς εἰσήνεγκε νόμον τριηραρ-
 χικὸν ἀντὶ τοῦ πρότερον, καθ' ὃν αἱ συντέλειαι ἦσαν τῶν
 τριηράρχων· καὶ ἐπεχειροτόνησεν ἡ βουλὴ καὶ ὁ δῆμος·
 καὶ ἀπήνεγκε παρανόμων Δημοσθένει Πατροκλῆς Φλυεύς,
 καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐ λαβὼν ἀπέτεισε τὰς πεντα-
 κοσίας δραχμὰς.]

106

Φέρε δὴ καὶ τὸν καλὸν κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

[Τοὺς τριηράρχους καλεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη συνεκ-
 καίδεκα ἐκ τῶν ἐν τοῖς λόγοις συντελειῶν, ἀπὸ εἴκοσι

καὶ πέντε ἐτῶν εἰς τετταράκοντα, ἐπὶ ἵσον τῇ χορηγίᾳ
χρωμένους.]

Φέρε δὴ παρὰ τοῦτον τὸν ἐκ τοῦ ἐμοῦ νόμου
κατάλογον.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.

262

[Τοὺς τριηράρχους αἰρεῖσθαι ἐπὶ τὴν τριήρη ἀπὸ τῆς
οὐσίας κατὰ τμήσιν, ἀπὸ ταλάντων δέκα· ἐὰν δὲ πλειό-
νων ἢ οὐσία ἀποτετιμημένη ἢ χρημάτων, κατὰ τὸν ἀνα-
λογισμὸν ἕως τριῶν πλοίων καὶ ὑπηρετικοῦ ἢ λειτουργία
ἔστω. κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἀναλογίαν ἔστω καὶ οἷς ἐλάτ-
των οὐσία ἐστὶ τῶν δέκα ταλάντων, εἰς συντέλειαν συνα-
γομένοις εἰς τὰ δέκα τάλαντα.]

- 107 Ἄρα μικρὰ βοηθῆσαι τοῖς πένησιν ὑμῶν δοκῶ, ἢ
μικρὸν ἂν ἀναλῶσαι τοῦ μὴ τὰ δίκαια ποιεῖν οἱ πλού-
σιοι; οὐ τοίνυν μόνον τῷ μὴ καθυφεῖναι ταῦτα σε-
μνύνομαι, οὐδὲ τῷ γραφεῖς ἀποφυγεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ
συμφέροντα θεῖναι τὸν νόμον καὶ τῷ πεῖραν ἔργῳ
δεδωκέναι. πάντα γὰρ τὸν πόλεμον τῶν ἀποστόλων
γιγνομένων κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐμόν, οὐχ ἱκετηρίαν
ἔθηκε τριηράρχος οὐδεὶς πώποθ' ὥς ἀδικούμενος παρ'
ὑμῖν, οὐκ ἐν Μουνιχίας ἐκαθέζετο, οὐχ ὑπὸ τῶν ἀπο-
στολέων ἐδέθη, οὐ τριήρης οὐτ' ἔξω καταλειφθεῖς
ἀπώλετο τῇ πόλει, οὐτ' αὐτοῦ ἀπελείφθη οὐ δυναμένη
108 ἀνάγεσθαι. καίτοι κατὰ τοὺς προτέρους νόμους ἅπαντα
ταῦτ' ἐγίνετο. τὸ δ' αἷτιον, ἐν τοῖς πένησιν ἦν τὸ
λητουργεῖν· πολλὰ δὴ τὰ δύνата [συνέβαινεν]. ἐγὼ δ'
ἐκ τῶν ἀπόρων εἰς τοὺς εὐπόρους μετήνεγκα τὰς τριη-
ραρχίας· πάντ' οὖν τὰ δέοντ' ἐγίνετο. καὶ μὴν καὶ
κατὰ τοῦτ' ἄξιός εἰμ' ἐπαίνου τυχεῖν, ὅτι πάντα τὰ
τοιαῦτα προηγουμένην πολιτεύματα, ἀφ' ὧν ἅμα δόξαι
καὶ τιμαὶ καὶ δυνάμεις συνέβαινον τῇ πόλει· βάσκανον 263

δὲ καὶ πικρὸν καὶ κακὴθες οὐδέν ἐστι πολίτευμ' ἐμόν, 263
 109 οὐδὲ ταπεινὸν, οὐδὲ τῆς πόλεως ἀνάξιον. ταὐτὸ τοίνυν
 ἦθος ἔχων ἐν τε τοῖς κατὰ τὴν πόλιν [πολιτεύμασιν]
 καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς φανήσομαι· οὔτε γὰρ ἐν τῇ
 πόλει τὰς παρὰ τῶν πλουσίων χάριτας μᾶλλον ἢ τὰ
 τῶν πολλῶν δίκαι' εἰλόμην, οὔτ' ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς
 τὰ Φιλίππου δῶρα καὶ τὴν ξενίαν ἡγάπησ' ἀντὶ τῶν
 κοινῇ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι συμφερόντων.

110 Ἡγοῦμαι τοίνυν λοιπὸν εἶναί μοι περὶ τοῦ κηρύ-
 γματος εἰπεῖν καὶ τῶν εὐθυνῶν· τὸ γὰρ ὥς τᾶριστά
 τ' ἐπραττον καὶ διὰ παντὸς εὖνους εἰμὶ καὶ πρόθυμος
 εὖ ποιεῖν ὑμᾶς, ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων δεδηλωσθαί
 μοι νομίζω. καίτοι τὰ μέγιστα γε τῶν πεπολιτευμένων
 καὶ πεπραγμένων ἐμαντῷ παραλείπω, ὑπολαμβάνων
 πρῶτον μὲν ἐφεξῆς τοὺς περὶ αὐτοῦ τοῦ παρανόμου
 λόγους ἀποδοῦναί με δεῖν, εἶτα, κἂν μηδὲν εἴπω περὶ
 τῶν λοιπῶν πολιτευμάτων, ὁμοίως παρ' ὑμῶν ἐκάστω
 τὸ συνειδὸς ὑπάρχειν μοι.

111 Τῶν μὲν οὖν νόμων, οὓς οὗτος ἄνω καὶ κάτω
 κυκῶν ἔλεγεν [περὶ τῶν παραγεγραμμένων νόμων], οὔτε
 μὰ τοὺς θεοὺς [ὑμᾶς] οἶμαι μανθάνειν, οὔτ' [αὐτὸς]
 ἡδυνάμην συνεῖναι τὰ πολλὰ· ἀπλῶς δὲ τὴν ὀρθὴν περὶ
 τῶν δικαίων διαλέξομαι. τοσούτου γὰρ δέω λέγειν ὥς
 οὐκ εἰμ' ὑπεύθυνος, ὃ νῦν οὗτος διέβαλλε καὶ διω-
 ρίζετο, ὥσθ' ἅπαντα τὸν βίον ὑπεύθυνος εἶναι ὁμο-
 λογῶ, ὣν ἢ διακεχείρικ' ἢ πεπολίτευμαι παρ' ὑμῖν. 264
 112 ὧν μέντοι γ' ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐπαγγειλάμενος δέ-
 δωκα τῷ δήμῳ, οὐδὲ μίαν ἡμέραν ὑπεύθυνος εἶναι
 φημι (ἀκούεις Αἰσχίνη;) οὐδ' ἄλλον οὐδένα, οὐδ' ἄν 264
 τῶν ἐννέ' ἀρχόντων τις ὦν τύχη. τίς γὰρ νόμος το-
 σαύτης ἀδικίας καὶ μισανθρωπίας μεστός, ὥστε τὸν

δόντα τι τῶν ιδίων καὶ ποιήσαντα πρᾶγμα φιλάν-
 θρωπον καὶ φιλόδωρον, τῆς χάριτος μὲν ἀποστρεῖν,
 εἰς τοὺς συκοφάντας δ' ἄγειν, καὶ τούτους ἐπὶ τὰς
 εὐθύνας ὧν ἔδωκεν ἐφιστάναι; οὐδὲ εἰς. εἰ δέ φησιν
 113 οὗτος, δειξάτω, καὶ γὰρ στέρξω καὶ σιωπήσομαι. ἀλλ' οὐκ
 ἔστιν ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὗτος συκοφαντῶν, ὅτι
 ἐπὶ τῷ θεωρικῷ τότ' ὧν ἐπέδωκα τὰ χρήματα, „ἐπή-
 νεσεν αὐτὸν“ φησὶν „ὑπεύθυνον ὄντα“. οὐ περὶ τού-
 των γ' οὐδενός, ὧν ὑπεύθυνος ἦν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐπέ-
 δωκ' ὧ συκοφάντα. ἀλλὰ καὶ τειχοποιὸς ἦσθα. καὶ διὰ
 τοῦτό γ' ὀρθῶς ἐπηνούμην, ὅτι τάνηλωμέν' ἔδωκα καὶ
 οὐκ ἐλογιζόμην. ὁ μὲν γὰρ λογισμὸς εὐθυνῶν καὶ τῶν
 ἐξετασόντων προσδεῖται, ἡ δὲ δωρεὰ χάριτος καὶ ἐπαί-
 νου δικαία τυγχάνειν ἐστίν· διόπερ ταῦτ' ἔγραψεν ὁδὶ
 114 περὶ ἐμοῦ. ὅτι δ' οὕτως ταῦτ' οὐ μόνον ἐν τοῖς νό-
 μοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις ἤθεσιν ὥρισταί, ἐγὼ
 ῥαδίως πολλαχόθεν δείξω. πρῶτον μὲν γὰρ Ναυσικλῆς
 στρατηγῶν, ἐφ' οἷς ἀπὸ τῶν ιδίων προεῖτο, πολλάκις
 ἐστεφάνωνται· εἰθ' ὅτε τὰς ἀσπίδας Διότιμος ἔδωκε καὶ
 πάλιν Χαρίδημος, ἐστεφανοῦντο· εἰθ' οὕτωσ' Νεοπτό-
 λεμος, πολλῶν ἔργων ἐπιστάτης [ὧν], ἐφ' οἷς ἐπέδωκε
 τετίμηται. σχέτλιον γὰρ ἂν εἴη τοῦτό γε, εἰ τῷ τιν'
 ἀρχὴν ἄρχοντι, ἢ διδόναι τῇ πόλει τὰ ἑαυτοῦ διὰ τὴν
 ἀρχὴν μὴ ἐξέσται, ἢ τῶν δοθέντων ἀντὶ τοῦ κομίσασθαι 265
 115 χάριν εὐθύνας ὑφέξει. Ὅτι τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω,
 λέγε τὰ ψηφίσματά μοι τὰ τούτοις γεγεννημέν' αὐτὰ
 λαβών. λέγε.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἀρχων Δημόνικος Φλυεύς, βοηδρομιῶνος ἕκτη μετ'
 εἰκάδα, γνώμη βουλῆς καὶ δήμου, Καλλίας Φρεάρριος
 εἶπεν, ὅτι δοκεῖ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Ναυσι-

κλέα τὸν ἐπὶ τῶν ὅπλων, ὅτι Ἀθηναίων ὀπλιτῶν δισχιλίῳ
 ὄντων ἐν Ἰμβρῳ καὶ βοηθοῦντων τοῖς κατοικοῦσιν Ἀθη-
 ναίων τὴν νῆσον, οὐ δυναμένον Φίλωνος τοῦ ἐπὶ τῆς
 διοικήσεως χειροτονημένου διὰ τοὺς χειμῶνας πλεῦσαι
 καὶ μισθοδοτῆσαι τοὺς ὀπλίτας, ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἔδωκε
 καὶ οὐκ εἰσέπραξε τὸν δῆμον, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέ-
 φανον Διονυσίοις τραγῳδοῖς καινοῖς.]

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 116 [Ἐῖπε Καλλίας Φρέαριος, πρυτάνεων λεγόντων, βου-
 λῆς γνώμη. ἐπειδὴ Χαρίδημος ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἀπο-
 σταλεῖς εἰς Σαλαμίνα, καὶ Διότιμος ὁ ἐπὶ τῶν ἱππέων,
 ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ μάχῃ τῶν στρατιωτῶν τινῶν ὑπὸ
 τῶν πολεμίων σκυλευθέντων, ἐκ τῶν ἰδίων ἀναλωμάτων
 καθώπλισαν τοὺς νεανίσκους ἀσπίσιν ὀκτακοσίαις, δεδό-
 χθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ στεφανῶσαι Χαρίδημον καὶ
 Διότιμον χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι Παναθηναίοις
 τοῖς μεγάλοις ἐν τῷ γυμνικῷ ἀγῶνι καὶ Διονυσίοις τρα-
 γῳδοῖς καινοῖς· τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι θεσμο-
 θέτας, πρυτάνεις, ἀγωνοθέτας.]

266

- 117 Τούτων ἕκαστος Αἰσχίνη, τῆς μὲν ἀρχῆς ἧς ἦρχεν
 ὑπεύθυνος ἦν, ἐφ' οἷς δ' ἐστεφανοῦτ', οὐχ ὑπεύθυνος.
 οὐκοῦν οὐδ' ἐγώ· ταῦτά γὰρ δίκαι' ἐστὶν μοι περὶ
 τῶν αὐτῶν τοῖς ἄλλοις δῆπον. ἐπέδωκα· ἐπαινοῦμαι
 διὰ ταῦτα, οὐκ ὦν ὦν ἔδωκα ὑπεύθυνος. ἦρχον· καὶ
 δέδωκά γ' εὐθύνας ἐκείνων, οὐχ ὦν ἐπέδωκα. νῆ Δί',
 ἀλλ' ἀδίκως ἦρξα; εἴτα παρὼν, ὅτε μ' εἰσῆγον οἱ λο-
 γισταί, οὐ κατηγορεῖς;

- 118 Ἵνα τοίνυν ἰδῇθ' ὅτι αὐτὸς οὗτός μοι μαρτυρεῖ,
 ἐφ' οἷς οὐχ ὑπεύθυνος ἦν ἐστεφανῶσθαι, λαβὼν ἀνά-
 γνωναι τὸ ψήφισμ' ὅλον τὸ γραφέν μοι. οἷς γὰρ οὐκ
 ἐγράψατο τοῦ προβουλεύματος, τούτοις ἂν διώκει συκο-
 φαντῶν φανήσεται. λέγε.

αὐτοῦ τοῦ ψήφισματος ὁμοῦ μετὰ τὸν ἄλλον ψήφισμα ἵνα διαφανῇ ὅτι ἡ
 φωνή ἐστὶν τοῦ ἑαυτοῦ ψήφισματος καὶ οὐ τοῦ ἄλλου

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπὶ ἄρχοντος Εὐθυκλέους, πνανεσιῶνος ἐνάτῃ ἀπὸντος, φυλῆς πρυτανευούσης Οὐνῆδος, Κτησιφῶν Λεωσθένους Ἀναφλύστιος εἶπεν· ἐπειδὴ Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς γενόμενος ἐπιμελητὴς τῆς τῶν τειχῶν ἐπισκευῆς, καὶ προσαναλώσας εἰς τὰ ἔργα ἀπὸ τῆς ἰδίας οὐσίας τρία τάλαντα, ἐπέδωκε ταῦτα τῷ δήμῳ, καὶ ἐπὶ τοῦ θεωρικοῦ κατασταθεῖς, ἐπέδωκε τοῖς ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν θεωροῖς ἑκατὸν μνᾶς εἰς θυσίας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, ἐπαινέσαι Δημοσθένην Δημοσθένους Παιανιέα ἀρετῆς ἕνεκα καὶ καλοκαγαθίας ἧς ἔχων διατελεῖ ἐν παντὶ καιρῷ εἰς τὸν δῆμον τὸν Ἀθηναίων, καὶ στεφανῶσαι χρυσῷ στεφάνῳ, καὶ ἀναγορεῦσαι τὸν στέ-267 φανον ἐν τῷ θεάτρῳ Διονυσίοις τραγωδοῖς καινοῖς· τῆς δὲ ἀναγορεύσεως ἐπιμεληθῆναι τὸν ἀγωνοθέτην.]

119

Οὐκοῦν ἃ μὲν ἐπέδωκα, ταῦτ' ἔστιν ὧν οὐδὲν σὺ γέγραπαι· ἃ δὲ φησιν ἡ βουλή δεῖν ἀντὶ τούτων γενέσθαι μοι, ταῦτ' ἔσθ' ἃ διώκεις. τὸ λαβεῖν οὖν τὰ διδόμενα ὁμολογῶν ἔννομον εἶναι, τὸ χάριν τούτων ἀποδοῦναι παρανόμων γράφη. ὁ δὲ παμπόνηρος ἄνθρωπος καὶ θεοῖς ἐχθρὸς καὶ βάσκανος ὄντως, ποῖός τις ἂν εἴη πρὸς θεῶν; οὐχ ὁ τοιοῦτος;

120

Καὶ μὴν περὶ τοῦ γ' ἐν τῷ θεάτρῳ κηρύττεσθαι, τὸ μὲν μυριάκις μυρίους κεκηρυγῆθαι παραλείπω καὶ τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. ἀλλὰ πρὸς θεῶν οὕτω σκαιὸς εἶ καὶ ἀναίσθητος Αἰσχίνῃ, ὥστ' οὐ δύνασθαι λογίσασθαι, ὅτι τῷ μὲν στεφανουμένῳ τὸν αὐτὸν ἔχει ζῆλον [ὁ στέφανος] ὅπου ἂν ἀναρρηθῇ, τοῦ δὲ τῶν στεφανούντων ἕνεκα συμφέροντος ἐν τῷ θεάτρῳ γίγνεται τὸ κήρυγμα; οἱ γὰρ ἀκούσαντες ἅπαντες εἰς τὸ ποιεῖν εὐ τὴν πόλιν προτρέπονται, καὶ τοὺς ἀποδιδόντας τὴν χάριν μᾶλλον ἐπαινοῦσι τοῦ στεφανου-

μένου· διόπερ τὸν νόμον τοῦτον ἡ πόλις γέγραπεν.
Λέγε δ' αὐτόν μοι τὸν νόμον λαβών.

ΝΟΜΟΣ.

[Ὅσους στεφανοῦσί τινες τῶν δῆμων, τὰς ἀναγορεύ-
σεις τῶν στεφάνων ποιεῖσθαι ἐν αὐτοῖς ἐκάστους τοῖς
ἰδίοις δῆμοις, ἐὰν μὴ τινας ὁ δῆμος ὁ τῶν Ἀθηναίων
ἢ ἡ βουλὴ στεφανοῖ· τούτους δ' ἐξεῖναι ἐν τῷ θεάτρῳ
Διονυσίοις]

- 121 Ἀκούεις Αἰσχίνη τοῦ νόμου λέγοντος σαφῶς, „πλὴν
ἐὰν τινας ὁ δῆμος ἢ ἡ βουλὴ ψηφίσῃται· τούτους δ' 268
ἀναγορευέτω“. τί οὖν ᾧ ταλαίπωρε συκοφαντεῖς; τί
λόγους πλάττετε; τί σκεπτόμενοι οὐκ ἐλλεβορίζετε; ἀλλ' οὐδ'
αἰσχύνῃ φθόνου δίκην εἰσάγων, οὐκ ἀδικήματος οὐδε-
νός, καὶ νόμους μεταποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη, οὓς
ὅλους δίκαιον ἦν ἀναγιγνώσκεισθαι τοῖς γ' ὁμωμοκόσιν
122 κατὰ τοὺς νόμους ψηφιεῖσθαι; ἔπειτα τοιαῦτα ποιῶν
λέγεις πόσα δεῖ προσεῖναι τῷ δημοτικῷ, ὥσπερ ἀνδρι-
άντ' ἐκδεδωκώς κατὰ συγγραφὴν, εἴτ' οὐκ ἔχονθ' ἃ
προσῆκεν ἐκ τῆς συγγραφῆς κομιζόμενος, ἢ λόγῳ τοὺς
δημοτικούς, ἀλλ' οὐ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς πολιτεύ-
μασιν γινωσκόμενους. καὶ βοᾷς ζητᾶ καὶ ἄρρητ' ὀνο-
μάζων, ὥσπερ ἐξ ἀμάξης, ἃ σοὶ καὶ τῷ σῷ γένει πρόσ-
εστιν, οὐκ ἐμοί. καίτοι καὶ τοῦτ' ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι.
123 ἐγὼ λοιδορίαν κατηγορίας τούτῳ διαφέρειν ἡγοῦμαι,
τῷ τὴν μὲν κατηγορίαν ἀδικήματ' ἔχειν, ᾧ ἐν τοῖς
νόμοις εἰσὶν αἱ τιμωρίαι, τὴν δὲ λοιδορίαν βλασφημίας,
ἃς κατὰ τὴν αὐτῶν φύσιν τοῖς ἐχθροῖς περὶ ἀλλήλων
συμβαίνει λέγειν. οἰκοδομῆσαι δὲ τοὺς προγόνους ταυτὶ
τὰ δικαστήρι' ὑπέειληφα, οὐχ ἵνα συλλέξαντες ὑμᾶς εἰς
ταῦτα, ἀπὸ τῶν ἰδίων κακῶς τὰ πόροητα λέγωμεν

ἀλλήλους, ἀλλ' ἔν' ἐξελέγχωμεν, ἐάν τις ἡδίκηκώς τι τυγ-
 124 χάνῃ τὴν πόλιν. ταῦτα τοίνυν εἰδὼς Αἰσχίνης οὐδὲν
 ἤττον ἐμοῦ, πομπεύειν ἀντὶ τοῦ κατηγορεῖν εἴλετο. οὐ
 μὴν οὐδ' ἐνταῦθ' ἔλαττον ἔχων δίκαιός ἐστιν ἀπελθεῖν.
 ἤδη δ' ἐπὶ ταῦτα πορεύσομαι, τοσοῦτον αὐτὸν ἐρω-
 τήσας. πότερόν σέ τις Αἰσχίνη τῆς πόλεως ἐχθρὸν ἢ
 ἐμὸν εἶναι θῆ; ἐμὸν δῆλον ὅτι. εἶθ' οὗ μὲν ἦν παρ' 269
 ἐμοῦ δίκην κατὰ τοὺς νόμους ὑπὲρ τούτων λαβεῖν,
 εἴπερ ἡδίκουν, ἐξέλειπες, ἐν ταῖς εὐθύναις, ἐν ταῖς
 125 γραφαῖς, ἐν ταῖς ἄλλαις κρίσεσιν· οὗ δ' ἐγὼ μὲν ἀθῶος
 πᾶσι τοῖς νόμοις, τῷ χρόνῳ, τῇ προθεσμίᾳ, τῷ κεκρί-
 σθαι περὶ πάντων πολλάκις, τῷ μηδεπώποτ' ἐξελεγ-
 χθῆναι μηδὲν ὑμᾶς ἀδικῶν, τῇ πόλει δ' ἢ πλεόν ἢ
 ἔλαττον ἀνάγκη τῶν γε δημοσίᾳ πεπραγμένων μετεῖναι
 τῆς δόξης, ἐνταῦθ' ἀπήντηκας; ὅρα μὴ τούτων μὲν
 ἐχθρὸς ἦς, ἐμὸς δὲ προσποιῇ.
 126 Ἐπειδὴ τοίνυν ἢ μὲν εὐσεβῆς καὶ δικαία ψῆφος
 ἅπασι δέδεικται, δεῖ δέ μ' ὥς ἔοικε καίπερ οὐ φιλο-
 λοῖδορον ὄντα, διὰ τὰς ὑπὸ τούτου βλασφημίας εἰρη-
 μένας, ἀντὶ πολλῶν καὶ ψευδῶν αὐτὰ τἀναγκαιότατ'
 εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ, καὶ δεῖξαι τίς ὢν καὶ τίνων ῥαδίως
 οὕτως ἄρχει τοῦ κακῶς λέγειν, καὶ λόγους τινὰς δια-
 σύρει, αὐτὸς εἰρηκῶς ἂ τίς οὐκ ἂν ὤκνησεν τῶν με-
 127 τρώων ἀνθρώπων φθέρεσθαι; — εἰ γὰρ Αἰακὸς ἢ
 Ῥαδάμανθυς ἢ Μίνως ἦν ὁ κατηγορῶν, ἀλλὰ μὴ σπερ-
 μολόγος, περίτριμμ' ἀγορᾶς, ὕλεθρος γραμματεὺς, οὐκ
 ἂν αὐτὸν οἶμαι ταῦτ' εἰπεῖν, οὐδ' ἂν οὕτως ἐπαχθεῖς
 λόγους πορίσασθαι, ὥσπερ ἐν τραγωδίᾳ βοῶντα „ὦ γῆ
 καὶ ἦλιε καὶ ἀρετῇ“ καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ πάλιν „σύ-
 νεσιν καὶ παιδείαν“ ἐπικαλούμενον, „ἦ τὰ καλὰ καὶ
 τὰ αἰσχροῦ διαγιγνώσκειται“. ταῦτα γὰρ [δήπουθεν]

128 ἡκούετ' αὐτοῦ λέγοντος. σοὶ δ' ἀρετῆς ὧ καὶ θαρμ' ἢ τοῖς σοῖς τίς μετουσία; ἢ καλῶν ἢ μὴ τοιούτων τίς διάγνωσις; πόθεν ἢ πῶς ἀξιοθέντι; ποῦ δὲ παιδείας σοὶ θέμις μνησθῆναι; ἥς τῶν μὲν ὡς ἀληθῶς τετυχηκότων, οὐδ' ἂν εἰς εἶπεν περὶ αὐτοῦ τοιούτον οὐδέν, 270 ἀλλὰ καὶ ἐτέρου λέγοντος ἡρυσθρίασεν, τοῖς δ' ἀπολειφθεῖσι μὲν ὥσπερ σύ, προσποιουμένοις δ' ὑπ' ἀναισθησίας, τὸ τοὺς ἀκούοντας ἀλλεῖν [ποιεῖν], ὅταν λέγωσιν, οὐ τὸ δοκεῖν τοιούτοις εἶναι περίεστιν.

129 Οὐκ ἀπορῶν δ' ὅ τι χρὴ περὶ σοῦ καὶ τῶν σῶν εἰπεῖν, ἀπορῶ τοῦ πρώτου μνησθῶ· πότερ' ὡς ὁ πατήρ σου Τρόμης ἐδούλευε παρ' Ἑλπίᾳ τῷ πρὸς τῷ Θησεῖω διδάσκοντι γράμματα, χοίνικας παχείας ἔχων καὶ ξύλον; ἢ ὡς ἡ μήτηρ τοῖς μεθήμερινοῖς γάμοις ἐν τῷ κλεισίῳ τῷ πρὸς τῷ Καλαμίτῃ χρωμένη, τὸν καλὸν ἀνδριάντα καὶ τριταγωνιστὴν ἄκρον ἐξέθρεψέ σε; ἀλλὰ πάντες ἴσασι ταῦτα, καὶ ἐγὼ μὴ λέγω. ἀλλ' ὡς ὁ τριηραύλης Φορμίων, ὁ Δίωνος τοῦ Φρεαρρίου δοῦλος, ἀνέστησεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς καλῆς ἐργασίας; ἀλλὰ νῆ τὸν Δία καὶ θεούς, ὁκνῶ μὴ περὶ σοῦ τὰ προσήκοντα λέγων, αὐτὸς οὐ προσήκοντας ἐμαντῶ δόξω προηρῶσθαι λόγους.

130 ταῦτα μὲν οὖν ἔασω, ἀπ' αὐτῶν δ' ὧν βεβίωκεν ἄρξομαι· οὐδὲ γάρ ὧν ἔτυχ' ἦν, ἀλλ' οἷς ὁ δῆμος καταρᾶται. ὁψὲ γάρ ποτ' — ὁψὲ λέγω; χθὲς μὲν οὖν καὶ πρώην ἄμ' Ἀθηναῖος καὶ ῥήτωρ, καὶ δύο συλλαβὰς προσθεὶς τὸν μὲν πατέρ' ἀντὶ Τρόμητος ἐποίησ' Ἀτρόμητον, τὴν δὲ μητέρα σεμνῶς πάννυ Γλανκοθέαν, ἣν Ἐμπουσαν ἅπαντες ἴσασι καλουμένην, ἐκ τοῦ πάντα ποιεῖν [καὶ πάσχειν] δηλονότι ταύτης τῆς ἐπωνυμίας

131 τυχοῦσαν· πόθεν γάρ ἄλλοθεν; ἀλλ' ὅμως οὕτως ἀχάριστος εἶ καὶ πονηρὸς φύσει, ὥστ' ἐλεύθερος ἐκ δούλου

καὶ πλούσιος ἐκ πτωχοῦ διὰ τουτουσὶ γεγωνώς, οὐχ²⁷¹
ὅπως χάριν αὐτοῖς ἔχεις, ἀλλὰ μισθώσας σαυτὸν κατὰ
τουτωνὶ πολιτεύει. καὶ περὶ ὧν μὲν ἔστι τις ἀμφισβή-
τησις, ὥς ἄρ' ὑπὲρ τῆς πόλεως εἰρηκεν, ἑάσω· ἃ δ'
ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν φανερώς ἀπεδείχθη πράττων, ταῦτ'
ἀναμνήσω.

132 Τίς γὰρ οὐκ οἶδεν τὸν ἀποψηφισθέντ' Ἀντιφῶντα,
ὃς ἐπαγγεϊλάμενος Φιλίππῳ τὰ νεώρι' ἐμπρόσθην εἰς
τὴν πόλιν ἦλθεν; ὃν λαβόντος ἐμοῦ κεκρυμμένον ἐν
Πειραιεῖ καὶ καταστήσαντος εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βοῶν
ὁ βάσκανος οὗτος καὶ κεκραγώς, ὥς ἐν δημοκρατίᾳ
δεινὰ ποιῶ, τοὺς ἡτυχηκότας τῶν πολιτῶν ὑβρίζων καὶ
ἐπ' οἰκίας βαδίζων ἄνευ ψηφίσματος, ἀφεθῆναι ἐποίησεν.

133 καὶ εἰ μὴ ἡ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου τὸ πρῶγμ' αἰσθο-
μένη, καὶ τὴν ὑμετέραν ἄγνοιαν ἐν οὐ δέοντι συμβε-
βηκυῖαν ἰδοῦσα, ἐπεξήτησε τὸν ἄνθρωπον καὶ συλλα-
βοῦσ' ἐπανήγαγεν ὥς ὑμᾶς, ἐξήρπαστ' ἂν ὁ τοιοῦτος
καὶ τὸ δίκην δοῦναι διαδὺς ἐξεπέπεμπτο [ἂν] ὑπὸ τοῦ
σεμνολόγου τουτουί· νῦν δ' ὑμεῖς στρεβλώσαντες αὐτὸν

134 ἀπεκτείνετε, ὥς ἔδει γε καὶ τοῦτον. τοιγαροῦν εἰδυῖα
ταῦθ' ἡ βουλή ἢ ἐξ Ἀρείου πάγου τότε τούτῳ πεπρα-
γμένα, χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν σύνδικον ὑπὲρ τοῦ
ἱεροῦ τοῦ ἐν Διήλῳ, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἥσπερ
πολλὰ προεῖσθε τῶν κοινῶν, ὥς προσεείλεσθε κἀκείνην
καὶ τοῦ πράγματος κυρίαν ἐποιήσατε, τοῦτον μὲν εὐθύς
ἀπήλασεν ὥς προδότην, Ὑπερίδῃ δὲ λέγειν προσέταξε·
καὶ ταῦτ' ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον ἔπραξε,

135 καὶ οὐδεμία ψῆφος ἠνέχθη τῷ μιᾶρῳ τούτῳ. Καὶ ὅτι²⁷²
ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει τούτων τοὺς μάρτυρας.

1) αἰσθόμενος = ἀποφασίζων ἀποφασίζω
2) χειροτονησάντων = ἐκλεγάντων ὡς οὐκ ἀπὸ τοῦ ψηφίσματος
3) ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα = ἀπὸ τοῦ βωμοῦ φέρουσα τὴν ψῆφον.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Μαρτυροῦσι Δημοσθένει ὑπὲρ ἀπάντων οἷδε, Καλίας Σουνιεύς, Ζήνων Φλυεύς, Κλέων Φαληρεύς, Δημόνικος Μαραθώνιος, ὅτι τοῦ δήμου ποτὲ χειροτονήσαντος Αἰσχίνην σύνδικον ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δήλῳ εἰς τοὺς Ἀμφικτύονας, συνεδρεύσαντες ἡμεῖς ἐκρίναμεν Ὑπερείδην ἄξιον εἶναι μᾶλλον ὑπὲρ τῆς πόλεως λέγειν, καὶ ἀπεστάλη Ὑπερείδης.]

136 Οὐκοῦν ὅτε τούτου μέλλοντος [λέγειν], ἀπήλασεν ἡ βουλὴ καὶ προσέταξ' ἑτέρῳ, τότε καὶ προδότην καὶ κακόνουν ὑμῖν ἀπέφηεν.)

Ἐν μὲν [τοίνυν] τοῦτο τοιοῦτο [πολίτευμα] τοῦ νεανίου τούτου, ὁμοίον γ', οὐ γάρ; οἷς ἐμοῦ κατηγορεῖ· ἕτερον δ' ἀναμιμνήσκεσθε. ὅτε γὰρ Πύθωνα Φίλιππος ἐπεμψε τὸν Βυζάντιον καὶ παρὰ τῶν αὐτοῦ συμμάχων πάντων συνέπεμψε πρέσβεις, ὥς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσω τὴν πόλιν καὶ δείξω ἀδικοῦσαν, τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῶ ῥέοντι καθ' ὑμῶν, οὐκ εἶξα οὐδ' ὑπεχώρησα ἀλλ' ἀναστὰς ἀντεῖπον, καὶ τὰ τῆς πόλεως δίκαι' οὐχὶ προῦδωκα, ἀλλ' ἀδικοῦντ' ἐξήλεγξα Φίλιππον φανερώς οὕτως, ὥστε τοὺς ἐκείνου συμμάχους αὐτοὺς ἀνισταμένους ὁμολογεῖν· οὗτος δὲ συνηγωνίζετο καὶ τάναντί' ἐμαρτύρει τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτα ψευδῇ.)

137 Καὶ οὐκ ἀπέχρη ταῦτ', ἀλλὰ πάλιν μετὰ ταῦθ' ὕστερον Ἀναξίνῳ τῷ κατασκόπῳ συνιὼν εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν ἐλήφθη. καίτοι ὅστις τῷ ὑπὸ τῶν πολιτῶν πεμφθέντι μόνος μόνῳ συνῆει καὶ ἐκοινολογεῖτο, οὗτος αὐτὸς ὑπῆρχε τῇ φύσει κατάσκοπος καὶ πολέμιος τῇ πατρίδι. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων τοὺς μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

[Τελέδημος Κλέωνος, Ὑπερείδης Καλλιάρχου, Νικόμαχος Διοφάντου μαρτυροῦσι Δημοσθένει καὶ ἐπωμόσαντο ἐπὶ τῶν στρατηγῶν, εἰδέναι Αἰσχίνην Ἀτρομήτου Κοθωκίδην συνερχόμενον νυκτὸς εἰς τὴν Θράσωνος οἰκίαν καὶ κοινολογούμενον Ἀναξίνῳ, ὃς ἐκρίθη εἶναι κατάσκοπος παρὰ Φιλίππου. αὗται ἀπεδόθησαν αἱ μαρτυρίαι ἐπὶ Νικίου, ἑκατομβαιῶνος τρίτῃ ἰσταμένον.]

138 Μυρία τοίνυν [ἔτερόν] εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ] παραλείπω. καὶ γὰρ οὕτω πως ἔχει. πόλλ' ἂν ἐγὼ νῦν ἔτι τούτων ἔχοιμι δεῖξαι, ὧν οὗτος κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους τοῖς μὲν ἐχθροῖς ὑπηρετῶν, ἐμοὶ δ' ἐπηρεάζων εὐρέθη. ἀλλ' οὐ τίθεται ταῦτα παρ' ὑμῖν εἰς ἀκριβῆ μνήμην οὐδ' ἦν προσῆκεν ὀργήν, ἀλλὰ δεδῶκατ' ἔθει τινὶ φάυλῳ πολλὴν ἐξουσίαν τῷ βουλομένῳ, τὸν λέγοντά τι τῶν ὑμῖν συμφερόντων ὑποσκελίζειν καὶ συκοφαντεῖν, τῆς ἐπὶ ταῖς λαιδορίαις ἡδονῆς καὶ χάριτος τὸ τῆς πόλεως συμφέρον ἀνταλλαττόμενοι· διόπερ ῥᾶόν ἐστι καὶ ἀσφαλέστερον, αἰεὶ τοῖς ἐχθροῖς ὑπηρετοῦντα μισθαρνεῖν, ἢ τὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐλόμενον τάξιν πολιτεύεσθαι.

139 Καὶ τὸ μὲν δὴ πρὸ τοῦ πολεμεῖν [φανερῶς] συναγωνίζεσθαι Φιλίππῳ, δεινὸν μὲν, ὧ γῇ καὶ θεοί, πῶς γὰρ οὐ; κατὰ τῆς πατρίδος· δότε δ' εἰ βούλεσθε δότ' 274 αὐτῷ τοῦτο. ἀλλ' ἐπειδὴ φανερώς ἤδη τὰ πλοῦ' ἐσεσύνλητο, Χερρόνησος ἐπορθεῖτ', ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἐπορεύεθ' ἄνθρωπος, οὐκέτ' ἐν ἀμφισβητησίμῳ τὰ πράγματ' [ἦν], ἀλλ' ἐνείσθηκει πόλεμος, ὃ τι μὲν πῶποτ' ἐπραξ' ὑπὲρ ὑμῶν ὁ βάρκαρος οὗτος λαμβοφάγος, οὐκ ἂν ἔχοι δεῖξαι, οὐδ' ἔστιν οὔτε μείζον οὔτ' ἔλαττον ψήφισμ' [οὐδὲν] Αἰσχίνῃ περὶ τῶν συμφερόντων τῇ

πόλει. εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω, ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι. ἄλλ' οὐκ ἔστιν οὐδέν. καίτοι δυοῖν αὐτὸν ἀνάγκη θά-
τερον, ἢ μηδὲν τοῖς πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ τότε ἔχοντ'
ἐγκαλεῖν μὴ γράφειν παρὰ ταῦθ' ἕτερα, ἢ τὸ τῶν ἐχ-
θρῶν συμφέρον ζητοῦντα μὴ φέρειν εἰς μέσον τὰ τού-
των ἀμείνω.

140 Ἄρ' οὖν οὐδ' ἔλεγεν, ὥσπερ οὐδ' ἔγραφεν, ἡνίκ'
ἐργάσασθαι τι δέοι κακόν; οὐ μὲν οὖν ἦν εἰπεῖν ἑτέρω.
καὶ τὰ μὲν ἄλλα καὶ φέρειν ἡδύναθ' ὥς ἔοικεν ἢ πόλις
καὶ ποιῶν οὗτος λανθάνειν· ἐν δ' ἐπεξεργάσας ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι τοιοῦτον, ὃ πᾶσι τοῖς προτέροις ἐπέ-
θηκεν τέλος· περὶ οὗ τοὺς πολλοὺς ἀνήλωσεν λόγους,
τὰ τῶν Ἀμφισσέων [τῶν Λοκρῶν] διεξιὼν δόγματα, ὥς
διαστρέψων τάληθές. τὸ δ' οὐ τοιοῦτόν ἐστι· πόθεν;
οὐδέποτε· ἐκνίψῃ σὺ τάκεϊ [πεπραγμένα σαυτῷ]· οὐχ
οὕτω πόλλ' ἑρεῖς.

141 Καλῶ δ' ἐναντίον ὑμῶν ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς
θεοὺς πάντας καὶ πάσας ὅσοι τὴν χώραν ἔχουσι τὴν
Ἀττικὴν, καὶ τὸν Ἀπόλλω τὸν Πύθιον, ὃς πατρῷός
ἐστι τῇ πόλει, καὶ ἐπεύχομαι πᾶσι τούτοις, εἰ μὲν ἀληθῆ
πρὸς ὑμᾶς εἵπομαι καὶ εἶπον καὶ τότε· εὐθὺς ἐν τῷ
δήμῳ, ὅτε πρῶτον εἶδον τουτοῦ τὸν μιὰρὸν τούτου τοῦ 275
πράγματος ἀπτόμενον (ἔγνω γὰρ, εὐθὺς ἔγνω), εὐτυ-
χίαν μοι δοῦναι καὶ σωτηρίαν, εἰ δὲ πρὸς ἐχθρὰν ἢ
φιλονικίαν ἰδίαν ἔνεκ' αἰτίαν ἐπάγω τούτῳ ψευδῇ, πάν-
των τῶν ἀγαθῶν ἀνόνητόν με ποιῆσαι.

142 Τί οὖν ταῦτ' ἐπήραμαι καὶ διετεινάμην οὕτως
σφοδρῶς; ὅτι καὶ γράμματ' ἔχων ἐν τῷ δημοσίῳ κεί-
μενα, ἐξ ὧν ταῦτ' ἐπιδείξω σαφῶς, καὶ ὑμᾶς εἰδῶς τὰ
πεπραγμένα μνημονεύοντας, ἐκείνο φοβοῦμαι, μὴ τῶν
εἰργασμένων αὐτῷ κακῶν οὗτος ἐλάττων ὑποληφθῇ.

- ὅπερ πρότερον συνέβη, ὅτε τοὺς τалаιπώρους Φωκέας
 143 ἐποίησ' ἀπολέσθαι, τὰ ψευδῇ δεῦρ' ἀπαγγείλας. τὸν
 γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἑλάτειαν ἦλθε
 Φίλιππος καὶ δι' ὃν ἠρέθη τῶν Ἀμφικτυόνων ἡγε-
 μῶν, ὃς ἅπαντ' ἀνέτρεψε τὰ τῶν Ἑλλήνων, οὗτός
 ἐσθ' ὁ κατασκευάσας καὶ πάντων εἰς ἀνὴρ μεγίστων
 αἷτιος κακῶν. καὶ τότε εὐθὺς ἐμοῦ διαμαρτυρομένου
 καὶ βοῶντος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ „πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικὴν
 εἰσάγεις Αἰσχίνῃ πόλεμον Ἀμφικτυονικόν“, οἱ μὲν ἐκ
 παρακλήσεως συγκαθήμενοι, οὐκ εἰδὼν με λέγειν, οἱ δ'
 ἐθαύμαζον καὶ κενὴν αἰτίαν διὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐπά-
 144 ρειν μ' ὑπελάμβανον αὐτῷ. ἦτις δ' ἡ φύσις ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι γέγονεν τούτων τῶν πραγμάτων, καὶ τίνας
 εἶνεκα ταῦτα συνεσκευάσθη καὶ πῶς ἐπράχθη, νῦν
 ἀκούσατ', ἐπειδὴ τότε ἐκωλύθητε· καὶ γὰρ εὖ προᾶγμα
 συντεθὲν ὤψεσθε, καὶ μεγάλ' ὠφελήσεσθε πρὸς ἱστο-
 ρίαν τῶν κοινῶν, καὶ ὅση δεινότης ἦν ἐν τῷ Φιλίππῳ
 θεάσεσθε.
- 145 Οὐκ ἦν τοῦ πρὸς ὑμᾶς πολέμου πέρας οὐδ' ἀπαλ-
 λαγὴ Φιλίππῳ, εἰ μὴ Θηβαίους καὶ Θετταλοὺς ἐχθροὺς 276
 ποιήσεις τῇ πόλει· ἀλλὰ καίπερ ἀθλίως καὶ κακῶς τῶν
 στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων πολεμοῦντων αὐτῷ, ὅμως
 ὑπ' αὐτοῦ τοῦ πολέμου καὶ τῶν ληστῶν μυρί' ἔπασχεν
 κακά. οὔτε γὰρ ἐξήγετο τῶν ἐκ τῆς χώρας γιγνομένων
 146 οὐδέν, οὔτ' εἰσῆγεθ' ὧν ἐδεῖτ' αὐτῷ· ἦν δ' οὔτ' ἐν
 τῇ θαλάττῃ κρείττων ὑμῶν, οὔτ' εἰς τὴν Ἀττικὴν
 ἐλθεῖν δυνατός, μήτε Θετταλῶν ἀκολουθούντων, μήτε
 Θηβαίων διέντων· συνέβαινε δὲ [αὐτῷ] τῷ πολέμῳ
 κρατοῦντι τοὺς ὁποιοῦσδήποθ' ὑμεῖς ἐξεπέμπετε στρα-
 τηγούς (ἐῷ γὰρ τοῦτό γε) αὐτῇ τῇ φύσει τοῦ τόπου
 147 καὶ τῶν ὑπαρχόντων ἑκατέροις κακοπαθεῖν. εἰ μὲν οὖν

τῆς ἰδίας ἕνεκ' ἔχθρας ἢ τοὺς Θετταλοὺς ἢ τοὺς Θηβαί-
 ους συμπεῖθοι βαδίζειν ἐφ' ὑμᾶς, οὐδέν' ἂν προσέχειν
 αὐτῷ τὸν νοῦν· ἂν δὲ τὰς ἐκείνων κοινὰς προφάσεις
 λαβὼν ἡγεμὼν αἰρεθῇ, ῥᾶον ἤλπιζεν τὰ μὲν παρακροῦ-
 σασθαι, τὰ δὲ πείσειν. τί οὖν ἐπιχειρεῖ; θεάσασθ' ὥς
 εὖ· πόλεμον ποιῆσαι τοῖς Ἀμφικτύουσιν καὶ περὶ τὴν
 Πυλαίαν ταραχήν· εἰς γὰρ ταῦτ' εὐθύς αὐτοὺς ὑπε-
 148 λάμβανε αὐτοῦ δεήσεσθαι. εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἢ τῶν
 παρ' ἑαυτοῦ πεμπομένων ἱερομνημόνων ἢ τῶν ἐκείνου
 συμμάχων εἰσηγοιτό τις, ὑπόψεσθαι τὸ προᾶγμ' ἐνόμιζε
 καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς καὶ πάντας
 φυλάξεσθαι, ἂν δ' Ἀθηναῖος ἦ καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ὑπε-
 ναντίων ὁ τοῦτο ποιῶν, εὐπόρως λήσειν· ὅπερ συνέβη.
 149 πῶς οὖν ταῦτ' ἐποίησεν; μισθοῦται τουτονί. οὐδενὸς
 δὲ προειδότος οἶμαι τὸ προᾶγμ' οὐδὲ φυλάττοντος,
 ὥσπερ εἶωθεν τὰ τοιαῦτα παρ' ὑμῖν γίνεσθαι, προ-277
 βληθεὶς πυλάγορος οὗτος καὶ τριῶν ἢ τεττάρων χειρο-
 τουησάντων αὐτὸν ἀνερορήθη. ὥς δὲ τὸ τῆς πόλεως
 ἀξίωμα λαβὼν ἀφίκετ' εἰς τοὺς Ἀμφικτύοντας, πάντα
 τᾶλλ' ἀφείς καὶ παριδὼν ἐπέραινε ἐφ' οἷς ἐμισθώθη,
 καὶ λόγους εὐπροσώπους καὶ μύθους, ὅθεν ἡ Κιρραία
 χώρα καθιερώθη, συνθεὶς καὶ διεξελθὼν, ἀνθρώπους
 ἀπείρους λόγων καὶ τὸ μέλλον οὐ προορωμένους τοὺς
 150 ἱερομνήμονας, πείθει ψηφίσασθαι περιελθεῖν τὴν χώ-
 ραν, ἣν οἱ μὲν Ἀμφισσεῖς σφῶν αὐτῶν οὔσαν γεωρ-
 γεῖν ἔφασαν, οὗτος δὲ τῆς ἱερᾶς [χώρας] ἡτιᾶτ' εἶναι,
 οὐδεμίαν δίκην τῶν Λοκρῶν ἐπαγόντων ἡμῖν, οὐδ'
 ἂ νῦν προφασίζεται λέγων οὐκ ἀληθῆ. γνώσεσθε δ'
 ἐκεῖθεν. οὐκ ἐνῆν ἄνευ τοῦ προσκαλέσασθαι δῆπου
 τοῖς Λοκροῖς δίκην κατὰ τῆς πόλεως τελέεσθαι. τίς
 οὖν ἐκλήτευσεν ἡμᾶς; ἐπὶ ποίας ἀρχῆς; εἰπέ τὸν εἰδότα,

δείξον. ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοις, ἀλλὰ κενῇ προφάσει ταύτη
 151κατεχωρῶ καὶ ψευδεῖ. περιούτων τοίνυν τὴν χώραν τῶν
 Ἀμφικτυόνων κατὰ τὴν ὑφήγησιν τὴν τούτου, προσ-
 πεσόντες οἱ Λοκροὶ μικροῦ κατηκόντισαν, τινὰς δὲ καὶ
 συνήρπασαν τῶν ἱερομνημόνων. ὥς δ' ἅπαξ ἐκ τούτων
 ἐγκλήματα καὶ πόλεμος πρὸς τοὺς Ἀμφισσεῖς ἐταράχθη,
 τὸ μὲν πρῶτον ὁ Κόττυφος αὐτῶν τῶν Ἀμφικτυόνων
 ἤγαγε στρατιάν, ὥς δ' οἱ μὲν οὐκ ἦλθον, οἱ δ' ἐλ-
 θόντες οὐδὲν ἐποιοῦν, εἰς τὴν ἐπιούσαν πυλαίαν ἐπὶ
 τὸν Φίλιππον εὐθὺς ἡγεμόν' ἤγον οἱ κατεσκευασμένοι
 καὶ πάλαι πονηροὶ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἐν ταῖς
 152ἄλλαις πόλεσι. καὶ προφάσεις εὐλόγους εἰλήφεσαν· ἡ
 γὰρ αὐτοὺς εἰσφέρειν καὶ ξένους τρέφειν ἔφασαν δεῖν 278
 καὶ ζημιοῦν τοὺς μὴ ταῦτα ποιοῦντας, ἢ ἑκείνον αἰρεῖ-
 σθαι. τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἡρέθη γὰρ ἐκ τούτων
 ἡγεμών. καὶ μετὰ ταῦτ' εὐθὺς δύναμιν συλλέξας καὶ
 παρελθὼν ὥς ἐπὶ τὴν Κιρραίαν, ἐρρωσθαι φράσας
 πολλὰ Κιρραίοις καὶ Λοκροῖς, τὴν Ἑλάτειαν καταλαμ-
 153βάνει. εἰ μὲν οὖν μὴ μετέγνωσαν εὐθέως[, ὥς τοῦτ'
 εἶδον,] οἱ Θηβαῖοι καὶ μεθ' ἡμῶν ἐγένοντο, ὥσπερ
 χειμάρρους ἂν ἅπαν τοῦτο τὸ πρᾶγμ' εἰς τὴν πόλιν
 εἰσέπεσε· νῦν δὲ τό γ' ἐξαίφνης ἐπέσχον ἐκείνοι, μά-
 λιστα μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θεῶν τινὸς εὐνοίᾳ πρὸς
 ὑμᾶς, εἴτα μέντοι καὶ ὅσον καθ' ἐν' ἄνδρα, καὶ δι'
 ἐμέ. δὸς δέ μοι τὰ δόγματα ταῦτα καὶ τοὺς χρόνους
 ἐν οἷς ἕκαστα πέπρακται, ἵν' εἰδῇθ' ἡλίκα πράγμαθ'
 154ἢ μιὰ κεφαλὴ ταράξας' αὕτη δίκην οὐκ ἔδωκε. λέγε
 μοι τὰ δόγματα.

ΔΟΓΜΑ ΑΜΦΙΚΤΥΝΩΝ.

[Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ Ἀμφισσεῖς ἐπιβαλνουσιν ἐπὶ τὴν ἱερὰν χώραν καὶ σπεύρουσι καὶ βοσκήμασι κατανέμουσιν, ἐπελθεῖν τοὺς πυλαγόρους καὶ τοὺς συνέδρους, καὶ στήλαις διαλαβεῖν τοὺς ὄρους, καὶ ἀπειπεῖν τοῖς Ἀμφισσεῦσι τοῦ λοιποῦ μὴ ἐπιβαίνειν.]

ΕΤΕΡΟΝ ΔΟΓΜΑ.

155 [Ἐπὶ ἱερέως Κλειναγόρου, ἑαρινῆς πυλαίας, ἔδοξε τοῖς πυλαγόροις καὶ τοῖς συνέδροις τῶν Ἀμφικτυόνων καὶ τῷ 279 κοινῷ τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπειδὴ οἱ ἐξ Ἀμφίσσης τὴν ἱερὰν χώραν κατανειμάμενοι γεωργοῦσι καὶ βοσκήματα νέμονται, καὶ κωλυόμενοι τοῦτο ποιεῖν, ἐν τοῖς ὅπλοις παραγενόμενοι, τὸ κοινὸν τῶν Ἑλλήνων συνέδριον κεκωλύκασιν μετὰ βίας, τινὰς δὲ καὶ τετρανματίκασιν, τὸν στρατηγὸν τὸν ἡρημένον τῶν Ἀμφικτυόνων Κόττυφον τὸν Ἀρκάδα πρεσβεῦσαι πρὸς Φίλιππον τὸν Μακεδόνα, καὶ ἀξιοῦν ἵνα βοηθήσῃ τῷ τε Ἀπόλλωνι καὶ τοῖς Ἀμφικτύοισιν, ὅπως μὴ περιίδῃ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν Ἀμφισσέων τὸν θεὸν πλημμελούμενον· καὶ διότι αὐτὸν στρατηγὸν αὐτοκράτορα αἰροῦνται οἱ Ἕλληνες οἱ μετέχοντες τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀμφικτυόνων.]

Λέγε δὴ καὶ τοὺς χρόνους ἐν οἷς ταῦτ' ἐγίγνετο· εἰσὶ γὰρ καθ' οὓς ἐπυλαγόρησεν οὗτος. λέγε.

ΧΡΟΝΟΙ.

[Ἄρχων Μνησιθείδης, μηνὸς ἀνθεστηριῶνος ἔκτη ἐπὶ δέκα.]

156 Δὸς δὴ τὴν ἐπιστολήν, ἣν, ὥς οὐχ ὑπήκουον οἱ Θηβαῖοι, πέμπει πρὸς τοὺς ἐν Πελοποννησῶ συμμάχους ὁ Φίλιππος, ἵνα ἴδῃτε καὶ ἐκ ταύτης σαφῶς, ὅτι τὴν μὲν ἀληθῆ πρόφασιν τῶν πραγμάτων, τὸ ταῦτ' ἐπὶ τὴν

Ἑλλάδα καὶ τοὺς Θηβαίους καὶ ὑμᾶς πράττειν, ἀπεκρύπτετο, κοινὰ δὲ καὶ τοῖς Ἀμφικτύουσιν δόξαντα ποιεῖν προσεποιεῖτο· ὁ δὲ τὰς ἀφορμὰς ταύτας καὶ τὰς προφάσεις παρασχὼν οὗτος ἦν. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

280

157 [Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Πελοποννησίων τῶν ἐν τῇ συμμαχίᾳ τοῖς δημιουργοῖς καὶ τοῖς συνέδροις καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις πᾶσι χαίρειν. ἐπειδὴ Λοκροὶ οἱ καλούμενοι Ὀζόλαι, κατοικοῦντες ἐν Ἀμφίσσῃ, πλημμελοῦσιν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ ἐν Δελφοῖς καὶ τὴν ἱερὰν χώραν ἐρχόμενοι μεθ' ὅπλων λεηλατοῦσι, βούλομαι τῷ θεῷ μεθ' ὑμῶν βοηθεῖν καὶ ἀμύνασθαι τοὺς παραβαλινοντάς τι τῶν ἐν ἀνθρώποις εὐσεβῶν· ὥστε συναντᾶτε μετὰ τῶν ὅπλων εἰς τὴν Φωκίδα, ἔχοντες ἐπιστισμὸν ἡμερῶν τετταράκοντα, τοῦ ἐνεστῶτος μηνὸς λῶρον, ὥς ἡμεῖς ἄγομεν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι, βοηδρομιῶνος, ὥς δὲ Κορίνθιοι, πανήμου. τοῖς δὲ μὴ συναντήσασι πανδημεὶ χρῆσόμεθα τοῖς ἐν τοῖς συμβόλοις ἡμῖν κειμένοις ἐπιζημίους. εὐτυχεῖτε.]

158 Ὅραθ' ὅτι φεύγει μὲν τὰς ἰδίας προφάσεις, εἰς δὲ τὰς Ἀμφικτυονικὰς καταφεύγει. τίς οὖν ὁ ταῦτα παρασκευάσας αὐτῷ; τίς ὁ τὰς προφάσεις ταύτας ἐνδούς; τίς ὁ τῶν κακῶν τῶν γεγενημένων μάλιστ' αἴτιος; οὐχ οὗτος; μὴ τοίνυν λέγεται ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιιόντες, ὥς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθεν ἡ Ἑλλὰς ἀνθρώπων. οὐχ ὑφ' ἐνός, ἀλλ' ὑπὸ πολλῶν καὶ πονηρῶν τῶν παρ' 159 ἐκάστοις, ὡς γῇ καὶ θεοῖς ὧν εἷς οὐτοσί, ὃν, εἰ μὴδὲν εὐλαβηθέντα τάληθ' εἰπεῖν δέοι, οὐκ ἂν ὀκνήσαιμ' ἔγωγε κοινὸν ἀλειτήριον τῶν μετὰ ταῦτ' ἀπολωλότων ἀπάντων εἰπεῖν, ἀνθρώπων, τόπων, πόλεων· ὁ γὰρ τὸ σπέρμα παρασχών, τῶν φύντων αἴτιος. ὃν ὅπως 281

ποτ' οὐκ εὐθύς ἰδόντες ἀπεστράφητε θαυμάζω. πλὴν πολὺ τι σκότος ὥς ἔοικ' ἐστὶν παρ' ὑμῖν πρὸ τῆς ἀληθείας.

- 160 Συμβέβηκε τοίνυν μοι τῶν κατὰ τῆς πατρίδος
 τούτῳ πεπραγμένων ἀψαμένῳ, εἰς ἃ τοῦτοις ἐναντιού-
 μενος αὐτὸς πεπολίτευμαι ἀφίχθαι, ἃ πολλῶν μὲν εἶνεκ'
 ἂν εἰκότως ἀκούσαιτέ μου, μάλιστα δέ, ὅτι αἰσχρὸν
 ἐστὶν ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ γὰρ μὲν τὰ ῥῆγα τῶν ὑπὲρ
 ὑμῶν πόρων ὑπέμεινα, ὑμεῖς δὲ μηδὲ τοὺς λόγους
 161 αὐτῶν ἀνέξεσθε. ὁρῶν γὰρ ἐγὼ Θηβαίους, σχεδὸν δὲ
 καὶ ὑμᾶς, ὑπὸ τῶν τὰ Φίλιππον φρονούντων καὶ διε-
 φθαρμένων παρ' ἑκατέροις, ὃ μὲν ἦν ἀμφοτέροις φο-
 βερὸν καὶ φυλακῆς πολλῆς δεόμενον, τὸ τὸν Φίλιππον
 εἶναι ἀυξάνεσθαι, παρορῶντας κούδὲ καθ' ἓν φυλαττο-
 μένους, εἰς ἔχθραν δὲ καὶ τὸ προσκρούειν ἀλλήλοις
 ἐτοίμως ἔχοντας, ὅπως τοῦτο μὴ γενήσεται παρατηρῶν
 διετέλουν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμάντοῦ γνώμης μόνον ταῦτα
 162 συμφέρειν ὑπολαμβάνων, ἀλλ' εἰδὼς Ἀριστοφῶντα καὶ
 πάλιν Εὐβουλον πάντα τὸν χρόνον βουλομένους πρᾶξαι
 ταύτην τὴν φιλίαν, καὶ περὶ τῶν ἄλλων πολλάκις ἀντι-
 λέγοντας τοῦθ' ὁμογνωμονοῦντας αἰεὶ. οὓς σὺ ζῶντας
 μὲν ᾧ κίναδος κολακεύων παρηκολούθεις, τεθνεώτων
 δ' οὐκ αἰσθάνει κατηγορῶν· ἃ γὰρ περὶ Θηβαίων ἐπι-
 τιμᾶς ἐμοί, ἐκείνων πολὺ μᾶλλον ἢ 'μοῦ κατηγορεῖς,
 τῶν προτέρων ἢ γὰρ ταύτην τὴν συμμαχίαν δοκιμα-
 163 σάντων. ἀλλ' ἐκεῖς' ἐπάνειμ', ὅτι τὸν ἐν Ἀμφίσση
 πόλεμον τούτου μὲν ποιήσαντος, συμπεραναμένων δὲ
 τῶν ἄλλων τῶν συνεργῶν αὐτῷ τὴν πρὸς Θηβαίους
 ἔχθραν, συνέβη τὸν Φίλιππον ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς, οὐπερ
 282 εἶνεκα τὰς πόλεις οὗτοι συνέκρουον, καὶ μὴ προ-
 εξανέστημεν μικρόν, οὐδ' ἀναλαβεῖν ἂν ἡδυνήθημεν.

οὕτω μέχρι πόρρω προήγαγον οὗτοι. ἐν οἷς δ' ἤτ' ἤδη τὰ πρὸς ἀλλήλους, τουτωνὶ τῶν ψηφισμάτων ἀκούσαντες καὶ τῶν ἀποκρίσεων εἴσεσθε. Καὶ μοι λέγε ταῦτα λαβών.

164

ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπ' ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς ἐλαφηβολιώνος ἕκτη φθίνοντος, φυλῆς πρυτανευούσης Ἐρεχθίδος, βουλῆς καὶ στρατηγῶν γνώμη. ἐπειδὴ Φίλιππος ἅς μὲν κατείληψε πόλεις τῶν ἀστυγειτόνων, τινὰς δὲ πορθεῖ, κεφαλala δ' ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν παρασκευάζεται παραγίγνεσθαι, παρ' οὐδὲν ἡγούμενος τὰς ἡμετέρας συνθήκας, καὶ τοὺς ὅρκους λύειν ἐπιβάλλεται καὶ τὴν εἰρήνην, παραβαίνων τὰς κοινὰς πύστεις, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμπειν πρὸς αὐτὸν πρέσβεις, οἵτινες αὐτῷ διαλέξονται καὶ παρακαλέσουσιν αὐτόν, μάλιστα μὲν τὴν πρὸς ἡμᾶς ὁμόνοιαν διατηρεῖν καὶ τὰς συνθήκας, εἰ δὲ μὴ, πρὸς τὸ βουλευσασθαι δοῦναι χρόνον τῇ πόλει καὶ τὰς ἀνοχὰς ποιήσασθαι μέχρι τοῦ θαρρηλιῶνος μηνός. ἡρέθησαν ἐκ βουλῆς Σῖμος Ἀναγυράσιος, Εὐθύδημος Φυλάσιος, Βουλαγόρας Ἀλωπεκῆθεν.]

165

ΕΤΕΡΟΝ ΨΗΦΙΣΜΑ.

[Ἐπ' ἄρχοντος Ἡροπύθου, μηνὸς μουνυχιῶνος ἔνη καὶ νέα, πολεμάρχου γνώμη. ἐπειδὴ Φίλιππος εἰς ἄλλοτριότητα Θηβαίους πρὸς ἡμᾶς ἐπιβάλλεται καταστῆσαι, παρεσκευάσται δὲ καὶ παντὶ τῷ στρατεύματι πρὸς τοὺς ἔγγιστα τῆς Ἀττικῆς παραγίγνεσθαι τόπους, παραβαίνων τὰς πρὸς ἡμᾶς ὑπαρχούσας αὐτῷ συνθήκας, δεδόχθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ πέμψαι πρὸς αὐτὸν κήρυκα καὶ πρέσβεις, οἵτινες ἀξιόσουσι καὶ παρακαλέσουσιν αὐτὸν ποιήσασθαι τὰς ἀνοχὰς, ὅπως ἐνδεχομένως ὁ δῆμος βουλευσῇται· καὶ γὰρ νῦν οὐ κέκρικε βοηθεῖν ἐν οὐδενὶ τῶν μετρίων. ἡρέθησαν ἐκ βουλῆς Νέαρχος Σωσινόμου, Πολυκράτης Ἐπίφρονος, καὶ κῆρυξ Εὐνομος Ἀναφλύστιος ἐκ τοῦ δήμου.]

166

Λέγε δὴ καὶ τὰς ἀποκρίσεις.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΑΘΗΝΑΙΟΙΣ.

[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἦν μὲν ἀπ' ἀρχῆς εἴχετε πρὸς ἡμᾶς αἵρεσιν, οὐκ ἀγνοῶ, καὶ τίνα σπουδὴν ἐποιεῖσθε προσκαλέσασθαι βουλόμενοι Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους, ἔτι δὲ καὶ Βοιωτοὺς· βέλτιον δ' αὐτῶν φρονούντων καὶ μὴ βουλομένων ἐφ' ὑμῖν ποιήσασθαι τὴν ἑαυτῶν αἵρεσιν, ἀλλὰ κατὰ τὸ συμφέρον ἰσταμένων, νῦν ἐξ ὑποστροφῆς ἀποστέλλαντες ὑμεῖς πρὸς με πρέσβεις καὶ κήρυκα, συνθηκῶν μνημονεύετε καὶ τὰς ἀνοχὰς αἰτεῖσθε, κατ' οὐδὲν ὑφ' ἡμῶν πεπλημμελημένοι. ἐγὼ μέντοι ἀκούσας τῶν πρεσβευτῶν συγκατατίθεμαι τοῖς παρακαλουμένοις καὶ ἔτοιμός εἰμι ποιεῖσθαι τὰς ἀνοχὰς, ἂν περ τοὺς οὐκ ὀρθῶς συμβουλευόντας ὑμῖν παραπέμψαντες τῆς προσηκούσης ἀτιμίας ἀξιώσητε. ἔρρωσθε.]

167

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΟΙΣ.

[Βασιλεὺς Μακεδόνων Φίλιππος Θηβαίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ χαίρειν. ἐκομισάμην τὴν παρ' ὑμῶν ἐπιστολὴν, δι' ἧς μοι τὴν ὁμόνοιαν καὶ τὴν εἰρήνην ἀνανεοῦσθε. 284 πυνθάνομαι μέντοι διότι πᾶσαν ὑμῖν Ἀθηναῖοι προσφέρονται φιλοτιμίαν, βουλόμενοι ὑμᾶς συγκαταίνους γενέσθαι τοῖς ὑπ' αὐτῶν παρακαλουμένοις. πρότερον μὲν οὖν ὑμῶν κατεγίνωσκον ἐπὶ τῷ μέλλειν πελθεσθαι ταῖς ἐκείνων ἐλπίσι καὶ ἐπακολουθεῖν αὐτῶν τῇ προαιρέσει. νῦν δ' ἐπιγνοὺς ὑμᾶς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἐξητηκότας ἔχειν εἰρήνην μᾶλλον ἢ ταῖς ἐτέρων ἐπακολουθεῖν γνώμας, ἥσθην καὶ μᾶλλον ὑμᾶς ἐπαινῶ κατὰ πολλὰ, μάλιστα δ' ἐπὶ τῷ βουλεύσασθαι περὶ τούτων ἀσφαλέστερον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν ἐν εὐνοίᾳ· ὅπερ οὐ μικρὰν ὑμῖν οἴσειν ἐλπίζω ῥοπήν, ἥαν περ ἐπὶ ταύτης μένητε τῆς προθέσεως. ἔρρωσθε.]

168

Οὕτω διαθεὶς ὁ Φίλιππος τὰς πόλεις πρὸς ἀλλήλας διὰ τούτων, καὶ τούτοις ἐπαρθεὶς τοῖς ψηφίσμασιν

καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν, ἦκεν ἔχων τὴν δύναμιν καὶ τὴν Ἑλάτειαν κατέλαβεν, ὥς οὐδ' ἂν εἴ τι γένοιτο' ἔτι συμ-
πνευσάντων ἂν ἡμῶν καὶ τῶν Θηβαίων. ἀλλὰ μὴν τὸν
τότε συμβάντα τῇ πόλει θόρουβον, ἴστε μὲν πάντες·
μικρὰ δ' ἀκούσαθ' ὅμως τὰναγκαιότατα.

- 169 Ἐσπέρα μὲν γὰρ ἦν, ἦκε δ' ἀγγέλλων τις ὡς τοὺς
πρυτάνεις ὡς Ἑλάτεια κατεῖληπται, καὶ μετὰ ταῦθ' οἱ
μὲν εὐθὺς ἐξαναστάντες μεταξὺ δειπνοῦντες, τοὺς τ'
ἐκ τῶν σκηνῶν τῶν κατὰ τὴν ἀγορὰν ἐξεῖργον καὶ τὰ
γέρο' ἐνεπίμπρασαν, οἱ δὲ τοὺς στρατηγοὺς μετεπέμ-
ποντο καὶ τὸν σαλπικτὴν ἐκάλουν· καὶ θοορύβου πλήρης
ἦν ἡ πόλις. τῇ δ' ὑστεραία, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ, οἱ μὲν
πρυτάνεις τὴν βουλήν ἐκάλουν [εἰς τὸ βουλευτήριον],
ὕμεῖς δ' εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπορεύεσθε, καὶ πρὶν ἐκεῖ-285
νὴν χρηματίσαι καὶ προβουλεῦσαι, πᾶς ὁ δῆμος ἄνω
170καθῆτο. καὶ μετὰ ταῦθ' ὡς ἦλθεν ἡ βουλὴ καὶ ἀπήγ-
γειλαν οἱ πρυτάνεις τὰ προσηγγελμέν' ἑαυτοῖς καὶ τὸν
ἦκοντα παρήγαγον· κἀκεῖνος εἶπεν, ἡρώτα μὲν ὁ κῆρυξ
„τίς ἀγορεύειν βούλεται;“ παρήει δ' οὐδεὶς. πολλάκις
δὲ τοῦ κήρυκος ἐρωτῶντος, οὐδὲν μᾶλλον ἀνίστατο
οὐδεὶς, ἀπάντων μὲν τῶν στρατηγῶν παρόντων, ἀπάν-
των δὲ τῶν δητόρων, καλούσης δὲ τῆς πατρίδος [τῇ
κοινῇ φωνῇ] τὸν ἐροῦνθ' ὑπὲρ σωτηρίας· ἦν γὰρ ὁ
κῆρυξ κατὰ τοὺς νόμους φωνὴν ἀφίησι, ταύτην κοινὴν
171τῆς πατρίδος δίκαιον ἡγεῖσθαι. καίτοι εἰ μὲν τοὺς
σωθῆναι τὴν πόλιν βουλομένους παρελθεῖν ἔδει, πάντες
ἂν ὕμεῖς [καὶ οἱ ἄλλοι Ἀθηναῖοι] ἀναστάντες ἐπὶ τὸ
βῆμ' ἐβαδίζετε· πάντες γὰρ οἶδ' ὅτι σωθῆναι αὐτὴν
ἐβούλεσθε· εἰ δὲ τοὺς πλουσιωτάτους, οἱ τριακόσιοι·
εἰ δὲ τοὺς ἀμφοτέρω ταῦτα, καὶ εὐνοὺς τῇ πόλει καὶ
πλουσίους, οἱ μετὰ ταῦτα τὰς μεγάλας ἐπιδόσεις ἐπι-

δόντες· καὶ γὰρ εὐνοία καὶ πλούτῳ τοῦτ' ἐποίησαν.
 172 ἄλλ' ὥς ἔοικεν ἐκεῖνος ὁ καιρὸς [καὶ ἡ ἡμέρα ἐκείνη]
 οὐ μόνον εὖνουν καὶ πλούσιον ἄνδρ' ἐκάλει, ἀλλὰ καὶ
 παρηκολουθηκότα τοῖς πράγμασιν ἐξ ἀρχῆς καὶ συλλε-
 λογισμένον ὁρθῶς, τίνος εἵνεκα ταῦτ' ἐπραττε ὁ Φίλιπ-
 πος καὶ τί βουλούμενος· ὁ γὰρ μὴ ταῦτ' εἰδὼς μὴδ'
 ἐξητακῶς πόρρωθεν, οὔτ' εἰ εὖνους ἦν οὔτ' εἰ πλού-
 σιος, οὐδὲν μᾶλλον ἤμελλ' ὅ τι χρὴ ποιεῖν εἰσεσθαι,
 173 οὐδ' ὑμῖν ἔξιν συμβουλεύειν. ἐφάνην τοίνυν οὗτος
 τηνικαὐτ' ἐγὼ καὶ παρελθὼν εἶπον [εἰς ὑμᾶς], ἃ μου 286
 δυοῖν εἵνεκ' ἀκούσατε προσσχόντες τὸν νοῦν, ἐνὸς μὲν,
 ἵν' εἰδῇθ' ὅτι μόνος τῶν λεγόντων καὶ πολιτευομένων
 ἐγὼ τὴν τῆς εὐνοίας τάξιν ἐν τοῖς δεινοῖς οὐκ ἔλιπον,
 ἀλλὰ καὶ λέγων καὶ γράφων ἐξηταζόμεν τὰ δέονθ'
 ὑπὲρ ὑμῶν ἐν αὐτοῖς τοῖς φοβεροῖς, ἐτέρου δ', ὅτι
 μικρὸν ἀναλώσαντες χρόνον, πολλῷ πρὸς τὰ λοιπὰ τῆς
 174 πάσης πολιτείας ἔσθεθ' ἐμπειρότεροι. εἶπον τοίνυν ὅτι
 „τοὺς μὲν ὥς ὑπαρχόντων Θηβαίων Φιλίππῳ λίαν θο-
 ρυβουμένους, ἀγνοεῖν τὰ παρόντα πράγμαθ' ἡγοῦμαι·
 εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ τοῦθ' οὕτως ἐτύγχαν' ἔχον, οὐκ
 ἂν αὐτὸν ἡκούομεν ἐν Ἐλατεῖα [ὄντα], ἀλλ' ἐπὶ τοῖς
 ἡμετέροις ὁρίοις. ὅτι μέντοι ἵν' ἔτοιμα ποιήσῃται τὰν
 Θήβαις ἡκει, σαφῶς ἐπίσταμαι. ὥς δ' ἔχει ταῦτ'“
 175 ἔφην „ἀκούσατέ μου. ἐκεῖνος ὅσους ἢ πείσαι χρήμασιν
 Θηβαίων ἢ ἐξαπατῆσαι ἐνὴν ἅπαντας ἡντρεπίσται· τοὺς
 δ' ἀπ' ἀρχῆς ἀνθεστηκότας αὐτῷ καὶ νῦν ἐναντιου-
 μένους οὐδαμῶς πείσαι δύναται. τί οὖν βούλεται, καὶ
 τίνος εἵνεκα τὴν Ἐλάτειαν κατέλιπεν; πλησίον δύνα-
 μιν δείξας καὶ παραστήσας τὰ ὄπλα, τοὺς μὲν ἐαυτοῦ
 φίλους ἐπᾶραι [καὶ θρασεῖς ποιῆσαι], τοὺς δ' ἐναντιου-
 μένους καταπλῆξαι, ἵν' ἢ συγχωρήσωσι φοβηθέντες ἢ

176 νῦν οὐκ ἐθέλουσιν, ἢ βιασθῶσιν. εἰ μὲν τοίνυν ^{αὐτοὶ} προ-
 αιρησόμεθ' ἡμεῖς“ ἔφη, „ἐν τῷ παρόντι, εἴ τι δύσκο-
 λον πέπρακται Θηβαίοις πρὸς ἡμᾶς, τούτου μεμνησθαι
 κάπιστεῖν αὐτοῖς ὥς ἐν τῇ τῶν ἐχθρῶν οὖσιν μερίδι,
 πρῶτον μὲν ἂν εὖξαιτο Φίλιππος ποιήσομεν, εἴτα
 φοβοῦμαι μὴ προσδεξαμένων τῶν νῦν ἀνθεστηκότων
 αὐτῷ καὶ μιᾷ γνώμῃ πάντων φιλιππιστῶν, εἰς τὴν²⁸⁷
 Ἀττικὴν ἔλθωσιν ἀμφοτέρω. ἂν μέντοι πεισθῇτ' ἐμοί,
 καὶ πρὸς τῷ σκοπεῖν ἀλλὰ μὴ φιλονικεῖν περὶ ὧν ἂν
 λέγω γένησθε, οἶμαι καὶ τὰ δέοντα λέγειν δόξειν καὶ
 177 τὸν ἐφεσθηκότα κίνδυνον τῇ πόλει διαλύσειν. τί οὖν
 φημί δεῖν; πρῶτον μὲν τὸν παρόντ' ἐπανεῖναι φόβον,
 εἴτα μεταθεσθαι καὶ φοβεῖσθαι πάντας ὑπὲρ Θηβαίων·
 πολὺ γὰρ τῶν δεινῶν εἰσιν ἐγγυτέρω, καὶ προτέροις
 αὐτοῖς ὁ κίνδυνος· ἔπειτ' ἐξελθόντας Ἐλευσῖνάδε τοὺς
 ἐν ἡλικίᾳ καὶ τοὺς ἱππέας, δεῖξαι πᾶσιν ὑμᾶς αὐτοὺς
 ἐν τοῖς ὅπλοις ὄντας, ἵνα τοῖς ἐν Θήβαις φρονοῦσι τὰ
 ὑμέτερα, ἐξ ἴσου γένηται τὸ παρρησιάζεσθαι περὶ τῶν
 δικαίων, ἰδοῦσιν ὅτι, ὥσπερ τοῖς πωλοῦσι Φιλίππῳ
 τὴν πατρίδα, πάρεσθ' ἢ βοηθήσουσα δύναμις ἐν Ἑλα-
 τεῖᾳ, οὕτω τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνίζεσθαι βου-
 λομένοις, ὑπάρχεθ' ὑμεῖς ἑτοιμοὶ καὶ βοηθήσετ', ἂν τις
 178 ἐπ' αὐτοὺς ἴῃ. μετὰ ταῦτα χειροτονῆσαι κελεύω δέκα
 πρέσβεις, καὶ ποιῆσαι τούτους κυρίους μετὰ τῶν στρατη-
 γῶν καὶ τοῦ πότε δεῖ βαδίζειν [ἐκεῖσε] καὶ τῆς ἐξόδου.
 ἐπειδὴ δ' ἔλθωσιν οἱ πρέσβεις εἰς Θήβας, πῶς χρῆ-
 σθαι [τῷ πράγματι] παραινῶ; τούτῳ πάννυ μοι πρόσ-
 σχετε τὸν νοῦν. μὴ δεῖσθαι Θηβαίων μηδέν (αἰσχυρὸς
 γὰρ ὁ καιρὸς), ἀλλ' ἐπαγγέλλεσθαι βοηθήσειν, ἂν κε-
 λεύωσιν, ὥς ἐκείνων ὄντων ἐν τοῖς ἐσχάτοις, ἡμῶν δ'
 ἄμεινον ἢ 'κεῖνοι προορωμένων· ἵν' ἐὰν μὲν δέξωνται

ταῦτα καὶ πεισθῶσιν ἡμῖν, καὶ ἃ βουλόμεθ' ὥμεν διω-
κημένοι καὶ μετὰ σχήματος ἀξίου τῆς πόλεως ταῦτα²⁸⁸
πράξωμεν, ἂν δ' ἄρα μὴ συμβῇ κατατυχεῖν, ἐκεῖνοι
μὲν αὐτοῖς ἐγκαλῶσιν, ἂν τι νῦν ἑξαμαρτάνωσιν, ἡμῖν
δὲ μηδὲν αἰσχρὸν μηδὲ ταπεινὸν ἢ πεπραγμένον.“

179 Ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις εἰπὼν κατέβην. συνε-
παινεσάντων δὲ πάντων καὶ οὐδενὸς εἰπόντος ἐναντίον
οὐδέν, οὐκ εἶπον μὲν ταῦτ', οὐκ ἔγραψα δέ, οὐδ' ἔγραψα
μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δέ, οὐδ' ἐπρέσβευσα μὲν, οὐκ
ἔπεισα δὲ Θηβαίους, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἄχρι τῆς τε-
λευτῆς διεξῆλθον, καὶ ἔδωκ' ἑμαυτὸν ὑμῖν ἀπλῶς εἰς
τοὺς περιεστῆκότας τῇ πόλει κινδύνους. Καί μοι φέρε
τὸ ψήφισμα τὸ τότε γενόμενον.

180 Καίτοι τίνα βούλει σ', Αἰσχίνῃ καὶ τίν' ἑμαυτὸν
ἐκείνην τὴν ἡμέραν εἶναι θῶ; βούλει ἑμαυτὸν μὲν, ὃν
ἂν σὺ λοιδοροῦμενος καὶ διασύρων καλέσαις, Βάττα-
λον, σὲ δὲ μηδ' ἦρω τὸν τυχόντα, ἀλλὰ τούτων τινὰ
τῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς, Κρεσφόντην ἢ Κρέοντα, ἢ ὃν ἐν
Κολλυτῷ ποτ' Οἰνόμαον κακῶς ἐπέτριψας; τότε τοίνυν
[κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν] ὁ Παιανιεὺς ἐγὼ Βάτταλος
Οἰνομάου τοῦ Κοθωκίδου σοῦ πλείονος ἀξιος ὢν ἐφά-
νην τῇ πατρίδι. σὺ μὲν γ' οὐδὲν οὐδαμοῦ χρήσιμος
ἦσθα· ἐγὼ δὲ πάνθ' ἃ προσῆκε τὸν ἀγαθὸν πολίτην
[ἔπραττον]. Λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

181 [Ἐπὶ ἄρχοντος Ναυσικλέους, φυλῆς πρωτανευούσης
Αἰαντίδος, σκιροφοριῶνος ἕκτη ἐπὶ δέκα, Δημοσθένους Δη-
μοσθένους Παιανιεὺς εἶπεν· ἐπειδὴ Φίλιππος ὁ Μακεδὼν²⁸⁹
ἐν τε τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ παραβαίνων φαίνεται τὰς
γεγενημένας αὐτῷ συνθήκας πρὸς τὸν Ἀθηναίων δῆμον
περὶ τῆς εἰρήνης, ὑπεριδὼν τοὺς ὅρκους καὶ τὰ παρὰ πᾶσι

- τοῖς Ἑλλήσι νομιζόμενα εἶναι δίκαια, καὶ πόλεις παραι-
 ρεῖται οὐδὲν αὐτῷ προσηκούσας, τινὰς δὲ καὶ Ἀθηναίων
 οὔσας δοριαλώτους πεποίηκεν οὐδὲν προαδικηθεῖς ὑπὸ τοῦ
 δήμου τοῦ Ἀθηναίων, ἐν τε τῷ παρόντι ἐπὶ πολὺν προάγει
 182 τῇ τε βίᾳ καὶ τῇ ὁμότητι· καὶ γὰρ Ἑλληνίδας πόλεις ἄς
 μὲν ἐμφροῦρους ποιεῖ καὶ τὰς πολιτείας καταλύει, τινὰς
 δὲ καὶ ἐξανδραποδίζόμενος κατασκάπτει, εἰς ἑνίας δὲ καὶ
 ἀντὶ Ἑλλήνων βαρβάρους κατοικίζει ἐπὶ τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς
 τάφους ἐπάγων, οὐδὲν ἀλλότριον ποιῶν οὔτε τῆς ἑαυτοῦ
 πατρίδος οὔτε τοῦ τρόπου, καὶ τῇ νῦν αὐτῷ παρούσῃ
 τύχῃ κατακόρως χρώμενος, ἐπιλεησμένος ἑαυτοῦ ὅτι ἐκ
 183 μικροῦ καὶ τοῦ τυχόντος γέγονεν ἀνεπλίστως μέγας· καὶ
 ἕως μὲν πόλεις ἑώρα παραιρούμενον αὐτὸν βαρβάρους καὶ
 ἰδίας, ὑπελάμβανεν ἔλαττον εἶναι ὁ δῆμος ὁ Ἀθηναίων τὸ
 εἰς αὐτὸν πλημμελεῖσθαι· νῦν δὲ ὁρῶν Ἑλληνίδας πόλεις
 τὰς μὲν ὑβριζόμενας, τὰς δὲ ἀναστάτους γιγνομένας, δει-
 νὸν ἡγεῖται εἶναι καὶ ἀνάξιον τῆς τῶν προγόνων δόξης
 184 τὸ περιορᾶν τοὺς Ἑλληνας καταδουλουμένους· διὸ δεδό-
 χθαι τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τῷ Ἀθηναίων, εὐξαμένους
 καὶ θύσαντας τοῖς θεοῖς καὶ ἡρώσι τοῖς κατέχουσι τὴν
 πόλιν καὶ τὴν χώραν τὴν Ἀθηναίων, καὶ ἐνθυμηθέντας
 τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς, διότι περὶ πλείονος ἐποιοῦντο
 τὴν τῶν Ἑλλήνων ἑλευθερίαν διατηρεῖν ἢ τὴν ἰδίαν πα-290
 τρίδα, διακοσίας ναῦς καθέλκειν εἰς τὴν θάλατταν καὶ τὸν
 ναύαρχον ἀναπλεῖν ἐντὸς Πυλῶν, καὶ τὸν στρατηγὸν καὶ
 τὸν ἵππαρχον τὰς πεζὰς καὶ τὰς ἱππικὰς δυνάμεις Ἐλευ-
 σῖνάδε ἐξάγειν, πέμψαι δὲ καὶ πρέσβεις πρὸς τοὺς ἄλλους
 Ἑλληνας, πρῶτον δὲ πάντων πρὸς Θηβαίους διὰ τὸ ἐγ-
 185 γυτάτω εἶναι τὸν Φίλιππον τῆς ἐκείνων χώρας, παρακαλεῖν
 δὲ αὐτοὺς μηδὲν καταπλαγέντας τὸν Φίλιππον ἀντέχεσθαι
 τῆς ἑαυτῶν καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἑλευθερίας, καὶ
 ὅτι ὁ Ἀθηναίων δῆμος, οὐδὲν μνησικακῶν εἴ τι πρότερον
 γέγονεν ἀλλότριον ταῖς πόλεσι πρὸς ἀλλήλας, βοηθήσει καὶ
 δυνάμεσι καὶ χρήμασι καὶ βέλεσι καὶ ὕπλοις, εἰδὼς ὅτι

- αὐτοῖς μὲν πρὸς ἀλλήλους διαμφισβητεῖν περὶ τῆς ἡγεμονίας οὓσιν Ἑλλήσι καλόν, ὑπὸ δὲ ἀλλοφύλου ἀνθρώπου ἄρχεσθαι καὶ τῆς ἡγεμονίας ἀποστερεῖσθαι ἀνάξιον εἶναι καὶ τῆς τῶν Ἑλλήνων δόξης καὶ τῆς τῶν προγόνων ἀρετῆς.
- 186 ἔτι δὲ οὐδὲ ἀλλότριον ἡγεῖται εἶναι ὁ Ἀθηναίων δῆμος τὸν Θηβαίων δῆμον οὔτε τῇ συγγενείᾳ οὔτε τῷ ὁμοφύλῳ· ἀναμνησκέται δὲ καὶ τὰς τῶν προγόνων τῶν ἑαυτοῦ εἰς τοὺς Θηβαίων προγόνους εὐεργεσίας· καὶ γὰρ τοὺς Ἡρακλέους παῖδας ἀποστερουμένους ὑπὸ Πελοποννησίων τῆς πατρῴας ἀρχῆς κατήγαγον, τοῖς ὅπλοις κρατήσαντες τοὺς ἀντιβαίνειν πειρωμένους τοῖς Ἡρακλέους ἐγγόνοις, καὶ τὸν Οἰδίπουν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου ἐκπεσόντας ὑπεδεξάμεθα, καὶ ἕτερα πολλὰ ἡμῖν ὑπάρχει φιλάνθρωπα καὶ ἔνδοξα
- 187 πρὸς Θηβαίους· διόπερ οὐδὲ νῦν ἀποστήσεται ὁ Ἀθηναίων²⁹¹ δῆμος τῶν Θηβαίοις τε καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσι συμφερόντων. συνθέσθαι δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ συμμαχίαν καὶ ἐπιγαμίαν ποιήσασθαι καὶ ὅρκους δοῦναι καὶ λαβεῖν. πρέσβεις Δημοσθένης Δημοσθένους Παιανιεύς, Ὑπερίδης Κλεάνδρου Σφήττιος, Μνησιθείδης Ἀντιφάνους Φρεάριος, Δημοκράτης Σωφίλου Φλυεύς, Κάλλαισχος Διοτίμου Κοθωκίδης.]
- 188 Αὕτη τῶν περὶ Θήβας ἐγίνετο πραγμάτων ἀρχὴ καὶ κατὰστασις πρώτη, τὰ πρὸ τούτων εἰς ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ ἀπιστίαν τῶν πόλεων ὑπηγμένων ὑπὸ τούτων. τοῦτο τὸ ψήφισμα τὸν τότε τῇ πόλει περιστάντα κίνδυνον παρελθεῖν ἐποίησεν, ὥσπερ νέφος. ἦν μὲν τοίνυν τοῦ δικαίου πολίτου, τότε δεῖξαι πᾶσιν εἴ τι
- 189 τούτων εἶχεν ἄμεινον, μὴ νῦν ἐπιτιμᾶν. ὁ γὰρ σύμβουλος καὶ ὁ συκοφάντης, οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδὲν εἰκότες, ἐν τούτῳ πλεῖστον ἀλλήλων διαφέρουσιν· ὁ μὲν γε πρὸ τῶν πραγμάτων γνώμην ἀποφαίνεται, καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τοῖς πεισθεῖσι, τῇ τύχῃ, τοῖς

καιροῖς, τῷ βουλομένῳ· ὁ δὲ σιγήσας ἡνίκ' ἔδει λέγειν,
 190 ἄν τι δύσκολον συμβῇ, τοῦτο βασκαίνει. ἦν μὲν οὖν,
 ὅπερ εἶπον, ἐκεῖνος ὁ καιρὸς τοῦ γε φροντίζοντος ἀν-
 δρὸς τῆς πόλεως καὶ τῶν δικαίων λόγων· ἐγὼ δὲ το-
 σαύτην ὑπερβολὴν ποιοῦμαι, ὥστ', ἂν νῦν ἔχη τις
 δεῖξαι τι βέλτιον, ἢ ὅπως εἴ τι ἄλλ' ἐνῆν πλὴν ὧν ἐγὼ
 προειλόμην, ἀδικεῖν ὁμολογῶ. εἰ γὰρ ἔσθ' ὅ τι τις νῦν
 ἐόρακεν, ὃ συνήνεγκεν ἂν τότε πραχθέν, τοῦτ' ἐγὼ
 φημι δεῖν ἐμὲ μὴ λαθεῖν. εἰ δὲ μήτ' ἔστι μήτ' ἦν
 μήτ' ἂν εἰπεῖν ἔχοι μηδεὶς μηδέπω καὶ τήμερον, τί τὸν 292
 σύμβουλον ἐχρῆν ποιεῖν; οὐ τῶν φαινομένων καὶ ἐνόν-
 191 των τὰ κράτισθ' ἐλέσθαι; τοῦτο τοίνυν ἐποίησα, τοῦ
 κήρυκος ἐρωτῶντος *Αἰσχίνη* „τίς ἀγορεύειν βούλεται“,
 οὐ „τίς αἰτιᾶσθαι περὶ τῶν παρεληλυθότων“, οὐδὲ
 „τίς ἐγγυᾶσθαι τὰ μέλλοντα [ἔσεσθαι]“. σοῦ δ' ἀφώ-
 νου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἐν ταῖς ἐκκλησίαις
 καθημένου, ἐγὼ παριῶν ἔλεγον. ἐπειδὴ δ' οὐ τότε,
 ἀλλὰ νῦν δεῖξον. εἰπέ τις ἢ λόγος ὄντιν' ἐχρῆν εὑρεῖν,
 ἢ καιρὸς συμφέρων ὑπ' ἐμοῦ παρελείφθη τῇ πόλει;
 τίς δὲ συμμαχία, τίς πρᾶξις ἐφ' ἣν ἔδει μ' ἀγαγεῖν
 τουτουσί;

192 Ἄλλὰ μὴν τὸ μὲν παρεληλυθὸς αἰὲ παρὰ πᾶσιν
 ἀφείται, καὶ οὐδεὶς περὶ τούτου προτίθησιν οὐδαμοῦ
 βουλήν· τὸ δὲ μέλλον ἢ τὸ παρὸν τὴν τοῦ συμβούλου
 τάξιν ἀπαιτεῖ. τότε τοίνυν τὰ μὲν ἡμελλ', ὡς ἐδόκει,
 τῶν δεινῶν, τὰ δ' ἤδη παρῆν, ἐν οἷς τὴν προαίρεσίν
 μου σκόπει τῆς πολιτείας, μὴ τὰ συμβάντα συκοφάντει.
 τὸ μὲν γὰρ πέρας, ὡς ἂν ὁ δαίμων βουλευθῇ, πάντων
 γίγνεται· ἢ δὲ προαίρεσις αὐτῇ τὴν τοῦ συμβούλου
 193 διάνοιαν δηλοῖ. μὴ δὴ τοῦθ' ὡς ἀδίκημ' ἐμὸν θῆς, εἰ
 κρατῆσαι συνέβη Φιλίππῳ τῇ μάχῃ· ἐν γὰρ τῷ θεῷ τὸ

τούτου τέλος ἦν, οὐκ ἐμοί. ἀλλ' ὥς οὐχ ἅπανθ' ὅσ'
 ἐνῆν κατ' ἀνθρώπινον λογισμόν, εἰλόμην καὶ δικαίως
 ταῦτα κάπιμελῶς ἐπραξα καὶ φιλοπόνως ὑπὲρ δύνα-
 μιν, ἢ ὥς οὐ καλὰ καὶ τῆς πόλεως ἄξια πράγματ' ἐνε-
 στησάμην καὶ ἀναγκαῖα, ταῦτά μοι δείξον, καὶ τότε ἤδη
 194κατηγόρει μου. εἰ δ' ὁ συμβᾶς σκηπτὸς ἢ χειμῶν, μὴ
 μόνον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν [ἄλλων] Ἑλλήνων
 μείζων γέγονεν, τί χρὴ ποιεῖν; ὥσπερ ἂν εἴ τις ναύ-293
 κληρον, πάντ' ἐπὶ σωτηρίᾳ πράξαντα καὶ κατασκευά-
 σαντα τὸ πλοῖον ἀφ' ὧν ὑπελάμβανεν σωθήσεσθαι,
 εἴτα χειμῶνι χρησάμενον καὶ πονησάντων αὐτῷ τῶν
 σκευῶν ἢ καὶ συντριβέντων ὅλως, τῆς ναυαγίας αἰτιῶτο.
 ἀλλ' οὐτ' ἐκυβέρνων τὴν ναῦν, φήσειεν ἄν, ὥσπερ οὐδ'
 ἐστρατήγουν ἐγώ, οὔτε τῆς τύχης κύριος ἦν, ἀλλ' ἐκείνη
 195τῶν πάντων. ἀλλ' ἐκεῖνο λογίζου καὶ ὅρα, εἰ μετὰ
 Θηβαίων ἡμῖν ἀγωνιζομένοις οὕτως εἵμαρτο προῦξαι, τί
 χρὴν προσδοκᾶν, εἰ μὴδὲ τούτους ἔσχομεν συμμάχους,
 ἀλλὰ Φιλίππῳ προσέθεντο, ὑπὲρ οὗ τότε ἐκείνος πάσας
 ἀφῆκε φωνάς; καὶ εἰ νῦν τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς Ἀτ-
 τικῆς ὁδὸν τῆς μάχης γενομένης, τοσοῦτος κίνδυνος καὶ
 φόβος περιέσθη τὴν πόλιν, τί ἂν, εἴ που τῆς χώρας
 ταῦτὸ τοῦτο πάθος συνέβη, προσδοκῆσαι χρὴν; ἄρ'
 οἶσθ' ὅτι νῦν μὲν στήναι, συνελθεῖν, ἀναπνεῦσαι,
 πολλὰ μὲν ἡμέρα καὶ δύο καὶ τρεῖς ἔδοσαν τῶν εἰς σω-
 τηρίαν τῇ πόλει, τότε δ' — οὐκ ἄξιον εἰπεῖν, ἅ γε μὴδὲ
 πείραν ἔδωκε θεῶν τινὸς εὐνοίας καὶ τῷ προβαλέσθαι
 τὴν πόλιν ταύτην τὴν συμμαχίαν, ἥς σὺ κατηγορεῖς.
 196 Ἔστι δὲ ταυτί μοι πρὸς ὑμᾶς ἄνδρες δικασταὶ καὶ
 τοὺς περιεστηκότας ἔξωθεν ἀκροωμένους, ἐπεὶ πρὸς
 γε τοῦτον τὸν κατάπτυστον βραχὺς καὶ σαφὴς ἐξήρκει
 λόγος. εἰ μὲν γὰρ ἦν σοὶ πρόδηλα τὰ μέλλοντ' Αἰσχίνῃ

- μόνῳ τῶν ἄλλων, ὅτ' ἐβουλευέθ' ἡ πόλις περὶ τούτων, τότε ἔδει προλέγειν· εἰ δὲ μὴ προήδεις, τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ὑπεύθυνος εἶ τοῖς ἄλλοις, ὥστε τί μᾶλλον ἐμοῦ²⁹⁴
- 197 σὺ [ταῦτα] κατηγορεῖς ἢ γὰρ σοῦ; τοσοῦτον γὰρ ἀμείνων ἐγὼ σοῦ πολίτης γέγον', εἰς αὐτὰ ταῦτα λέγω, καὶ οὐπω περὶ τῶν ἄλλων διαλέγομαι, ὅσον ἐγὼ μὲν ἔδωκ' ἐμαυτὸν εἰς τὰ πᾶσι δοκοῦντα συμφέρειν, οὐδένα κίνδυνον ὀκνήσας ἰδίου, οὐδ' ὑπολογισάμενος, σὺ δ' οὐθ' ἕτερόν εἶπες βελτίῳ τούτων (οὐ γὰρ ἂν τούτοις ἐχρῶντο), οὗτ' εἰς ταῦτα χρήσιμον οὐδὲν σαντὸν παρέσχες, ὅπερ δ' ἂν ὁ φανυλότατος καὶ δυσμενέστατος [ἄνθρωπος] τῇ πόλει, τοῦτο πεποιηκὼς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν ἐξήτασαι, καὶ ἄμ' Ἀρίστρατος ἐν Νάξῳ καὶ Ἀριστόλεως ἐν Θάσῳ, οἱ καθάπαξ ἐχθροὶ τῆς πόλεως, τοὺς Ἀθηναίων κρίνουσι φίλους, καὶ Ἀθήνησιν Αἰσχίνης Δημοσθένους κατηγορεῖ.
- 198 καίτοι ὅτῳ τὰ τῶν Ἑλλήνων ἀτυχήματ' ἐνευδοκιμεῖν ἀπέκειτο, ἀπολωλέναι μᾶλλον οὗτός ἐστι δίκαιος ἢ κατηγορεῖν ἑτέρον· καὶ ὅτῳ συνενηνόχασιν οἱ αὐτοὶ καιροὶ καὶ τοῖς τῆς πόλεως ἐχθροῖς, οὐκ ἐνι τοῦτον εὖνουν εἶναι τῇ πατρίδι. δηλοῖς δὲ καὶ ἐξ ὧν ζῆς καὶ ποιεῖς καὶ πολιτεύῃ καὶ πάλιν οὐ πολιτεύῃ. πράττεται τι τῶν [ὑμῖν] δοκούντων συμφέρειν, ἄφρωνος Αἰσχίνης. ἀντέκρουσέ τι καὶ γέγον' οἷον οὐκ ἔδει, πάρεστιν Αἰσχίνης· ὥσπερ τὰ θήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.
- 199 Ἐπειδὴ δὲ πολὺς τοῖς συμβεβηκόσιν ἐγκρίνεται, βούλομαί τι καὶ παράδοξον εἰπεῖν. καὶ μὲν πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς τὴν ὑπερβολὴν θαυμάσῃ, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὃ λέγω θεωρησάτω. εἰ γὰρ ἦν ἅπασι πρόδηλα τὰ μέλ-
λοντα γενήσεσθαι, καὶ προήδεσαν πάντες, καὶ σὺ προῦ-
λεγες καὶ διεμαρτύρου βοῶν καὶ κεκραγώς, ὅς οὐδ'

ἐφθέρξω, οὐδ' οὕτως ἀποστατέον τῇ πόλει τούτων ἦν,²⁹⁵
 εἶπερ ἡ δόξης ἡ προγόνων ἡ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος
 200 εἶχε λόγον. νῦν μὲν γ' ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πρα-
 γμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ
 ταῦτα δοκῇ· τότε δ' ἀξιοῦσα προεστάναι τῶν Ἑλλήνων,
 εἴτ' ἀποστᾶσα τούτου Φιλίππῳ, προδεδωκέναι πάντας
 ἂν ἔσχευ αἰτίαν. εἰ γὰρ ταῦτα προσεῖτ' ἀκονιτεῖ, περὶ
 ᾧ οὐδένα κίνδυνον ὄντιν' οὐχ ὑπέμειναν οἱ πρόγονοι,
 τίς οὐχὶ κατέπτυσεν ἂν σοῦ; μὴ γὰρ τῆς πόλεως γε,
 201 μὴ δ' ἐμοῦ. τίσι δ' ὀφθαλμοῖς, πρὸς Διός, ἐώρωνμεν ἂν
 τοὺς εἰς τὴν πόλιν ἀνθρώπους ἀφικνουμένους, εἰ τὰ
 μὲν πράγματ' εἰς ὅπερ νυνὶ περιέστη, ἡμεῶν [δὲ καὶ],
 κύριος ἡρέθη Φίλιππος ἀπάντων, τὸν δ' ὑπὲρ τοῦ μὴ
 γενέσθαι ταῦτ' ἀγῶνα ἕτεροι χωρὶς ἡμῶν ἦσαν πεποιη-
 μένοι, καὶ ταῦτα μηδεπώποτε τῆς πόλεως ἐν τοῖς ἔμ-
 προσθεν χρόνοις ἀσφάλειαν ἄδοξον μᾶλλον ἢ τὸν ὑπὲρ
 202 τῶν καλῶν κίνδυνον ἡρημένης. τίς γὰρ οὐκ οἶδ' Ἑλ-
 λήνων, τίς δὲ βαρβάρων, ὅτι καὶ παρὰ Θηβαίων καὶ
 παρὰ τῶν ἔτι τούτων προτέρων ἰσχυρῶν γενομένων
 Λακεδαιμονίων καὶ παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως, μετὰ
 πολλῆς χάριτος τοῦτ' ἂν ἀσμένως ἐδόθη τῇ πόλει, ὅ-
 τι βούλεται λαβούσῃ καὶ τὰ ἐαυτῆς ἐχούσῃ, τὸ κελευό-
 μενον ποιεῖν καὶ ἂν ἕτερον τῶν Ἑλλήνων προεστάναι;
 203 ἀλλ' οὐκ ἦν ταῦθ' ὥς ἔοικε τοῖς Ἀθηναίοις πάτρι' οὐδ'
 ἀνέκτ' οὐδ' ἔμφυτα, οὐδ' ἡδυνήθη πώποτε τὴν πόλιν
 οὐδεὶς ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πεῖσαι, τοῖς ἰσχύουσιν μὲν,
 μὴ δίκαια δὲ πράττουσιν προσθεμένην, ἀσφαλῶς δου-
 λεύειν, ἀλλ' ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων καὶ τιμῆς καὶ
 204 δόξης, κινδυνεύουσα πάντα τὸν αἰῶνα διατετέλεκε. καὶ
 ταῦθ' οὕτω σεμνὰ καὶ προσήκοντα τοῖς ὑμετέροις ἦθε-
 σιν ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι, ὥστε καὶ τῶν προγόνων²⁹⁶

τοὺς ταῦτα πράξαντας μάλιστα ἐπαινεῖτε. εἰκότως· τίς γὰρ οὐκ ἂν ἀγασθείη τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῆς ἀρετῆς, οἳ καὶ τὴν χώραν καὶ τὴν πόλιν ἐκλίπειν ὑπέμειναν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβάντες ὑπὲρ τοῦ μὴ τὸ κελευόμενον ποιῆσαι, τὸν μὲν ταῦτα συμβουλευσάντα Θεμιστοκλέα στρατηγὸν ἐλόμενοι, τὸν δ' ὑπακούειν ἀποφηνάμενον Κυρσίλον καταλιθώσαντες, οὐ μόνον αὐτὸν ἀλλὰ καὶ
 205 αἱ γυναῖκες αἱ ὑμετέραι τὴν γυναῖκ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ ἐξήτουν οἱ τότε Ἀθηναῖοι οὔτε ῥήτορ' οὔτε στρατηγὸν δι' ὅτου δουλεύουσιν εὐτυχῶς, ἀλλ' οὐδὲ ζῆν ἡξίουں, εἰ μὴ μετ' ἐλευθερίας ἐξεσται τοῦτο ποιεῖν. ἡγεῖτο γὰρ αὐτῶν ἕκαστος, οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. διαφέρει δὲ τίς; ὅτι ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων, τὸν τῆς εἰμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι, ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσιν, ἀποθνήσκειν ἐθελήσει, καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις καὶ τὰς ἀτιμίας, ἅς ἐν δουλευούσῃ τῇ πόλει φέρειν ἀνάγκη.

206 Εἰ μὲν τοίνυν τοῦτ' ἐπεχείρουν λέγειν, ὥς ἐγὼ προήγαγον ὑμᾶς ἄξια τῶν προγόνων φρονεῖν, οὐκ ἔσθ' ὅστις οὐκ ἂν εἰκότως ἐπετίμησέ μοι. νῦν δ' ἐγὼ μὲν ὑμετέρας τὰς τοιαύτας προαιρέσεις ἀποφαίνω καὶ δείκνυμι ὅτι καὶ πρὸ ἐμοῦ τοῦτ' εἶχεν τὸ φρόνημ' ἢ πόλις, τῆς μέντοι διακονίας τῆς ἐφ' ἐκάστοις τῶν πεπραγμέ-
 207 νων καὶ ἐμαντῷ μετεῖναι φημι, οὗτος δὲ τῶν ὅλων 297 κατηγορῶν, καὶ κελεύων ὑμᾶς ἐμοὶ πικρῶς ἔχειν ὥς φόβων καὶ κινδύνων αἰτίῳ τῇ πόλει, τῆς μὲν εἰς τὸ παρὸν τιμῆς ἔμ' ἀποστερῆσαι γλίσχεται, τὰ δ' εἰς ἅπαντα τὸν χρόνον ἐγκώμι' ὑμῶν ἀφαιρεῖται. εἰ γὰρ ὥς οὐ τὰ βέλτιστ' ἐμοῦ πολιτευσαμένου τουδὲ κατα-

ψηφιεῖσθε, ἡμαρτηκέναι δόξετε, οὐ τῇ τῆς τύχης ἀγνω-
 208μοσύνη τὰ συμβάντα παθεῖν. ἀλλ' οὐκ ἔστ' οὐκ ἔστιν
 ὅπως ἡμαρτεῖ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπάν-
 των ἐλευθερίας καὶ σωτηρίας κίνδυνον ἀράμενοι, μὰ
 τοὺς Μαραθῶνι προκινδυνεύσαντας τῶν προγόνων,
 καὶ τοὺς ἐμ Πλαταιαῖς παραταξαμένους, καὶ τοὺς ἐν
 Σαλαμῖνι ναυμαχήσαντας καὶ τοὺς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, καὶ
 πολλοὺς ἑτέρους τοὺς ἐν τοῖς δημοσίοις μνήμασιν κει-
 μένους ἀγαθοὺς ἄνδρας, οὓς ἅπαντας [ὁμοίως] ἡ πόλις
 τῆς αὐτῆς ἀξιώσασα τιμῆς ἔθαψεν Αἰσχίνῃ, οὐχὶ τοὺς
 κατορθώσαντας αὐτῶν οὐδὲ τοὺς κρατήσαντας μόνους.
 δικαίως. ὁ μὲν γὰρ ἦν ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργον ἅπασιν
 πέπρακται· τῇ τύχῃ δ', ἣν ὁ δαίμων ἐνειμεν ἐκάστοις,
 209ταύτῃ κέχρηται. ἔπειτ' ὧ κατάρατε καὶ γραμματοκύ-
 φων, σὺ μὲν τῆς παρὰ τουτωνὶ τιμῆς καὶ φιλανθρω-
 πίας ἐμ' ἀποστερηῆσαι βουλόμενος, τρόπαια καὶ μάχας
 καὶ παλαί' ἔργ' ἔλεγες, ὧν τίνος προσεδεῖθ' ὁ παρὼν
 ἄγων οὐτοσί; ἐμὲ δ' ὧ τριταγωνιστὰ τὸν περὶ τῶν
 πρωτείων σύμβουλον τῇ πόλει παριόντα, τὸ τίνος φρό-
 νημα λαβόντ' [ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμ'] ἔδει; τὸ τοῦ
 210τούτων ἀνάξι' ἐροῦντος; δικαίως μέντ' ἀπέθανον.
 ἐπεὶ οὐδ' ὑμᾶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀπὸ τῆς αὐτῆς δια-298
 νοίας δεῖ τὰς τ' ιδίας δίκας καὶ τὰς δημοσίας κρίνειν,
 ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συμβόλαια, ἐπὶ τῶν
 ιδίων νόμων καὶ ἔργων σκοποῦντας, τὰς δὲ κοινὰς προ-
 αιρέσεις, εἰς τὰ τῶν προγόνων ἀξιώματ' ἀποβλέποντας·
 καὶ παραλαμβάνειν γ' ἅμα τῇ βακτηρίᾳ καὶ τῷ συμ-
 βόλῳ τὸ φρόνημα τὸ τῆς πόλεως νομίζειν ἕκαστον ὑμῶν,
 ὅταν τὰ δημοσί' εἰσῆγτε κρινούντες, εἶπερ ἄξι' ἐκείνων
 πράττειν οἴεσθε χρῆναι.

211 Ἀλλὰ γὰρ ἐμπέσων εἰς τὰ πεπραγμένα τοῖς προ-

γόνοις ὑμῶν, ἔστιν ἂ τῶν ψηφισμάτων παρέβην καὶ τῶν πραχθέντων. ἐπάνειμι οὖν ὅθεν ἐξέβην.

Ὡς γὰρ ἀφικόμεθ' εἰς τὰς Θήβας, καταλαμβάνομεν Φιλίππου καὶ Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων παρόντας πρέσβεις, καὶ τοὺς μὲν ἡμετέρους φίλους ἐν φόβῳ, τοὺς δ' ἐκείνου θρασεῖς. ὅτι δ' οὐ νῦν ταῦτα λέγω τοῦ συμφέροντος εἶνεκ' ἐμαυτῷ, λέγε μοι τὴν ἐπιστολὴν ἣν τότε ἐπέμψαμεν εὐθύς οἱ πρέσβεις. καίτοι τοσαύτῃ γ' ὑπερβολῇ συκοφαντίας οὗτος κέχρηται, ὥστ' εἰ μὲν τι τῶν δεόντων ἐπράχθη, τὸν καιρὸν, οὐκ ἐμέ φησιν αἴτιον γεγενῆσθαι, τῶν δ' ὥς ἑτέρως συμβάντων ἀπάντων ἐμὲ καὶ τὴν ἐμὴν τύχην αἰτίαν εἶναι. καὶ ὥς ἔοικεν ὁ σύμβουλος καὶ ρήτωρ ἐγώ, τῶν μὲν ἐκ λόγου καὶ τοῦ βουλευσασθαι πραχθέντων οὐδὲν αὐτῷ συναίτιος εἶναι δοκῶ, τῶν δ' ἐν τοῖς ὅπλοις καὶ κατὰ τὴν στρατηγίαν ἀτυχηθέντων μόνος αἴτιος εἶναι. πῶς ἂν ὠμότερος συκοφάντης γένοιτ' ἢ καταρατότερος; λέγε τὴν ἐπιστολὴν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

299

213 Ἐπειδὴ τοίνυν ἐποίησαντο τὴν ἐκκλησίαν, προσῆγον ἐκείνους προτέρους διὰ τὸ τὴν [τῶν] συμμάχων τάξιν ἐκείνους ἔχειν. καὶ παρελθόντες ἐδημηγόρουν, πολλὰ μὲν Φιλίππου ἐγκωμιάζοντες, πολλὰ δ' ὑμῶν κατηγοροῦντες, πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐναντί' ἐπράξατε Θηβαίοις ἀναμιμνήσκοντες. τὸ δ' οὖν κεφάλαιον, ἡξίουں ὧν μὲν εὖ πεπόνθεσαν ὑπὸ Φιλίππου χάριν αὐτοὺς ἀποδοῦναι, ὧν δ' ὑφ' ὑμῶν ἡδίκηντο δίκην λαβεῖν, ὁποτέρως βούλονται, ἢ διεντας αὐτοὺς ἐφ' ὑμᾶς, ἢ συνεμβalόντας εἰς τὴν Ἀττικὴν, καὶ ἐδείκνυσαν, ὥς ᾤοντο, ἐκ μὲν ὧν αὐτοὶ συνεβούλευον τὰ τῆς Ἀττικῆς βοσκή-

ματα [καὶ ἀνδράποδα καὶ τὰλλ' ἀγαθὰ] εἰς τὴν Βοιω-
 τίαν ἤξοντα, ἐκ δ' ὧν ἡμᾶς ἔφασαν τὰν τῇ Βοιω-
 τίᾳ διαρπασθῆσόμενα [ὑπὸ τοῦ πολέμου]. καὶ ἄλλα
 214 πολλὰ πρὸς τούτοις, εἰς ταῦτα δὲ πάντα συντείνοντ'
 ἐγὼ μὲν ἀντὶ παντὸς ἂν τιμησαίμην εἰπεῖν, ὑμᾶς δὲ
 δέδοικα, μὴ παρεληλυθότων τῶν καιρῶν, ὥσπερ ἂν εἰ
 κατακλυσμὸν γεγενῆσθαι τῶν πραγμάτων ἡγοούμενοι,
 μάταιον ὄχλον τοὺς περὶ τούτων λόγους νομίσητε· ὅ
 τι δ' οὖν ἐπέδσαμεν ἡμεῖς καὶ ἡμῖν ἀπεκρίναντο, ἀκού-
 σατε. Λέγε ταυτὶ λαβὼν.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ ΘΗΒΑΙΩΝ.

215 Μετὰ ταῦτα τοίνυν ἐκάλουν ὑμᾶς καὶ μετεπέμ-
 ποντο. ἐξῆτ', ἐβοηθεῖτε, ἵνα τὰμ' μέσῳ παραλείπω,
 οὕτως οἰκείως ὑμᾶς ἐδέχοντο, ὥστ' ἔξω τῶν ὀπλιτῶν
 καὶ τῶν ἱππέων ὄντων, εἰς τὰς οἰκίας καὶ τὰς τῶν 300
 δέχεσθαι τὴν στρατίαν, ἐπὶ παῖδας καὶ γυναῖκας καὶ
 τὰ τιμιώτατα. καίτοι τρί' ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πᾶσιν
 ἀνθρώποις ἐδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καὶ ὑμῶν τὰ κάλ-
 λιστα, ἐν μὲν ἀνδρείας, ἕτερον δὲ δικαιοσύνης, τρίτον
 δὲ σωφροσύνης. καὶ γὰρ τὸν ἀγῶνα μεθ' ὑμῶν μᾶλλον
 ἢ πρὸς ὑμᾶς ἐλόμενοι ποιήσασθαι, καὶ ἀμείνους εἶναι
 καὶ δικαιοτέρ' ἀξιοῦν ὑμᾶς ἔκριναν Φιλίππου· καὶ τὰ
 παρ' αὐτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι δ' ἐν πλείστῃ φυλακῇ παῖ-
 δας καὶ γυναῖκας, ἐφ' ὑμῖν ποιήσαντες σωφροσύνης
 216 πίστιν περὶ ὑμῶν ἔχοντες ἐδειξαν. ἐν οἷς πᾶσιν ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι κατὰ γ' ὑμᾶς ὀρθῶς ἐφάνησαν ἐγνω-
 κότες. οὔτε γὰρ εἰς τὴν πόλιν εἰσελθόντος στρατοπέδου,
 οὐδεὶς οὐδὲν οὐδ' ἀδίκως ὑμῖν ἐνεκάλεσεν· οὕτω σώ-
 φρονας παρέσχεθ' ὑμᾶς αὐτούς· δις τε συμπαραταξά-

μενοι τὰς πρώτας, τὴν τ' ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ καὶ τὴν
 χειμερινήν, οὐκ ἀμέμπτους μόνον ὑμᾶς αὐτοὺς, ἀλλὰ
 καὶ θαυμαστοὺς ἐδείξατε, τῷ κόσμῳ, ταῖς παρασκευαῖς,
 τῇ προθυμίᾳ. ἐφ' οἷς παρὰ μὲν τῶν ἄλλων ὑμῖν ἐγί-
 γνοντ' ἔπαινοι, παρὰ δ' ὑμῶν θυσίαι καὶ πομπαὶ τοῖς
 217 θεοῖς. καὶ ἔργῳ ἡδέως ἂν ἐροίμην Αἰσχίνην, ὅτε ταῦτ'
 ἐπράττετο καὶ ζήλον καὶ χαρὰς καὶ ἐπαίνων ἢ πόλις
 ἦν μεστή, πότερον συνέθυε καὶ συνευφραίνετο τοῖς
 πολλοῖς, ἢ λυπούμενος καὶ στένων καὶ δυσμεναινῶν
 τοῖς κοινοῖς ἀγαθοῖς οἴκοι καθήτο. εἰ μὲν γὰρ παρῆν
 καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἐξητάζετο, πῶς οὐ δεινὰ ποιεῖ,
 μᾶλλον δ' οὐδ' ὅσια, εἰ ὦν ὡς ἀρίστων αὐτὸς τοὺς
 θεοὺς ἐποιήσατο μάρτυρας, ταῦθ' ὥς οὐκ ἄριστα νῦν
 ὑμᾶς ἀξιοὶ ψηφίσασθαι τοὺς ὁμωμοκότας τοὺς θεοὺς; 301
 εἰ δὲ μὴ παρῆν, πῶς οὐκ ἀπολωλέναι πολλάκις ἐστὶν
 δίκαιος, εἰ ἐφ' οἷς ἔχαιρον οἱ ἄλλοι, ταῦτ' ἐλυπεῖθ'
 ὀρῶν; Λέγε δὴ καὶ ταῦτα τὰ ψηφίσματά μοι.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ ΘΥΣΙΩΝ.

218 Οὐκοῦν ἡμεῖς μὲν ἐν θυσίαις ἤμεν τότε, Θηβαῖοι
 δ' ἐν τῷ δι' ἡμᾶς σεσῶσθαι νομίζειν, καὶ περιεισθήκει
 τοῖς βοηθείας δεήσεσθαι δοκοῦσιν ἀφ' ὧν ἐπραττον
 οὗτοι, αὐτοὺς βοηθεῖν ἑτέροις ἐξ ὧν ἐπείσθητ' ἐμοί.
 ἀλλὰ μὴν οἷας τότε ἠπείλει φωνὰς ὁ Φίλιππος καὶ ἐν
 οἷαις ἦν ταραχαῖς ἐπὶ τούτοις, ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τῶν
 ἐκείνου μαθήσεσθε, ὧν εἰς Πελοπόννησον ἔπεμπεν.
 καὶ μοι λέγε ταύτας λαβὼν, ἵν' εἰδῇθ' ἡ ἐμὴ συνέχεια
 καὶ πλάνοι καὶ ταλαιπωρίαι καὶ τὰ πολλὰ ψηφίσματα,
 ἃ νῦν οὗτος διέσυσρεν, τί ἀπειργάσατο.

219 Καίτοι πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἄνδρες Ἀθηναῖοι γεγό-
 νασι ρήτορες ἐνδοξοὶ καὶ μεγάλοι πρὸ ἐμοῦ, Καλλί-

στρατος ἐκεῖνος, Ἀριστοφῶν Κέφαλος Θρασύβουλος, ἕτεροι μυρίοι· ἀλλ' ὅμως οὐδεὶς πώποτε τούτων διὰ παντὸς ἔδωκεν ἑαυτὸν εἰς οὐδὲν τῇ πόλει, ἀλλ' ὁ μὲν γράφων οὐκ ἂν ἐπρέσβευσεν, ὁ δὲ πρεσβεύων οὐκ ἂν ἔγραψεν. ὑπέλειπε γὰρ αὐτῶν ἕκαστος ἑαυτῷ, ἅμα μὲν 220 ῥαστώνην, ἅμα δ', εἴ τι γένοιτ', ἀναφοράν. τί οὖν; εἰποι τις ἂν, σὺ τοσοῦθ' ὑπερήρας ῥώμῃ καὶ τόλμῃ, ὥστε πάντα ποιεῖν αὐτός; οὐ ταῦτα λέγω, ἀλλ' οὕτως ἐπεπείσμην μέγαν εἶναι τὸν κατειληφότα κίνδυνον τὴν πόλιν, ὥστ' οὐκ ἐδόκει μοι χώραν οὐδὲ πρόνοιαν οὐδεμίαν τῆς ἰδίας ἀσφαλείας διδόναι, ἀλλ' ἀγαπητὸν εἶναι, 221 εἰ μηδὲν παραλείπων τις ἃ δεῖ πράξειεν. ἐπεπείσμην 302 δ' ὑπὲρ ἑμαντοῦ, τυχὸν μὲν ἀναίσθητον, ὅμως δ' ἐπεπείσμην, μήτε γράφοντ' ἂν ἐμοῦ γράψαι βέλτιον μηδένα, μήτε πράττοντα πράξει, μήτε πρεσβεύοντα πρεσβεῦσαι προθυμότερον μηδὲ δικαιότερον. διὰ ταῦτ' ἐν πᾶσιν ἑμαντὸν ἔταπτον. Λέγε τὰς ἐπιστολάς τὰς τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

222 Εἰς ταῦτα κατέστησε Φίλιππον ἢ ἐμὴ πολιτεία Αἰσχίνην· ταύτην τὴν φωνὴν ἐκεῖνος ἀφῆκε, πολλοὺς καὶ θρασεῖς τὰ πρὸ τούτων τῇ πόλει λόγους ἐπαίρομενος. ἀνθ' ὧν δικαίως ἐστεφανούμην ὑπὸ τούτων, καὶ σὺ παρὼν οὐκ ἀντέλεγες, ὁ δὲ γραψάμενος Διώνδας τὸ μέρος τῶν ψήφων οὐκ ἔλαβεν. Καί μοι λέγε ταῦτα τὰ ψηφίσματα τὰ ποτεφευγότα, ὑπὸ τούτου δ' οὐδὲ γραφέντα.

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

223 Ταυτὶ τὰ ψηφίσματα ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰς αὐτὰς συλλαβὰς καὶ ταῦτὰ ῥήματ' ἔχει, ἅπερ πρότερον μὲν

- Ἀριστόνικος, νῦν δὲ Κτησιφῶν γέγραφε οὗτοςί. καὶ
ταῦτ' Αἰσχίνης οὐτ' ἐδίωξεν αὐτός, οὔτε τῷ γραψα-
μένῳ συγκατηγορήσεν. καίτοι τότε τὸν Δημομέλη τὸν
ταῦτα γράφοντα καὶ τὸν Ὑπερείδην, εἶπερ ἀληθῆ μου
νῦν κατηγορεῖ, μᾶλλον ἂν εἰκότως ἢ τόνδ' ἐδίωκεν.
224 τῷ μὲν γὰρ ἐστ' ἀνευεγκεῖν ἐπ' ἐκείνους καὶ τὰς [τῶν
δικαστηρίων] γνώσεις, καὶ τὸ τοῦτον αὐτὸν ἐκείνων
μὴ κατηγορηκέναι ταῦτά γραψάντων ἅπερ οὗτος νῦν, 303
καὶ τὸ τοὺς νόμους μήκετ' εἶναι περὶ τῶν οὕτωπραχθέν-
των κατηγορεῖν, καὶ πόλλ' ἕτερα· τότε δ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμ'
225 ἂν ἐκρίνεται ἐφ' αὐτοῦ, πρὶν τι τούτων προλαβεῖν. ἀλλ'
οὐκ ἦν οἶμαι τόθ' ὁ νυνὶ ποιεῖν, ἐκ παλαιῶν χρόνων
καὶ ψηφισμάτων πολλῶν ἐκλέξαντα, ἃ μῆτε προῆδει
μηδεὶς, μῆτ' ἂν ᾤκηται τήμερον ῥηθῆναι, διαβάλλειν,
καὶ μετενεγκόντα τοὺς χρόνους καὶ προφάσεις ἀντὶ τῶν
ἀληθῶν ψευδεῖς μεταθέντα τοῖς πεπραγμένοις, δοκεῖν
226 τι λέγειν. οὐκ ἦν τότε ταῦτα, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀληθείας,
ἐγγὺς τῶν ἔργων, ἐτι μεμνημένων ὑμῶν καὶ μόνον οὐκ
ἐν ταῖς χερσὶν ἕκαστ' ἐχόντων, πάντες ἐγίγνοντο ἂν
οἱ λόγοι. διόπερ τοὺς παρ' αὐτὰ τὰ πράγματα' ἐλέγχους
227 φυχῶν νῦν ἤκει, ῥητόρων ἀγῶνα νομίζων, ὥς γ' ἐμοὶ
δοκεῖ, καὶ οὐχὶ τῶν πεπολιτευμένων ἐξέτασιν ποιήσεν
ὑμᾶς, καὶ λόγου κρίσιν, οὐ τοῦ τῇ πόλει συμφέροντος
ἔσεσθαι.
227 Εἵτα σοφίζεται καὶ φησὶν προσήκειν, ἥς μὲν οἴκο-
θεν ἤκει' ἔχοντες δόξης περὶ ἡμῶν ἀμελήσαι, ὥσπερ δ',
ὅταν οἰόμενοι περιεῖναι χρήματά τῳ λογίζεσθε, ἂν
καθαιρῶσιν αἱ ψῆφοι καὶ μὴδὲν περιῇ συγχωρεῖτε,
οὕτω καὶ νῦν τοῖς ἐκ τοῦ λόγου φαινομένοις προσθέ-
σθαι. θεάσασθε τοίνυν ὥς σαθρὸν ὥς ἔοικεν ἔστι
228 φύσει πᾶν ὃ τι ἂν μὴ δικαίως ἢ πεπραγμένον. ἐκ γὰρ

- αὐτοῦ τοῦ σοφοῦ τούτου παραδείγματος ὡμολόγησεν
 ἡμᾶς ὑπάρχειν ἐγνωσμένους, ἔμε μὲν λέγειν ὑπὲρ τῆς
 πατρίδος, αὐτὸν δ' ὑπὲρ Φιλίππου· οὐ γὰρ ἂν μετα-
 πείθειν ὑμᾶς ἐξήτει, μὴ τοιαύτης οὐσης τῆς ὑπαρχούσης³⁰⁴
- 229 ὑπολήψεως περὶ ἐκατέρου. καὶ μὴν ὅτι γ' οὐ δίκαια
 λέγει μεταθεσθαι ταύτην τὴν δόξαν ἀξιῶν, ἐγὼ διδάξω
 ῥαδίως, οὐ τιθεῖς ψήφους (οὐ γὰρ ἐστὶν ὁ τῶν πραγμά-
 των οὗτος λογισμὸς), ἀλλ' ἀναμιμνήσκων ἕκαστ' ἐν βραχέ-
 σιν, λογισταῖς ἅμα καὶ μάρτυσιν τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν
 χρώμενος. ἡ γὰρ ἐμὴ πολιτεία, ἧς οὗτος κατηγορεῖ, ἀντὶ
 μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβάλλειν εἰς τὴν
 χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο, μεθ' ἡμῶν παραταξαμένους ἐκεῖ-
 230 νον κωλύειν ἐποίησεν· ἀντὶ δὲ τοῦ ἐν τῇ Ἀττικῇ τὸν πόλε-
 μον εἶναι, ἑπτακόσια στάδι' ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τοῖς
 Βοιωτῶν ὁρίοις γενέσθαι· ἀντὶ δὲ τοῦ τοὺς ληστὰς
 ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας, ἐν εἰρήνῃ τὴν
 Ἀττικὴν ἐκ θαλάττης εἶναι πάντα τὸν πόλεμον· ἀντὶ
 δὲ τοῦ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχειν Φίλιππον, λαβόντα Βυ-
 ζάντιον, συμπολεμεῖν τοὺς Βυζαντίους μεθ' ἡμῶν πρὸς
 231 ἐκείνον. ἄρα σοὶ ψήφοις ὅμοιος ὁ τῶν ἔργων λογισμὸς
 φαίνεται; ἢ δεῖν ἀντανελεῖν ταῦτα, ἀλλ' οὐχ ὅπως τὸν
 ἅπαντα χρόνον μνημονευθήσεται σκέψασθαι; καὶ οὐκέτι
 προστιθεμ' ὅτι τῆς μὲν ὡμότητος, ἣν ἐν οἷς καθάπαξ
 τινῶν κατέστη κύριος Φίλιππος ἐστὶν ἰδεῖν, ἐτέροις
 2 πειραθῆναι συνέβη, τῆς δὲ φιλανθρωπίας, ἣν τὰ λοιπὰ
 τῶν πραγμάτων ἐκεῖνος περιβαλλόμενος ἐπλάττετο,
 ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες τοὺς καρποὺς κεκοίμισθε. ἀλλ'
 ἔω ταῦτα.
- 232 Καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτ' εἰπεῖν ὀκνήσω, ὅτι ὁ τὸν
 ῥήτορα βουλόμενος δικαίως ἐξετάζειν καὶ μὴ συκοφαν-
 τεῖν, οὐκ ἂν οἶα σὺ νῦν ἔλεγες, τοιαῦτα κατηγορεῖ,³⁰⁵

παραδείγματα πλάττων καὶ ῥήματα καὶ σχήματα μιμού-
μενος (πάνν γὰρ παρὰ τοῦτ', οὐχ ὁρᾷς; γέρονεν τὰ
τῶν Ἑλλήνων, εἰ τουτὶ τὸ ῥῆμ' ἀλλὰ μὴ τουτὶ διε-
λέχθην ἐγώ, ἢ δευρὶ τὴν χεῖρ' ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρή-
233νεργα), ἀλλ' ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων ἂν ἐσκόπει, τίνας
εἶχεν ἀφορμὰς ἢ πόλις καὶ τίνας δυνάμεις, ὅτ' εἰς τὰ
πράγματ' εἰσῆειν, καὶ τίνας συνήγαγον αὐτῇ μετὰ ταῦτ'
ἐπιστάς ἐγώ, καὶ πῶς εἶχεν τὰ τῶν ἐναντίων. εἴτ'
εἰ μὲν ἐλάττους ἐποίησα τὰς δυνάμεις, παρ' ἐμοὶ τὰ-
δικημ' ἂν ἐδείκνυνεν ὄν, εἰ δὲ πολλῶ μείζους, οὐκ ἂν
ἐσυκοφάντει. ἐπειδὴ δὲ σὺ τοῦτο πέφευγας ἐγὼ ποιήσω
καὶ σκοπεῖτ' εἰ δικαίως χρήσομαι τῷ λόγῳ.

234 Δύναμιν [μὲν] τοίνυν εἶχεν ἢ πόλις τοὺς νησιώτας,
οὐχ ἅπαντας, ἀλλὰ τοὺς ἀσθενεστάτους· οὔτε γὰρ Χίος
οὔτε Ῥόδος οὔτε Κέρκυρα μεθ' ἡμῶν ἦν· χρημάτων
δὲ σύνταξιν εἰς πέντε καὶ τετταράκοντα τάλαντα, καὶ
ταῦτ' ἦν προεξειλεγμένα· ὀπλίτην δ' ἢ ἱππέα πλὴν τῶν
οἰκείων οὐδένα. ὁ δὲ πάντων καὶ φοβερώτατον καὶ
μάλισθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, οὔτοι παρεσκευάκεσαν τοὺς
περιχώρους ἅπαντας ἐχθρας ἢ φιλίας ἐγγυτέρω, Μεγα-
235ρᾶς Θηβαίους Εὐβοέας. τὰ μὲν τῆς πόλεως οὕτως
ὑπῆρχεν ἔχοντα, καὶ οὐδεὶς ἂν ἔχοι παρὰ ταῦτ' εἰπεῖν
ἄλλ' οὐδέν· τὰ δὲ τοῦ Φιλίππου, πρὸς ὃν ἦν ἡμῖν
ἄγων, σκέψασθε πῶς. πρῶτον μὲν ἦρχε τῶν ἀκολου-
θούντων αὐτὸς αὐτοκράτωρ, ὁ τῶν εἰς τὸν πόλεμον
μέγιστόν ἐστιν ἀπάντων· εἶδ' οὔτοι τὰ ὅπλ' εἶχον ἐν
ταῖς χερσὶν αἰεί· ἔπειτα χρημάτων ἡνπόρει, καὶ ἐπρα-
τεν ἃ δόξειεν αὐτῷ, οὐ προλέγων ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, 306
οὐδ' ἐν τῷ φανερῷ βουλευόμενος, οὐδ' ὑπὸ τῶν συκο-
φαντοῦντων κρινόμενος, οὐδὲ γραφὰς φεύγων παρανό-
μων, οὐδ' ὑπεύθυνος ὢν οὐδενί, ἀλλ' ἀπλῶς αὐτὸς

236 δεσπότης ἡγεμὼν κύριος πάντων. ἐγὼ δ' ὁ πρὸς τοῦ-
 του ἀντιτεταγμένος (καὶ γὰρ τοῦτ' ἐξετάσαι δίκαιον)
 τίνος κύριος ἦν; οὐδενός· αὐτὸ γὰρ τὸ δημηγορεῖν
 πρῶτον, οὐ μόνου μετεῖχον ἐγώ, ἐξ Ἰσου προϋτίθεθ' ^{ἐκείνους}
 ὑμεῖς τοῖς παρ' ἐκείνου μισθαρνοῦσι καὶ ἐμοί, καὶ ὅς' ^{ἐκείνους}
 οὗτοι περιγένοιντ' ἐμοῦ (πολλὰ δ' ἐρίγνετο ταῦτα, δι' ^{ἐκείνους}
 ἦν ἕκαστον τύχοι πρόφασιν), ταῦθ' ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
 237 ἀπῆτε βεβουλευμένοι. ἀλλ' ὅμως ἐκ τοσούτων ἐλαττω- ^{ῶν}
 μάτων, ἐγὼ συμμάχους μὲν ὑμῖν ἐποίησ' Εὐβοέας,
 Ἀχαιοὺς, Κορινθίους, Θηβαίους, Μεγαρέας, Λευκαδίους,
 Κερκυραίους, ἀφ' ὧν μύριοι μὲν καὶ πεντακισχίλιοι
 ξένοι, δισχίλιοι δ' ἱππεῖς ἄνευ τῶν πολιτικῶν δυνά-
 μεων συνηχθήσαν· χρημάτων δ' ὅσων ἐδυνήθη ἐγὼ
 238 πλείεστων συντέλειαν ἐποίησα. εἰ δὲ λέγεις ἢ τὰ πρὸς
 Θηβαίους δίκαι' Αἰσχίνην, ἢ τὰ πρὸς Βυζαντίους ἢ τὰ
 πρὸς Εὐβοέας, ἢ περὶ τῶν ἴσων νυνὶ διαλέγῃ, πρῶτον
 μὲν ἄγνοεῖς ὅτι καὶ πρότερον τῶν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων
 ἐκείνων ἀγωνισαμένων τριήρων, τριακοσίων οὐδῶν τῶν
 πασῶν, τὰς διακοσίας ἢ πόλιν παρέσχετο, καὶ οὐκ ἐλατ-
 τοῦσθαι νομίζουσα, οὐδὲ κρίνουσα τοὺς ταῦτα συμβου-
 λεύσαντας, οὐδ' ἀγανακτοῦς ἐπὶ τούτοις ἑωρᾶτ' (αἰσχρὸν
 γάρ), ἀλλὰ τοῖς θεοῖς ἔχουσα χάριν, εἰ κοινοῦ κινδύνου
 τοῖς Ἑλλήσι περιστάντος, αὐτὴ διπλάσια τῶν ἄλλων
 239 εἰς τὴν ἀπάντων σωτηρίαν παρέσχετο. εἶτα κενὰς χαρίξῃ
 χάριτας τουτοισὶ συκοφαντῶν ἐμέ. τί γὰρ νῦν λέγεις ^{ἐκείνους} 307
 οἱ ἐχρῆν πράττειν, ἀλλ' οὐ τότε ὧν ἐν τῇ πόλει καὶ
 παρῶν ταῦτ' ἔγραφε, εἶπερ ἐνεδέχετο παρὰ τοὺς πα-
 ρόντας καιροὺς, ἐν οἷς οὐχ ὅς' ἐβουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα
 δοίῃ τὰ πράγματ' ἔδει δέχεσθαι· ὁ γὰρ ἀντωνούμενος
 καὶ ταχὺ τοὺς παρ' ἡμῶν ἀπελαννομένους προσδεξό-
 μενος καὶ χρήματα προσθήσων ὑπῆρχεν ἔτοιμος.

- 240 Ἄλλ' εἰ νῦν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατηγορίας
 ἔχω, τί ἂν οἴεσθ', εἰ τότ' ἐμοῦ περὶ τούτων ἀκριβολο-
 γουμένου, ἀπῆλθον αἱ πόλεις καὶ προσέθεντο Φιλίππῳ,
 καὶ ἅμ' Εὐβοίας καὶ Θηβῶν καὶ Βυζαντίου κύριος
 κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώ-
 241 πους τουτουσί; οὐχ ὥς „ἐξεδόθησαν, ἀπηλάθησαν βου-
 λόμενοι μεθ' ἡμῶν εἶναι; εἴτα τοῦ μὲν Ἑλλησπόντου
 διὰ Βυζαντίων ἐγκρατὴς καθέστηκε, καὶ τῆς σιτοπομ-
 πίας τῆς τῶν Ἑλλήνων κύριος, πόλεμος δ' ὁμορος καὶ
 βαρὺς εἰς τὴν Ἀττικὴν διὰ Θηβαίων κεκόμισται, ἅπλους
 δ' ἢ θάλαττα ὑπὸ τῶν ἐκ τῆς Εὐβοίας ὀρμωμένων
 ληστῶν γέγονεν;“ οὐκ ἂν ταῦτ' ἔλεγον, καὶ πολλὰ γε
 242 πρὸς τούτοις ἔτερα; πονηρὸν ἄνδρες Ἀθηναῖοι πονηρὸν
 ὁ συκοφάντης καὶ πανταχόθεν βάσκανον καὶ φιλαί-
 τιον· τοῦτο δὲ καὶ φύσει κίναδος τάνθρωπιόν ἐστιν,
 οὐδὲν ἐξ ἀρχῆς ὑγίης πεποιηκὸς οὐδ' ἐλεύθερον, αὐτο-
 τραγικὸς πίθηκος, ἀρουραῖος Οἰνόμαος, παράσημος ῥή-
 τωρ. τί γὰρ ἢ σὴ δεινότης εἰς ὄνησιν ἦκει τῇ πατρίδι;
 243 νῦν ἡμῖν λέγεις περὶ τῶν παρεληλυθότων; ὥσπερ ἂν
 εἴ τις ἰατρός, ἀσθενούσι μὲν τοῖς κάμνουσιν εἰσιῶν
 μὴ λέγοι μηδὲ δεικνύοι δι' ὧν ἀποφεύξονται τὴν νόσον,³⁰⁸
 ἐπειδὴ δὲ τελευτήσκειέ τις αὐτῶν καὶ τὰ νομιζόμεν'
 αὐτῷ φέροιτο, ἀκολουθῶν ἐπὶ τὸ μνημα διεξίλοι „εἰ
 τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος [οὔτοσί], οὐκ ἂν ἀπέ-
 θανεν.“ „ἐμβρόντητ', εἴτα νῦν λέγεις;“
- 244 Οὐ τοίνυν οὐδὲ τὴν ἤτταν, εἰ ταύτῃ γανριᾶς ἐφ'
 ἧ στένειν σ' ὧ κατάρατε προσῆκεν, ἐν οὐδενὶ τῶν
 παρ' ἐμοὶ γεγонуῖαν εὐρήσετε τῇ πόλει. οὕτωσὶ δὲ
 λογίζεσθε. οὐδαμοῦ πώποτε, ὅποι πρεσβευτὴς ἐπέμ-
 φθην ὑφ' ὑμῶν ἐγώ, ἡττηθεὶς ἀπῆλθον τῶν παρὰ
 Φιλίππου πρέσβων, οὐκ ἐκ Θετταλίας, οὐκ ἐξ Ἀμβρα-

κίας, οὐκ ἐξ Ἰλλυριῶν, οὐ παρὰ τῶν Θρακῶν βασιλέων, οὐκ ἐκ Βυζαντίου, οὐκ ἄλλοθεν οὐδαμόθεν, οὐ τὰ τελευταῖ' ἐκ Θηβῶν, ἀλλ' ἐν οἷς κρατηθεῖεν οἱ πρέσβεις αὐτοῦ τῷ λόγῳ, ταῦτα τοῖς ὅπλοις ἐπιὼν κατεστρέφετο.

245 ταῦτ' οὖν ἀπαιτεῖς παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ αἰσχύνει τὸν αὐτὸν εἰς τε μαλακίαν σκώπτων καὶ τῆς Φιλίππου δυνάμεως ἀξιῶν ἔν' ὄντα κρείττω γενέσθαι, καὶ ταῦτα τοῖς λόγοις. τίνας γὰρ ἄλλου κύριος ἦν ἐγώ; οὐ γὰρ τῆς γ' ἐκάστου ψυχῆς, οὐδὲ τῆς τύχης τῶν παραταξαμένων, οὐδὲ τῆς στρατηγίας, ἧς ἔμ' ἀπαιτεῖς εὐθύνας.

246 οὕτω σκαῖος εἶ. ἀλλὰ μὴν ὦν γ' ἂν ὁ ῥήτωρ ὑπεύθυνος εἴη, πᾶσαν ἐξέτασιν λαμβάνετε· οὐ παραιτοῦμαι. τίς οὖν ἐστι ταῦτα; ἰδεῖν τὰ πράγματ' ἀρχόμενα, καὶ προαισθῆσθαι, καὶ προειπεῖν τοῖς ἄλλοις. ταῦτα πέπρακταί μοι. κἄτι τὰς ἐκασταχοῦ βραδυτῆτας ὅκνους ἀγνοίας φιλονικίας, ἃ πολιτικὰ ταῖς πόλεσιν πρόσεστιν 309 ἀπάσαις καὶ ἀναγκαῖ' ἀμαρτήματα, ταῦθ' ὥς εἰς ἐλάχιστα συστεῖλαι, καὶ τούναντίον εἰς ὁμόνοιαν καὶ φιλίαν καὶ τοῦ τὰ δέοντα ποιεῖν ὁρμὴν προτρέψαι. καὶ ταῦτά μοι πάντα πεποιήται, καὶ οὐδεὶς μήποθ' εὖρη κατ'

247 ἔμ' οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ τοίνυν τις ἔροιθ' ὄντινον τίσιν τὰ πλεῖστα Φίλιππος ὦν κατέπραξε διωκῆσατο, πάντες ἂν εἴποιεν τῷ στρατοπέδῳ καὶ τῷ διδόναι καὶ διαφθεῖρειν τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων. οὐκοῦν τῶν μὲν δυνάμεων οὔτε κύριος οὐθ' ἡγεμὼν ἦν ἐγώ, ὥστ' οὐδ' ὁ λόγος τῶν κατὰ ταῦτα πραχθέντων πρὸς ἐμέ. καὶ μὴν τοῦ γε διαφθαρῆναι χρήμασιν κεκράτηκα Φίλιππον· ὥσπερ γὰρ ὁ ὠνούμενος νενίκηκεν τὸν λαβόντ', ἐὰν πρίηται, οὕτως ὁ μὴ λαβὼν μηδὲ διαφθαρεὶς νενίκηκεν τὸν ὠνούμενον. ὥστ' ἀήττητος ἡ πόλις τὸ κατ' ἐμέ.

248 Ἄ μὲν τοίνυν ἐγὼ παρ᾽ ἐσχόμην εἰς τὸ δικαιοῦν
 τοιαῦτα γράφειν [τουτονὶ] περὶ ἐμοῦ, πρὸς πολλοῖς
 ἑτέροις ταῦτα καὶ παραπλήσια τούτοις ἐστίν· ἃ δ' οἱ
 πάντες ὑμεῖς, ταῦτ' ἤδη λέξω. μετὰ γὰρ τὴν μάχην
 εὐθύς ὁ δῆμος, εἰδὼς καὶ ἑωρακὼς πάνθ' ὅσ' ἔπρατ-
 τον ἐγὼ, ἐν αὐτοῖς τοῖς δεινοῖς καὶ φοβεροῖς ἐμβεβη-
 κώς, ἡνίκ' οὐδ' ἀγνωμονήσαι τι θανμαστὸν ἦν τοὺς
 πολλοὺς πρὸς ἐμέ, πρῶτον μὲν περὶ σωτηρίας τῆς πό-
 λεως τὰς ἐμὰς γνώμας ἐχειροτόνει, καὶ πάνθ' ὅσα τῆς
 φυλακῆς εἶνεκ' ἐπράττετο, ἢ διάταξις τῶν φυλάκων,
 αἱ τάφροι, τὰ εἰς τὰ τεῖχη χρήματα, διὰ τῶν ἐμῶν 310
 ψηφισμάτων ἐρίγνέτο· ἔπειθ' αἰρουμένος σιτώμεν ἐκ
 249 πάντων ἔμ' ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος. καὶ μετὰ ταῦτα συ-
 σταντῶν οἷς ἦν ἐπιμελὲς κακῶς ἐμὲ ποιεῖν, καὶ γραφὰς
 εὐθύνας εἰσαγγελίας, πάντα ταῦτ' ἐπαγούτων μοι, οὐ
 δι' ἑαυτῶν τό γε πρῶτον, ἀλλὰ δι' ὧν μάλισθ' ὑπε-
 λάμβανον ἀγνοήσεσθαι (ἴστε γὰρ δήπου καὶ μέμνησθ'
 ὅτι τοὺς πρώτους χρόνους κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκάστην
 ἐκρινόμην ἐγὼ, καὶ οὗτ' ἀπόνοια Σωσικλέους, οὔτε
 250 δυσκοφαντία Φιλοκράτους, οὔτε Διῶνδου καὶ Μελάντου
 μανία, οὗτ' ἄλλ' οὐδὲν ἀπείρατον ἦν τούτοις κατ'
 ἐμοῦ), ἐν τοίνυν τούτοις πᾶσι μάλιστα μὲν διὰ τοὺς
 θεοὺς, δεύτερον δὲ δι' ὑμᾶς καὶ τοὺς ἄλλους Ἀθηναίους
 ἐσφρόμην, δικαίως· τοῦτο γὰρ καὶ ἀληθές ἐστι καὶ ὑπὲρ
 τῶν ὁμωμοκώτων καὶ γνόντων τὰ εἴδη δικαστῶν.
 250 οὐκοῦν ἐν μὲν οἷς εἰσηγγελλόμεν, ὅτ' ἀπεψηφίζεσθαι
 μου καὶ τὸ μέρος τῶν ψήφων τοῖς διώκουσιν οὐ μετε-
 δίδοτε, τότε' ἐψηφίζεσθαι με τᾶριστα πράττειν· ἐν οἷς
 δὲ τὰς γραφὰς ἀπέφευγον, ἔννομα καὶ γράφειν καὶ
 λέγειν ἀπεδεικνύμην· ἐν οἷς δὲ τὰς εὐθύνας ἐπεση-
 μαίνεσθε, δικαίως καὶ ἀδωροδοκῆτως πάντα πεπραχθεὶς

μοι προσωπολογεῖτε. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τί προσῆκεν ἢ τί δίκαιον ἦν τοῖς ὑπ' ἐμοῦ πεπραγμένοις θέσθαι τὸν Κτησιφῶντ' ὄνομα; οὐχ ὁ τὸν δῆμον ἐώρα [τιθέμενον], οὐχ ὁ τοὺς ὁμωμοκότας [δικαστάς], οὐχ ὁ τὴν ἀλήθειαν παρὰ πᾶσιν βεβαιουῦσαν;

251 Ναί, φησίν, ἀλλὰ τὸ τοῦ Κεφάλου καλόν, τὸ μηδεμίαν γραφὴν φυγεῖν. καὶ νῆ Δί' εὐδαιμόν γε. ἀλλὰ τί μᾶλλον ὁ πολλάκις μὲν φυγών, μηδεπώποτε δ' ἔξε-311 λερχθεὶς ἀδικῶν, ἐν ἐγκλήματι γίγνοιτ' ἂν διὰ τοῦτο δικαίως; καίτοι πρὸς γε τοῦτον ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τὸ τοῦ Κεφάλου καλὸν εἶπεῖν ἔστι μοι. οὐδεμίαν γὰρ πώποτ' ἐγράψατό μ' οὐδ' ἐδίωξεν γραφὴν, ὥσθ' ὑπὸ σοῦ γ' ὁμολόγημαι μηδὲν εἶναι τοῦ Κεφάλου χείρων πολίτης.

252 (Πανταχόθεν μὲν τοίνυν ἂν τις ἴδοι τὴν ἀγνωμοσύνην αὐτοῦ καὶ τὴν βασκανίαν, οὐχ ἥκιστα δ' ἂφ' ὧν περὶ τῆς τύχης διελέχθη. ἐγὼ δ' ὅλως μὲν, ὅστις ἄνθρωπος ὧν ἀνθρώπων τύχην προφέρει, ἀνόητον ἡγοῦμαι· ἦν γὰρ ὁ βέλτιστα πράττειν νομίζων καὶ ἀρίστην ἔχειν οἰόμενος, οὐκ οἶδεν εἰ [τοιαύτη] μένει μέχρι τῆς ἐσπέρας, πῶς χρὴ περὶ ταύτης λέγειν ἢ πῶς ὀνειδίζειν ἑτέρῳ; ἐπειδὴ δ' οὗτος πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ περὶ τούτων ὑπερηφάνως χρῆται τῷ λόγῳ, σκέψασθ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ θεωρήσατε, ὅσῳ καὶ ἀληθέστερον καὶ ἀνθρωπινώτερον ἐγὼ περὶ τῆς τύχης τούτου δια-253 λεχθήσομαι. ἐγὼ τὴν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν καὶ ταῦθ' ὁρῶ καὶ τὸν Δία τὸν Δωδωναῖον ὑμῖν μαντευόμενον, τὴν μέντοι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ἢ νῦν ἐπέχει, χαλεπὴν καὶ δεινὴν· τίς γὰρ Ἑλλήνων ἢ τίς βαρβάρων οὐ πολλῶν κακῶν ἐν τῷ παρόντι πεπεύρα-254 ται; τὸ μὲν τοίνυν προελέσθαι τὰ κάλλιστα, καὶ τὸ

τῶν οἰηθέντων Ἑλλήνων, εἰ ^{προδοινθ'} ἡμᾶς, ἐν εὐδαι-
 μονίᾳ διαῖξιν, αὐτῶν ἄμεινον πράττειν, τῆς ἀγαθῆς
 τύχης τῆς πόλεως εἶναι τίθημι· τὸ δὲ προσκροῦσαι καὶ
 μὴ πάνθ' ὥς ἡβουλόμεθ' ἡμῖν συμβῆναι, τῆς τῶν ἄλ-312
 λων ἀνθρώπων τύχης τοῦπιβάλλον ἐφ' ἡμᾶς μέρος
 255 μετείληφέναι νομίζω τὴν πόλιν. τὴν δ' ἰδίαν τύχην
 τὴν ἐμὴν καὶ τὴν ἐνὸς ἡμῶν ἐκάστου, ἐν τοῖς ἰδίοις
 ἐξετάζειν δίκαιον εἶναι νομίζω. ἐγὼ μὲν οὕτως περὶ
 τῆς τύχης ἄξιῶ, ὁρθῶς καὶ δικαίως, ὥς ἐμαυτῷ δοκῶ,
 νομίζω δὲ καὶ ὑμῖν· ὁ δὲ τὴν ἰδίαν τύχην τὴν ἐμὴν
 τῆς κοινῆς τῆς πόλεως κυριώτεραν εἶναι φησι, τὴν
 μικρὰν καὶ φάυλην τῆς ἀγαθῆς καὶ μεγάλης. καὶ πῶς
 ἐνι τοῦτο γενέσθαι;

256 Καὶ μὴν εἰ γε τὴν ἐμὴν τύχην πάντως ἐξετάζειν
 Αἰσχίνη προαιρεῖ, πρὸς τὴν σαντοῦ σκόπει, κὰν εὗρης
 τὴν ἐμὴν βελτίω τῆς σῆς, παῦσαι λοιδορούμενος αὐτῇ.
 σκόπει τοίνυν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς. καὶ μου πρὸς Διὸς
 μηδεμίαν ψυχρότητα καταγνῶ μηδεῖς. ἐγὼ γὰρ οὐτ'
 εἰ τις πενίαν προπηλακίζει νοῦν ἔχειν ἡγοῦμαι, οὐτ'
 εἰ τις ἐν ἀφθόνοις τραφεῖς ἐπὶ τούτῳ σεμνύνεται·
 ἀλλ' ὑπὸ τῆς τουτουὶ τοῦ χαλεποῦ βλασφημίας καὶ
 συκοφαντίας εἰς τοιοῦτους ἄκων λόγους ἐμπίπτω,
 οἷς ἐκ τῶν ἐνόντων ὥς ἂν δύνωμαι μετριώτατα χρή-
 σομαι.

257 Ἐμοὶ μὲν τοίνυν ὑπῆρξεν Αἰσχίνη, παιδὶ μὲν
 ὄντι φοιτᾶν εἰς τὰ προσήκοντα διδασκαλεῖα, καὶ ἔχειν
 ὅσα χρή τὸν μηδὲν αἰσχροὺν ποιήσουσα δι' ἐνδειαν, ἐξελ-
 θόντι δ' ἐκ παιδῶν ἀκόλουθα τούτοις πράττειν, χορη-
 γεῖν τριηραρχεῖν εἰσφέρειν, μηδεμιᾶς φιλοτιμίας μήτ'
 ἰδίας μήτε δημοσίας ἀπολείπεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῇ πόλει
 καὶ τοῖς φίλοις χρησίμον εἶναι, ἐπειδὴ δὲ πρὸς τὰ

κοινὰ προσελθεῖν ἔδοξέ μοι, τοιαῦτα πολιτεύμαθ' ἐλέ-
 σθαι, ὥστε καὶ ὑπὸ τῆς πατρίδος καὶ ὑπ' ἄλλων Ἑλ-313
 λήνων πολλῶν πολλάκις ἐστεφανῶσθαι, καὶ μηδὲ τοὺς
 ἐχθροὺς ὑμᾶς, ὡς οὐ καλὰ γ' ἦν ἂ προειλόμην, ἐπι-
 258χειρεῖν λέγειν. ἐγὼ μὲν δὴ τοιαύτῃ συμβεβίωκα τύχῃ,
 καὶ πόλλ' ἂν ἔχων εἰπεῖν παραλείπω, φυλαττόμενος
 τὸ λυπῆσαί τιν' ἐν οἷς σεμνύνομαι. σὺ δ' ὁ σεμνὸς
 [ἀνὴρ] καὶ διαπτύων τοὺς ἄλλους, σκόπει πρὸς ταύ-
 την ποία τινὶ κέχρησαι τύχῃ, δι' ἣν παῖς μὲν ὢν
 μετὰ πολλῆς ἐνδείας ἐτρέφης, ἅμα τῷ πατρὶ [πρὸς]
 τῷ διδασκαλείῳ προσεδρεύων, τὸ μέλαν τρίβων καὶ τὰ
 βάρθρα σπογγίζων καὶ τὸ παιδαγωγεῖον κορῶν, οἰκέτου
 259τάξιν, οὐκ ἐλευθέρου παιδὸς ἔχων, ἀνὴρ δὲ γενόμενος
 τῇ μητρὶ τελούσῃ τὰς βίβλους ἀνεγίνωσκας καὶ τᾶλλα
 συνεσκευωροῦ, τὴν μὲν νύκτα νεβρίζων καὶ κρατηρί-
 ζων, καὶ καθαίρων τοὺς τελουμένους ἀπομάττων τῷ
 πληθὺ καὶ τοῖς πιτύροις, καὶ ἀνιστὰς ἀπὸ τοῦ καθαρμοῦ
 κελεύων λέγειν „ἔφυγον κακὸν, εὖρον ἄμεινον“, ἐπὶ
 τῷ μηδένα πάποτε τηλικοῦτ' ὀλολύξαι σεμνυνόμενος
 (καὶ ἔγωγε νομίζω· μὴ γὰρ οἴεσθ' αὐτόν, φθέγγεσθαι
 260μὲν οὕτω μέγα, ὀλολύζειν δ' οὐχ ὑπέρλαμπρον), ἐν δὲ
 ταῖς ἡμέραις τοὺς καλοὺς θιάσους ἄγων διὰ τῶν ὁδῶν,
 τοὺς ἐστεφανωμένους τῷ μαράθῳ καὶ τῇ λεύκῃ, τοὺς
 ὄφεις τοὺς παρείας θλίβων καὶ ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς αἰώ-
 ρων, καὶ βοῶν εὐοὶ σαβοῖ, καὶ ἐπορχούμενος ὑῆς ἄττης
 ἄττης ὑῆς, ἔξαρχος καὶ προηγμεῶν καὶ κιττοφόρος καὶ
 λικνοφόρος καὶ τοιαῦθ' ὑπὸ τῶν γραδίων προσαγορευ-
 ὤμενος, μισθὸν λαμβάνων τούτων ἐνθροῦντα καὶ στρε-314
 πτοὺς καὶ νεηλατὰ, ἐφ' οἷς τίς οὐκ ἂν ὥς ἀληθῶς
 261αὐτὸν εὐδαιμονίσειε καὶ τὴν αὐτοῦ τύχην; ἐπειδὴ δ'
 εἰς τοὺς δημότας ἐνεγράφης ὅπωςδῆποτε, ἐὼ γὰρ τοῦτ',

- ἐπειδὴ δ' ἐνεγράφη, εὐθέως τὸ κάλλιστον ἐξελέξω
 τῶν ἔργων, γραμματεύειν καὶ ὑπηρετεῖν τοῖς ἀρχιδίοις.
 ὥς δ' ἀπηλλάγης ποτὲ καὶ τούτου, πάνθ' ἃ τῶν ἄλλων
 κατηγορεῖς αὐτὸς ποιήσας, οὐ κατήσχυνας μὰ Δί' οὐδὲν
 262 τῶν προὔπηργμένων τῷ μετὰ ταῦτα βίῳ, ἀλλὰ μισθώσας
 σαυτὸν τοῖς βαρυστόνοις [ἐπικαλουμένοις ἐκείνοις] ὑπο-
 κριταῖς Σιμύλῳ καὶ Σωκράτει, ἐτριταγωνίστεις, σῦκα
 καὶ βότρους καὶ ἐλάας συλλέγων ὥσπερ ὁπωρώνης ἐκ
 τῶν ἄλλοτριῶν χωρίων, πλείω λαμβάνων ἀπὸ τούτων
 ἢ τῶν ἀγώνων, οὓς ὑμεῖς περὶ τῆς ψυχῆς ἡγωνίζεσθε·
 ἦν γὰρ ἄσπονδος καὶ ἀκήρυκτος ὑμῖν πρὸς τοὺς θεατὰς
 πόλεμος, ὅφ' ὦν πολλὰ τραύματ' εἰληφώς, εἰκότως τοὺς
 ἀπείρους τῶν τοιούτων κινδύνων ὥς δειλοὺς σκώπτεις.
 263 ἀλλὰ γὰρ πάρεῖς ὦν τὴν πενίαν αἰτιάσαιτ' ἂν τις,
 πρὸς αὐτὰ τὰ τοῦ τρόπου σου βαδιοῦμαι κατηγορή-
 ματα. τοιαύτην γὰρ εἴλου πολιτείαν, ἐπειδὴ ποτε καὶ
 τοῦτ' ἐπῆλθέ σοι ποιῆσαι, δι' ἣν εὐτυχοῦσης μὲν τῆς
 πατρίδος, λαγὼ βίον ἔξης δεδιώς καὶ τρέμων καὶ ἀεὶ
 πληγῆσεσθαι προσδοκῶν ἐφ' οἷς σαυτῷ συνήδεις ἀδι-
 κοῦντι, ἐν οἷς δ' ἠτύχησαν οἱ ἄλλοι, θρασὺς ὦν ὅφ'
 264 ἀπάντων ὦψαι. καίτοι ὅστις χιλίων πολιτῶν ἀποθανόν-
 των ἐθάρρησε, τί οὗτος παθεῖν ὑπὸ τῶν ζώντων δι-
 καιὸς ἐστίν; πολλὰ τοίνυν ἕτερόν εἰπεῖν ἔχων περὶ αὐτοῦ
 παραλείψω· οὐ γὰρ ὅς' ἂν δεῖξαιμι προσόντ' αἰσχρὰ 315
 τούτῳ καὶ ὀνειδίη, πάντ' οἶμαι δεῖν εὐχερῶς λέγειν,
 ἀλλ' ὅσα μηδὲν αἰσχρὸν ἐστὶν εἰπεῖν ἐμοί.
 265 Ἐξέτασον τοίνυν παρ' ἄλληλα τὰ σοὶ κάμοι βεβιω-
 μένα, πρῶτος, μὴ πικρῶς, Αἰσχίνη· εἴτ' ἐρώτησον του-
 τουσί, τὴν ποτέρου τύχην ἂν ἔλοιθ' ἕκαστος αὐτῶν.
 ἐδίδασκες [γράμματα], ἐγὼ δ' ἐφοίτων. ἐτέλεις, ἐγὼ
 δ' ἐτελούμην. ἐγραμμάτευες, ἐγὼ δ' ἠκκλησιάζον. ἐτρι-

ταγωνίστεις, ἐγὼ δ' ἐθεώρουν. ἐξέπιπτες, ἐγὼ δ' ἐσύρι-
τον. ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν πεπολίτευσαι πάντα, ἐγὼ δ' ὑπὲρ
266 τῆς πατρίδος. ἔω τ' ἄλλα, ἀλλὰ νυνὶ τήμερον, ἐγὼ μὲν
ὑπὲρ τοῦ στεφανωθῆναι δοκιμάζομαι, τὸ δὲ μὴδ' ὀτιοῦν
ἀδικεῖν ἀνωμολόγημαι, σοὶ δὲ συκοφάντη μὲν εἶναι
δοκεῖν ὑπάρχει, κινδυνεύεις δ' εἴτε δεῖ σ' ἔτι τοῦτο
ποιεῖν, εἴτ' ἤδη πεπαῦσθαι μὴ μεταλαβόντα τὸ πέμπτον
μέρος τῶν ψήφων. ἀγαθὴ γ', οὐχ ὀρθῶς; τύχῃ συμ-
βεβιωκώς, τῆς ἐμῆς κατηγορεῖς.

267 Φέρε δὴ καὶ τὰς τῶν λητουργιῶν μαρτυρίας ὧν
λελητούργηκα ὑμῖν ἀναγνῶ. παρ' ἃς παρὰ νῦν ἀναγνώθῃ καὶ
σὺ τὰς ῥήσεις ἃς ἐλυμαίνου,

„ἦκω νεκρῶν κευθμῶνα καὶ σκότου πύλας“

καὶ

κακαγγελεῖν μὲν ἴσθι μὴ θέλοντά με,

καὶ „κακὸν κακῶς σε“ μάλιστα μὲν οἱ θεοί, ἔπειθ'
οὗτοι πάντες ἀπολέσειαν, πονηρὸν ὄντα καὶ πολίτην
καὶ τριταγωνιστήν.

Λέγε τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

268 Ἐν μὲν τοίνυν τοῖς πρὸς τὴν πόλιν τοιοῦτος· ἐν
δὲ τοῖς ἰδίοις εἰ μὴ πάντες ἴσθ' ὅτι κοινὸς καὶ φιλάν-
θρωπος καὶ τοῖς θεομένοις ἐπαρκῶν, σιωπῶ καὶ οὐδὲν
ἂν εἴποιμ' οὐδὲ παρασχοίμην περὶ τούτων οὐδεμίαν
μαρτυρίαν, οὔτ' εἰ τινὰς ἐκ τῶν πολεμίων ἐλυσάμην,
οὔτ' εἰ τισιν θυγατέρας συνεξέδωκα, οὔτε τῶν τοιούτων
269 οὐδέν. καὶ γὰρ οὕτω πως ὑπέειληφα. ἐγὼ νομίζω τὸν
μὲν εὖ παθόντα δεῖν μεμνηθῆναι πάντα τὸν χρόνον,
τὸν δὲ ποιήσαντ' εὐθύς ἐπιλεληθῆναι, εἰ δεῖ τὸν μὲν
χρηστοῦ, τὸν δὲ μὴ μικροψύχου ποιεῖν ἔργον ἀνθρώπου.

τὸ δὲ τὰς ιδίας εὐεργεσίας ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν, μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶν τῷ ὀνειδίζειν. οὐ δὴ ποιήσω τοιοῦτον οὐδέν, οὐδὲ προαχθήσομαι, ἀλλ' ὅπως ποθ' ὑπείλημμαι περὶ τούτων, ἀρκεῖ μοι.

- 270 Βούλομαι δὲ, τῶν ιδίων ἀπαλλαγείς, ἔτι μικρὰ πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν περὶ τῶν κοινῶν. εἰ μὲν γὰρ ἔχεις Αἰσχίνη τῶν ὑπὸ τοῦτον τὸν ἥλιον εἰπεῖν ἀνθρώπων, ὅστις ἀθῶος τῆς Φιλίππου πρότερον καὶ νῦν τῆς Ἀλεξάνδρου δυναστείας γέγονεν, ἢ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν βαρβάρων, ἔστω, συγχωρῶ τὴν ἐμὴν εἴτε τύχην εἴτε δυσ-
 271 τυχίαν ὀνομάζειν βούλει, πάντων γεγενῆσθαι. εἰ δὲ καὶ τῶν μηδεπώποτ' ἰδόντων με, μηδὲ φωνὴν ἀκηκοότων ἐμοῦ, πολλοὶ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπόνθασι, μὴ μόνον κατ' ἄνδρ', ἀλλὰ καὶ πόλεις ὅλαι καὶ ἔθνη, πόσῳ δικαιότερον καὶ ἀληθέστερον, τὴν ἀπάντων ὥς ἔοικεν ἀνθρώπων τύχην κοινήν, καὶ φορὰν τινὰ πραγμάτων χαλεπήν καὶ οὐχ οἷαν ἔδει, τούτων αἰτίαν ἡγεῖσθαι.
- 272 σὺ τοίνυν ταῦτ' ἀφείς ἐμὲ τὸν παρὰ τουτοισὶ πεπολιτευμένον αἰτιά, καὶ ταῦτ' εἰδὼς ὅτι, καὶ εἰ μὴ τὸ ὅλον, μέρος γ' ἐπιβάλλει τῆς βλασφημίας ἅπασι, καὶ μάλιστα
 317 σοί. εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ κατ' ἐμαυτὸν αὐτοκράτωρ περὶ τῶν πραγμάτων ἐβουλεύομην, ἦν ἂν τοῖς ἄλλοις θή-
 273 τορσιν ὑμῖν ἐμ' αἰτιάσθαι. εἰ δὲ παρῇτε μὲν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀπάσαις, αἰεὶ δ' ἐν κοινῷ τὸ συμφέρον ἢ πόλις προϋτίθει σκοπεῖν, πᾶσι δὲ ταῦτ' ἐδόκει τότε ἄριστ' εἶναι, καὶ μάλιστα σοί (οὐ γὰρ ἐπ' εὐνοίᾳ γ' ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων καὶ ζήλου καὶ τιμῶν, ἀ πάντα πρόσθην τοῖς τότε πραττομένοις ὑπ' ἐμοῦ, ἀλλὰ τῆς ἀληθείας ἡττώμενος δηλονότι καὶ τῷ μηδὲν ἔχειν εἰπεῖν βέλτιον), πῶς οὐκ ἀδικεῖς καὶ δεινὰ ποιεῖς τούτοις νῦν
 274 ἐγκαλῶν, ὧν τότε οὐκ εἶχες λέγειν βελτίω; παρὰ μὲν

τοίνυν τοῖς ἄλλοις ἔγωγ' ὁρῶ πᾶσιν ἀνθρώποις διωρι-
 σμένα καὶ τεταγμένα πως τὰ τοιαῦτα. ἀδικεῖ τις ἐκῶν·
 ὀργὴν καὶ τιμωρίαν κατὰ τούτου. ἐξήμαρτέ τις ἄκων·
 συγγνώμην ἀντὶ τῆς τιμωρίας τούτου. οὐτ' ἀδικῶν τις
 οὐτ' ἐξαμαρτάνων, εἰς τὰ πᾶσιν δοκοῦντα συμφέρειν
 ἑαυτὸν δοὺς οὐ κατώρθωσεν μεθ' ἀπάντων· οὐκ ὀνει-
 δίξειν οὐδὲ λοιδορεῖσθαι τῷ τοιούτῳ δίκαιον ἀλλὰ
 275 συνάχθεσθαι. φανήσεται ταῦτα [πάντα] οὕτως οὐ μόνον
 τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτῇ τοῖς ἀγράφοις νο-
 μίμοις καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἤθεσιν διώρικεν. Αἰσχύνης
 τοίνυν τοσοῦτον ὑπερβέβληκεν ἅπαντας ἀνθρώπους ὁμό-
 τητι καὶ συκοφαντίᾳ, ὥστε καὶ ὧν αὐτὸς ὡς ἀτυχημά-
 των ἐμέμνητο, καὶ ταῦτ' ἐμοῦ κατηγορεῖ.)

276 Καὶ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὥσπερ ἀπλῶς καὶ μετ' εὐ-
 νοίας πάντας εἰρηκῶς τοὺς λόγους, φυλάττειν ἐμὲ καὶ
 τηρεῖν ἐκέλευεν, ὅπως μὴ παρακρούσομαι μηδ' ἐξα-318
 πατήσω, δεινὸν καὶ γόητα καὶ σοφιστὴν καὶ τὰ τοιαῦτ'
 ὀνομάζων, ὡς ἂν πρότερός τις εἶπη τὰ προσόνθ' ἑαυτῷ
 περὶ ἄλλου, καὶ δὴ ταῦθ' οὕτως ἔχοντα, καὶ οὐκέτι τοὺς
 ἀκούοντας σκεφομένους τίς ποτ' αὐτὸς ἐστὶν ὁ ταῦτα
 λέγων. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι γινώσκετε τοῦτον ἅπαντες,
 καὶ πολὺ τούτῳ μᾶλλον ἢ μοι νομίζετε ταῦτα προσεῖναι.
 277 ἀκεῖν' εὔ οἶδ' ὅτι τὴν ἐμὴν δεινότητα — ἔστω γάρ.
 καίτοι ἔγωγ' ὁρῶ τῆς τῶν λεγόντων δυνάμεως τοὺς
 ἀκούοντας τὸ πλεῖστον κυρίους· ὡς γὰρ ἂν ὑμεῖς ἀπο-
 δέξησθε καὶ πρὸς ἕκαστον ἔχητ' εὐνοίας, οὕτως ὁ λέγων
 ἔδοξε φρονεῖν. εἰ δ' οὖν ἐστὶ καὶ παρ' ἐμοί τις ἐμπει-
 ρία τοιαύτη, ταύτην μὲν εὐρήσετε πάντες ἐν τοῖς κοι-
 νοῖς ἐξεταζομένην ὑπὲρ ὑμῶν [ἀεὶ] καὶ οὐδαμοῦ καθ'
 ὑμῶν οὐδ' ἰδίᾳ, τὴν δὲ τούτου τούναντίον, οὐ μόνον
 τῷ λέγειν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν, ἀλλὰ καὶ εἴ τις ἐλύπησέ

τι τοῦτον ἢ προσέκρουσέ που, κατὰ τούτων. οὐ γὰρ
 αὐτῇ δικαίως, οὐδ' ἐφ' ἃ συμφέρει τῇ πόλει, χοῖται.
 278 οὔτε γὰρ τὴν ὀργὴν οὔτε τὴν ἔχθραν, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν
 τῶν τοιούτων, τὸν καλὸν κἀγαθὸν πολίτην δεῖ τοὺς
 ὑπὲρ τῶν κοινῶν εἰσεληλυθότας δικαστὰς ἀξιοῦν αὐτῷ
 βεβαιοῦν, οὐδ' ὑπὲρ τούτων εἰς ὑμᾶς εἰσιέναι, ἀλλὰ
 μάλιστα μὲν μὴ ἔχειν ταῦτ' ἐν τῇ φύσει, εἰ δ' ἄρ'
 ἀνάγκη, πρῶως καὶ μετρίως διακείμεν' ἔχειν. ἐν τίσιν
 οὖν σφοδρὸν εἶναι τὸν πολιτευόμενον καὶ τὸν ρήτορα
 δεῖ; ἐν οἷς τῶν ὅλων τι κινδυνεύεται τῇ πόλει, καὶ ἐν
 οἷς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐστὶ τῷ δήμῳ, ἐν τούτοις.
 279 ταῦτα γὰρ γενναίου κἀγαθοῦ πολίτου. μηδενὸς δ'
 ἀδικήματος πώποτε δημοσίου, προσθήσω δὲ μηδ' ἰδίου, 319
 δίκην ἀξιώσαντα λαβεῖν παρ' ἐμοῦ μὴθ' ὑπὲρ τῆς πό-
 λεως μὴθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, στεφάνου καὶ ἐπαίνου κατη-
 γορίαν ἤκειν συνεσκευασμένον καὶ τοσούτουσὶ λόγους
 ἀνηλωκέναι, ἰδίας ἔχθρας καὶ φθόνου καὶ μικροψυχίας
 ἐστὶ σημεῖον, οὐδενὸς χρηστοῦ. τὸ δὲ δὴ καὶ τοὺς πρὸς
 ἑμ' αὐτὸν ἀγῶνας ἐάσαντα νῦν ἐπὶ τόνδ' ἤκειν καὶ
 280 πᾶσαν ἔχει κακίαν. καὶ μοι δοκεῖς ἐκ τούτων Αἰσχίνη,
 λόγων ἐπίδειξιν τινα καὶ φωνασκίας βουλόμενος ποιή-
 σασθαι τοῦτον προελέσθαι τὸν ἀγῶνα, οὐκ ἀδικήματος
 οὐδενὸς λαβεῖν τιμωρίαν. ἔστι δ' οὐχ ὁ λόγος τοῦ ρή-
 τορος Αἰσχίνη τίμιον, οὐδ' ὁ τόνος τῆς φωνῆς, ἀλλὰ τὸ
 ταῦτ' ἀπροαιρεῖσθαι τοῖς πολλοῖς, καὶ τὸ τοὺς αὐτοὺς
 281 μισεῖν καὶ φιλεῖν οὔσπερ ἂν ἡ πατρίς. ὁ γὰρ οὕτως
 ἔχων τὴν ψυχὴν, οὗτος ἐπ' εὐνοίᾳ πάντ' ἐρεῖ. ὁ δ'
 ἀφ' ὧν ἡ πόλις προορᾷται τινα κίνδυνον ἑαυτῇ, τού-
 τους θεωρεῖν, οὐκ ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὁρμῇ τοῖς πολλοῖς,
 οὔκουν οὐδὲ τῆς ἀσφαλείας τὴν αὐτὴν ἔχει προσδοκίαν.
 ἀλλ', ὁρᾷς; ἐγὼ· ταῦτα γὰρ συμφέρονθ' εἰλόμην του-

282 τοισί, καὶ οὐδὲν ἐξαίρετον οὐδ' ἰδιον πεποιήμαι. ἄρ' οὖν οὐδὲ σύ; καὶ πῶς; ὃς εὐθέως μετὰ τὴν μάχην πρεσβευτῆς ἐπορεύου πρὸς Φίλιππον, ὃς ἦν τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις συμφορῶν αἴτιος τῇ πατρίδι, καὶ ταῦτ' ἀρνούμενος πάντα τὸν ἔμπροσθε χρόνον ταύτην τὴν χρεῖαν, ὥς πάντες ἴσασιν. καίτοι τίς ὁ τὴν πόλιν ἐξαπατῶν; οὐχ ὁ μὴ λέγων ἃ φρονεῖ; τῷ δ' ὁ κῆρυξ καταρᾶται δικαίως; οὐ τῷ τοιούτῳ; τί δὲ μείζον ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν ἀδίκημα κατ' ἀνδρὸς ῥήτορος, ἢ εἰ μὴ ταῦτ' αὖ φρονεῖ καὶ λέγει; σὺ τοίνυν οὗτος εὐρέθης. 320

283 εἴτα σὺ φθέγγῃ καὶ βλέπειν εἰς τὰ τούτων πρόσωπα τολμᾷς; πότερ' οὐχ ἡγεῖ γιννώσκειν αὐτοὺς ὅστις εἶ; ἢ τοσοῦτον ὕπνου καὶ λήθην ἅπαντας ἔχειν, ὥστ' οὐ μεμνησθαι τοὺς λόγους οὓς ἐδημηγόρεις ἐν τῷ πολέμῳ, καταρῶμενος καὶ διομνύμενος μηδὲν εἶναι σοὶ καὶ Φιλίππῳ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐμὲ τὴν αἰτίαν σοι ταύτην ἐπάγειν 284 τῆς ἰδίας ἔνεκ' ἐχθρας, οὐκ οὔσαν ἀληθῆ. ὥς δ' ἀπηγγέλθη τάχισθ' ἡ μάχη, οὐδὲν τούτων φροντίσας εὐθέως ὠμολόγεις, καὶ προσεποιοῦ φιλίαν καὶ ξενίαν εἶναί σοι πρὸς αὐτόν, τῇ μισθαργίᾳ ταῦτα μετατιθέμενος τὰ ὀνόματα· ἐκ ποίας γὰρ ἴσης ἢ δικαίας προφάσεως Αἰσχίνῃ τῷ Γλαυκοθέας τῆς τυμπανιστρίας ξένος ἢ φίλος ἢ γνώριμος ἦν Φίλιππος; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ, ἀλλ' ἐμισθώθης, ἐπὶ τῷ τὰ τουτωνὶ συμφέροντα διαφθείρειν. ἀλλ' ὅμως οὕτω φανερώς αὐτὸς εἰλημμένος προδότης, καὶ κατὰ σαντοῦ μηνυτῆς ἐπὶ τοῖς συμβᾶσιν γεγωνώς, ἐμοὶ λοιδορεῖ καὶ ὀνειδίζει ταῦτα, ὧν πάντας μᾶλλον αἰτίους εὐρήσεις.

285 Πολλὰ καὶ καλὰ καὶ μεγάλ' ἡ πόλις Αἰσχίνῃ καὶ προεῖλετο καὶ κατώρθωσεν δι' ἐμοῦ, ὧν οὐκ ἡμνημώνησεν. σημεῖον δέ· χειροτονῶν γὰρ ὁ δῆμος τὸν ἐροῦντ'

ἐπὶ τοῖς τετελευτηκόσιν παρ' αὐτὰ τὰ συμβάντα, οὐ σ'
 ἐχειροτόνησε προβληθέντα, καίπερ εὖφωνον ὄντα, οὐδὲ
 Δημάδην, ἄρτι πεποικηκότα τὴν εἰρήνην, οὐδ' Ἡγή-
 μονα, οὐδ' ἄλλον ὑμῶν οὐδένα, ἀλλ' ἐμέ. καὶ παρελ-
 θόντος σοῦ καὶ Πυθοκλέους ὡμῶς κἀναιδῶς, ὧ Ζεῦ³²¹
 καὶ θεοί, καὶ κατηγορούντων ἐμοῦ ταῦθ' ἃ καὶ σὺ νυνὶ
²⁸⁶καὶ λοιδορουμένων, ἔτ' ἄμεινον ἐχειροτόνησεν ἐμέ. τὸ
 δ' αἷτιον οὐκ ἄγνοεῖς μὲν, ὅμως δὲ φράσω σοι κἀγώ.
 ἀμφοτέρ' ἥδεσαν αὐτοί, τὴν τ' ἐμὴν εὐνοίαν καὶ προθυ-
 μίαν μεθ' ἧς τὰ πράγματ' ἔπραττον, καὶ τὴν ὑμετέραν
 ἀδικίαν· ἃ γὰρ εὐθινούντων τῶν πραγμάτων ἡρνεῖσθε
 διομνύμενοι, ταῦτ' ἐν οἷς ἔπταισεν ἡ πόλις ὡμολογή-
 σατε. τοὺς οὖν ἐπὶ τοῖς κοινοῖς ἀτυχήμασιν ὧν ἐφρό-
 νουν λαβόντας ἄδειαν, ἐχθροὺς μὲν πάλοι φανεροὺς
²⁸⁷δὲ τόθ' ἠγγήσανθ' αὐτοῖς γεγενῆσθαι· εἴτα καὶ προσ-
 ἤκειν [ὑπολαμβάνοντες] τὸν ἐροῦντα [ἐπὶ τοῖς τετε-
 λευτηκόσιν] καὶ τὴν ἐκείνων ἀρετὴν κοσμήσοντα, μὴθ'
 ὁμωρόφιον μὴθ' ὁμόσπονδον γεγενημένον εἶναι τοῖς
 πρὸς ἐκείνους παραταξαμένοις, μὴδ' ἐκεῖ μὲν κωμάζειν
 καὶ παιωνίζειν ἐπὶ ταῖς τῶν Ἑλλήνων συμφοραῖς μετὰ
 τῶν αὐτοχείρων τοῦ φόνου, δεῦρο δ' ἐλθόντα τιμᾶ-
 σθαι, μὴδὲ τῇ φωνῇ δακρύειν ὑποκρινόμενον τὴν ἐκεί-
 νων τύχην, ἀλλὰ τῇ ψυχῇ συναλγεῖν. τοῦτο δ' ἐώρων
²⁸⁸παρ' ἑαυτοῖς καὶ παρ' ἐμοί, παρὰ δ' ὑμῖν οὐ. διὰ
 ταῦτ' ἐμ' ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς. καὶ οὐχ ὁ μὲν
 δῆμος οὕτως, οἱ δὲ τῶν τετελευτηκότων πατέρες καὶ
 ἀδελφοὶ [οἱ ὑπὸ τοῦ δήμου] τόθ' αἰρεθέντες [ἐπὶ τὰς
 ταφὰς] ἄλλως πῶς, ἀλλὰ δεόν ποιεῖν αὐτοὺς τὸ περι-
 δεῖπνον ὡς παρ' οἰκειοτάτῳ τῶν τετελευτηκότων, ὥσπερ
 τᾶλλ' εἶωθε γίνεσθαι, τοῦτ' ἐποίησαν παρ' ἐμοί. εἰκό-
 τως· γένει μὲν γὰρ ἕκαστος ἑκάστῳ μᾶλλον οἰκειὸς ἦν

έμοῦ, κοινῇ δὲ πᾶσιν οὐδεὶς ἐγγυτέρω· ὃ γὰρ ἐκείνους
σωθῆναι καὶ κατορθῶσαι μάλιστα διέφερεν, οὗτος καὶ³²²
παθόντων ἂ μῆποτ' ὥφελον τῆς ὑπὲρ πάντων λύπης
πλεῖστον μετεῖχεν.

289 Λέγε δ' αὐτῷ τουτὶ τοῦπίγραμμα, ὃ δημοσίᾳ
προεῖλεθ' ἢ πόλις αὐτοῖς ἐπιγράψαι, ἵν' εἰδῆς Αἰσχίνῃ
καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ σαυτὸν ἀγνώμονα καὶ συκοφάντην
ὄντα καὶ μιαρόν. Λέγε.

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ.

Οἷδε πάτρας μὲν ἐκὰς σφετέρας εἰς δῆριν ἔθεντο
ὄπλα, καὶ ἀντιπάλων ὕβριν ἀπεσκέδασαν·
μαρναμένοιν δ' ἀρετῆς καὶ δείματος, οὐκ ἐσάωσαν
ψυχάς, ἀλλ' Αἶδην κοινὸν ἔθεντο βραβῆ,
οὐνεκεν Ἑλλήνων, ὥς μὴ ζυγῷ αὐχένα θέντες
δουλοσύνης στυγεράν ἀμφὶς ἔχωσιν ὕβριν.
γαῖα δὲ πατρὶς ἔχει κόλποις τῶν πλεῖστα καμόντων
σώματ', ἐπεὶ θνητοῖς ἐκ Διὸς ἦδε κρίσις·
μηδὲν ἀμαρτεῖν ἐστι θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν
ἐν βιοτῇ, μοῖραν δ' οὐ τι φρυγεῖν ἔπορεν.

290 Ἀκούεις Αἰσχίνῃ [καὶ ἐν αὐτῷ τούτῳ] „μηδὲν ἀμαρτεῖν
ἐστι θεῶν καὶ πάντα κατορθοῦν“; οὐ τῷ συμβούλῳ τὴν
τοῦ κατορθοῦν τοὺς ἀγωνιζομένους ἀνέθηκεν δύναμιν,
ἀλλὰ τοῖς θεοῖς. τί οὖν ὃ κατάρατ' ἐμοὶ περὶ τούτων
λοιδορεῖ, καὶ λέγεις ἂ σοὶ καὶ τοῖς σοῖς οἱ θεοὶ τρέ-
φειαν εἰς κεφαλὴν;

291 Πολλὰ τοίνυν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλα κατη-
γορηκóτος αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου, μάλιστ' ἐθαύμασα
πάντων, ὅτε τῶν συμβεβηκότων τότε τῇ πόλει μνησθεῖς,
οὐχ ὥς ἂν εὖνους καὶ δίκαιος πολίτης ἔσχε τὴν γνώ-
μην, οὐδ' ἐδάκρυσεν, οὐδ' ἐπαθέν τι τῇ ψυχῇ, ἀλλ'³²³

ἐπάρας τὴν φωνὴν γεγηθὼς καὶ λαρυγγίζων, ὥετο
 μὲν [ἐμοῦ] κατηγορεῖν [δηλονότι], δεῖγμα δ' ἐξέφερεν
 καθ' ἑαυτοῦ, ὅτι τοῖς γεγενημένοις ἀνιστοῦσιν οὐδὲν
 292 ὁμοίως ἔσχε τοῖς ἄλλοις. καίτοι τὸν τῶν νόμων καὶ
 τῆς πολιτείας φάσκοντα φροντίζειν, ὥσπερ οὗτος νυνί,
 καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦτό γ' ἔχειν δεῖ, ταῦτά λυπεῖ-
 σθαι καὶ ταῦτά χαίρειν τοῖς πολλοῖς, καὶ μὴ τῇ προ-
 αιρέσει τῶν κοινῶν ἐν τῷ τῶν ἐναντίων μέρει τετά-
 χθαι· ὃ σὺ νυνὶ πεποιηκὼς εἶ φανερός, ἐμὲ πάντων
 αἴτιον καὶ δι' ἐμ' εἰς πράγματα φάσκων ἐμπεσεῖν τὴν
 πόλιν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἐμῆς πολιτείας οὐδὲ προαιρέσεως
 293 ἀρξάμενων ὑμῶν τοῖς Ἑλλήσι βοηθεῖν, ἐπεὶ ἔμοιγ' εἰ
 τοῦτο δοθείη παρ' ὑμῶν, δι' ἐμ' ὑμᾶς ἠναντιῶσθαι τῇ
 κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἀρχῇ πραττομένῃ, μείζων ἂν δο-
 θείη δωρεὰ συμπασῶν ὧν τοῖς ἄλλοις δεδώκατε. ἀλλ'
 οὐτ' ἂν ἐγὼ ταῦτα φῆσαιμι (ἀδικοίην γὰρ ἂν ὑμᾶς),
 οὐτ' ἂν ὑμεῖς εὖ οἶδ' ὅτι συγχωρήσαίτε· οὗτός τ' εἰ
 δίκαι' ἐποίει, οὐκ ἂν εἵνεκα τῆς πρὸς ἐμ' ἐχθρας τὰ
 μέγιστα τῶν ὑμετέρων καλῶν ἐβλαπτε καὶ διέβαλλεν.
 294 Ἄλλὰ τί ταῦτ' ἐπιτιμῶ, πολλῷ σχετικώτερον ἄλλα
 κατηγορηκός αὐτοῦ καὶ κατεψευσμένου; ὃς γὰρ ἐμοῦ
 φιλιππισμὸν, ὃ γῆ καὶ θεοὶ, κατηγορεῖ, τί οὗτος οὐκ
 ἂν εἴποι; καίτοι νῆ τὸν Ἡρακλέα καὶ πάντας θεοὺς,
 εἰ γ' ἐπ' ἀληθείας δέοι σκοπεῖσθαι, εἰ τὸ καταψεύδε-
 σθαι καὶ δι' ἐχθραν τι λέγειν ἀνελόντας ἐκ μέσου,
 τίνες ὥς ἀληθῶς εἰσὶν οἷς ἂν εἰκότως καὶ δικαίως τὴν
 τῶν γεγενημένων αἰτίαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναθεῖεν
 ἅπαντες, τοὺς ὁμοίους τούτῳ παρ' ἐκάστη τῶν πόλεων
 324 295 εὐροῖτ' ἂν, οὐ τοὺς ἐμοί· οἷ, ὅτ' ἦν ἀσθενὴς τὰ Φιλίπ-
 που πράγματα καὶ κομιδῇ μικρά, πολλάκις προλεγόν-
 των ἡμῶν καὶ παρακαλούντων καὶ διδασκόντων τὰ

βέλτιστα, τῆς ἰδίας ἔνεκ' αἰσχροκερδείας τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν, Θετταλοὺς Δάοχος Κινέας Θρασύδαος, Ἀρκάδας Κερκιδᾶς Ἰερώνυμος Εὐκαμπίδας, Ἀργεῖους Μύρτις Τελέδαμος Μνασέας, Ἡλείους Εὐξίθεος Κλεότιμος Ἀρίσταιχος, Μεσσηνίους οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες Νέων καὶ Θρασύλοχος, Σικωνίους Ἀρίστρατος Ἐπιχάρης, Κορινθίους Δείναρχος Δημάρετος, Μεγαρέας Πτοιόδωρος Ἐλιξος Πέριλλος, Θηβαίους Τιμόλαος Θεογεῖτων Ἀνεμοίτας, Εὐβοέας Ἰππαρχος Κλείταρχος
 296 Σωσίστρατος. ἐπιλείψει με λέγονθ' ἢ ἡμέρα τὰ τῶν προδοτῶν ὀνόματα. οὗτοι πάντες εἰσὶν ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν αὐτῶν βουλευμάτων ἐν ταῖς αὐτῶν πατρίσιν, ὧν περ οὗτοι παρ' ὑμῖν, ἄνθρωποι μιαιοὶ καὶ κόλακες καὶ ἀλάστορες, ἡκρωτηριασμένοι τὰς αὐτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρότερον [μὲν] Φιλίππῳ, νῦν δ' Ἀλεξάνδρῳ, τῇ γαστρὶ μετροῦντες καὶ τοῖς αἰσχίστοις τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν δ' ἐλευθερίαν καὶ τὸ μηδέν' ἔχειν δεσπότην αὐτῶν, ἃ τοῖς προτέροις Ἑλλήσιν ὄροι τῶν ἀγαθῶν ἦσαν καὶ κανόνες, ἀνατετροφότες.

297 Ταύτης τοίνυν τῆς οὕτως αἰσχρᾶς καὶ περιβοήτου συστάσεως καὶ κακίας, μᾶλλον δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 325 προδοσίας, εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας, ἢ τε πόλις παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναίτιος γέγον' ἐκ τῶν ἐμῶν πολιτευμάτων καὶ ἐγὼ παρ' ὑμῖν. εἰτά μ' ἐρωτᾶς, ἀντὶ ποίας ἀρετῆς ἀξιῶ τιμᾶσθαι; ἐγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι τῶν πολιτενομένων παρὰ τοῖς Ἑλλήσι διαφθαρέντων ἀπάντων, ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ, [πρότε-
 298 ρον μὲν ὑπὸ Φιλίππου, νῦν δ' ὑπ' Ἀλεξάνδρου,] ἐμ'

οὔτε καιρὸς οὔτε φιλανθρωπία λόγων, οὔτ' ἐπαγγελιῶν μέγεθος, οὔτ' ἐλπίς οὔτε φόβος, οὔτ' ἄλλ' οὐδὲν ἐπῆρεν οὐδὲ προηγάρετο, ὦν ἔκρινα δικαίων καὶ συμφερόντων τῇ πατρίδι, οὐδὲν προδοῦναι, οὐδ', ὅσα συμβεβούλευκα πῶποτε τουτοισί, ὁμοίως ὑμῖν ὥσπερ τρυτάνη δέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα [συμβεβούλευκα], ἀλλ' ἀπ' ὁρθῆς καὶ δικαίας κἀδιαφθόρου τῆς ψυχῆς, καὶ μεγίστων δὴ πραγμάτων τῶν κατ' ἐμαντὸν ἀνθρώπων προστάς, πάνθ' 299 ὅντινός καὶ δικαίως [πεπολίτευμαι]. διὰ ταῦτ' ἄξιόν τιμαῖσθαι. τὸν δὲ τειχισμὸν τοῦτον ὃν σύ μου διέστυρες καὶ τὴν ταφρείαν, ἄξια μὲν χάριτος καὶ ἐπαίνου κρίνω, πῶς γὰρ οὐ; πόρρω μέντοι πού τῶν ἐμαντῶ πεπολιτευμένων τίθεμαι. οὐ λίθοις ἐτείχισα τὴν πόλιν οὐδὲ πλίνθοις ἐγώ, οὐδ' ἐπὶ τούτοις μέγιστον τῶν ἐμαντοῦ φρονῶ. ἀλλ' ἂν τὸν ἐμὸν τειχισμὸν βούλῃ σκοπεῖν εὐρήσεις ὅπλα καὶ πόλεις καὶ τόπους, καὶ λιμένας καὶ ναῦς, καὶ πολλοὺς ἵππους καὶ τοὺς ὑπὲρ τούτων ἀγω- 300 νιονμένους. ταῦτα προὔβαλόμην ἐγὼ πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ὅσον ἦν ἀνθρωπίνῳ λογισμῷ δυνατόν, καὶ τούτοις ἐτείχισα τὴν χώραν, οὐχὶ τὸν κύκλον τοῦ Πειραιῶς οὐδὲ τοῦ ἄστεως. οὐδέ γ' ἠττήθη ἐγὼ τοῖς λογισμοῖς 326 Φιλίππου, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, οὐδὲ ταῖς παρασκευαῖς, ἀλλ' οἱ τῶν συμμάχων στρατηγοὶ καὶ αἱ δυνάμεις τῇ τύχῃ. τίνες αἱ τούτων ἀποδείξεις; ἐναργεῖς καὶ φανεραί. σκοπεῖτε δέ.

301 Τί χρῆν τὸν εὖνουν πολίτην [ποιεῖν], τί τὸν μετὰ πάσης προνοίας καὶ προθυμίας καὶ δικαιοσύνης ὑπὲρ τῆς πατρίδος πολιτευόμενον; οὐκ ἐκ μὲν θαλάττης τὴν Εὐβοίαν προβαλέσθαι πρὸ τῆς Ἀττικῆς, ἐκ δὲ τῆς μεσογείας τὴν Βοιωτίαν, τῶν δὲ πρὸς Πελοπόννησον τόπων τοὺς ὁμόρους ταύτῃ; οὐ τὴν σιτοπομπίαν, ὅπως

παρὰ πᾶσαν φιλίαν ἄχρὶ τοῦ Πειραιῶς κομισθήσεται,
 302 προῖδέσθαι; καὶ τὰ μὲν σῶσαι τῶν ὑπαρχόντων ἐκπέμ-
 ποντα βοηθείας καὶ λέγοντα καὶ γράφοντα τοιαῦτα,
 τὴν Προκόννησον, τὴν Χερρόνησον, τὴν Τένεδον, τὰ
 δ' ὅπως οἰκεία καὶ σύμμαχ' ὑπάρξει προᾶξαι, τὸ Βυ-
 ζάντιον, τὴν Ἀβυδον, τὴν Εὐβοίαν; καὶ τῶν μὲν τοῖς
 ἐχθροῖς ὑπαρχουσῶν δυνάμεων τὰς μεγίστας ἀφελεῖν,
 ὧν δ' ἐνέλειπε τῇ πόλει, ταῦτα προσθεῖναι; ταῦτα τοί-
 νυν ἅπαντα πέπρακται τοῖς ἐμοῖς ψηφίσμασι καὶ τοῖς
 303 ἐμοῖς πολιτεύμασιν, ἃ καὶ βεβουλευμέν' ὦ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι, ἐὰν ἄνευ φθόνου τις βούληται σκοπεῖν, ὁρθῶς
 εὐρήσει καὶ πεπραγμένα πάσῃ δικαιοσύνῃ, καὶ τὸν ἐκά-
 στου καιρὸν οὐ παρεθέντ' οὐδ' ἀγνοηθέντ' οὐδὲ πρα-
 θενθ' ὑπ' ἐμοῦ, καὶ ὅς' εἰς ἀνδρὸς ἐνὸς δύναμιν καὶ
 λογισμὸν ἦκεν, οὐδὲν ἐλλειφθέν. εἰ δ' ἢ δαίμονός τινος
 ἢ τύχης ἰσχύς, ἢ στρατηγῶν φαυλότης, ἢ τῶν προ-
 διδόντων τὰς πόλεις ὑμῶν κακία, ἢ πάντα ταῦτ' ἐλυ-
 μαίνετο τοῖς ὅλοις, ἕως ἀνέτρεψεν, τί Δημοσθένης 327
 304 ἀδικεῖ; εἰ δ' οἷος ἐγὼ παρ' ὑμῖν κατὰ τὴν ἐμαντοῦ
 τάξιν, εἷς ἐν ἐκάστη τῶν Ἑλληνίδων πόλεων ἀνὴρ ἐγέ-
 νετο, μᾶλλον δ' εἰ ἓν ἄνδρα [μόνον] Θετταλία καὶ ἓν
 [ἄνδρα] Ἀρκαδία ταῦτ' αὖ φρονοῦντ' ἔσχεν ἐμοί, οὐδεὶς
 οὔτε τῶν ἔξω Πυλῶν Ἑλλήνων οὔτε τῶν εἰσὼ τοῖς
 305 παροῦσι κακοῖς ἐκέχρητ' ἄν, ἀλλὰ πάντες ἂν ὄντες
 ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι μετὰ πάσης ἀδείας ἀσφαλῶς
 ἐν εὐδαιμονίᾳ τὰς ἑαυτῶν ᾤκουν πατρίδας, τούτων
 τοσούτων καὶ τοιούτων ἀγαθῶν ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις
 Ἀθηναίοις ἔχοντες χάριν δι' ἐμέ. ἵνα δ' εἰδῇθ' ὅτι
 πολλῶ τοῖς λόγοις ἐλάττωσιν χρῶμαι τῶν ἔργων, εὐλα-
 βούμενος τὸν φθόνον, λέγε μοι ταυτὶ καὶ ἀνάγνωθι λα-
 βῶν, τὸν ἀριθμὸν τῶν βοηθειῶν κατὰ τὰμὰ ψηφίσματα.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΒΟΗΘΕΙΩΝ.

306 Ταῦτα καὶ τοιαῦτα πράττειν Αἰσχίνη τὸν καλὸν
 ἀγαθὸν πολίτην δεῖ, ὧν κατορθουμένων μὲν, μεγί-
 στοις ἀναμφισβητήτως ὑπῆρχεν εἶναι καὶ τὸ δικαίως
 προσῆν, ὥς ἑτέρως δὲ συμβάντων, τὸ γοῦν εὐδοκιμεῖν
 περὶ ἐστι καὶ τὸ μηδὲνα μέμφεσθαι τὴν πόλιν μηδὲ τὴν
 προαίρεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν τύχην κακίζειν τὴν οὕτω
 307 τὰ πράγματα κρίνασαν, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀποστάντα τῶν
 συμφερόντων τῇ πόλει, μισθώσαντα δ' αὐτὸν τοῖς ἐναν-
 τίοις, τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν καιροὺς ἀντὶ τῶν τῆς
 πατρίδος θεραπεύειν, οὐδὲ τὸν μὲν πράγματ' ἄξια τῆς
 πόλεως ὑποστάντα λέγειν καὶ γράφειν καὶ μένειν ἐπὶ
 τούτων βασκαίνειν, ἂν δέ τις ἰδίᾳ τι λυπήσῃ, τοῦτο
 μεμνησθαι καὶ τηρεῖν, οὐδέ γ' ἡσυχίαν ἄγειν ἄδικον
 308 καὶ ὑπουλον, ὃ σὺ ποιεῖς πολλάκις. ἔστι γὰρ ἔστιν 328
 ἡσυχία δικαία καὶ συμφέρουσα τῇ πόλει, ἣν οἱ πολλοὶ
 τῶν πολιτῶν ὑμεῖς ἀπλῶς ἄγετε. ἀλλ' οὐ ταύτην οὗτος
 ἄγει τὴν ἡσυχίαν, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ἀποστάς
 ὅταν αὐτῷ δόξῃ τῆς πολιτείας (πολλάκις δὲ δοκεῖ),
 φυλάττει πηνίκ' ἔσεσθε μεστοὶ τοῦ συνεχῶς λέγοντος,
 ἢ παρὰ τῆς τύχης τι συμβέβηκεν ἐναντίωμα, ἢ ἄλλο
 τι δύσκολον γέγονεν (πολλὰ δὲ τάνθρωπινα)· εἴτ' ἐπὶ
 τούτῳ τῷ καιρῷ ῥήτωρ ἐξαίφνης ἐκ τῆς ἡσυχίας ὥσπερ
 πνεῦμ' ἐφάνη, καὶ πεφωνασκηκῶς καὶ συνειλοχῶς ῥή-
 ματα καὶ λόγους, συνείρει τούτους σαφῶς ἀπνευ-
 στεί, ὕνησιν μὲν οὐδεμίαν φέροντας οὐδ' ἀγαθοῦ κτῆ-
 σιν οὐδενός, συμφορὰν δὲ τῷ τυχόντι τῶν πολιτῶν καὶ
 309 κοινὴν αἰσχύνην. καίτοι ταύτης τῆς μελέτης Αἰσχίνη
 καὶ τῆς ἐπιμελείας, εἴπερ ἐκ ψυχῆς δικαίως ἐγίνετο
 καὶ τὰ τῆς πατρίδος συμφέροντα προηρημένης, τοὺς
 καρποὺς ἔδει γενναίους καὶ καλοὺς καὶ πᾶσιν ὠφελί-

μους εἶναι, συμμαχίας πόλεων, πόρους χρημάτων, ἐμ-
 πορίου κατασκευὴν, νόμων συμφερόντων θέσεις, τοῖς
 310 ἀποδειχθεῖσιν ἐχθροῖς ἐναντιώματα. τούτων γὰρ ἀπάν-
 των ἦν ἐν τοῖς ἄνω χρόνοις ἐξέτασις, καὶ ἔδωχ' ὁ
 παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε
 κἀγαθῷ, ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσῃ γεγονώς, οὐ πρῶ-
 τος, οὐ δεύτερος, οὐ τρίτος, οὐ τέταρτος, οὐ πέμπτος,
 οὐχ ἕκτος, οὐχ ὀποστοσοῦν, οὐκουν ἐπὶ γ' οἷς ἡ πατρις
 311 ἠϋξάνετο. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονεν
 τῇ πόλει; τοῦ δὲ βοήθεια, ἡ κτήσις εὐνοίας ἡ δόξης;
 τίς δὲ πρεσβεία, τίς διακονία δι' ἣν ἡ πόλις ἐντι-329
 μοτέρα; τί τῶν οἰκείων ἢ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ ξενι-
 κῶν ἐπηνώρθωται; ποῖαι τριήρεις; ποῖα βέλη; ποῖοι
 νεώσοικοι; τίς ἐπισκευὴ τειχῶν; ποῖον ἱππικόν; τί
 τῶν ἀπάντων σὺ χρήσιμος; τίς ἢ τοῖς εὐπόροις ἢ
 τοῖς ἀπόροις πολιτικὴ καὶ κοινὴ βοήθεια [χρημάτων];
 312 οὐδεμία. ἀλλ' ὥ τῶν εἰς μηδὲν τούτων, εὐνοιά γε καὶ
 προθυμία· ποῦ; πότε; ὅστις ὥ πάντων ἀδικώτατε, οὐδ'
 ὅθ' ἅπαντες, ὅσοι πάποτ' ἐφθέγγξαντ' ἐπὶ τοῦ βήματος,
 εἰς σωτηρίαν ἐπεδίδοσαν, καὶ τὸ τελευταῖον Ἀριστόνι-
 κος τὸ συνειλεγμένον εἰς τὴν ἐπιτιμίαν, οὐδὲ τότε οὔτε
 παρῆλθες οὐτ' ἐπέδωκας οὐδέν, οὐκ ἀπορῶν, πῶς γάρ;
 ὅς γ' ἐκεκληρονομήκεις μὲν τῶν Φίλωνος τοῦ κηδεστοῦ
 [χρημάτων] πλειόνων ἢ πεντεταλάντων, διτάλαντον δ'
 εἶχες ἔρανον παρὰ τῶν ἡγεμόνων τῶν συμμοριῶν ἐφ'
 313 οἷς ἐλυμήνω τὸν τριηραρχικὸν νόμον. ἀλλ' ἵνα μὴ λό-
 γον ἐκ λόγου λέγων τοῦ παρόντος ἐμavτὸν ἐκκρούσω,
 παραλείψω ταῦτα. ἀλλ' ὅτι γ' οὐχὶ δι' ἔνδειαν οὐκ
 ἐπέδωκας, ἐκ τούτων δήλον, ἀλλὰ φυλάττων τὸ μηδὲν
 ἐναντίον γενέσθαι παρὰ σοῦ τούτοις οἷς ἅπαντα πολι-
 τεύῃ. ἐν τίσιν οὖν σὺ νεανίας καὶ πηνίκα λαμπρός;

ἡνίκ' ἂν κατὰ τούτων τι δέῃ, ἐν τούτοις λαμπροφωνό-
τατος, μνημονικώτατος, ὑποκριτὴς ἄριστος, τραγικὸς
Θεοκρίτης.

- 314 Εἴτα τῶν πρότερον γεγεννημένων ἀγαθῶν ἀνδρῶν
μέμνησαι. καὶ καλῶς ποιεῖς. οὐ μέντοι δίκαιόν ἐστιν
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν πρὸς τοὺς τετελευτηκότας εὖνοιαν
ὑπάρχουσαν προλαβόντα παρ' ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους ἔξε-330
τάζειν καὶ παραβάλλειν ἐμὲ τὸν συζῶντα μεθ' ὑμῶν.
- 315 τίς γὰρ οὐκ οἶδεν τῶν πάντων, ὅτι τοῖς μὲν ζῶσι πᾶσιν
ὑπεστί τις ἢ πλείων ἢ ἐλάττων φθόνος, τοὺς τεθνεῶ-
τας δ' οὐδὲ τῶν ἐχθρῶν τις μισεῖ; οὕτως οὖν ἐχόν-
των τούτων τῇ φύσει, πρὸς τοὺς πρὸ ἑμαυτοῦ νῦν ἐγὼ
κρίνωμαι καὶ θεωρῶμαι; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ δίκαιον
οὔτ' ἴσον Αἰσχίνῃ, ἀλλὰ πρὸς σέ καὶ ἄλλον εἴ τινα
- 316 βούλει τῶν ταῦτά [σοι] προηρημένων καὶ ζώντων. κά-
κεινο σκόπει. πότερον κάλλιον καὶ ἄμεινον τῇ πόλει,
διὰ τὰς τῶν προτέρων εὐεργεσίας οὔσας ὑπερμεγέθεις,
οὐ μὲν οὖν εἴποι τις ἂν ἡλίκας, τὰς ἐπὶ τὸν παρόντα
βίον γιγνομένας εἰς ἀχαριστίαν καὶ προπηλακισμόν
ἄγειν, ἢ πᾶσιν, ὅσοι τι μετ' εὐνοίας πράττουσιν, τῆς
- 317 τούτων τιμῆς καὶ φιλανθρωπίας μετεῖναι; καὶ μὴν εἰ
καὶ τοῦτ' ἄρ' εἰπεῖν δεῖ, ἢ μὲν ἐμὴ πολιτεία καὶ προ-
αίρεσις, ἢν τις σκοπῇ, ταῖς τῶν τότε ἐπαινουμένων
ἀνδρῶν ὁμοία καὶ ταῦτά βουλομένη φανήσεται, ἢ δὲ
σὴ ταῖς τῶν τότε συκοφαντούντων· δηλὸν γὰρ ὅτι
καὶ κατ' ἐκείνους ἦσαν τινες, οἳ διασύροντες τοὺς
ὄντας τότε, τοὺς πρότερον γεγεννημένους ἐπῆνον, βά-
- 318 σκανον πρᾶγμα καὶ ταῦτ' οὐ ποιοῦντες σοί. εἴτα λέγεις ὥς
οὐδὲν ὁμοίος εἰμ' ἐκείνοις ἐγώ; σὺ δ' ὁμοίος Αἰσχίνῃ;
ὁ δ' ἀδελφὸς ὁ σός; ἄλλος δέ τις τῶν νῦν ῥητόρων;
ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδένα φημί. ἀλλὰ πρὸς τοὺς ζῶντας ὦ

χρηστὲ, ἵνα μηδὲν ἄλλ' εἶπω, τὸν ζῶντ' ἐξέταξε καὶ
 τοὺς καθ' αὐτόν, ὥσπερ τᾶλλα πάντα, τοὺς ποιητάς, 331
 319 τοὺς χοροὺς, τοὺς ἀγωνιστάς. ὁ Φιλάμμων οὐχ ὅτι Γλαύ-
 κου τοῦ Καρυστίου καί τινων ἐτέρων πρότερον γεγενημέ-
 νων ἀθλητῶν ἀσθενέστερος ἦν, ἀστεφάνωτος ἐκ τῆς
 Ὀλυμπίας ἀπῆει, ἀλλ' ὅτι τῶν εἰσελθόντων πρὸς αὐτόν
 ἄριστ' ἐμάχετο, ἐστεφανοῦτο καὶ νικῶν ἀνηγορεύετο.
 καὶ σὺ πρὸς τοὺς νῦν ὄρα με ῥήτορας, πρὸς σπαντόν,
 πρὸς ὅντινα βούλει τῶν ἀπάντων· οὐδέν' ἐξίσταμαι.
 320 ὧν, ὅτε μὲν τῇ πόλει τὰ βέλτισθ' ἐλέσθαι παρῆν, ἐφα-
 μίλλου τῆς εἰς τὴν πατρίδ' εὐνοίας ἐν κοινῷ πᾶσιν
 κειμένης, ἐγὼ κράτιστα λέγων ἐφαινόμην, καὶ τοῖς ἐμοῖς
 ψηφίσμασι καὶ νόμοις καὶ πρεσβείαις ἅπαντα διωκεῖτο,
 ὑμῶν δ' οὐδεὶς ἦν οὐδαμοῦ, πλὴν εἰ τούτοις ἐπηρεάσαι
 τι δέοι· ἐπειδὴ δ' ἂ μήποτ' ὥφελεν συνέβη, καὶ οὐκέτι
 συμβούλων ἀλλὰ τῶν τοῖς ἐπιταττομένοις ὑπηρετούν-
 των, καὶ τῶν κατὰ τῆς πατρίδος μισθαρεῖν ἐτοίμων,
 καὶ τῶν κολακεύειν ἕτερον βουλομένων ἐξέτασις, τηνι-
 καῦτα σὺ καὶ τούτων ἕκαστος ἐν τάξει καὶ μέγας καὶ
 λαμπρὸς ἱποτροφός, ἐγὼ δ' ἀσθενής, ὁμολογῶ, ἀλλ'
 321 εὐνους μᾶλλον ὑμῶν τουτοισί. δύο δ' ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τὸν φύσει μέτριον πολίτην ἔχειν δεῖ (οὕτω γάρ
 μοι περὶ ἑμαυτοῦ λέγοντι, ἀνεπιφθονώτατον εἰπεῖν),
 ἐν μὲν ταῖς ἐξουσίαις τὴν τοῦ γενναίου καὶ τοῦ πρω-
 τείου τῇ πόλει προαίρεσιν διαφυλάττειν, ἐν παντὶ δὲ
 καιρῷ καὶ πρᾶξει τὴν εὐνοίαν· τούτου γὰρ ἡ φύσις
 κυρία, τοῦ δύνασθαι δὲ καὶ ἰσχύειν ἕτερα. ταύτην τοί-
 322 νυν παρ' ἐμοὶ μεμενηκυῖαν εὐρήσεσθ' ἀπλῶς. ὁρᾶτε δέ.
 οὐκ ἐξαιτούμενος, οὐκ εἰς Ἀμφικτύονας δίκας ἐπαγόν-
 των, οὐκ ἀπειλούντων, οὐκ ἐπαγγελλομένων, οὐχὶ τοὺς 332
 καταράτους τούτους ὥσπερ θηρία μοι προσβαλλόντων,

οὐδαμῶς ἐγὼ προδέδωκα τὴν εἰς ὑμᾶς εὐνοίαν. τὸ γὰρ
 ἐξ ἀρχῆς εὐθύς ὁρθὴν καὶ δικαίαν τὴν ὁδὸν τῆς πολι-
 τείας εἰλόμην, τὰς τιμὰς, τὰς δυναστείας, τὰς εὐδοξίας
 τὰς τῆς πατρίδος θεραπεύειν, ταύτας αὖξιν, μετὰ τοῦ-
 323των εἶναι. οὐκ ἐπὶ μὲν τοῖς ἑτέρων εὐτυχήμασιν φαι-
 δρὸς ἐγὼ καὶ γεγηθὼς κατὰ τὴν ἀγορὰν περιέρχομαι,
 τὴν δεξιὰν προτείνων καὶ εὐαγγελιζόμενος τοῦτοις οὓς
 ἂν ἐκέῃς ἀπαγγέλλειν οἶμαι, τῶν δὲ τῆς πόλεως ἀγα-
 θῶν πεφρικῶς ἀκούω καὶ στένων καὶ κύπτων εἰς γῆν,
 ὥσπερ οἱ δυσσεβεῖς οὗτοι, οἳ τὴν μὲν πόλιν διασύ-
 ρουσιν, ὥσπερ οὐχ αὐτοὺς διασύροντες, ὅταν τοῦτο
 ποιῶσιν, ἔξω δὲ βλέπουσιν, καὶ ἐν οἷς ἀτυχησάντων
 τῶν Ἑλλήνων ἠτύχησ' ἕτερος, ταῦτ' ἐπαινοῦσιν καὶ
 ὅπως τὸν ἅπαντα χρόνον μενεῖ φασὶ δεῖν τηρεῖν.

324 Μὴ δῆτ', ὦ πάντες θεοί, μηδεὶς ταῦθ' ὑμῶν ἐπι-
 νεύσειεν, ἀλλὰ μάλιστα μὲν καὶ τοῦτοις βελτίω τινὰ
 νοῦν καὶ φρένας ἐνθείητε, εἰ δ' ἄρ' ἔχουσιν ἀνιάτως,
 τούτους μὲν αὐτοὺς καθ' ἑαυτοὺς ἐξώλεις καὶ προώλεις
 ἐν γῇ καὶ θαλάττῃ ποιήσατε, ἡμῖν δὲ τοῖς λοιποῖς τὴν
 ταχίστην ἀπαλλαγὴν τῶν ἐπηρτημένων φόβων δότε καὶ
 σωτηρίαν ἀσφαλῆ.

XIX.

333

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΠΡΕΣΒΕΙΑΣ.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Αἰσχίνης ἦν ἀνὴρ Ἀθηναῖος, υἱὸς Ἀτρομήτου καὶ Γλαυ-
 κοθέας, ἀμφοτέρων ἀδόξων, ὥς φησι Δημοσθένης· τὸν μὲν
 γὰρ γράμματα διδάσκοντα, τὴν δὲ καθαιρουσαν καὶ τελετάς
 τινὰς οὐ σπουδαίας τελοῦσάν φησι διαξῆν. παραδέδοται δὲ

- καὶ αὐτὸς ὁ Αἰσχίνης τραγωδιῶν θ' ὑποκριτὴς γενόμενος καὶ
 2 γραμματεὺς τῆς πόλεως, ἥτις ἦν εὐτελὴς ὑπηρεσία. ὕστερον
 μέντοι τῶν ζητόρων εἰς ἐγένετο, καὶ περὶ τῆς εἰρήνης πρὸς
 Φίλιππον ἐπρέσβευσε. πολεμοῦντες γὰρ Ἀθηναῖοι Φιλίππῳ
 περὶ Ἀμφιπόλεως, καὶ πολλὰ μὲν αὐτοὶ δεινὰ πάσχοντες, δρῶντες
 δ' οὐδὲν ἄξιον λόγου, ἐπέσθησαν ὑπὲρ εἰρήνης πρεσβεύσα-
 σθαι πρὸς Φίλιππον. πέμπουσι δὴ πρέσβεις δέκα τὸν ἀρι-
 θμόν, ἐν οἷς Αἰσχίνης τε καὶ Δημοσθένης ἦσαν. δεξαμένου
 δὲ Φιλίππου τὰς διαλύσεις, πάλιν οἱ αὐτοὶ πρεσβεύουσι δεύ-
 3 τερον, ὅπως οἱ περὶ τῆς εἰρήνης ὅρκοι γένοιντο. περὶ δὴ
 ταῦτα τὰ πράγματα κατηγορεῖ [δ] Δημοσθένης Αἰσχίνου τρία,
 ὅτι Φιλοκράτους αἰσχρὰν καὶ ἀσύμφορον εἰρήνην γράφοντος
 συνεῖπεν αὐτῷ· ὅτι τοὺς χρόνους κατανήλωσε, παρ' ὃ συνέβη
 τὰ ἐν Θράκῃ διαφθαρεῖν· ὅτι ψευδῇ πρὸς Ἀθηναίους ἀπήγ-
 γειλε, παρ' ὃ συνέβη Φωκέας ἀπολέσθαι· εἶπε γὰρ, φησὶν,
 ὅτι Φωκέας οὐκ ἐναιρήσει Φίλιππος, καὶ ὑμεῖς τούτῳ πι-
 στεύσαντες οὐκ ἐβοηθήσατε τοῖς ἀνδράσι. φησὶ δὲ ταῦτα³³⁴
 πάντ' ἐπὶ μισθῷ καὶ δώροις τὸν Αἰσχίνην κεκακουργηκέναι.
 4 ἡ σιτίασις περὶ οὐσίας, καὶ στοχαστική. ἡ δὲ κίνησις τῆς ἐχ-
 θρας λέγεται διὰ Τίμαρχον τὸν φίλον Δημοσθένους, ὃν ἡτί-
 μωσεν Αἰσχίνης κατηγορήσας ὥς κακοῦ βίου, διότι πρὸς
 Πιπτάλακον τὸν ὀρνιθίαν, φησὶν, εἰσῆει, εὐμορφος ὢν, ἐπὶ
 τῷ θεᾶσθαι τὰς μάχας τῶν ὀρνίθων, διαφθειρόμενον καὶ
 διαφθείροντα.

ΕΤΕΡΑ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Πόλεμος συνειστήκει Φιλίππῳ καὶ Ἀθηναίοις μακρός,
 ἐξ οὗπερ παραβὰς τὰς πρὸς αὐτοὺς συνθήκας ἔλαβε παρ'
 Ὀλυνθίων Ἀμφίπολιν, οὗσαν κτῆμα τῆς πόλεως· καὶ ἦν
 ὑπ' Ὀλυνθίοις, καθ' ὃν καιρὸν ἀπέστησαν καὶ οἱ σύμμαχοι.
 συνειστήκει δὲ καὶ ἕτερος Φωκεῦσι πρὸς Θετταλὸν καὶ Θη-
 βαίους, τοῦτο μὲν περὶ τοῦ ἱεροῦ τοῦ Πυθοῖ πρὸς Θεττα-
 λούς, τοῦτο δ' ὑπὲρ Ὀρχομενοῦ καὶ Κορωνείας πρὸς τοὺς
 Θηβαίους· εὐδὴλον γὰρ ἐκ τῆς ἱστορίας, ὅτι τῶν μὲν παρὲ-

- λοντο τὰς δύο πόλεις γειτνιώσας αὐτοῖς, Θετταλοὺς δὲ παρω-
 σάμενοι τὴν Ἀμφικτυονίαν, ἅτ' ἐν μέσῃ Φωκίδι τῶν ἐν
 2 Δελφοῖς ἱερῶν ἰδρυμένων. ἐπειδὴ δὲ πολὺν χρόνον ἐπολέ-
 μησαν πρὸς ἑαυτοὺς Ἀθηναῖοι καὶ Φίλιππος, τῷ χρόνῳ τὴν
 εἰρήνην ἑκάτεροι ποιεῖν ἐβούλοντο, ἀλλ' ὁπότερος ταῦτα προ-
 βάλλοιτο, αἰσχύνην ἔχειν ἐνόμιζον. Ἀριστόδημος δὲ καὶ 335
 Νεοπτόλεμος ὑποκριταὶ τραγωδίας ἐτύγχανον· οὗτοι διὰ τὴν
 οἰκείαν τέχνην ἄδειαν εἶχον ἀπιέναι ὅποι ἂν βούλωνται,
 ἀλλὰ δὴ καὶ πρὸς πολεμίους. ἀπελθόντες οὖν οὗτοι εἰς τὴν
 Μακεδονίαν ἐπεδείξαντο τὴν οἰκείαν τέχνην, καὶ οὕτω φιλο-
 φρόνως αὐτοὺς ἐδέξατο Φίλιππος, ὥστε πρὸς τοῖς ἄλλοις χρή-
 μασι καὶ ἄλλα ἐκ τῶν οἰκείων παρεῖχεν αὐτοῖς. αἰσθόμενος
 δὲ μελλόντων πρεσβεύεσθαι πρὸς αὐτὸν Φωκέων καὶ Θεττα-
 λῶν καὶ Θηβαίων, ἐβουλήθη τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατήσαι.
 καὶ ταύτης τῆς προφάσεως δραξάμενός Φίλιππος, ἀπολύων
 Ἀριστόδημον καὶ Νεοπτόλεμον ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι φίλος εἰμὶ
 3 Ἀθηναίοις. συνέβη δὲ πάλιν τι τοιοῦτον γενέσθαι. Φρύνων
 τις Ἀθηναῖος ἀπὼν Ὀλυμπίᾳσιν ἀγωνισόμενος ἢ θεασόμενος,
 ἐκρατήθη ὑπὸ τινων στρατιωτῶν τοῦ Φιλίππου ἐν ἱερομηνίᾳ
 καὶ ἀφηρέθη πάντα τὰ αὐτοῦ. καὶ ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας παρε-
 κάλει τοὺς Ἀθηναίους, ἵνα χειροτονήσωσιν αὐτὸν πρεσβευ-
 τήν, ὅπως ἀπελθὼν πρὸς Φίλιππον λάβῃ ἅπερ ἀφηρέθη·
 καὶ πεισθέντες Ἀθηναῖοι ἐχειροτόνησαν αὐτὸν καὶ Κτησι-
 φῶντα. καὶ ἐλθόντων αὐτῶν εἰς Μακεδονίαν, φιλοφρόνως
 αὐτοὺς ἐδέξατο ὁ Φίλιππος, ὥστε καὶ τὰ ἀφαιρεθέντα ὑπὸ
 τῶν στρατιωτῶν πάντα ἀποδοῦναι αὐτῷ καὶ ἐκ τῶν οἰκείων
 ἄλλα ἐπιδοῦναι, καὶ ἀπολογεῖσθαι ὅτι ἡγνόουν οἱ στρατιῶται,
 ὅτι ἱερομηνία ἐστὶ. καὶ τούτοις πάλιν ὁμοίως ἔλεγεν ὡς φίλος
 εἰμὶ Ἀθηναίοις. καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἀττικὴν τὰ αὐτὰ τοῖς
 4 ἄλλοις ἀπήγγειλαν. ταῦτα ἀκούσαντες Ἀθηναῖοι ἐβούλοντο
 μαθεῖν, εἰ μετ' ἀληθείας εἰρήνην ἄγειν βούλεται Φίλιππος.
 καὶ δὴ χειροτονοῦσι δέκα πρέσβεις. εἰσὶ δ' οὗτοι Κτησιφῶν, 336
 Ἀριστόδημος, Ἰατροκλῆς, Κίμων, Ναυσικλῆς, Δερκύλος, Φρύ-
 νων, Φιλοκράτης, Αἰσχύνης, Δημοσθένης. πέμπουσι δὲ τούτους

- εἰς Μακεδονίαν, ἵνα μάθωσιν εἰ μετ' ἀληθείας βούλεται εἰρή-
 νην ἄγειν ὁ Φίλιππος· καὶ εἰ ἀληθές ἐστιν, ἐνέγκαι παρ'
 5 αὐτοῦ πρέσβεις τοὺς ληψομένους τοὺς ὅρκους. ἀπελθόντων
 οὖν τῶν δέκα πρέσβων, ὧν ἦν καὶ Δημοσθένης, ἤγαγον
 ἀπὸ τοῦ Φιλίππου τρεῖς πρέσβεις, Ἀντίπατρον, Παρμενίωνα
 καὶ Εὐρύλοχον, ὀφείλοντας λαβεῖν τοὺς ὅρκους. συναγο-
 μένων δὲ τῶν συμμάχων τῶν Ἀθηναίων ἐπὶ τῷ παρασχεῖν
 τοὺς ὅρκους χρόνος παρήρχετο. καὶ γινώσκων τὴν φύσιν τοῦ
 Φιλίππου ὁ Δημοσθένης, ὥς αἰ καταστρεφομένου καὶ ἐπη-
 ρεάζοντος, λέγει τοῖς Ἀθηναίοις ταχέως δοῦναι τοὺς ὅρκους,
 καὶ μὴ παρόντος Κερσοβλέπτου· ἔλεγε γὰρ ὅτι εἰς τὴν Θρά-
 κην ἀπερχομένων ἡμῶν παρέξει τοὺς ὅρκους ὁ Κερσοβλέπτης.
 6 ἰστέον δὲ ὅτι Δημοσθένης ἀπῆλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ πρεσβείᾳ
 διὰ τοιαύτην πρόφασιν· ἀπελθὼν γὰρ εἰς τὴν πρώτην πρε-
 σβείαν, εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ τινὰς τῶν Ἀθηναίων αἰχμαλώ-
 τους, καὶ ὑπέσχετο φέρειν ἐκ τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ ρύ-
 σασθαι αὐτούς, οὐκ ἐδύνατο δὲ τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ ἐν
 7 προσχήματι πρεσβευτοῦ. ἔλεγε δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπελθεῖν
 πλὴν διὰ τὸ αὐτοὺς ταχέως ἀπελθεῖν· καὶ ὅπου ἂν ὄντα πύ-
 θωνται Φίλιππον, δεῖν αὐτοὺς ἀπελθεῖν καὶ ἐκεῖσε τοὺς ὅρ-
 κους λαβεῖν. οἱ δὲ μὴ πεισθέντες περὶ ἀπῆλθον, καὶ εἰς
 Μακεδονίαν ἀπελθόντες ἐκάθισαν ὅλους τρεῖς μῆνας, ἕως οὗ³³⁷
 πολλὰ τῶν Ἀθηναίων χωρία καταστρέψας ὑπέστρεφε Φίλιπ-
 πος, ἐν οἷς καὶ Κερσοβλέπτης. καὶ ἐλθὼν οὐκ εὐθὺς παρέ-
 σχεν αὐτοῖς τοὺς ὅρκους, ἀλλ' εἵλκυσεν αὐτούς, ἕως ἡντρέ-
 πισε τὴν ἐπὶ Φωκέας στρατείαν, καίτοι πρεσβευσαμένων πρὸς
 αὐτὸν Φωκέων περὶ διαλύσεως τοῦ πολέμου. καὶ ἐξελθόντος
 αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς Φωκέας, ἀντὶ τοῦ παρασχεῖν ἐν ἱερῷ τοὺς
 ὅρκους, ἐν πανδοχείᾳ παρέσχε λέγων οὕτω „σπένδομαι Ἀθη-
 ναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις, χωρὶς Ἀλέων καὶ Φω-
 κέων“. ἔλεγε γὰρ ὅτι οἱ Ἀλεῖς ἐχθροὶ ἦσαν τῶν φίλων μου,
 τῶν Φαρσαλίων· Φωκεῦσι δὲ οὐ σπένδομαι, ἐπειδὴ περ ἡσέ-
 8 βησαν εἰς τὸ ἱερόν. ἐλθούσης οὖν τῆς δευτέρας πρεσβείας εἰς
 τὴν Ἀττικὴν, ὁ Δημοσθένης ἐστασίαζε λέγων, ὅτι οὐκ ἀρέσκει

- μοι τὰ ὑπὸ Φιλίππου δεδογμένα. ὁ δὲ Αἰσχίνης ἔλεγεν, ὅτι ταῦτα εἶπε Φίλιππος ἐν τῷ φανερωῖ· ἐμοὶ δὲ εἶπεν εἰς τὸ οὖς, ὅτι „πλὴν Ἀλέων καὶ Φωκέων εἶπον, ἵνα μὴ μαθόντες Θηβαῖοι παραφυλάξωνται· αὐτοὺς γὰρ εἰσερχόμενος ἀπολέσω, 9 τούτους δὲ σώσω“. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πεισθέντες Αἰσχίνῃ, ἐχειροτόνησαν τρίτην πρεσβείαν, βουλόμενοι μαθεῖν, εἰ φυλάττει Φίλιππος τὰ ὑπ’ Αἰσχίνου λεχθέντα. καὶ ἐξωμόσατο Δημοσθένης μήτε πρεσβεῦσαι μήτε κοινωνεῖν, εἴτε καλῶς εἴτε κακῶς πράξει ἢ πρεσβεία. καὶ τότε φοβηθεὶς ὁ Αἰσχίνης, μήποτε μένων ὁ Δημοσθένης πέμψαι πείσει τὸν δῆμον τοῖς Φωκεῦσι βοήθειαν, προσεποιήσατο, ὥς λέγει Δημοσθένης, ἄρρωστεῖν. καὶ τότε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Εὐνομος ἦλθεν ἔχων ἱατρὸν καὶ ὁμνύων ὅτι ἄρρωστεῖ Αἰσχίνης. καὶ αὐτὸν 338 τὸν Εὐνομον ἀντὶ τούτου ἐχειροτόνησεν ὁ δῆμος πρεσβευτήν. καὶ ἀπελθόντων τούτων τῶν πρέσβεων, ὥς κατέλαβον Εὐβοίαν, ἤκουσαν ὅτι Φωκέας κατεστρέψατο ὁ Φίλιππος, καὶ μετ’ αἰσχύνῃς ὑπέστρεψαν. ἐλθούσης δὲ τῆς τρίτης πρεσβείας εἰς τὴν Ἀττικὴν, Αἰσχίνης αὐτοχειροτόνητος πρεσβευτὴς ἀπῆλθε πρὸς Φίλιππον, ὥς λέγει Δημοσθένης.
- 10 Ἰστέον δὲ ὅτι μετὰ τὴν πρεσβείαν ἕκαστος τῶν πρέσβεων εὐθύνας ἐδίδου. καὶ ἡ μὲν πρώτη πρεσβεία παρέσχεν εὐθύνας οὕτω καλῶς, ὥστε τὸν Δημοσθένην γράψαι καλέσαι αὐτοὺς ἐπ’ ἄριστον· ἔθος γὰρ ἦν τοὺς καλῶς πρεσβευσάμενους εἰς δημόσιον ἄριστον καλεῖσθαι. ἀποροῦσι δὲ τινες ὅτι, εἰ ἠπίστατο Δημοσθένης ὅτι προδόται ἦσαν, διὰ τί ἐποίησεν αὐτοὺς κληθῆναι εἰς δημόσιον ἄριστον; καὶ λέγομεν, ὅτι μετὰ τὸ ἄριστον ἔγνω τὸν σκοπὸν αὐτῶν. τῶν δὲ τῆς δευτέρας πρεσβείας μόνος ὁ Δημοσθένης δέδωκεν εὐθύνας. μέλλοντος δὲ τοῦ Αἰσχίνου παρέχειν, ἐπέστη Τιμαρχος καὶ Δημοσθένης κατηγορήσοντες τούτου. καὶ ἤτησεν Αἰσχίνης ἀνάκρισιν γενέσθαι, καὶ γενομένης ἀνακρίσεως ἔδειξε Τιμαρχον ἡταιρηκότα, καὶ ἐξέβαλον αὐτόν· νόμος γὰρ ἦν τὸν 11 ἡταιρηκότα μὴ πολιτεύεσθαι. εἴτα ἐπέστη κατηγορήσων ὁ Δημοσθένης. καὶ λέγουσί τινες, πῶς ἐνταῦθα μέμνηται τῆς

τρίτης πρεσβείας; λέγομεν δ' ὅτι μετὰ τρία ἔτη τῆς γραφῆς
 εἰσῆλθεν ἔχων τὴν κατηγορίαν. γενομένης γὰρ τῆς δευτέρας
 πρεσβείας, μαθόντες οἱ Ἀθηναῖοι τὴν τῶν Φωκέων ἀπώ-
 λειαν, ἐσκευαγώγουν ἐκ τῶν ἀγρῶν καὶ ἐν πολλῷ θορύβῳ
 ἦσαν· καὶ μετὰ τρία ἔτη εἰσῆλθεν ὁ Δημοσθένης κατηγορή-
 339 σων Αἰσχίνου. καὶ κρίνει αὐτὸν διὰ δύο ἐγκλήματα, διὰ τὴν
 ἀπώλειαν τῶν Φωκέων καὶ διὰ δωροδοκίαν. ἰστέον δὲ ὅτι
 προηγουμένον ἔστιν ἐγκλημα, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασιν. πρὸς
 σύστασιν τούτου δεύτερον ἀνέκνυψε ζήτημα, ὅτι ἐπὶ χρήμασιν
 Αἰσχίνῃ τοῦτο τετόλμηται, ὥς σύστασιν γίνεσθαι τοῦ προ-
 12 τέρου ἐγκλήματος τοῦ κατὰ Φωκέας. τεκμήριά ἐστι τοῦ πάλαι
 ταῦτα ἐσκευωρῆσθαι καὶ κατεσκευάσθαι, δι' ὧν ἅμα καὶ προ-
 αναιρεῖ τὸ χρῶμα Αἰσχίνου, καταφεύγοντος ἐπὶ ἄγνοιαν καὶ
 συγγνώμην· καὶ τούτων τὰ μὲν ἐκ τῶν παρειμένων εἴληφε,
 τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων. συνεῖπε γὰρ Φιλοκράτει ἄνευ
 Φωκέων γράφοντι τὴν εἰρήνην. οὐκ ἔλαβεν ὅρκους παρὰ
 Θετταλῶν συμμαχούντων Φιλίππῳ, οἱ οὐκ ἂν συνεστράτευσαν
 ἐπὶ Φωκέας, εἴπερ δεδωκότες ἦσαν τοὺς ὅρκους. ἐνέδωκε
 Φιλίππῳ χρόνον παρασκευάσασθαι τὴν ἐπὶ Φωκέας στρα-
 τείαν· διέτριψε γὰρ ἐκεῖνος τοὺς χρόνους ἐξεπίτηδες ἀνα-
 λίσκων, ἵνα μὴ περιπλεύσας ὁ δῆμος κλείσῃ τὰς Πύλας.
 ἐξηπάτησε τὴν πόλιν ἐπανελθὼν ἐπίτηδες διτταῖς ἐλπίσι, μὴ
 μὲν ὅτι Θηβαῖοι ἀπολοῦνται, ἑτέρα δὲ ὅτι Φωκεῖς σωθήσου-
 νται, ὥστε μὴ ἐγγενέσθαι βουλευσασθαι τι δεξιὸν ὑπὲρ Φω-
 κέων· εἶπε γὰρ δεῖν Φιλίππῳ πιστεύειν· σώσειν γὰρ αὐτοὺς
 13 τῇ πόλει ἐπηγγέλατο. καὶ τοῦ μὲν προτέρου ταῦτα τεκμήρια.
 τοῦ δὲ δευτέρου τοῦ περὶ τῶν δώρων, ἐν ᾧ δέκνυνται ὅτι
 χρήματα εἴληφεν Αἰσχίνης, ταῦτα τεκμήρια· ὧν ὁμοίως τὰ
 μὲν ἐκ τῶν παρειμένων ἔστί, τὰ δὲ ἐκ τῶν πεπραγμένων.
 οὐ μισεῖ Φίλιππον, καίπερ ἔξαπατηθεὶς ὑπ' αὐτοῦ, ὥς φησι.
 340 συνεῖπε Φιλίππῳ γενέσθαι Ἀμφικτύονα, πρεσβευσαμένων περὶ
 αὐτοῦ τῶν Ἀμφικτυόνων. σύνεστιν αἰὲ Φιλοκράτει χρήματα
 εἰληφότι. καλούμενος ἐπὶ μαρτυρίαν, ἦν ἵκα Ἵπερείδης εἰσήγ-
 γειλε Φιλοκράτην, παρῶν οὐκ ἐφθέγξατο. χειροτονηθεὶς

πρεσβευτῆς ἐπὶ τὴν Φωκίδα πρὸς Φίλιππον ἐπὶ ταῖς ὑποσχέσεσιν, ἀρρωστεῖν προσεποιήσατο. ἀλόντων Φωκέων μετὰ τὴν ἐξωμοσίαν ἀχειροτόνητος πορεύεται, ὅτε καὶ φυλάξασθαι αὐτὸν ἐχρῆν. ταῦτα τὰ τεκμήρια τοῦ δευτέρου λόγου. ἔστι δὲ τούτων τὸ ἰσχυρότατον, καὶ οὐ μάλιστα ἀντέχεται, ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ὑπόσχεσις Αἰσχίνου ἢ περὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων.

14 Ἡ μὲν ὑπόθεσις τοῦ λόγου στοχαστική· οὐ γὰρ συντρέχει τοῖς ἐγκალουμένοις Αἰσχίνης, ἀλλ' ἀρνεῖται παντάπασι. τὸ δὲ εἶδος οἱ μὲν ἀπλοῦν νενομίκασιν, ὕλης πολλῆς ὥς ἐν ἀληθείᾳ συνδραμούσης, οἱ δὲ συγκατασκευαζόμενον, δύο λαβόντες ἐγκλήματα, τὸ κατὰ Φωκέας καὶ Θράκην. Μένανδρος δὲ ἐμπρίπτοντά φησιν. εἰληπται δὲ ἐκ διαβολῆς τὸ προοίμιον· δι' ὧν γὰρ αὐτὸν δεδιότα ποιεῖ καὶ δεόμενον, διὰ τούτων δείκνυσιν οὐ πάνν τοῖς δικαίοις τεταρρηκότα. καὶ ἕμα συγκρουστικὸν ἂν εἴη τὸ νόημα ἐκ διαβολῆς τοῦ τε ἀντιδίκου καὶ τῶν συνηγόρων αὐτοῦ, οἷον τοῦ Εὐβούλου καὶ τῶν περὶ αὐτόν· αἰ γὰρ ὁ Εὐβουλος ἐπολέμει τῷ Δημοσθένει ἀπὸ τῆς αἰτίας τῆς κατὰ Ἀρίσταρχον, ὥς ἔγνωμεν ἐν τῷ κατὰ Μειδίου.

Ὅση μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σπουδὴ περὶ του-341
τονὶ τὸν ἀγῶνα καὶ παραγγελία γέγονε, σχεδὸν οἶμαι
πάντας ὑμᾶς ἡσθῆσθαι, ἑορακότας ἄρτι τοὺς ὅτ' ἐκλη-
ροῦσθ' ἐνοχλοῦντας καὶ προσιόντας ὑμῖν. δεήσομαι
δὲ πάντων ὑμῶν, ἃ καὶ τοῖς μὴ δεηθεῖσι δίκαιόν ἐστίν
ὑπάρχειν, μηδεμίαν μῆτε χάριν μῆτ' ἄνδρα ποιεῖσθαι
περὶ πλείονος, ἢ τὸ δίκαιον καὶ τὸν ὄρκον, ὃν εἰσε-
λήλυθεν ὑμῶν ἕκαστος ὁμωμοκῶς, ἐνθυμουμένους, ὅτι
ταῦτα μὲν ἐσθ' ὑπὲρ ὑμῶν καὶ ὅλης τῆς πόλεως, αἱ
δὲ τῶν παρακλήτων αὐταὶ δεήσεις καὶ σπουδαὶ τῶν
ιδίων πλεονεξιῶν εἵνεκα γίνονται, ἃς ἵνα κωλύηθ' οἱ
νόμοι συνήγαγον ὑμᾶς, οὐχ ἵνα κυρίας τοῖς ἀδικοῦσι
2 ποιῇτε. τοὺς μὲν οὖν ἄλλους, ὅσοι πρὸς τὰ κοινὰ

δικαίως προσέρχονται, κἄν δεδωκότες ὧσιν εὐθύνας, τὴν ἀειλογίαν ὁρῶ προτεινομένους, τουτονὶ δ' Αἰσχίνην πολὺ τάναντία τούτου· πρὶν γὰρ εἰσελθεῖν εἰς ὑμᾶς καὶ λόγον δοῦναι τῶν πεπραγμένων, τὸν μὲν ἀνήρηκε τῶν ἐπὶ τὰς εὐθύνας ἐλθόντων, τοῖς δ' ἀπειλεῖ περιαιῶν, δεινότατον πάντων ἔθος εἰς τὴν πολιτείαν εἰσάγων καὶ ἀσυμφορώτατον ὑμῖν· εἰ γὰρ ὁ πράξας τι τῶν κοινῶν καὶ διοικήσας, τῷ παρ' ἑαυτοῦ φόβῳ καὶ μὴ τῷ δικαίῳ κατασκευάσει μηδέν' εἶναι κατήγορον αὐτοῦ, ³⁴² παντάπασιν ἄκυροι πάντων ὑμεῖς γενήσεσθε.

- 3 Τὸ μὲν οὖν ἐξελέγξειν πολλὰ καὶ δεινὰ πεποιηκότα τουτονὶ καὶ τῆς ἐσχάτης ὄντα τιμωρίας ἄξιον, θαρρῶ καὶ πάνυ πιστεύω· ὃ δὲ καίπερ ὑπειληφῶς ταῦτα φοβεῖμαι, φράσω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι μοι δοκοῦσιν ἅπαντες οἱ παρ' ὑμῖν ἀγῶνες οὐχ ἥττον ὢ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν καιρῶν ἢ τῶν πραγμάτων εἶναι, καὶ τὸ χρόνον γεγενῆσθαι μετὰ τὴν πρεσβείαν πολὺν δέδοικα, μὴ τινα λήθην ἢ συνήθειαν τῶν ἀδικημάτων ὑμῖν πεποιήκη. ⁴ ὥς δὴ μοι δοκεῖτ' ἂν ὅμως ἐκ τούτων καὶ γινῶναι τὰ δίκαια καὶ δικάσαι νυνί, τοῦθ' ὑμῖν λέξω. σκέψασθε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ὢ ἄνδρες δικασταὶ καὶ λογίσασθε, τίνων προσήκει λόγον παρὰ πρεσβευτοῦ λαβεῖν. πρῶτον μὲν [τοίνυν] ὢν ἀπήγγειλε, δεύτερον δ' ὢν ἔπεισε, τρίτον δ' ὢν προσετάξατ' αὐτῷ, μετὰ ταῦτα τῶν χρόνων, ἐφ' ἅπασιν δὲ τούτοις, εἰ ἀδωροδοκίῃ ἢ μὴ πάντα ταῦτα πέπρα- ⁵ κται. τί δῆποτε τούτων; ὅτι ἐκ μὲν τῶν ἀπαγγελιῶν τὸ βουλευσασθαι περὶ τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἐστίν· ἂν μὲν οὖν ὧσιν ἀληθεῖς, τὰ δέοντ' ἔγνωτε, ἂν δὲ μὴ τοιαῦται, τάναντία. τὰς δὲ συμβουλίας πιστοτέρας ὑπολαμβάνετ' εἶναι τὰς τῶν πρέσβων· ὥς γὰρ εἰδότες

- περὶ ὧν ἐπέμφθησαν ἀκούετε· οὐδὲν οὖν ἐξελέγγχεσθαι
 δίκαιός ἐστιν ὁ πρεσβευτῆς φαῦλον οὐδ' ἀσύμφορον
 6 ὑμῖν συμβεβουλευκώς. καὶ μὴν περὶ ὧν γ' ἡ προσ-
 ετάξατ' εἰπεῖν ἢ προᾶξει καὶ διαρρήδην ἐψηφίσασθε
 ποιῆσαι, προσήκει διωκηκέναι. εἶεν· τῶν δὲ δὴ χρό-
 νων διὰ τί; ὅτι πολλάκις ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι συμβαίνει³⁴³
 πολλῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων καιρὸν ἐν βραχεῖ
 χρόνῳ γίνεσθαι, ὃν ἐάν τις ἐκὼν καθυφῇ τοῖς ἐναν-
 τίοις καὶ προδοῖ, οὐδ' ἂν ὅτιοῦν ποιῇ πάλιν οἶός τ'
 7 ἔσται σωσαι. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ προῖκ' ἢ μὴ, τὸ
 μὲν ἐκ τούτων λαμβάνειν, ἐξ ὧν ἡ πόλις βλάπτεται,
 πάντες οἶδ' ὅτι φήσαιτ' ἂν εἶναι δεινὸν καὶ πολλῆς
 ὀργῆς ἄξιον· ὁ μέντοι τὸν νόμον τιθεὶς οὐ διώρισεν
 τοῦτο, ἀλλ' ἀπλῶς εἶπεν μηδαμῶς δῶρα λαμβάνειν,
 ἡγούμενος, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, τὸν ἅπαξ λαβόντα καὶ δια-
 φθαρένθ' ὑπὸ χρημάτων, οὐδὲ κριτὴν ἔτι τῶν συμφε-
 8 ρόντων ἀσφαλῆ μενεῖν τῇ πόλει. ἂν μὲν τοίνυν ἐλέγξω
 καὶ δείξω σαφῶς Αἰσχίνην τοντονὶ καὶ μηδὲν ἀληθές
 ἀπηγγελκότα καὶ κεκωλυκός· ἐμοῦ τὸν δῆμον ἀκοῦσαι
 τάληθῆ, καὶ πάντα τὰναντία τῶν συμφερόντων συμ-
 βεβουλευκότα, καὶ μηδὲν ὧν προσετάξαθ' ὑμεῖς πε-
 ποιηκότα, καὶ ἀνηλωκότα τοὺς χρόνους ἐν οἷς πολλῶν
 καὶ μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει,
 καὶ πάντων τούτων δῶρα καὶ μισθοὺς εἰληφότα μετὰ
 Φιλοκράτους, καταψηφίσασθ' αὐτοῦ καὶ δίκην ἀξίαν
 τῶν ἀδικημάτων λάβετε· ἂν δὲ μὴ δείξω ταῦτ' ἢ μὴ
 9 πάντα, ἐμὲ μὲν φαῦλον ἡγείσθε, τοῦτον δ' ἄφετε.
 Πολλὰ δὲ καὶ δεινὰ κατηγορεῖν ἔχων ἔτι πρὸς
 τούτοις ἕτερόν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐξ ὧν οὐκ ἔσθ'
 ὅστις ἂν οὐκ εἰκότως μισήσειεν αὐτόν, βούλομαι πρὸ
 πάντων ὧν μέλλω λέγειν μνημονεύοντας ὑμῶν οἶδ'

- ὅτι τοὺς πολλοὺς ὑπομνῆσαι, τίνα τάξιν ἑαυτὸν ἔταξεν
 Αἰσχίνης ἐν τῇ πολιτείᾳ τὸ πρῶτον, καὶ τίνας λόγους
 κατὰ τοῦ Φιλίππου δημηγορεῖν ᾤετο δεῖν, ἵν' εἰδῇθ',³⁴⁴
 ὅτι τοῖς ὑφ' ἑαυτοῦ πεπραγμένοις καὶ δεδημηγορη-
 μένοις ἐν ἀρχῇ, μάλιστ' ἐξελεγχθήσεται δῶρ' ἔχων.
- 10 ἔστι τοίνυν οὗτος ὁ πρῶτος Ἀθηναίων αἰσθόμενος
 Φίλιππον, ὡς τότε δημηγορῶν ἔφη, ἐπιβουλεύοντα τοῖς
 Ἑλλήσι καὶ διαφθείροντά τινας τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ προε-
 στηκότων, καὶ ἔχων Ἰσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου δευ-
 τεραγωνιστὴν προσιῶν μὲν τῇ βουλῇ, προσιῶν δὲ τῷ
 δήμῳ περὶ τούτων, καὶ πείσας ὑμᾶς πανταχοῦ πρέσβεις
 πέμψαι τοὺς συνάξοντας δεῦρο τοὺς βουλευσομένους
- 11 περὶ τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, καὶ ἀπαγγέλλων μετὰ
 ταῦθ' ἦκων ἐξ Ἀρκαδίας τοὺς καλοὺς ἐκείνους καὶ
 μακροὺς λόγους, οὓς ἐν τοῖς μυθίοις ἐν Μεγάλῃ πόλει
 πρὸς Ἰερώνυμον τὸν ὑπὲρ Φιλίππου λέγονθ' ὑπὲρ ὑμῶν
 ἔφη δεδημηγορηκέναι, καὶ διεξιὼν ἡλίκα τὴν Ἑλλάδα
 πᾶσαν, οὐχὶ τὰς ἰδίας ἀδικοῦσιν μόνον πατρίδας, οἱ
 δωροδοκοῦντες καὶ χρήματα λαμβάνοντες παρὰ Φιλίππου.
- 12 ἐπειδὴ τοίνυν ταῦτα πολιτευομένου τούτου τότε, καὶ
 τοῦτο τὸ δεῖγμ' ἐξηνηνοχότος περὶ αὐτοῦ, τοὺς περὶ
 τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς Φίλιππον ἐπέισθητε,
 ὑπ' Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος
 καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ' ὅτι οὖν
 ὑγιές, γίννεται τῶν πρέσβεων [τούτων εἰς καὶ] οὗτος,
 οὐχ ὡς τῶν ἀποδωσομένων τὰ ὑμέτερα, οὐδ' ὡς τῶν
 πεπιστευκότων τῷ Φιλίππῳ, ἀλλ' ὡς τῶν φυλαξόντων
 τοὺς ἄλλους· διὰ γὰρ τοὺς προειρημένους λόγους καὶ
 τὴν πρὸς τὸν Φίλιππον ἀπέχθειαν, ταύτην εἰκότως περὶ
- 13 αὐτοῦ πάντες εἴχετε τὴν δόξαν. προσελθὼν τοίνυν
 ἔμοι μετὰ ταῦτα, συνετάττετο κοινῇ πρεσβεύειν, καὶ³⁴⁵

- ὅπως τὸν μισρὸν καὶ ἀναιδῆ φυλάξομεν ἀμφοτέροισι, τὸν Φιλοκράτην, πολλὰ παρεκελεύσατο. καὶ μέχρι τοῦ δεῦρ' ἐπανελθεῖν ἀπὸ τῆς πρώτης πρεσβείας, ἐμὲ γοῦν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διεφθαρμένος καὶ πεπρακὼς ἑαυτὸν ἐλάνθανε. χωρὶς γὰρ τῶν ἄλλων ὧν, ὅπερ εἶπον, εἰρήναι πρότερον, ἀναστὰς τῇ προτέρᾳ τῶν ἐκκλησιῶν, ἐν αἷς περὶ τῆς εἰρήνης ἐβουλεύεσθε, ἤρξατο ἄρχην, ἣν ἐγὼ καὶ τοῖς ῥήμασιν οἶμαι τοῖς αὐτοῖς οἶσπερ οὗτος εἶπεν
- 14 ἐν ὑμῖν ἀπομνημονεύσειν. „εἰ πάντῃ πολὺν“ ἔφη „χρόνον ἐσκόπει Φιλοκράτης ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πῶς ἂν ἄριστ' ἐναντιωθῇ τῇ εἰρήνῃ, οὐκ ἂν αὐτὸν ἄμεινον εὐρεῖν οἶμαι, ἢ τοιαῦτα γράφοντα. ἐγὼ δὲ ταύτην μὲν τὴν εἰρήνην, ἕως ἂν εἰς Ἀθηναίων λείπηται, οὐδέποτ' ἂν συμβουλεύσαιμι ποιήσασθαι τῇ πόλει, εἰρήνην μέντοι φημι δεῖν ποιεῖσθαι.“ καὶ τοιούτους τινὰς εἶπε βραχεῖς
- 15 καὶ μετρίους λόγους. ὁ δὲ ταῦτ' εἰπὼν τῇ προτεραίᾳ πάντων ἀκουόντων ὑμῶν, εἰς τὴν ὑστεραίαν, ἐν ἣ τὴν εἰρήνην ἔδει κυροῦσθαι, ἐμοῦ τῷ τῶν συμμάχων συνηγοροῦντος δόγματι, καὶ τὴν εἰρήνην ὅπως ἴση καὶ δικαία γένηται πράττοντος, καὶ ὑμῶν βουλομένων ταῦτα καὶ οὐδὲ φωνὴν ἐθέλοντων ἀκούειν τοῦ καταπτύστου Φιλοκράτους, ἀναστὰς ἐδημηγόρει καὶ συνηγόρει κείνῳ
- 16 πολλῶν ἀξίους, ὦ Ζεῦ καὶ θεοί, θανάτων λόγους, ὥς οὔτε τῶν προγόνων ὑμᾶς μεμνηῖσθαι δεόι, οὔτε τῶν τὰ τρόπαια λεγόντων καὶ τὰς ναυμαχίας ἀνέχεσθαι, νόμον τε θῆσειν καὶ γράψειν μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων ὑμᾶς βοηθεῖν, ὅς ἂν μὴ πρότερος βεβοηθηκὼς ᾖ. καὶ³⁴⁶ ταῦθ' ὁ σχέτλιος καὶ ἀναιδής οὗτος ἐτόλμα λέγειν ἐφεσθηκότων ἔτι τῶν πρέσβων καὶ ἀκουόντων, οὓς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων μετεπέμψασθε, ὑπὸ τούτου πεισθέντες, ὅτ' οὐπω πεπρακὼς αὐτὸν ἦν.

- 17 Ὅν μὲν οὖν τρόπον ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χειροτονη-
 σάντων ὑμῶν ἐπὶ τοὺς ὄρκους αὐτὸν πάλιν, τοὺς τε
 χρόνους κατέτριψε καὶ τὰ πράγματα πάντ' ἐλυμήνατο
 τῆς πόλεως, καὶ ὅσαι περὶ τούτων ἐμοὶ πρὸς τοῦτον
 ἀπέχθεται συνέβησαν βουλομένῳ κωλύειν, αὐτίκ' ἀκού-
 σεσθε. ἀλλ' ἐπειδὴ πάλιν ἤκομεν ἐκ τῆς πρεσβείας
 ταύτης τῆς ἐπὶ τοὺς ὄρκους, ἥσπερ εἶδιν αἱ νῦν εὐ-
 θυναι, οὔτε μικρὸν οὔτε μέγ' οὐδ' ὀτιοῦν εὐρημένοι
 τῶν ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε λεχθέντων καὶ προσ-
 δοκηθέντων, ἀλλὰ πάντ' ἐξηπατημένοι, καὶ τούτων
 ἕτερόν αὐθις αὖ πεπρακότων καὶ παρὰ τὸ ψήφισμα πε-
 πρεσβευκότων, προσῆμεν τῇ βουλῇ. καὶ ταυτὶ πολλοὶ
 συνίσασιν, ἃ μέλλω λέγειν· τὸ γὰρ βουλευτήριον μεστὸν
- 18 ἦν ἰδιωτῶν. παρελθὼν δ' ἐγὼ πάντα τάληθ' πρὸς
 τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα, καὶ κατηγόρησα τούτων, καὶ
 ἀνηριθμυσάμην ἀπὸ τῶν πρώτων ἐλπίδων ἐκείνων, ὧν
 ὁ Κτησιφῶν καὶ ὁ Ἀριστόδημος ἀπήγγειλαν πρὸς ὑμᾶς,
 καὶ μετὰ ταῦθ', ὅτε τὴν εἰρήνην ἐποιεῖσθε, ἃ οὗτος
 ἐδημηγόρησε καὶ εἰς ἃ προήχασιν τὴν πόλιν, καὶ περὶ
 τῶν ὑπολοίπων (ταῦτα δ' ἦν Φωκεῖς καὶ Πύλαι) μὴ
 προέσθαι συνεβούλενον, μηδὲ ταῦτα παθεῖν, μηδ' ἀναρ-
 τωμένους ἐλπίσιν ἐξ ἐλπίδων καὶ ὑποσχέσεσιν, εἰς τοῦ-
 σχατον ἐλθεῖν τὰ πράγματ' εἶδαι. καὶ ἔπεισα ταῦτα
- 19 τὴν βουλὴν. ἐπειδὴ δ' ἦκεν ἡ ἐκκλησία καὶ πρὸς ὑμᾶς³⁴⁷
 ἔδει λέγειν, παρελθὼν Αἰσχίνης οὕτως πρῶτος ἡμῶν
 ἀπάντων (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν πειρᾶσθε συνδια-
 μνημονεύειν ἂν ἀληθῆ λέγω· τὰ γὰρ πάντα τὰ πρά-
 γματα λυμηνάμεν ὑμῶν καὶ διαφθεῖρανθ' ὅλως ταῦτ'
 ἐστὶν ἤδη) τοῦ μὲν ἀπαγγέλλειν τι τῶν πεπρεσβευμέ-
 νων, ἢ περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων, εἰ ἄρ' ἡμφι-
 σβήτει μὴ τάληθ' λέγειν ἐμὲ, μνησθῆναι, πάμπληθες

- ἀπέσχευ, εἶπε δὲ τοιούτους λόγους καὶ τηλικαῦτα καὶ
 τοσαῦτ' ἔχοντας τὰγαθὰ, ὥσθ' ἅπαντας ὑμᾶς λαβὼν
 20 ὦχετο. ἔφη γὰρ ἦκειν πεπεικῶς Φίλιππον πάνθ' ὅσα
 συμφέρει τῇ πόλει, καὶ περὶ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν καὶ
 περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων, καὶ διεξῆλθε λόγον μακρὸν
 ὑμῖν, ὃν κατὰ Θηβαίων εἰπεῖν πρὸς Φίλιππον ἔφη, καὶ
 τὰ κεφάλαι' ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀπελογίζετ' ἐκ
 τῶν αὐτῷ πεπρεσβευμένων δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν ὑμᾶς,
 μένοντας οἴκοι καὶ οὐ στρατευομένους οὐδ' ἐνοχλου-
 μένους, Θήβας μὲν πολιορκουμένας αὐτὰς καθ' αὐτὰς
 21 χωρὶς τῆς ἄλλης Βοιωτίας ἀκούσεσθαι, Θεσπιάς δὲ καὶ
 Πλαταιᾶς οἰκίζουμένας, τῷ θεῷ δὲ τὰ χρήματ' εἰσπρατ-
 τόμεν' οὐ παρὰ Φωκέων, ἀλλὰ [παρὰ] Θηβαίων τῶν
 βουλευσάντων τὴν κατάληψιν τοῦ ἱεροῦ· διδάσκειν γὰρ
 αὐτὸς ἔφη τὸν Φίλιππον, ὅτι οὐδὲν ἦττον ἡσεβήκασιν
 οἱ βεβουλευκότες τῶν ταῖς χερσὶ πραξάντων, καὶ διὰ
 ταῦτα χρήμαθ' ἑαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκηρυχέναι.
 22 ἀκούειν δὲ καὶ τῶν Εὐβοέων ἐνίων ἔφη, πεφοβημένων
 καὶ τεταραγμένων τὴν πρὸς τὴν πόλιν οἰκειότητα Φι-
 λίπῳ γεγεννημένην, ὅτι „οὐ λελήθαθ' ἡμᾶς ὧ ἄνδρες
 πρέσβεις, ἐφ' οἷς πεποίησθε τὴν εἰρήνην πρὸς Φίλιπ-348
 πον, οὐδ' ἀγνοοῦμεν, ὅτι ὑμεῖς μὲν Ἀμφίπολιν δεδώ-
 κατ' ἐκείνῳ, Φίλιππος δ' ὑμῖν Εὐβοίαν ὠμολόγηκεν
 παραδῶσειν“. εἶναι μέντοι καὶ ἄλλο διωκόμενον αὐτῷ,
 οὐ μὴν πῶ τοῦτο βούλεσθαι λέγειν· καὶ γὰρ νῦν φθο-
 νεῖν τινὰς αὐτῷ τῶν συμπρέσβεων. ὑπηνίττετο δ'
 23 οὕτω καὶ παρεδήλου τὸν Ὀρωπόν. εὐδοκιμῶν δ' ἐπὶ
 τούτοις εἰκότως, καὶ δοκῶν καὶ δῆτωρ ἄριστος εἶναι
 καὶ ἀνὴρ θαυμαστός, κατέβη μάλα σεμνῶς. ἀναστὰς δ'
 ἐγὼ ταῦτά τ' οὐκ ἔφην εἰδέναι, καὶ ἐπειρώμην τι λέ-
 γειν τούτων ὧν εἰς τὴν βουλὴν ἀπήγγειλα. καὶ παρα-

- στὰς ὁ μὲν ἔνθεν, ὁ δ' ἔνθεν, οὐτοσί καὶ Φιλοκράτης,
 ἐβόων, ἐξέκρουόν με, τελευτῶντες ἐχλεύαζον. ὑμεῖς δ'
 ἐγελάτε, καὶ οὐτ' ἀκούειν ἠθέλετ' οὔτε πιστεύειν
 24 ἐβούλεσθε πλὴν ἂ οὗτος ἀπηγγέλλει. καὶ νῆ τοὺς
 θεοὺς εἰκός τι παθεῖν ἔμοιγε δοκεῖτε· τίς γὰρ ἂν
 ἠνέσχετο, τηλικαῦτα καὶ τοσαῦτ' ἔσεσθαι προσδοκῶν
 ἀγαθὰ, ἢ ταῦθ' ὥς οὐκ ἔσται λέγοντός τινος, ἢ κατη-
 γοροῦντος τῶν πεπραγμένων τούτοις; πάντα γὰρ [τᾶλλ']
 οἶμαι τότε δευτέρῳ ἢν τῶν ὑποκειμένων προσδοκῶν
 καὶ τῶν ἐλπίδων, ὁ δ' ἀντιλέγων ὄχλος ἄλλως καὶ
 βασκανία κατεφαίνετο, ταῦτα δὲ θαυμάσι' ἡλίκα συμ-
 φέροντ' ἐδόκει πεπραχθαι τῇ πόλει.
- 25 Τοῦ χάριν δὴ ταῦθ' ὑπέμνησα πρῶτα νῦν ὑμᾶς
 καὶ διεξῆλθον τούτους τοὺς λόγους; ἐνὸς μὲν ᾧ ἄν-
 δρες Ἀθηναῖοι μάλιστα καὶ πρώτου, ἵνα μηδεὶς ὑμῶν,
 ἐπειδάν τι λέγοντος ἀκούῃ μου τῶν πεπραγμένων, καὶ 349
 δοκῇ δεινὸν αὐτῷ καὶ ὑπερβάλλον εἶναι, „εἴτα τότ'
 οὐκ ἔλεγε παραχρηῖμα ταῦτ' οὐδ' ἐδίδασκες ἡμᾶς;“
- 26 θαυμάζῃ, ἀλλὰ μεμνημένοι τὰς ὑποσχέσεις τὰς τούτων,
 ἃς ἐφ' ἐκάστων ποιούμενοι τῶν καιρῶν, ἐξέκλειον λόγου
 τυγχάνειν τοὺς ἄλλους, καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τὴν τούτου
 ταύτην τὴν καλήν, εἰδῆθ' ὅτι πρὸς πᾶσι τοῖς ἄλλοις
 καὶ τοῦτ' ἠδίκησθ' ὑπ' αὐτοῦ, ὅτι τάληθ' ἡ παραχρηῖμα
 καὶ ἡνίκ' ἔδει πυνθάνεσθαι διεκωλύθητ' ἐλπίσι καὶ
- 27 φρενακισμοῖς καὶ ὑποσχέσεσιν. πρῶτου μὲν τούτου καὶ
 μάλισθ', οὐπερ εἶπον, εἵνεκα ταῦτα διεξῆλθον, δευτέρου
 δὲ τίνος καὶ οὐδὲν ἐλάττονος ἢ τούτου; ἵνα τὴν ὅτ'
 ἀδωροδόκητος ὑπῆρχε προαίρεσιν αὐτοῦ τῆς πολιτείας
 ἀναμνησθέντες, ὥς προβεβλημένη καὶ ἄπιστος ἦν πρὸς
 τὸν Φίλιππον, τὴν μετὰ ταῦτ' ἐξαίφνης γεροννύαν
- 28 πίστιν καὶ φιλίαν σκέψησθε, εἴτ' εἰ μὲν ἐκβέβηχ' ὅς

ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς οὗτος καὶ καλῶς ἔχει τὰ πεπραγμένα, διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸ συμφέρον τῇ πόλει γεγενῆσθαι νομίσητε, εἰ δὲ πάντα τάναντί' ὦν οὗτος εἶπεν πέπρακται, καὶ πολλὴν αἰσχύνην καὶ μεγάλους κινδύνους ταῦτ' ἔχει τῇ πόλει, διὰ τὴν αἰσχροκέρδειαν τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὸ χρημάτων ἀποδόσθαι τάληθ' ἢ μεταβεβλημένον αὐτὸν εἰδῆτε.

- 29 Βούλομαι δ', ἐπειδήπερ εἰς τούτους προήχθην τοὺς λόγους, ὃν τρόπον τὰ περὶ τοὺς Φωκέας πράγμαθ' ὑμῶν παρείλοντο, πρῶτον εἰπεῖν ἀπάντων. δεῖ δὲ μηδέν' ὑμῶν ὥ ἄνδρες δικασταί, εἰς τὸ τῶν πραγμάτων μέγεθος³⁵⁰ βλέψαντα, μείζους τὰς κατηγορίας καὶ τὰς αἰτίας τῆς τούτου δόξης νομίσαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ὁρᾶν, ὅτι ὄντιν' ἂν ὑμεῖς εἰς ταύτην τὴν τάξιν κατεστήσατε καὶ τῶν συμβάντων καιρῶν ἐποιήσατε κύριον, οὗτος, εἴπερ ὥσπερ οὗτος ἐβουλήθη μισθώσας αὐτὸν ἑξαπατᾶν ὑμᾶς καὶ φρενακίζειν, τῶν ἴσων αἴτιος ἦν ἂν κακῶν, ὅσωνπερ
- 30 καὶ οὗτος. οὐ γὰρ εἰ φαύλοις χορήσθ' ὑμεῖς εἰς τὰ κοινὰ [πολλάκις ἀνθρώποις], καὶ τὰ πράγματ' ἐστὶ φαῦλ' ὦν ἡ πόλις ἀξιοῦται [παρὰ τοῖς ἄλλοις], οὐδὲ πολλοὺ δεῖ. εἴτα καὶ Φωκέας ἀπολώλεκεν μὲν οἶμαι Φίλιππος, συνηγωνίσαντο δ' οὗτοι· τοῦτο δὴ δεῖ σκοπεῖν καὶ ὁρᾶν, εἰ ὅσα τῆς Φωκέων σωτηρίας ἐπὶ τὴν πρεσβείαν ἤκε, ταῦθ' ἅπαντ' ἀπώλεσαν οὗτοι καὶ διέφθειραν ἐκόντες, οὐχ ὥς ὅδε Φωκέας ἀπώλεσεν ἂν καθ' ἑαυτόν. πόθεν;

- 31 Δὸς δέ μοι τὸ προβούλευμα, ὃ πρὸς τὴν ἐμὴν ἀπαγγελίαν ἐψηφίσαθ' ἡ βουλή, καὶ τὴν μαρτυρίαν τὴν τοῦ γράψαντος αὐτὸ τότε, ἵν' εἰδῆθ' ὅτι ἐγὼ μὲν οὐ τότε σιγήσας νῦν ἀφίσταμαι τῶν πεπραγμένων, ἀλλ' εὐθύς κατηγοροῦν καὶ προεώρων τὰ μέλλοντα, ἡ βουλή

δ' ἢ μὴ κωλυθεῖς ἀκοῦσαι τάληθ' παρ' ἐμοῦ, οὔτ' ἐπήνεσε τούτους οὔτ' εἰς τὸ πρυτανεῖον ἠξίωσεν καλέσαι. καίτοι τοῦτ', ἀφ' οὗ γέγον' ἡ πόλις, οὐδεὶς πώποτε φήσει παθεῖν οὐδένας πρέσβεις, οὐδὲ Τιμαγόραν, οὗ θάνατον κατεχειροτόνησεν ὁ δῆμος. ἀλλ' οὔτοι πεπόν-
 32 θασιν. λέγε δ' αὐτοῖς πρῶτον τὴν μαρτυρίαν[, εἴτα τὸ προβούλευμα].

ΜΑΡΤΥΡΙΑ. ΠΡΟΒΟΥΛΕΥΜΑ.

351

Ἐνταῦθ' οὔτ' ἔπαινος οὔτε κλῆσις εἰς τὸ πρυτανεῖον ἔστι τῶν πρέσβεων ὑπὸ τῆς βουλῆς. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω καὶ παρασχέσθω, κἀγὼ καταβαίνω. ἀλλ' οὐκ ἔστιν. εἰ μὲν τοίνυν ταῦτ' πάντες ἐπρεσβεύομεν, δικαίως οὐδέν' ἐπήνεσεν ἡ βουλή· δεινὰ γὰρ τὰ πεπραγμένα πᾶσιν· εἰ δ' οἱ μὲν τὰ δίκαι' ἔπραττον ἡμῶν, οἱ δὲ τὰναντία, διὰ τοὺς πεπονηγευμένους ὥς ἔοικε τοῖς ἐπιεικέσι συμβεβηκὸς ἂν εἴη ταύτης τῆς ἀτιμίας
 33 μετεσχηκέναι. πῶς οὖν ῥαδίως πάντες εἴσεσθε τίς ποτ' ἔσθ' ὁ πονηρός; ἀναμνήσθητε παρ' ὑμῖν αὐτοῖς, τίς ἔσθ' ὁ κατηγορῶν τῶν πεπραγμένων ἐξ ἀρχῆς. δῆλον γὰρ ὅτι τῷ μὲν ἡδίκηκόν τι σιγᾶν ἐξήκει, καὶ διακρουσαμένῳ τὸν παρόντα χρόνον μηκέτ' εἰς λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων αὐτὸν καθιστάναι, τῷ δὲ μηδὲν ἑαυτῷ συνειδόντι δεινὸν εἰσῆει, εἰ δεινῶν καὶ πονηρῶν ἔργων δόξει κοινωνεῖν τῷ σιωπῆσαι. εἰμὶ τοίνυν ὁ κατηγορῶν ἐξ ἀρχῆς ἐγὼ τούτων, τούτων δ' οὐδεὶς ἐμοῦ.

34 Ἡ μὲν τοίνυν βουλή ταῦτα προὔβεβουλεύκει, τῆς δ' ἐκκλησίας γιγνομένης καὶ τοῦ Φιλίππου παρόντος ἐν Πύλαις ἤδη — ἦν γὰρ τοῦτο πρῶτον ἀπάντων τῶν ἀδικημάτων, τὸ τὸν Φίλιππον ἐπιστῆσαι τοῖς πράγμασι

τούτοις, καὶ δεὸν ὑμᾶς ἀκοῦσαι περὶ τῶν πραγμάτων,
 εἴτα βουλευσασθαι, μετὰ ταῦτα δὲ πράττειν ὃ τι δόξαι,
 ἅμ' ἀκούειν ἀκείνουν παρεῖναι καὶ μηδ' ὃ τι χρὴ ποιεῖν
 35 ῥᾷδιον εἰπεῖν εἶναι. πρὸς δὲ τούτοις τοῦτο μὲν οὐδεὶς
 ἀνέγνω τῷ δήμῳ τὸ προβούλευμα, οὐδ' ἤκουσεν ὁ
 δῆμος, ἀναστὰς δ' οὗτος ἐδημηγόρει ταῦτα, ἃ διεξῆλ-352
 θον ἄρτι πρὸς ὑμᾶς ἐγώ, τὰ πολλὰ καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ,
 ἃ πεπεικῶς ἔφη τὸν Φίλιππον ἤκειν, καὶ διὰ τοῦτο
 χρήμαθ' ἐαυτῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκρηχέναι. ὥσθ'
 ὑμᾶς ἐκπεπληγμένους τῇ παρουσίᾳ τὸ πρῶτον τῇ τοῦ
 Φιλίππου, καὶ τούτοις ὀργιζομένους ἐπὶ τῷ μὴ προηγ-
 γελκέναι, πραότερους γενέσθαι τινός, πάνθ' ὅς' ἐβού-
 λεσθ' ὑμῖν ἔσεσθαι προσδοκήσαντας, καὶ μηδὲ φωνήν
 36 ἐθέλειν ἀκούειν μηδαμοῦ μηδενοῦς. καὶ μετὰ ταῦτ'
 ἀνεγινώσκειθ' ἢ ἐπιστολή, ἢ παρὰ τοῦ Φιλίππου, ἣν
 οὗτος ἔγραψ' ἀπολειφθεὶς ἡμῶν, ἄντικρυς οὕτως καὶ
 διαρρηθὴν ἀπολογία γεγραμμένη τῶν τούτοις ἡμαρτη-
 μένων. καὶ γὰρ ὥς αὐτὸς κατεκάλυψεν αὐτοὺς βουλο-
 μένους ἐπὶ τὰς πόλεις ἰέναι καὶ τοὺς ὄρκους ἀπο-
 λαμβάνειν, ἐνεστί, καὶ ὥς, ἵνα συνδιαλλάττωσιν αὐτῷ
 τοὺς Ἀλέας πρὸς τοὺς Φαρσαλίους, κατέσχευεν αὐτούς·
 καὶ πάντ' ἀναδεχόμενος εἰς αὐτὸν τὰ τούτων ἁμαρ-
 37 τήματ' ἐστί. ὑπὲρ δὲ Φωκέων καὶ Θεσπιῶν ἣ ὧν
 οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐδὲ μικρόν. καὶ
 τοῦτ' οὐκ ἀπὸ ταῦτομάτου τοῦτον ἐπράχθη τὸν τρό-
 πον, ἀλλ' ὑπὲρ μὲν ὧν παρὰ τούτων ὑμᾶς ἔδει δίκην
 λαμβάνειν, οὐ πεποιηκότων οὐδὲ διωκηκότων οὐδὲν
 ὧν ὑμεῖς προσετάξατ' ἐν τῷ ψηφίσματι, ἐκεῖνος ἐκ-
 δέχεται τὴν αἰτίαν καὶ φησιν αὐτὸς αἷτιος γεγενῆ-
 σθαι, ὃν οὐκ ἐμέλλεθ' ὑμεῖς οἶμαι δυνήσεσθαι κολάσαι,
 38 ἃ δ' ἐκεῖνος ἐξαπατήσαι καὶ προλαβεῖν τῆς πόλεως

ἐβούλετο, οὗτος ἀπήγγειλεν, ἵνα μὴδ' ἐγκαλέσαι μὴδὲ μέμψασθαι μὴδὲν ὕστερον ὑμεῖς ἔχοιτε Φιλίππῳ, μήτ' ³⁵³ ἐν ἐπιστολῇ μήτ' ἄλλοθι μηδαμοῦ παρ' ἐκείνου τούτων ὄντων. λέγε δ' αὐτοῖς [αὐτήν] τὴν ἐπιστολήν, ἣν ἔγραψε μὲν οὗτος, ἐπεμψεν δ' ἐκεῖνος· καὶ σκοπεῖθ' ὅτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ὃν διεξελέλυθ' ἐγώ. λέγε.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

- 39 Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ἐπιστολῆς, ὡς καλὴ καὶ φιλόανθρωπος. περὶ δὲ Φωκέων ἢ Θηβαίων ἢ τῶν ἄλλων ὧν οὗτος ἀπήγγειλεν, οὐδὲ γοῦν. ταύτης τοίνυν οὐδ' ὅτιοῦν ἐσθ' ὑγιές. καὶ τοῦτ' αὐτίκα δὴ μάλ' ὑμεῖς ὄψεσθε. οἱ μὲν γὰρ Ἀλεῖς, οὓς ἵνα συνδιαλλάττωσι κατασχεῖν φησιν τούτους, τοιαύτης τετυχή-
 40 κασι διαλλαγῆς, ὥστ' ἐξελέλανται καὶ ἀνάστατος ἡ πόλις αὐτῶν γέγονε· τοὺς δ' αἰχμαλώτους ὁ σκοπῶν τί ἂν ὑμῖν χαρίσαιτο, οὐδέν' ἐνθυμηθῆναί φησι λύσασθαι.
 μεμαρτύρηται δὲ δῆπουθεν ὑμῖν ἐν τῷ δήμῳ πολλά-
 41 κισ, ὡς ἐγὼ τάλαντον ἔχων ἐπ' αὐτοὺς ὥχόμην, καὶ νῦν μαρτυρηθήσεται· διὸ καὶ τὴν ἐμὴν φιλοτιμίαν οὗτος ἀφαιρούμενος, τοῦτ' ἐπεισεν ἐκείνον ἐγγράψαι. ὁ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων· ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολήν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι „ἔγραφον δ' ἂν καὶ διαρρηθῇν ἡλικία ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ἦδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γεννησομένην“, γεγονυίας τῆς συμμα-
 42 χίας οὗ φησιν εἰδέναι τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο, οὐδ' ὁ αὐτὸς ὑπέσχετο· τοῦτο γὰρ ἦδει δηλονότι, εἶπερ μὴ ἐφενάκιζεν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔγραψε, λέγε ³⁵⁴
 43 μοι λαβὼν ἐκ τῆς προτέρας ἐπιστολῆς αὐτὸ τοῦτ', ἐν-
 44 θένδε. λέγε.

ΕΞ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ.

- 41 Οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία προσγένοιτ' αὐτῷ, γράφειν ὡμολόγει, ἥλικα τὴν πόλιν εὖ ποιήσει· ἐπειδὴ δ' ἀμφοτέρ' αὐτῷ γέγονεν, οὐκ εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν χαρίσαιοτο, ἂν δ' ὑμεῖς λέγῃτε, ποιήσειν ὃ μὴτ' αἰσχύνην μὴτ' ἀδοξίαν αὐτῷ φέροι, εἰς τὰς τὰς προφάσεις καταφεύγων, κἂν ἄρ' εἴπητέ τι καὶ προαχθῇθ' ὑμεῖς ἐπαγγείλασθαι, ἀναχώρησιν ἑαυτῷ καταλείπων.
- 42 Ταῦτα τοίνυν καὶ πόλλ' ἕτερόν ἐν ἡν παραχοῆμα τότ' εὐθύς ἐξελέγχειν, καὶ διδάσκειν ὑμᾶς καὶ μὴ προέσθαι τὰ πράγματ' ἑᾶν, εἰ μὴ Θεσπιαὶ καὶ Πλαταιαὶ καὶ τὸ Θηβαίους ἀντίκα δὴ μάλα δώσειν δίκην ἀφείλετο τὴν ἀλήθειαν. καίτοι ταῦτ' εἰ μὲν ἀκούσαι μὲν ἔδει, φενακισθῆναι δὲ τὴν πόλιν, ὁρθῶς ἐλέγετο, εἰ δὲ πραχθῆναι τῷ ὄντι, σιωπᾶσθαι συνέφερον. εἰ μὲν γὰρ ἐνταῦθ' ἦν ἤδη τὰ πράγματα, ὥστε μὴδ' αἰσθομένοις τοῖς Θηβαίοις πλεον εἶναι μὴδέν, τί οὐ γέγονεν; εἰ δὲ παρὰ τὸ προαισθῆσθαι
- 43 κενώλνται, τίς οὐκλαλήσας; οὐχ οὗτος; ἀλλ' οὗτ' ἤμελλεν οὗτ' ἐβουλήθη ταῦτ' οὐδ' ἤλπισεν οὗτος, ὥστε τοῦ γ' ἐκλελαληκέναι μὴδ' αἰτίαν ἐχέτω· ἀλλὰ φενακισθῆναι τοῖς λόγοις τούτοις ὑμᾶς ἔδει, καὶ ἐμοῦ τάληθ' ἢ μὴ θελήσειν ἀκούσαι, καὶ αὐτοὺς οἴκοι καταμεῖναι, καὶ ψήφισμα νικῆσαι τοιοῦτο, δι' οὗ Φωκεῖς ἀπολοῦνται. διὰ ταῦτ' ἐσπαθᾶτο ταῦτα καὶ διὰ ταῦτ' 355 ἐδημηγορεῖτο.
- 44 Ἀκούων τοίνυν ἐγὼ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ' ἐπαγγελλομένου τούτου, καὶ ἀκριβῶς εἰδὼς ὅτι ψεύδεται, — καὶ ὅθεν, φράσω πρὸς ὑμᾶς, πρῶτον μὲν

ἐκ τοῦ, ὅτε τοὺς ὅρκους ἔμελλε Φίλιππος ὁμνύναι τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης, ἐκσπόνδους ἀποφανθῆναι τοὺς Φωκέας ὑπὸ τούτων, ὃ σιωπᾶν καὶ ἔαν εἰκὸς ᾔην, εἶπερ ἔμελλον σφῶζεσθαι· ἔπειτ' ἐκ τοῦ μὴ τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ταῦτα λέγειν μηδὲ τὴν ἐπι-
 45 στολὴν τὴν Φιλίππου, ἀλλὰ τοῦτον — ἐκ τούτων οὖν τεκμαιρόμενος, ἀναστὰς καὶ παρελθὼν, ἐπειρώ-
 μην μὲν ἀντιλέγειν, ὥς δ' ἀκούειν οὐκ ἠθέλετε, ἡσυ-
 χίαν ἔσχον, τοσοῦτο μόνον διαμαρτυράμενος (καὶ πρὸς Διὸς καὶ θεῶν ἀναμιμνήσκεσθε), ὅτι ταῦτ' οὔτ' οἶδ' οὔτε κοινωνῶ, προσέθηκα δ' ὥς οὐδὲ προσδοκῶ. τραχέως δ' ὑμῶν τῷ μηδὲ προσδοκᾶν σχόντων, „καὶ ὅπως γ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι“ ἔφην, „ἂν τι τούτων γίγνηται, τούτους ἐπαινέσεσθε καὶ τιμήσετε καὶ στε-
 φανώσετε[, ἐμὲ δὲ μὴ]· καὶ μέντοι κἂν τι τῶν ἐναν-
 46 „μὴ νῦν“ ὑπολαβὼν Αἰσχίνης οὕτως „μὴ νῦν ἀφί-
 στασ'“ ἔφη, „ἀλλ' ὅπως τότε μὴ προσποιήσῃ.“ „νὴ Δί', ἢ ἀδικήσω γ'“ ἔφην. ἐπαναστὰς δ' ὁ Φιλοκράτης μάλ' ὑβριστικῶς „οὐδὲν“ ἔφη „θαυμαστὸν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ ταῦτ' ἐμοὶ καὶ Δημοσθένει δοκεῖν· οὗτος μὲν γὰρ ὕδωρ, ἐγὼ δ' οἶνον πίνω.“ καὶ ὑμεῖς ἐγελᾶτε.

47 Σκέψασθε δὴ τὸ ψήφισμα, ὃ δίδωσι γράψας μετὰ ταῦθ' ὁ Φιλοκράτης. ἀκοῦσαι μὲν γὰρ οὕτως παγκά-
 λως ἔχει· ἐπειδὴν δὲ τοὺς καιροὺς συλλογίσηται τις ἐφ' ὧν ἐγράφη, καὶ τὰς ὑποσχέσεις ἃς οὗτος ὑπισχνεῖτο
 τότε, οὐδὲν ἄλλο φανήσονται πλὴν παραδόντες Φιλίππῳ καὶ Θηβαίοις Φωκέας, μόνον οὐκ ὀπίσω τῶ χεῖρε δῆ-
 σαντες. Λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

- 48 Ὅρατ' ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ ψήφισμα, ὅσων ἐπαί-
νων καὶ ὅσης εὐφημίας μεστόν ἐστι, καὶ „τὴν εἰρήνην
εἶναι τὴν αὐτὴν ἥνπερ Φίλιππον καὶ τοῖς ἐγγόνοις, καὶ
τὴν συμμαχίαν“, καὶ „ἐπαινέσαι δὲ Φίλιππον, ὅτι ἐπαγ-
γέλλεται τὰ δίκαια ποιήσειν“. ἀλλ' οὐδὲν ἐκεῖνός γ'
ἐπηγγέλλετο, ἀλλὰ τοσούτου γ' ἔδει [ἐπαγγέλλεσθαι],
ὥστ' οὐδ' εἰδέναι φησὶ τί ἂν ποιῶν ὑμῖν χαρίσαιοιτο.
- 49 ἀλλ' οὗτος ἦν ὁ λέγων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὑπισχνούμενος.
πρὸς δὲ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ὠρμηκότητας λαβὼν
ὑμᾶς ὁ Φιλοκράτης, ἐγγράφει τοῦτ' εἰς τὸ ψήφισμα,
„εἰάν δὲ μὴ ποιῶσι Φωκεῖς ἃ δεῖ καὶ παραδιδῶσι τοῖς
Ἀμφικτύοσιν τὸ ἱερόν, ὅτι βοηθήσει ὁ δῆμος ὁ Ἀθη-
50 ναίων ἐπὶ τοὺς διακωλύοντας ταῦτα γίνεσθαι.“ οὐκοῦν
ἄνδρες Ἀθηναῖοι μενόντων μὲν ὑμῶν οἴκοι καὶ οὐκ
ἐξεληλυθότων, ἀπεληλυθότων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων
καὶ προησθημένων τὴν ἀπάτην, οὐδενὸς δ' ἄλλου πα-
ρόντος τῶν Ἀμφικτυόνων πλήν Θετταλῶν καὶ Θηβαίων,
εὐφημότατ' ἀνθρώπων τούτοις παραδοῦναι γέγραφεν
τὸ ἱερόν, γράψας τοῖς Ἀμφικτύοσιν παραδοῦναι (ποίοις;
οὐ γὰρ ἦσαν αὐτόθι πλήν Θηβαῖοι καὶ Θετταλοί), ἀλλ'
οὐ „συνκαλέσαι δὲ τοὺς Ἀμφικτύοντας“, οὐδ' „ἐπισχεῖν
ἕως ἂν συλλεγῶσιν“, οὐδὲ „βοηθεῖν Πρόξενον εἰς
Φωκέας“, οὐδ' „ἐξιέναι Ἀθηναίους“, οὐδὲ τοιοῦτ' οὐδέν.
- 51 καίτοι καὶ ἐπιστολὰς ἐπεμψ' ὁ Φίλιππος δύο, καλούσας³⁵⁷
ὑμᾶς, οὐχ ἵν' ἐξέλθητε· πώμαλα· οὐ γὰρ ἂν ποτε τοὺς
χρόνους ἀνελών, ἐν οἷς ἡδυνήθητ' ἂν ἐξελθεῖν, τηρι-
καῦτ' ἐκάλει· οὐδ' ἂν ἔμ', ἡνίκα δεῦρ' ἀποπλεῖν ἐβου-
λόμην, κατεκώλυεν· οὐδὲ τοιαῦτα λέγειν τούτῳ προσέ-
ταττεν, ἐξ ὧν ἤκισθ' ὑμεῖς ἐμέλλετ' ἐξιέναι· ἀλλ' ἵν',

ἃ ἐβούλεσθ', οἰόμενοι πράξειν αὐτόν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσαισθ' αὐτῷ, μηδ' ἀμύναιτο μηδ' ἀντέχοιεν οἱ Φωκεῖς, ἐπὶ ταῖς παρ' ὑμῶν ὑπέχοντες ἐλπίσιν, ἀλλ' ἀπογνόντες ἅπανθ' ἐαυτοὺς ἐγχειρίσαιεν. Λέγε δ' αὐτοῖς [αὐτὰς] τὰς ἐπιστολὰς τὰς τοῦ Φιλίππου.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

- 52 Αἱ μὲν τοίνυν ἐπιστολαὶ καλοῦσιν αὐται, καὶ νῦν Δί' ἥδη γε· τούτοις δ', εἴπερ ἦν ὑγιές τι τούτων, τί ἄλλο προσῆκεν ἢ συνειπεῖν ὅπως ἐξέλθῃθ' ὑμεῖς, καὶ τὸν Προξένον, ὃν περὶ τοὺς τόπους ἥδεσαν ὄντα, γράφειν εὐθέως βοηθεῖν; πάντα τοίνυν τὰναντία τούτων φαίνονται πεποιηκότες. εἰκότως· οὐ γὰρ οἷς ἐπέστελλε προσεῖχον τὸν νοῦν, ἀλλ' ἃ φρονῶν ταῦτ' ἔγραφεν συνῆδεσαν· τούτοις οὖν συνέπραττον καὶ τούτοις συνη-
- 53 γωνίζοντο. οἱ μὲν τοίνυν Φωκεῖς, ὡς τὰ παρ' ὑμῶν ἐπύθοντ' ἐκ τῆς ἐκκλησίας, καὶ τό τε ψήφισμα τοῦτ' ἔλαβον τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ τὴν ἀπαγγελίαν ἐπύθοντο τὴν τούτου καὶ τὰς ὑποσχέσεις, κατὰ πάντας τοὺς τρόπους ἀπώλουντο. σκοπεῖτε γάρ. ἦσαν ἀπιστοῦν-
 358 τές τινες αὐτόθι τῷ Φιλίππῳ καὶ νοῦν ἔχοντες· οὗτοι πιστεύειν ὑπήχθησαν. διὰ τί; ὅτι ἡγοῦντο, οὐδ' εἰ δεκάκις Φίλιππος αὐτοὺς ἐξηπάτα, οὐδέποτε ἂν τοὺς
- γ' Ἀθηναίων πρέσβεις Ἀθηναίους [ἐξαπατᾶν] τολμῆσαι, ἀλλ' εἶναι ταῦτ' ἀληθῆ, ἃ οὗτος ἀπήγγελλε πρὸς ὑμᾶς,
- 54 καὶ τοῖς Θηβαίοις ἦκειν, οὐκ αὐτοῖς ὄλεθρον. ἦσαν ἄλλοι τινές, οἳ πάσχειν ὀτιοῦν καὶ ἀμύνεσθαι δεῖν ᾔφροντο· ἀλλὰ καὶ τούτους μαλακοὺς ἐποίησε τὸ τὸν Φίλιππον ὑπάρχειν αὐτοῖς πεισθῆναι, καὶ τὸ ταῦτ' εἰ μὴ ποιήσουσιν ὑμᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἥξειν, οὓς βοηθήσειν αὐτοῖς ἠλπίζον ἐκείνοι. ἀλλὰ καὶ μεταμέλειν ὑμῖν φροντό

τινες πεπονημένοις τὴν πρὸς Φίλιππον εἰρήνην· τοῖς
 τοῖς ὅτι καὶ τοῖς ἐγγόνοις τὴν αὐτὴν ἐψηφίσασθ' ἐπέδει-
 ξαν, ὥστε πανταχῇ τὰ παρ' ὑμῶν ἀπογνωσθῆναι. διόπερ
 55 ταῦτα πάντ' εἰς ἓν ψήφισμα συνεσκεύασαν. ὃ καὶ
 μέγιστον ἔμοιγε δοκοῦσιν ἀπάντων ὑμᾶς ἡδίκηκέναι·
 τὸ γὰρ πρὸς ἄνδρα θνητὸν καὶ διὰ καιροῦς τινας
 ἰσχύοντα γράφοντας εἰρήνην, ἀθάνατον συνθέσθαι τὴν
 κατὰ τῆς πόλεως αἰσχύνην, καὶ ἀποστερῆσαι μὴ μόνον
 τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τῶν παρὰ τῆς τύχης εὐεργεσιῶν
 τὴν πόλιν, καὶ τοσαύτη περιουσία χρήσασθαι πονηρίας,
 ὥστε μὴ μόνον τοὺς ὄντας Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς
 ὕστερόν ποτε μέλλοντας ἔσεσθαι πάντας ἡδίκηκέναι,
 56 πῶς οὐχὶ πάνδεινόν ἐστι; τοῦτο τοίνυν οὐδέποθ' ὑμεῖς
 ὑπεμείνατ' ἂν [ὕστερον] προσγράψαι πρὸς τὴν εἰρήνην,
 τὸ καὶ τοῖς ἐγγόνοις, εἰ μὴ ταῖς παρ' Αἰσχύινου ρηθεί-
 σαις ὑποσχέσεσιν τότε ἐπιστεύσατε, αἷσπερ οἱ Φωκεῖς
 πιστεύσαντες ἀπώλοντο. καὶ γὰρ τοι παραδόντες αὐ-
 τοὺς Φιλίππῳ καὶ ἐκόντες ἐγχειρίσαντες ἐκείνῳ τὰς³⁵⁹
 πόλεις, ἀπάντων τῶν ἐναντίων ὧν πρὸς ὑμᾶς οὗτος
 ἀπήγγειλ' ἔτυχον.

57 Ἵνα δ' εἰδῆτε σαφῶς ὅτι ταῦθ' οὕτω καὶ διὰ τού-
 τους ἀπόλωλε, τοὺς χρόνους ὑμῖν λογιοῦμαι καθ' οὓς
 ἐγίγνεθ' ἕκαστα. περὶ ὧν δ' ἂν τις ἀντιλέγῃ τούτων,
 ἀναστὰς ἐν τῷ ἔμῳ ὕδατι εἰπάτω. ἡ μὲν τοίνυν εἰρήνη
 ἐλαφρηβολιῶνος ἐνάτῃ ἐπὶ δέκα ἐγένετο, ἀπεδημήσαμεν
 δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρεῖς μῆνας ὅλους· καὶ τοῦ-
 58 τον ἅπαντα τὸν χρόνον ἦσαν οἱ Φωκεῖς σῶοι. ἤκομεν
 δὲ δεῦρ' ἀπὸ τῆς πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους τρίτῃ
 ἐπὶ δέκα τοῦ σκιροφοριῶνος μηνός, καὶ παρῆν ὁ Φί-
 λιππος ἐν Πύλαις ἤδη καὶ τοῖς Φωκεῦσιν ἐπηγγέλλετο,
 ὧν οὐδὲν ἐπίστευον ἐκεῖνοι. σημεῖον δέ· οὐ γὰρ ἂν

δεῦρ' ἦκον ὥς ὑμᾶς. ἡ δ' ἐκκλησία μετὰ ταῦτα, ἐν
 ἧ πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσαν οὗτοι ψευδόμενοι καὶ
 φενακίσαντες ὑμᾶς, τῇ ἕκτῃ ἐπὶ δέκα ἐρίγνετο τοῦ
 59 σκιροφοριῶνος. ἀπὸ τοίνυν ταύτης πεμπταῖα λογίζο-
 μαι τὰ παρ' ὑμῶν ἐν τοῖς Φωκεῦσι γενέσθαι· παρῆσαν
 γὰρ οἱ τῶν Φωκέων πρέσβεις ἐνθάδε, καὶ ἦν αὐτοῖς
 καὶ τί ἀπαγγελοῦσιν οὗτοι καὶ τί ψηφιεῖσθ' ὑμεῖς ἐπι-
 μελές. οὐκοῦν εἰκάς, ἧ τίθμεν πυθέσθαι τοὺς Φωκέας
 τὰ παρ' ὑμῶν· ἀπὸ γὰρ τῆς ἕκτης εἰς ταύτην πέμπτῃ
 γίγνεται. ὑστέρα τοίνυν δεκάτῃ, ἐνάτῃ, ὀγδόῃ· ταύτῃ
 ἐρίγνουθ' αἱ σπονδαί, καὶ πάντα τὰκεῖ πράγματ' ἀπω-
 60 λώλει καὶ τέλος εἶχεν. τῷ τοῦτο δῆλον; τῇ τετραδί-
 φθίνοντος ἡκκλησιάζετε μὲν τόθ' ὑμεῖς ἐν Πειραιεῖ
 περὶ τῶν ἐν τοῖς νεωρίοις, ἦκε δὲ Δερκύλος ἐκ Χαλ-360
 κίδος καὶ ἀπήγγελλεν ὑμῖν, ὅτι πάντα τὰ πράγματ'
 ἐγκεχείρικε Θηβαίοις ὁ Φίλιππος, καὶ πέμπτῃ εἶναι
 ταύτην ἡμέραν ἐλογίζετ' ἀφ' οὗ γεγόνασιν αἱ σπονδαί.
 ὀγδόῃ τοίνυν, ἐβδόμῃ, ἕκτῃ, πέμπτῃ, τετράς· αὐτὸ συμ-
 βαίνει εἰς ταύτην εἶναι πέμπτῃ. οὐκοῦν τοῖς χρόνοις,
 οἷς ἀπήγγελλον, οἷς ἔγραφον, πᾶσιν ἐξελέγχονται συνη-
 γωνισμένοι Φιλίππῳ καὶ συναίτιοι γεγονότες τοῦ τῶν
 61 Φωκέων ὀλέθρου. ἔτι τοίνυν τὸ μηδεμίαν τῶν πόλεων
 τῶν ἐν Φωκεῦσιν ἁλῶναι πολιορκία μὴδ' ἐκ προσβο-
 λῆς κατὰ κράτος, ἀλλ' ἐκ τοῦ σπείσασθαι πάντας
 ἄρδην ἀπολέσθαι, μέγιστόν ἐστι σημεῖον τοῦ διὰ τού-
 τους πεισθέντας αὐτοὺς ὥς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου σωθή-
 σονται ταῦτα παθεῖν· οὐ γὰρ ἐκεῖνόν γ' ἠγνόουν. φέρε
 δὴ [μοι καὶ] τὴν συμμαχίαν τὴν τῶν Φωκέων καὶ τὰ
 δόγμαθ', ὅφ' ὦν καθεῖλον αὐτῶν τὰ τείχη, ἵν' εἰδῇθ'
 οἷων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ' ὑμῶν, οἷων ἔτυχον διὰ
 τούτους τοὺς θεοὺς ἐχθρούς. λέγε.

ΣΥΜΜΑΧΙΑ ΦΩΚΕΩΝ ΚΑΙ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

62 Ἄ μὲν τοίνυν ὑπῆρχε παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ταῦτ' ἐστί, φιλία, συμμαχία, βοήθεια· ὧν δ' ἔτυχον διὰ τοῦτον τὸν βοηθῆσαι κωλύσαντα [ὑμᾶς], ἀκούσατε. λέγε.

ΟΜΟΛΟΓΙΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΚΑΙ ΦΩΚΕΩΝ.

Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι. „ὁμολογία Φιλίππου καὶ Φωκέων“, φησὶν, οὐχὶ Θηβαίων καὶ Φωκέων, οὐδὲ Θετταλῶν καὶ Φωκέων, οὐδὲ Λοκρῶν, οὐδ' ἄλλου τῶν παρόντων οὐδενός· καὶ πάλιν „παραδοῦναι δὲ 361 τὰς πόλεις Φωκέας“ φησὶ „Φιλίππῳ“, οὐχὶ Θηβαίοις οὐδὲ Θετταλοῖς οὐδ' ἄλλῳ οὐδενί. διὰ τί; ὅτι Φίλιππος ἀπήγγελλτο πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου, ἐπὶ τῇ τῶν Φωκέων σωτηρίᾳ παρεληλυθέναι. τούτῳ δὴ πάντ' ἐπίστευον, καὶ πρὸς τοῦτον πάντ' ἐσκόπουν, πρὸς τοῦτον ἐποιοῦντο τὴν εἰρήνην. λέγε δὴ τὰπίλοιπα. καὶ σκοπεῖτε τί πιστεύσαντες τί ἔπασχον. ἄρα γ' ὅμοι' ἢ παραπλήσι' οἷς οὗτος ἀπήγγελλεν; λέγε.

ΔΟΓΜΑΤΑ ΑΜΦΙΚΤΤΟΝΩΝ.

64 Τούτων ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεινότερ' οὐ γέγον' οὐδὲ μείζω πράγματ' ἐφ' ἡμῶν ἐν τοῖς Ἑλλήσιν, οἷμαι δ' οὐδ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ. τηλικούτων μέντοι καὶ τοιούτων [πραγμάτων] κύριος εἷς ἀνὴρ [Φίλιππος] γέγονεν διὰ τούτους, οὔσης τῆς Ἀθηναίων πόλεως, ἣ προεστάναι τῶν Ἑλλήνων πάτριον καὶ μηδὲν τοιοῦτον περιορᾶν γιγνόμενον. ὃν μὲν τοίνυν τρόπον οἱ ταλαί- 65 των τούτων ἐστὶν ἰδεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἃ πέπρακται, θέαμα δεινὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ

ἐλείνόν· ὅτε γοῦν ἐπορευόμεθ' εἰς Δελφούς, ἐξ ἀνάγκης ἦν ὁρᾶν [πάντα] ταῦτα, οἰκίας κατεσκαμμένας, τείχη περιηρημένα, χώραν ἔρημον τῶν ἐν ἡλικίᾳ, γύναια δὲ καὶ παιδάρια, καὶ πρεσβύτας οἰκτρούς· οὐδ' ἂν εἰς ἐφίκοιτο τῷ λόγῳ τῶν ἐκείνοις κακῶν. ἀλλὰ μὴν ὅτι ἔμπαλιν ποτε Θηβαίοις ψῆφον ἔθενθ' οὗτοι περὶ ἡμῶν ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ προτεθεῖσαν, 66 ὑμῶν ἔγωγ' ἀκούω πάντων. τίν' ἂν οὖν οἴεσθ' ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους, εἰ λάβοιεν αἰσθη-362 σιν, [ψῆφον ἢ γνώμην] θεῖσθαι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ τούτων ὀλέθρου; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι κἂν καταλεύσαντας αὐτοὺς ταῖς ἑαυτῶν χερσὶν καθαροὺς ἔσεσθαι νομίζειν. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρόν, μᾶλλον δ' εἴ τις ἔστιν ὑπερβολὴ τούτου, τοὺς σεσωκότας ἡμᾶς τότε καὶ τὴν σφῶζουσαν περὶ ἡμῶν ψῆφον θεμένους, τούτους τῶν ἐναντίων τετυχηκέναι [διὰ τούτους], καὶ περιῶφθαι τοιαῦτα πεπονθότας, οἳ οὐδένες ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων; τίς οὖν ὁ τούτων αἴτιος; τίς ὁ ταῦτα φενακίσας; οὐχ οὗτος;

67 Πολλὰ τοίνυν ἂν τις ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππον εὐδαιμονίσας τῆς τύχης εἰκότως, τοῦτο μάλιστ' ἂν εὐδαιμονίσειεν ἀπάντων, ὃ μὰ τοὺς θεοὺς καὶ τὰς θεὰς οὐκ ἔχω λέγειν ἔγωγ' ἄλλον ὅστις ἠτύχηκεν ἐφ' ἡμῶν. τὸ μὲν γὰρ πόλεις μεγάλας εἰληφέναι καὶ χώραν πολλὴν ὑφ' ἑαυτῷ πεποιῆσθαι καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, ζηλωτὰ μὲν ἔστιν οἶμαι καὶ λαμπρά· πῶς γὰρ οὐ; ἔχοι δ' ἔν τις εἰπεῖν πεπραγμένα χᾶτέροις πολλοῖς. 68 ἀλλ' ἐκεῖν' ἴδιον καὶ οὐδενὶ τῶν πάντων γεγυῖος [εὐτύχημα]. τὸ ποῖον; τὸ πονηρῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ πράγματ' αὐτῷ δεῆσαν, πονηροτέρους εὐρεῖν ἢ ἐβούλετο. πῶς γὰρ οὐχ οὗτοι τοιοῦτοι δικαίως ὑπολη-

φθεῖεν ἄν, οἳ γ', ὑπὲρ ὧν Φίλιππος τηλικούτων ὄν-
των αὐτῷ τῶν διαφόρων οὐκ ἐτόλμα ψεύσασθαι, οὐδ'
ἔγραψεν οὐτ' εἰς ἐπιστολήν οὐδεμίαν, οὔτε πρεσβευ-
τῆς οὐδεὶς εἶπε τῶν παρ' ἐκείνου, ἐπὶ ταῦτα μισθώ-
69 σαντες ἑαυτοὺς ὑμᾶς ἐξηπάτων; καὶ ὁ μὲν Ἀντίπατρος
καὶ ὁ Παρμενίων, δεσπότη διακονοῦντες καὶ οὐ μέλ-
λοντες ὑμῖν μετὰ ταῦτ' ἐντεύξεσθαι, ὅμως τοῦθ' εὖ-363
ροντο, μὴ δι' αὐτῶν ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι· οἳ δ' Ἀθη-
ναῖοι, τῆς ἐλευθερωτάτης πόλεως, πρέσβεις ταχθέντες,
ὑμᾶς, οἷς ἀπαντῶντας ἐμβλέπειν, οἷς συζῆν ἀνάγκη
τὸν λοιπὸν βίον, καὶ ἐν οἷς εὐθύνας ἤμελλον δώσειν
τῶν πεπραγμένων, τούτους ἐξαπατᾶν ὑπέστησαν. πῶς
ἂν ἄνθρωποι κακίους ἢ μᾶλλον ἀπονεινοημένοι τούτων
γένοιτο;

70 Ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι καὶ κατάρατός ἐστιν ὑφ'
ὑμῶν, καὶ οὐδ' ὅσιον [ὑμῖν οὐδ' εὐσεβές ἐστι] τοιαῦτ'
ἔψευσμένον αὐτὸν ἀφείναι, λέγε τὴν ἀρὰν καὶ ἀνάγνωθι
λαβῶν τὴν ἐκ τοῦ νόμου ταυτηνί.

ΑΡΑ.

Ταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καθ' ἐκά-
στην τὴν ἐκκλησίαν ὁ κῆρυξ εὐχεται νόμῳ προστετα-
γμένα, καὶ ὅταν ἡ βουλή καθῇται, παρ' ἐκείνην πάλιν.
καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τούτῳ, ὥς οὐκ εὖ ἤδει·
ὑπογραμματεύων γὰρ ὑμῖν καὶ ὑπηρετῶν τῇ βουλῇ,
71 αὐτὸς ἐξηγεῖτο τὸν νόμον [τοῦτον] τῷ κήρῳ. πῶς
οὖν οὐκ ἄτοπον καὶ ὑπερφυές ἂν πεποιηκότες ὑμεῖς
εἴητε, εἰ ἂ προστάττετε, μᾶλλον δ' ἀξιοῦτε ποιεῖν ὑπὲρ
ὑμῶν τοὺς θεοὺς, ταῦθ' οἳ κύριοι γεγενημένοι τήμερον
μὴ ποιήσαιτε, ἀλλ' ὃν ἐκείνοις εὐχεσθ' ἐξώλη ποιεῖν
αὐτὸν καὶ γένος καὶ οἰκίαν, τοῦτον ἀφείητ' αὐτοί;

μηδαμῶς· ὅς γὰρ ἂν ὑμᾶς λάθῃ, τοῦτον ἀφίετε τοῖς θεοῖς κολάζειν· ὃν δ' ἂν αὐτοὶ λάβητε, μηκέτ' ἐκείνοις περὶ τούτου προστάττετε.

- 72 Εἰς τοίνυν τοῦτ' ἀναιδείας καὶ τόλμης αὐτὸν ἤξουν ἀκούω, ὥστε πάντων τῶν πεπραγμένων ἐκστάντα, ὧν ἀπήγγειλεν, ὧν ὑπέσχετο, ὧν πεφενάκιε τὴν πόλιν, ὥσπερ ἐν ἄλλοις τισὶ κρινόμενον καὶ οὐκ ἐν ὑμῖν τοῖς ἅπαντ' εἰδόσι, πρῶτον μὲν Λακεδαιμονίων, εἶτα Φω-364 κέων, εἶθ' Ἑγησίππου κατηγορήσειν. ἔστι δὲ ταῦτα
- 73 γέλως, μᾶλλον δ' ἀναισχυντία δεινή. ὅσα γὰρ νῦν ἔρεϊ περὶ τῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακεδαιμονίων ἢ τοῦ Ἑγησίππου, ὡς Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, ὡς ἀσεβεῖς εἰσίν, ὡς — ὃ τι ἂν δήποτ' αὐτῶν κατηγορή, πάντα δήπου ταῦτα πρὸ τοῦ τοὺς πρέσβεις τούτους δεῦρ' ἵκειν ἐπέπρακτο, καὶ οὐκ ἦν ἐμποδὼν τῷ τοὺς Φωκέας σφῶζε-
- 74 σθαι, ὡς τίς φησιν; Αἰσχίνης αὐτὸς οὕτωςί. οὐ γὰρ ὡς εἰ μὴ διὰ Λακεδαιμονίους, οὐδ' ὡς εἰ μὴ Πρόξενον οὐχ ὑπεδέξαντο, οὐδ' ὡς εἰ μὴ δι' Ἑγησίππου, οὐδ' ὡς εἰ μὴ διὰ τὸ καὶ τὸ ἐσώθησαν ἂν οἱ Φωκεῖς, οὐχ οὕτω τότε ἀπήγγειλεν, ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ὑπερβάς διαρρήδην ἵκειν πεπεικῶς ἔφη Φίλιππον Φωκέας σφῶζειν, τὴν Βοιωτίαν οἰκίζειν, ὑμῖν τὰ πράγματ' οἰκεία ποιεῖν· ταῦτα πεπράξασθαι δυοῖν ἢ τριῶν ἡμερῶν· διὰ ταῦτα
- 75 χρήμαθ' ἐαντῷ τοὺς Θηβαίους ἐπικεκρουχέναι. μὴ τοίνυν ἂ πρὸ τοῦ τοῦτον ἀπαγγεῖλαι ταῦτ' ἐπέπρακτ' ἢ Λακεδαιμονίοις ἢ Φωκεῦσιν, ἀκούετε μὴδ' ἀνέχεσθε, μὴδὲ κατηγορεῖν ἔατε Φωκέων ὡς πονηροί. οὐδὲ γὰρ Λακεδαιμονίους διὰ τὴν ἀρετὴν ποτ' αὐτῶν ἐσώσατε, οὐδὲ τοὺς καταράτους Εὐβοέας τουτουσί, οὐδ' ἄλλους πολλούς, ἀλλ' ὅτι συμφέρον ἦν σῶς εἶναι τῇ πόλει, ὥσπερ Φωκέας νυνί. καὶ τί τῶν Φωκέων ἢ τῶν Λακε-

- δαιμονίων ἢ ὑμῶν ἢ ἄλλου τινὸς ἀνθρώπων μετὰ τοὺς παρὰ τούτου λόγους ἐξαμαρτόντος, οὐκ ἀπέβη τὰ πρὸς ὑμᾶς ὑπὸ τούτου ρηθέντα; τοῦτ' ἐρωτᾷτε· οὐ γὰρ ἔξει
76 δεῖξαι. πέντε γὰρ γεγόνασιν ἡμέραι μόναι, ἐν αἷς οὗτος³⁶⁵ ἀπήγγειλε τὰ ψευδῆ, ὑμεῖς ἐπίστεύσατε, οἱ Φωκεῖς ἐπύθοντο, ἐνέδωκαν ἑαυτοὺς, ἀπώλουντο. ὅθεν οἶμαι καὶ δῆλόν ἐστι σαφῶς, ὅτι ἡ πᾶς ἀπάτη καὶ τέχνη συνεσκευάσθη τοῦ περὶ Φωκέας ὁλέθρου. ὃν μὲν γὰρ χρόνον οὐχ οἶός τ' ἦν ἐλθεῖν ὁ Φίλιππος μετὰ τὴν εἰρήνην, ἀλλ' ἦν ἐν παρασκευῇ, τοὺς Λακεδαιμονίους μετεπέμπετο, πάντα τὰ πράγμαθ' ὑποσχόμενος πράξειν [ἐκείνοις], ἵνα μὴ δι' ὑμῶν αὐτοὺς οἱ Φωκεῖς ποιή-
77 σονται. ἐπειδὴ δ' ἦκεν εἰς Πύλας, οἱ Λακεδαιμόνιοι δ' αἰσθόμενοι τὴν ἐνέδραν ὑπεχώρησαν, τοῦτον αὖ προκαθῆκεν ἐξαπατᾶν ὑμᾶς, ἵνα μὴ πάλιν ὑμῶν αἰσθόμενων ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει, εἰς χρόνους καὶ πόλεμον καὶ τριβὴν ἐμπέσῃ, τῶν μὲν Φωκέων ἀμυνομένων, ὑμῶν δὲ βοηθούντων, ἀλλ' ἀκονιτεῖ πάνθ' ὑφ' ἑαυτῷ ποιήσεται· ὅπερ καὶ γέγονεν. μὴ οὖν ὅτι καὶ Λακεδαιμονίους καὶ Φωκέας ἐξηπάτησε Φίλιππος, διὰ ταῦθ' ὧν ὑμᾶς οὗτος ἐξηπάτησε μὴ δότω δίκην· οὐ γὰρ δίκαιον.
- 78 Ἄν τοίνυν ἀντὶ Φωκέων καὶ Πυλῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀπολωλότων Χερρόνησος ὥς περίεστι τῇ πόλει λέγῃ, πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μὴ ἀποδέξῃσθ' ὧ ἄνδρες δικασταί, μὴδ' ὑπομείνητε, πρὸς οἷς ἐκ τῆς πρεσβείας ἡδίκησθε, καὶ ἐκ τῆς ἀπολογίας ὕνειδος προσκατασκευασθῆναι τῇ πόλει, ὥς ἄρ' ὑμεῖς τῶν ἰδίων τι κτημάτων ὑπεξαιρούμενοι, τὴν τῶν συμμάχων σωτηρίαν προήκασθε. οὐ γὰρ ἐποιήσατε τοῦτο, ἀλλ' ἤδη τῆς εἰρήνης γεγонуίας καὶ τῆς Χερρουνήσου σῶας οὔσης, τέτταρας³⁶⁶

μῆνας ὅλους ἐσώζονθ' οἱ Φωκεῖς τοὺς ὕστερον, ἡ δὲ
 τούτου ψευδολογία μετὰ ταῦθ' ὕστερον αὐτοὺς ἀπώ-
 79 λεσεν, ἐξαπατήσας ὑμᾶς. εἴτα καὶ νῦν ἐν μείζονι κιν-
 δύνῳ τὴν Χερρόνησον εὐρήσετε, ἢ τότε. πότερον γὰρ
 εὐπορώτερον ἂν δίκην ἔδωκε Φίλιππος ἐξαμαρτῶν εἰς
 αὐτήν, πρὶν τούτων τι τῆς πόλεως προλαβεῖν, ἢ νυνί;
 ἐγὼ μὲν οἶμαι τότε πολλῶ. τίς οὖν ἡ ταύτης περιουσία,
 τῶν φόβων ἀφηρημένων καὶ τῶν κινδύνων τῶν τοῦ
 βουληθέντος ἂν αὐτήν ἀδικῆσαι;

80 Ἔτι τοίνυν τοιοῦτό τι μέλλειν αὐτὸν ἀκούω λέγειν,
 ὅτι θαναμάξει τί δήποτε Δημοσθένους αὐτοῦ κατηγορεῖ,
 Φωκέων δ' οὐδεῖς. ὥς δὴ τοῦτ' ἔχει, βέλτιον προακοῦσαι
 παρ' ἐμοῦ. Φωκέων τῶν ἐκπεπτωκότων, οἱ μὲν οἶμαι
 βέλτιστοι καὶ μετριώτατοι, φηγάδες γεγεννημένοι καὶ
 τοιαῦτα πεπονθότες, ἡσυχίαν ἄγουσι, καὶ οὐδεῖς ἂν
 αὐτῶν ἐθελήσειεν ὑπὲρ τῶν κοινῶν συμφορῶν ἰδίαν
 ἔχθραν ἀνελέσθαι· οἱ δ' ὅτιοῦν ἂν ἀργυρίου ποιήσαν-
 81 τες, τὸν δώσουτ' οὐκ ἔχουσιν αὐτοῖς. οὐ γὰρ ἐργῶν
 ἂν ἔδωκ' οὐδενὶ οὐδέν, ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθὶ
 βοᾶν οἷα πεπόνθασιν· ἡ γὰρ ἀλήθεια καὶ τὰ πεπρα-
 γμέν' αὐτὰ βοᾷ. ἀλλὰ μὴν ὃ γε δῆμος ὁ τῶν Φωκέων
 οὕτω κακῶς καὶ ἐλεινῶς διάκειται, ὥστε μὴ περὶ τοῦ
 κατηγορεῖν ἐκάστῳ τὰς Ἀθήνησιν εὐθύνας εἶναι τὸν
 λόγον, ἀλλὰ δουλεύειν καὶ τεθνάναι τῷ φόβῳ Θηβαίους
 καὶ τοὺς Φιλίππου ξένους, οὓς ἀναγκάζονται τρέφειν,
 διωκισμένοι κατὰ κώμας καὶ παρηρημένοι τὰ ὅπλα.
 82 μὴ δὴ ταῦτα λέγειν αὐτὸν ἔατε, ἀλλ' ὥς οὐκ ἀπολώ-
 λασι Φωκεῖς δεικνύναι, ἢ ὥς οὐχ ὑπέσχετο σώσειν³⁶⁷
 αὐτοὺς Φίλιππον. τοῦτο γὰρ εἰσι πρεσβείας εὐθύναι,
 τί πέπρακται; τί ἀπήγγειλας; εἰ μὲν ἀληθῆ, σῶζον· εἰ
 δὲ ψευδῆ, δίκην δός. εἰ δὲ μὴ πάρεισι Φωκεῖς, τί

τοῦτο; οὕτω γὰρ διέθηκας αὐτοὺς οἶμαι τὸ μέρος σύ, ὥστε μήτε τοῖς φίλοις βοηθεῖν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμύνεσθαι δύνασθαι.

- 83 Καὶ μὴν ὅτι χωρὶς τῆς ἄλλης αἰσχύνης καὶ ἀδοξίας, ἣν τὰ πεπραγμέν' ἔχει, καὶ μεγάλοι κίνδυνοι περιεστᾶσιν ἐκ τούτων τὴν πόλιν, ῥάδιον δεῖξαι. τίς γὰρ οὐκ οἶδεν, ὅτι τῷ Φωκέων πολέμῳ καὶ τῷ κυρίους εἶναι Πυλῶν Φωκέας, ἢ τ' ἀπὸ Θηβαίων ἄδει' ὑπῆρχεν ἡμῖν, καὶ τὸ μηδέποτε' ἐλθεῖν ἂν εἰς Πελοπόννησον μὴδ' εἰς Εὐβοίαν μὴδ' εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιπ-
84 πον [μὴδὲ Θηβαίους]; ταύτην μέντοι τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου καὶ τῶν πραγμάτων ἀσφάλειαν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει, ταῖς τούτων ἀπάταις καὶ ψευδολογίαις πεισθέντες προήκασθ' ὑμεῖς, καὶ τετειχισμένην ὅπλοις καὶ πολέμῳ συνεχεῖ καὶ πόλεσιν μεγάλαις συμμαχῶν ἀνδρῶν καὶ χώρα πολλῇ, περιείδετ' ἀνασταθεῖσαν. καὶ ματαία μὲν ἢ πρότερον βοήθει' εἰς Πύλας ὑμῖν γέρονεν, ἣν μετὰ πλειόνων ἢ διακοσίων ταλάντων ἐποιήσασθε, ἂν λογίσσησθε τὰς ἰδίας δαπάνας τὰς τῶν στρατευσαμένων,
85 μάταιαι δ' αἱ κατὰ Θηβαίων ἐλπίδες. ὃ δὲ, πολλῶν ὄντων καὶ δεινῶν ὧν οὗτος ὑπηρέτηκε Φιλίππῳ, πλείστην ὕβριν ὥς ἀληθῶς ἔχει κατὰ τῆς πόλεως καὶ ἀπάντων ὑμῶν, τοῦτ' ἀκούσατέ μου, ὅτι τοῖς Θηβαίοις ἐγνωκότος ἐξ ἀρχῆς τοῦ Φιλίππου πάντα [ἃ πεποίηκε] ποιεῖν,³⁶⁸ οὗτος ἀπαγγείλας τάναντία καὶ φανεροὺς ἐπιδείξας ὑμᾶς οὐχὶ βουλομένους, ὑμῖν μὲν τὴν ἐχθραν τὴν πρὸς Θηβαίους μείζω, Φιλίππῳ δὲ τὴν χάριν πεποίηκεν. πῶς ἂν ὑβριστικώτερον ἄνθρωπος ὑμῖν ἐχρήσατο;
- 86 Λέγε δὴ τὸ ψήφισμα λαβὼν τὸ τοῦ Διοφάντου καὶ τὸ τοῦ Καλλισθένου, ἵν' εἰδῇθ' ὅτι, ὅτε μὲν τὰ δέοντ' ἐποιεῖτε, θυνσιῶν καὶ ἐπαίνων ἡξιούσθε παρ'

ὑμῖν αὐτοῖς καὶ παρὰ τοῖς ἄλλοις, ἐπειδὴ δ' ὑπὸ τούτων παρεκρούσθητε, παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατεκομίζετε, καὶ τὰ Ἡράκλει' ἐντὸς τείχους θύειν ἐψηφίζεσθ' εἰρήνης οὐσης. ὃ καὶ θαυμάζω, εἰ τὸν μηδὲ τοὺς θεοὺς, καθ' ὃ πάτριον ἦν, τιμᾶσθαι ποιήσαντα, τοῦτον ἀτιμώρητον ἀφήσετε. λέγε τὸ ψήφισμα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

Ταῦτα μὲν τότε ἄξι' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πεπραγμένων. Λέγε δὴ τὰ μετὰ ταῦτα.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

87 Ταῦτα τότε ἐψηφίζεσθ' ὑμεῖς διὰ τούτους, οὐκ ἐπὶ ταύταις ταῖς ἐλπίσιν οὔτε κατ' ἀρχὰς ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην καὶ τὴν συμμαχίαν, οὔθ' ὕστερον ἐγγράψαι πεισθέντες αὐτὴν καὶ τοῖς ἐκγόνοις, ἀλλ' ὥς θαυμάσι' ἡλίκα πεισόμενοι διὰ τούτους ἀγαθὰ. καὶ μὴν μετὰ ταῦθ' ὁσάκις πρὸς Πορθμῷ πρὸς Μεγάροις ἀκούοντες δύναμιν Φιλίππου καὶ ξένους ἐθορυβεῖσθε, πάντες ἐπίστασθε. οὐ τοίνυν εἰ μήπω τῆς Ἀττικῆς ἐπιβαίνει, δεῖ σκοπεῖν οὐδὲ ῥαθυμεῖν, ἀλλ' εἰ διὰ τούτους ἐξουσία γέγον' αὐτῷ τοῦθ' ὅταν βούληται ποιῆσαι, τοῦθ' ὁρᾶν, καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ δεινὸν βλέπειν, καὶ τὸν αἴτιον καὶ παρασκευάσαντα τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἐκείνῳ μισεῖν³⁶⁹ καὶ τιμωρεῖσθαι.

88 Οἶδα τοίνυν ὅτι τοὺς μὲν ὑπὲρ τῶν κατηγορημένων [αὐτῶν] λόγους Αἰσχίνης φεύξεται, βουλόμενος δ' ὑμᾶς ὥς πορρωτάτω τῶν πεπραγμένων ἀπάγειν, διέξεισιν ἡλίκα πᾶσιν ἀνθρώποις ἀγαθ' ἐκ τῆς εἰρήνης γίγνεται, καὶ τοῦναντίον ἐκ τοῦ πολέμου κακὰ, καὶ ὅλως ἐγκώμι' εἰρήνης ἐρεῖ, καὶ τοιαῦτ' ἀπολογήσεται. ἔστι δὲ

- καὶ ταῦτα κατηγορήματα τούτου. εἰ γὰρ ἢ τοῖς ἄλλοις ἀγαθῶν αἰτία, τοσούτων πραγμάτων καὶ ταραχῆς ἡμῖν αἰτία γέρονε, τί τις εἶναι τοῦτο φῆ, πλὴν ὅτι δῶρα λαβόντες οὗτοι καλὸν πρᾶγμα φύσει κακῶς διέθηκαν;
- 89 „τί δ’; οὐ τριήρεις τριακόσiai καὶ σκευὴ ταύταις καὶ χρήμαθ’ ὑμῖν περίεστιν καὶ περιέσται διὰ τὴν εἰρήνην;“ ἴσως ἂν εἴποι. πρὸς δὴ ταῦτ’ ἐκεῖν’ ὑμᾶς ὑπολαμβάνειν δεῖ, ὅτι καὶ τὰ Φιλίππου πράγματ’ ἐκ τῆς εἰρήνης γέγον’ εὐπορώτερα πολλῶ, καὶ κατασκευαῖς ὅπλων καὶ χώρας καὶ προσόδων, αἶ γέγονασιν ἐκείνῳ
- 90 μεγάλοι. γέγονασιν δὲ καὶ ἡμῖν τινές. ἡ δέ γε τῶν πραγμάτων κατασκευὴ καὶ τῶν συμμάχων, δι’ ἣν ἢ αὐτοῖς ἢ τοῖς κρείττοσι τάγαθὰ πάντες κέκτηνται, ἡ μὲν ἡμετέρα πρᾶθεισ’ ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ γέγον’ ἀσθενής, ἡ δ’ ἐκείνου φοβερὰ καὶ μεῖζων πολλῶ. οὐ δὴ δίκαιον, ἐκείνῳ μὲν ἀμφοτέρῳ ἠϋξῆσθαι [διὰ τούτους], καὶ τὰ τῆς χώρας καὶ τὰ τῶν συμμάχων, ἡμῖν δ’ ἂ καὶ ὥς ἂν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς εἰρήνης, ταῦτ’ ἂνθ’ ὧν ἀπέδοντ’ αὐτοὶ λογίζεσθαι. οὐ γὰρ ταῦτ’ ἂντ’ ἐκείνων
- 370 γέρονεν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦν ἂν ὁμοίως ἡμῖν, ἐκεῖνα δὲ τούτοις ἂν προσῆν, εἰ μὴ διὰ τούτους.
- 91 Ὅλως δ’ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιον δήπου φήσαιτ’ ἂν εἶναι, μήτ’ εἰ πολλὰ καὶ δεινὰ τὰ συμβεβηκότα τῇ πόλει, μηδενὸς δ’ Αἰσχίνης αἴτιος τούτων, εἰς τοῦτον ἐλθεῖν τὴν ὀργήν, μήτ’ εἰ τι τῶν θεόντων πέπρακται δι’ ἄλλον τινά, τοῦτο σῶσαι τουτονί· ἀλλ’ ὅσων οὗτος αἴτιος σκεψάμενοι, καὶ χάριν, ἂν ταύτης ἄξιος ᾖ, καὶ τὸνναντίον ὀργήν, ἂν τοιαῦτα φαίνεται, ποιῆσθε.
- 92 πῶς οὖν εὐρήσετε ταῦτα δικαίως; ἐὰν μὴ πάνθ’ ἅμ’ ἕατε ταράττειν αὐτόν, τὰ τῶν στρατηγῶν ἀδικήματα, τὸν πόλεμον τὸν πρὸς Φίλιππον, τὰπὸ τῆς εἰρήνης

ἀγαθά, ἀλλ' ἕκαστον ἐφ' αὐτοῦ σκοπῆτε. οἶον ἦν ἡμῖν πόλεμος πρὸς Φίλιππον; ἦν. ἐνταῦθ' ἐγκαλεῖ τις Αἰσχίνῃ; βούλεται τις τούτου κατηγορεῖν περὶ τῶν ἐν τῷ πολέμῳπραχθέντων; οὐδὲ εἷς. οὐκοῦν περὶ τούτων γ' ἀφείται, καὶ οὐδὲν αὐτὸν δεῖ λέγειν· περὶ γὰρ τῶν ἀμφισβητουμένων καὶ τοὺς μάρτυρας παρέχεσθαι καὶ τὰ τεκμήρια δεῖ λέγειν τὸν φεύγοντα, οὐ τὰ ὁμολογούμεν' ἀπολογούμενον ἐξαπατᾶν. ὅπως τοίνυν περὶ τοῦ πολέμου μηδὲν ἔρεῖς· οὐδεὶς γὰρ οὐδὲν αἰτιᾶται

93 περὶ αὐτοῦ σε. μετὰ ταῦτ' εἰρήνην τινὲς ἡμᾶς ἐπειθον [ποιήσασθαι]· ἐπέισθημεν· πρέσβεις ἐπέμψαμεν· ἤγαγον οὗτοι δεῦρο τοὺς ποιησομένους τὴν εἰρήνην. πάλιν ἐνταῦθα [περὶ τούτου] μέμφεται τις Αἰσχίνῃ; φησί τις εἰσηγγέσασθαι τοῦτον εἰρήνην, ἢ ἀδικεῖν ὅτι δεῦρ' ἤγαγε τοὺς ποιησομένους; οὐδὲ εἷς. οὐκ οὐκ οὐδ' ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην οὐδὲν ἀντὶ

94 λεκτέον· οὐ γὰρ οὗτος αἴτιος. τί οὖν ἄνθρωπε λέγεις, εἴ τις ἔροίτο με, καὶ πόθεν ἄρχῃ κατηγορεῖν; ὅθεν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι βουλευομένων ὑμῶν, οὐ περὶ τοῦ εἰποιητέου εἰρήνην ἢ μὴ (ἐδέδοκτο γὰρ ἤδη τοῦτό γε) ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ποῖαν τινά, τοῖς τὰ δίκαια λέγουσιν ἀντειπών, τῷ μισθοῦ γράφοντι συνεῖπε δῶρα λαβών, καὶ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τοὺς ὅρκους αἰρεθείς, ὧν μὲν ὑμεῖς προσετάξατε, οὐδ' ὅτιοῦν ἐποίησε, τοὺς δ' ἐπὶ τοῦ πολέμου διασωθέντας ἀπώλεσε τῶν συμμάχων, καὶ τηλικαῦτ' ἐψεύσατο, ἡλίκ' οὐδεὶς πάποτ' ἀνθρώπων οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον. τὸ μὲν γὰρ ἐξ ἀρχῆς ἄχρη τοῦ λόγου τυχεῖν Φίλιππον ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, Κτησιφῶν καὶ Ἀριστόδημος τὴν πρώτην ἔφερον τοῦ φενακισμοῦ, ἐπειδὴ δ' εἰς τὸ πράττειν τὰ πράγμαθ' ἤκεν, Φιλοκράτει καὶ τούτῳ παρέδωκαν, δεξάμενοι δ' οὗτοι πάντ'

- 95 ἀπώλεσαν. εἴτ' ἐπειδὴ δεῖ λόγον καὶ δίκην ὑπέχειν τῶν
 πεπραγμένων, ὧν οἶμαι πανοῦργος οὗτος καὶ θεοῖς
 ἐχθρὸς καὶ γραμματεὺς, ὥς ὑπὲρ εἰρήνης κρινόμενος
 ἀπολογήσεται, οὐχ ἵνα πλειόνων ἢ κατηγορεῖ τις αὐτοῦ
 δῶ λόγον· μανία γὰρ τοῦτό γε· ἀλλ' ὁρᾷ τοῦθ' ὅτι ἐν
 μὲν τοῖς ὑφ' αὐτοῦ πεπραγμένοις ἀγαθὸν μὲν οὐδέν
 ἐστίν, ἅπαντα δὲ τὰδικήματα, ἣ δ' ὑπὲρ τῆς εἰρήνης
 ἀπολογία, καὶ εἰ μηδὲν ἄλλο, τοῦνομα γοῦν ἔχει φιλάν-
 96 θρωπον. ἦν δέδοικα μὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δέδοικα,
 μὴ λελήθαμεν, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι, ἐπὶ πολλῷ ἄγον-372
 τες· τὸ γὰρ ἀσφαλὲς αὐτῆς καὶ τὸ βέβαιον οὗτοι προῦ-
 δοσαν, Φωκέας καὶ Πύλας· οὐ μὴν διὰ τοῦτόν γ' ἐξ
 ἀρχῆς ἐποιησάμεθα, ἀλλ' ἄτοπον μὲν ἐστίν ὃ μέλλω
 λέγειν, ἀληθὲς δὲ πάνν· εἰ γὰρ τις ὥς ἀληθῶς χαίρει
 τῇ εἰρήνῃ, τοῖς στρατηγοῖς, ὧν κατηγοροῦσιν ἅπαντες,
 χάριν αὐτῆς ἔχέτω· εἰ γὰρ [ἐκεῖνοι] ὥς ὑμεῖς ἐβούλεσθ'
 97 ἐπολέμουν, οὐδ' ὄνομ' εἰρήνης ἂν ἠνέσχεσθε. εἰρήνη
 μὲν οὖν δι' ἐκείνους, ἐπικίνδυνος δὲ καὶ σφαλερὰ καὶ
 ἄπιστος διὰ τούτους γέγονεν δωροδοκήσαντας. εἰργετ'
 οὖν εἰργετ' αὐτὸν τῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης λόγων, εἰς δὲ
 τοὺς ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων ἐμβιβάζετε. οὐ γὰρ Αἰσχί-
 νης διὰ τὴν εἰρήνην κρίνεται, οὐκ, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δι'
 Αἰσχίνην διαβέβληται. σημεῖον δέ· εἰ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη
 'γερόνει, μηδὲν δ' ὕστερον ἐξηπάτησθ' ὑμεῖς, μηδ' ἀπω-
 λώλει μηδεῖς, τίν' ἀνθρώπων ἐλύπησεν ἄν, ἔξω τοῦ
 ἁδοξος γεγενῆσθαι; καίτοι καὶ τούτου συναίτιος οὗτος
 συνειπὼν Φιλοκράτει. ἀλλ' ἀνήκεστόν γ' οὐδὲν ἂν ἦν
 γεγονός. νῦν δ' οἶμαι πόλλ', ὧν αἴτιος οὗτος.
 98 Ὅτι μὲν τοίνυν αἰσχροῶς καὶ κακῶς πάντα ταῦθ'
 ὑπὸ τούτων ἀπόλωλε καὶ διέφθαρται, οἶμαι πάντας
 ὑμᾶς εἰδέναι. ἐγὼ δ' ὧ ἄνδρες δικασταὶ τοσοῦτ' ἀπέχω

- τοῦ συκοφαντίαν τινὰ τοῖς πράγμασι τούτοις προσάγειν
 ἢ ὑμᾶς ἀξιούν, ὥστ' εἰ ταῦθ' ὑπ' ἀβελτερίας ἢ δι'
 εὐήθειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν ἡντινοῦν οὕτω πεπρα-
 κται, αὐτός τ' ἀφίημι Αἰσχίνην καὶ ὑμῖν συμβουλεύω. 373
- 99 καίτοι τῶν σκήψεων τούτων οὐδεμί' ἐστὶ πολιτικὴ,
 οὐδὲ δικαία. οὐδένα γὰρ τὰ κοινὰ πράττειν ὑμεῖς κε-
 λεύετε, οὐδ' ἀναγκάζετε· ἀλλ' ἐπειδὴν τις ἑαυτὸν πείσας
 δύνασθαι προσέλθῃ, πρᾶγμα ποιοῦντες χρηστῶν καὶ
 φιλανθρωπῶν, εὐνοικῶς δέχεσθε καὶ οὐ φθονερώς,
 ἀλλὰ καὶ χειροτονεῖτε καὶ τὰ ὑμέτερόν αὐτῶν ἐργαζόμενοι.
- 100 ἂν μὲν οὖν κατορθοῖ τις, τιμῆσεται καὶ πλεονέξει
 τῶν πολλῶν κατὰ τοῦτο· ἂν δ' ἀποτυγχάνῃ, σκήψεις
 καὶ προφάσεις ἐρεῖ; ἀλλ' οὐ δίκαιον. οὐ γὰρ ἂν ἐξαρ-
 κέσειε τοῖς ἀπολωλόσι συμμάχοις οὐδὲ τοῖς παισὶν αὐτῶν
 οὐδὲ ταῖς γυναιξὶν οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, διὰ τὴν ἀβελτε-
 ρίαν τὴν ἐμήν, ἵνα μὴ τὴν τούτου λέγω, τοιαῦτα πε-
 101 πονθέναι· πολλοῦ γε καὶ δεῖ. ἀλλ' [ὅμως] ὑμεῖς ἄφετ'
 Αἰσχίνῃ τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ ὑπερβάλλοντα, ἂν δι' εὐή-
 θειαν ἢ δι' ἄλλην ἄγνοιαν λελυμασμένος φανῇ. ἂν
 μέντοι διὰ πονηρίαν ἀργύριον λαβὼν καὶ δῶρα, καὶ
 τοῦτ' ἐλεγχθῇ· σαφῶς ὑπ' αὐτῶν τῶν πεπραγμένων,
 μάλιστα μὲν, εἰ οἶόν τ', ἀποκτείνετε, εἰ δὲ μὴ, ζῶντα
 τοῖς λοιποῖς παρὰδειγμα ποιήσατε. σκοπεῖτε δὴ τὸν
 ὑπὲρ τούτων ἔλεγχον, ὥς δίκαιος ἔσται μεθ' ὑμῶν.
- 102 Ἀνάγκη δὴ πού τοὺς λόγους τούτους Αἰσχίνην
 πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν τουτονί, τοὺς περὶ τῶν Φωκέων καὶ
 τῶν Θεσπιῶν καὶ τῆς Εὐβοίας, εἴπερ μὴ πεπρακῶς
 αὐτὸν ἐκὼν ἐξηπάτα, δυοῖν θάτερον, ἢ διαρρηθὴν ἀκού-
 σανθ' ὑποσχομένου Φιλίππου, ὅτι πράξει ταῦτα καὶ
 ποιήσει, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, γοητευθέντα καὶ φενακισθέντα
 τῇ περὶ ἄλλα φιλανθρωπία καὶ ταῦτ' ἐλπίσαντα παρ' 374

103 αὐτοῦ. οὐκ ἔνεστι τούτων οὐδὲ ἐν χωρίῳ. ἐκ τοίνυν
 τούτων ἀμφοτέρων μάλιστα πάντων ἀνθρώπων μισεῖν
 αὐτῷ προσήκει Φίλιππον. διὰ τί; ὅτι τὸ μὲν ἐκείνου
 μέρος πάντ' αὐτῷ γέγονεν τὰ δεινότετα καὶ τὰ αἰσχί-
 στα. ὑμᾶς ἐξηπάτηκεν, ἀδοξεῖ, δικαίως ἀπόλωλεν, κρί-
 νεται. εἴ γέ τι τῶν προσηκόντων ἐρίγνετο, ἐν εἰσαγ-
 γελίᾳ πάλαι ἂν ἦν· νῦν δὲ διὰ τὴν ὑμετέραν εὐήθειαν
 104 ad 101 { καὶ πραότητ' εὐθύνας δίδωσι, καὶ ταύτας ὀπηνίκα βού-
 λεται. ἔστιν οὖν ὅστις ὑμῶν φωνὴν ἀκήκοεν Αἰσχίνου
 κατηγοροῦντος Φιλίππου; τί δ'; ἐξελέγχοντ' ἢ λέγοντά
 τι τούτων ἐόρακεν; οὐδὲ εἷς· ἀλλὰ πάντες Ἀθηναῖοι
 πρότεροι κατηγοροῦσι Φιλίππου, καὶ ὁ τυχὼν αἰεί, ὣν
 οὐδὲν οὐδεὶς ἠδίκηται [ἰδίᾳ] δήπου. ἐγὼ δ' ἐκείνους
 τοὺς λόγους ἐξήτουν παρὰ τούτου, εἶπερ μὴ πεπρακὼς
 αὐτὸν ἦν, „ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐμοὶ μὲν χρήσασθ' ὅ τι
 βούλεσθε· ἐπίστευσ', ἐξηπατήθην, ἡμαρτον, ὁμολογῶ.
 τὸν δ' ἄνθρωπον ἄνδρες Ἀθηναῖοι φυλάττεσθε· ἅπι-
 στος, γόης, πονηρός. οὐχ ὁρᾷθ' οἷα πεποίηκεν ἐμέ;
 οἷ' ἐξηπάτηκεν;“ τούτων οὐδέν' ἀκούω τῶν λόγων,
 110 οὐδ' ὑμεῖς. διὰ τί; ὅτι οὐ παρακρουσθεῖς, οὐδ' ἐξα-
 πατηθεῖς, ἀλλὰ μισθώσας αὐτὸν καὶ λαβὼν ἀργύριον
 ταῦτ' εἶπε καὶ προὔδωκεν ἐκεῖνω, καὶ γέγονεν καλὸς
 κἀγαθὸς καὶ δίκαιος μισθωτὸς Φιλίππῳ, πρεσβευτῆς
 μέντοι καὶ πολίτης ὑμῖν προδότης καὶ τρεῖς, οὐχ ἅπαξ
 ἀπολωλέναι δίκαιος.

111 Οὐ τοίνυν μόνον ἐκ τούτων δῆλός ἐσθ' ὅτι χρη-
 μάτων ἅπαντ' εἶπεν ἐκεῖνα. ἀλλ' ἦκον ὥς ὑμᾶς
 [ἐναγχος] Θετταλοὶ καὶ Φιλίππου πρέσβεις μετ' αὐτῶν, 375
 ἀξιοῦντες ὑμᾶς Φίλιππον Ἀμφικτύονα ψηφίσασθαι. τῷ
 προσῆκεν οὖν ἀντειπεῖν τούτοις μάλιστα πάντων ἀν-
 θρώπων; Αἰσχίνη τουτῷ. διὰ τί; ὅτι οἷς οὗτος ἀπήγ-

γείλε πρὸς ὑμᾶς, τούτοις τάναντί' ἐποίησεν ἐκεῖνος.
 112 οὗτος μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς αὐτὸν τει-
 χεῖν, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θη-
 βαίων ὕβριν καταλύσειν· ὁ δὲ τοὺς μὲν Θηβαίους μεί-
 ζους [ἢ προσῆκε] πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκέας ἄρδην
 ἀπολώλεκε, καὶ τὰς μὲν Θεσπιάς καὶ Πλαταιάς οὐ
 τετείχικε, τὸν δ' Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν προσ-
 εξηνδραπόδισται. πῶς ἂν ἐναντιώτερα πράγμαθ' ἐαν-
 113 τοῖς τούτων γένοιτο; οὐ τοίνυν ἀντεῖπεν, οὐδὲ διῆρε
 τὸ στόμα, οὐδ' ἐφθέγγεατ' ἐναντίον οὐδέν. καὶ οὐχὶ
 τοῦτό πω τηλικούτον· ἀλλὰ καὶ συνεῖπεν μόνος τῶν ἐν
 τῇ πόλει πάντων ἀνθρώπων. καίτοι τοῦτό γ' οὐδὲ Φιλο-
 κράτης ἐτόλμησε ποιῆσαι ὁ μιαρὸς, ἀλλ' Αἰσχίνης οὐτοσί.
 καὶ θορυβούντων ὑμῶν καὶ οὐκ ἐθελόντων ἀκούειν
 αὐτοῦ, καταβαίνων ἀπὸ τοῦ βήματος, ἐνδεικνύμενος τοῖς
 πρέσβεσι τοῖς παρὰ τοῦ Φιλίππου παροῦσι, πολλοὺς
 ἔφη τοὺς θορυβοῦντας εἶναι, ὀλίγους δὲ τοὺς στρα-
 τενομένους, ὅταν δέη, (μέμνησθε δὴ που,) αὐτὸς ὦν
 οἶμαι θανμάσιος στρατιώτης, ὦ Ζεῦ.

114 Ἔτι τοίνυν, εἰ μὲν μηδένα μηδὲν ἔχοντ' εἰχομεν
 δεῖξαι τῶν πρέσβεων, μηδ' ἦν ὥστ' ἰδεῖν ἅπαντας, βα-
 σάνους καὶ τὰ τοιαῦθ' ὑπόλοιπον ἂν ἦν σκοπεῖν. εἰ
 δὲ Φιλοκράτης μὴ μόνον ὁμολόγει παρ' ὑμῖν ἐν τῷ
 δήμῳ πολλάκις, ἀλλὰ κἀδείκνυεν ὑμῖν, πυροπωλῶν, 376
 οἰκοδομῶν, βαδιεῖσθαι φάσκων, κἂν μὴ χειροτονῇθ'
 ὑμεῖς, ξυληγῶν, τὸ χρυσίον καταλλαττόμενος φανερωῶς
 ἐπὶ ταῖς τραπέζαις, οὐκ ἔνι δήπου τοῦτον εἰπεῖν ὥς
 οὐκ εἴληφε τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντα καὶ δεικνύντα.
 115 ἔστιν οὖν οὕτω τις ἀνθρώπων ἀνόητος ἢ κακοδαίμων,
 ὥσθ' ἵνα λαμβάνῃ μὲν Φιλοκράτης, ἀδοξῇ δ' αὐτὸς καὶ
 κινδυνεύῃ, ἔξον αὐτῷ μετὰ τῶν μηδὲν ἡδίκηκόντων ἔξε-

τάξεσθαι, τούτοις μὲν πολεμεῖν, πρὸς δ' ἐκείνους ἐλθὼν κρίνεσθαι βούλεσθαι; ἐγὼ μὲν οὐδέν' οἶμαι. ἀλλὰ πάντα ταῦτ', ἐὰν ὀρθῶς σκοπῇθ', εὐρήσετε μεγάλ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἐναργῇ σημεῖα τοῦ χρήματα τοῦτον ἔχειν.

- 116 "Ο τοίνυν ὕστατον μὲν γέγονεν, οὐδενὸς δ' ἐστὶν ἔλαττον σημεῖον τοῦ πεπρακέναι τοῦτον ἑαυτὸν Φιλίππῳ, θεάσασθε. ἴστε δήπου πρώην, ὅτ' εἰσήμελλ' Ὑπερείδης Φιλοκράτην, ὅτι παρελθὼν ἐγὼ δυσχεραίνειν ἔφην ἐν τι τῆς εἰσαγγελίας, εἰ μόνος Φιλοκράτης τοσοῦτων καὶ τοιούτων ἀδικημάτων αἴτιος γέγονεν, οἱ δ' ἐννέα τῶν πρέσβων μηδενός. καὶ οὐκ ἔφην τοῦθ' οὕτως ἔχειν· οὐδαμοῦ γὰρ ἂν φανῆναι καθ' αὐτὸν ἐκείνου, εἰ μὴ τοὺς συναγωνιζομένους τούτων τινὰς εἶχεν.
- 117 Ἴν' οὖν μήτ' ἀφ' ὧ μήτ' αἰτιάσωμαι μηδέν', ἔφην, ἐγὼ, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμ' αὐτὸ τοὺς μὲν αἰτίους εὖρη, τὸν δὲ μὴ μετεσχηκός' ἀφῇ, ἀναστὰς ὁ βουλόμενος καὶ παρελθὼν εἰς ὑμᾶς, ἀποφηνάσθω μὴ μετέχειν μηδ' ἀρέσκειν αὐτῷ [τὰ ὑπὸ Φιλοκράτους πεπραγμένα]. καὶ τὸν τοῦτο³⁷⁷ ποιήσαντ' ἀφίημι ἔργω', ἔφην. ταῦτα μνημονεύεθ', ὥς ἐγὼμαι. οὐ τοίνυν παρηλθεν οὐδεὶς οὐδ' ἔδειξεν ἑαν-
- 118 τόν. καὶ τῶν μὲν ἄλλων ἔσθ' ἐκάστῳ τις πρόφασις· ὁ μὲν οὐχ ὑπεύθυνος [ἦν], ὁ δ' οὐχὶ παρῆν ἴσως, τῷ δὲ κηδεστής [ἐστίν] ἐκείνος· τούτῳ δ' οὐδέν τούτων. ἀλλ' οὕτω καθάπαξ πέπρακεν ἑαυτόν, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῖς παρελθελθόσιν μεμισθάρνηκεν μόνον, ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα δηλὸς ἐστίν, ἂν περ ἐκφύγῃ νῦν, καθ' ὑμῶν ὑπάρξων ἐκείνῳ, ὥσθ', ἵνα μηδὲν ἐναντίου μηδὲ ῥῆμα πρόηται Φιλίππῳ, οὐδ' ἀφιέντων ἀφίεται, ἀλλ' ἀδοξεῖν, κρίνεσθαι, πάσχειν ὅτιοῦν αἰρεῖται παρ' ὑμῖν
- 119 μᾶλλον, ἢ Φιλίππῳ τι ποιῆσαι μὴ πρὸς ἡδονήν. καίτοι τίς ἢ κοινωνία, τίς ἢ πολλὴ πρόνοι' ὑπὲρ Φιλοκράτους

αὕτη; ὅς ἐι τὰ κάλλιστα καὶ πάντα τὰ συμφέροντ' ἐπε-
 πρεσβεύκει, χρήματα δ' ὠμολόγει λαβεῖν ἐκ τῆς πρε-
 σβείας, ὥσπερ ὠμολόγει, τοῦτό γ' αὐτὸ φυγεῖν καὶ
 διευλαβηθῆναι τῷ προῖκα πρεσβεύοντι προσῆκε, καὶ
 διαμαρτύρασθαι τὸ καθ' αὐτόν. οὐ τοίνυν πεποίηκε
 τοῦτ' Αἰσχίνης. ταῦτ' οὐ φανέρ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι;
 ταῦτ' οὐχὶ βοᾷ καὶ λέγει, ὅτι χρήματ' εἴληψ' Αἰσχί-
 νης, καὶ πονηρός ἐστιν ἄργυρίου συνεχῶς, οὐ δι' ἄβελ-
 τερίαν οὐδὲ δι' ἄγνοιαν, οὐδ' ἀποτυγχάνων;

120 Καὶ τίς μου καταμαρτυρεῖ; φήσει· τοῦτο γάρ ἐστι
 τὸ λαμπρόν. τὰ πράγματ' Αἰσχίνῃ, ἅπερ πιστότατ'
 ἐστὶν ἀπάντων, καὶ οὐκ ἔνεστ' εἰπεῖν οὐδ' αἰτιάσασθαι,
 ὥς ἢ χαριζόμεν' ἢ πεπεισμένα τῷ [ἐστι τοιαῦτα], ἀλλ' 378
 οἷάπερ αὐτὰ προδοὺς καὶ διαφθείρας σὺ πεποίηκας,
 τοιαῦτα καὶ φαίνεται. πρὸς δὲ τοῖς πράγμασιν αὐτὸς
 αὐτίκα δὴ σὺ σταντοῦ. ἀποκρίναι γὰρ δεῦρό [ἀναστάς]
 μοι. οὐ γὰρ δὴ δι' ἀπειρίαν γ' οὐ φήσεις ἔχειν ὅ τι
 εἶπης· ὅς γὰρ ἄγωνας καινοὺς ὥσπερ δράματα, καὶ τοῦ-
 τοὺς ἁμαρτύρους, πρὸς [δια]μεμετροημένην τὴν ἡμέραν
 αἰρεῖς διώκων, δῆλον ὅτι πάνδεινος εἶ τις.

121 Πολλῶν τοίνυν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμέ-
 νων Αἰσχίνῃ τουτῶι, καὶ πολλὴν κακίαν ἐχόντων, ὥς
 καὶ ὑμῖν οἶμαι δοκεῖν, οὐδέν ἐστιν οὗ μέλλω λέγειν,
 ὥς ἐγὼ κρίνω, δεινότερον, οὐδ' ὅ τι μᾶλλον ἐπ' αὐτο-
 φώρῳ δεδωροδοκηκότ' αὐτόν [καὶ πεπρακότα πάντ']
 ἐξελέγξει. ἐπειδὴ γὰρ ἀπεστέλλετ' αὖθις αὖ τὸ τρίτον
 τοὺς πρέσβεις ὥς τὸν Φίλιππον, ἐπὶ ταῖς καλαῖς καὶ
 μεγάλαις ἐλπίσι ταύταις, αἷς οὗτος ὑπέσχητο, ἐχειρο-
 τονήσατε καὶ τοῦτον καμὲ καὶ τῶν ἄλλων τοὺς πλεί-
 122στοὺς τοὺς αὐτούς. ἐγὼ μὲν δὴ παρελθὼν ἐξωμοσά-
 μην εὐθέως, καὶ θορυβούντων τινῶν καὶ κελευόντων

βαδίζειν, οὐκ ἂν ἔφην ἔλθειν· οὗτος δ' ἐκχειροτόνητο.
 ἐπειδὴ δ' ἀνέστη μετὰ ταῦθ' ἡ ἐκκλησία, συνελθόντες
 ἐβουλεύονθ' οὔτοι τίν' αὐτοῦ καταλείψουσιν. ἔτι γὰρ
 τῶν πραγμάτων ὄντων μετεώρων καὶ τοῦ μέλλοντος
 ἀδήλου, σύλλογοι καὶ λόγοι παντοδαποὶ κατὰ τὴν ἀγο-
 123 ρὰν ἐρίγνοντο· ἐφοβοῦντο δὴ, μὴ σύγκλητος ἐκκλησία
 γένοιτ' ἐξαίφνης, εἴτ' ἀκούσαντες ὑμεῖς ἐμοῦ τάληθῃ,
 ψηφίσαισθε τι τῶν δεόντων ὑπὲρ τῶν Φωκέων, καὶ τὰ
 πράγματ' ἐκφύγοι τὸν Φίλιππον. εἰ γὰρ ἐψηφίσασθε
 μόνον καὶ μικρὰν ὑπεφήνατ' ἐλπίδ' ἡντινοῦν αὐτοῖς, 379
 ἐσώθησαν· ἂν. οὐ γὰρ ἐνῆν οὐκ ἐνῆν μὴ παρακρου-
 σθέντων ὑμῶν μεῖναι Φιλίππῳ. οὔτε γὰρ σῖτος ἦν ἐν
 τῇ χώρᾳ, ἀσπόρῳ διὰ τὸν πόλεμον γεγονυῖα, οὔθ' ἡ
 σιτοπομπία δυνατή, τριήρων οὐσῶν ὑμετέρων ἐκεῖ καὶ
 τῆς θαλάττης κρατουσῶν, αἳ τε πόλεις πολλαὶ καὶ χα-
 λεπαὶ λαβεῖν αἱ τῶν Φωκέων, μὴ οὐ χρόνῳ καὶ πολι-
 ορκία· εἰ γὰρ ἐν ἡμέρᾳ πόλιν ἤρει, δύο καὶ εἰκοσὶν
 124 εἰς' ἀριθμῷ. διὰ δὴ ταῦτα πάντα, ἵνα μηδὲν μετά-
 θησθ' ὧν ἐξηπάτησθε, τοῦτον αὐτοῦ κατέλειπον. ἐξο-
 μόσασθαι μὲν δὴ μὴ μετ' αἰτίας τινὸς δεινὸν ἦν καὶ
 ὑποψία μεγάλη. „τί λέγεις; ἐπὶ τηλικαῦτα καὶ τοιαῦτ'
 ἀγαθὰ οὐχὶ βαδίζεις ἀπαγγείλας οὐδὲ πρεσβεύεις;“ ἔδει
 δὲ μένειν. πῶς οὖν; ἀρρωστεῖν προφασίζεται, καὶ
 λαβὼν Ἐξήκεστον τὸν ἰατρὸν ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ προσ-
 ελθὼν τῇ βουλῇ, ἐξώμοσεν ἀρρωστεῖν τουτονὶ καὶ
 125 αὐτὸς ἐχειροτονήθη. ἐπειδὴ δ' ἀπωλώλεσαν οἱ Φωκεῖς
 ὕστερον ἡμέραις πέντ' ἢ ἕξ, καὶ τέλος εἶχε τὸ μίσθωμ'
 ὥσπερ ἂν ἄλλο τι τούτῳ, καὶ ὁ Δερκύλος ἐκ τῆς Χαλ-
 κίδος ἦκεν ἀναστρέψας καὶ ἀπήγγειλεν ὑμῖν ἐκκλησιά-
 ζουσιν ἐν Πειραιεῖ, ὅτι Φωκεῖς ἀπολώλασι, καὶ ὑμεῖς
 ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτ' ἀκούσαντες, εἰκότως ἀκείνοις

- συνήχθεσθε καὶ ἑαυτοῖς ἐξεπέπληχθε, καὶ παῖδας καὶ
 γυναικας ἐκ τῶν ἀγρῶν κατακομίζειν ἐψηφίζεσθε καὶ
 τὰ φρουρά' ἐπισκευάζειν καὶ τὸν Πειραιᾶ τειχίζειν καὶ
 126 τὰ Ἡράκλει' ἐν ἅστει θύειν, — ἐπειδὴ ταῦτ' ἦν καὶ
 τοιαύτη ταραχὴ καὶ τοιοῦτος θόρυβος περιεστῆκει τὴν 380
 πόλιν, τηνικαῦθ' ὁ σοφὸς καὶ δεινὸς οὗτος καὶ εὐφω-
 νος, οὔτε βουλῆς οὔτε δήμου χειροτονήσαντος αὐτόν,
 ὥχeto πρεσβεύων ὡς τὸν ταῦτα πεποιηκότα, οὔτε τὴν
 ἀρρωστίαν, ἐφ' ἣ τότε' ἐξωμόσαθ', ὑπολογισάμενος, οὔθ'
 ὅτι πρεσβευτῆς ἄλλος ἤροητ' ἀνθ' αὐτοῦ, οὔθ' ὅτι τῶν
 τοιούτων ὁ νόμος θάνατον τὴν ζημίαν εἶναι κελεύει,
 127 οὔθ' ὅτι πάνδεινόν ἐστιν, ἀπηγγελκόθ' ὡς ἐπικεκλήρου-
 κται χρήματ' αὐτῷ ἐν Θήβαις, ἐπειδὴ Θηβαῖοι πρὸς τῷ
 τὴν Βοιωτίαν ἄπασαν ἔχειν, καὶ τῆς Φωκέων [χώρας]
 ἐγκρατεῖς γερόνασι, τηνικαῦτ' εἰς μέσας τὰς Θήβας καὶ
 τὸ τῶν Θηβαίων στρατόπεδον βαδίζειν· ἀλλ' οὕτως ἐκ-
 φρων ἦν καὶ ὁλος πρὸς τῷ λήμματι [καὶ τῷ δωροδο-
 κήματι], ὥστε πάντα ταῦτ' ἀνελὼν καὶ παριδὼν ὥχeto.
- 128 Καὶ τοιούτου τοῦ πράγματος ὄντος, ἔτι δεινότερ'
 ἐστὶν ἢ 'κεῖς' ἐλθὼν διεπράξατο. ἀπάντων γὰρ ὑμῶν
 τουτωνὶ καὶ τῶν ἄλλων Ἀθηναίων οὕτω δεινὰ καὶ
 σκέτλι' ἡγουμένων τοὺς τάλαιπῶρους πάσχειν Φω-
 κέας, ὥστε μήτε τοὺς ἐκ τῆς βουλῆς θεωροὺς μήτε
 τοὺς θεσμοθέτας εἰς τὰ Πύθια πέμψαι, ἀλλ' ἀπο-
 στήναι τῆς πατρίου θεωρίας, οὗτος εἰς τὰ πινίγια τῶν
 πραγμάτων καὶ τοῦ πολέμου, ἃ Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος
 ἔθνον, εἰστιᾶτ' ἐλθὼν καὶ σπονδῶν μετεῖχε καὶ εὐχῶν,
 ὧς ἐπὶ τοῖς τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων τείχεσι καὶ
 χώρᾳ καὶ ὅπλοις ἀπολωλόσιν ἡὔχετ' ἐκεῖνος, καὶ συν-
 εστεφανοῦτο καὶ συνεπαιώνιζεν Φιλίππῳ καὶ φιλοτη-
 σίας προὔπινεν.

- 129 Καὶ ταῦτ' οὐκ ἔνεστιν ἔμοι μὲν οὕτω, τούτῳ δ' ἄλλως πως εἰπεῖν· ἀλλ' ὑπὲρ μὲν τῆς ἐξωμοσίας ἐν³⁸¹ τοῖς κοινοῖς τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν ἐν τῷ μητρῷ ταῦτ' ἐστίν, ἐφ' οἷς ὁ δημόσιος τέτακται, καὶ ψήφισμ' ἄντικρυς περὶ τούτου τοῦνόματος γέγραπται· ὑπὲρ δ' ὧν ἐκεῖ διεπράξατο, οἱ συμπρεσβεύοντες καὶ παρόντες καταμαρτυρήσουσιν, οἵπερ ἔμοι ταῦτα διηγοῦντο· οὐ γὰρ ἔγωγ' αὐτοῖς συνεπρέσβευσα, ἀλλ' ἐξωμοσάμην.
- 130 Καὶ μοι λέγε τὸ ψήφισμα [καὶ τὰ γράμματα], καὶ τοὺς μάρτυρας κάλει.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

- Τίνας οὖν εὐχὰς ὑπολαμβάνειτ' εὐχεσθαι τοῖς θεοῖς τὸν Φίλιππον, ὅτ' ἔσπενδεν, ἢ τοὺς Θεβαίους; ἄρ' οὐ κράτος πολέμου καὶ νίκην αὐτοῖς καὶ τοῖς συμμάχοις διδόναι, καὶ τάναντία τοῖς τῶν Φωκέων; οὐκοῦν ταῦτα συνηύχεθ' οὗτος καὶ κατηρᾶτο τῇ πατρίδι, ἃ νῦν εἰς κεφαλὴν ὑμᾶς αὐτῷ δεῖ τρέψαι.
- 131 Οὐκοῦν ὥχετο μὲν παρὰ τὸν νόμον, ὃς θάνατον κελεύει τούτων τὴν ζημίαν εἶναι· ἐλθὼν δ' ἐκεῖς' ἑτέρων θανάτων ἄξια ποιῶν πέφανται· τὰ δὲ πρόσθεν πεπραγμένα καὶ πεπρεσβευμένα ὑπὲρ τούτων ἀποκτείνειν ἂν αὐτὸν δικαίως· σκοπεῖτε τοίνυν τί ἔσται τίμημ', ὃ ταύτην ἔξει τὴν ἀξίαν, ὥστε τοσούτων [ἀδι-
132 κημάτων] ἀξιόχρεων φαίνεσθαι. πῶς γὰρ οὐκ αἰσχρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοσίᾳ μὲν πάντας ὑμᾶς καὶ ὅλον τὸν δῆμον πᾶσι τοῖς πεπραγμένοις ἐκ τῆς εἰρήνης ἐπιτιμᾶν, καὶ μήτε τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν κοινωνεῖν ἐθέλειν, δυσκόλως τ' ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον, ὥς ἀσεβῶν καὶ δεινῶν ὄντων τῶν πεπραγμένων,³⁸² καὶ οὔτε δικαίων οὔθ' ὑμῖν συμφερόντων, εἰς δὲ τὸ

- δικαστήριον εἰσελθόντας τὰς ὑπὲρ τούτων εὐθύνας δι-
 κάσοντας, ὅρκον ὑπὲρ τῆς πόλεως ὁμωμοκότας, τὸν
 ἀπάντων τῶν κακῶν αἴτιον, καὶ ὃν εἰλήφατ' ἐπ' αὐτο-
 133 φώρῳ τοιαῦτα πεποιηκότα, τοῦτον ἀφεῖναι; καὶ τίς οὐ
 δικαίως ἂν ὑμῖν ἐγκαλέσειε τῶν ἄλλων πολιτῶν, μᾶλλον
 δ' ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων, ὁρῶν Φιλίππῳ μὲν ὑμᾶς
 ὀργιζομένους, ὃς ἐκ πολέμου ποιούμενος εἰρήνην, παρὰ
 τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ἐωνεῖτο, πρᾶγμα πολλήν
 συγγνώμην ἔχον διαπραττόμενος, τουτοῦ δ' ἀφιέντας,
 ὃς τὰ ὑμέτερόν οὕτως αἰσχυρῶς ἀπέδοτο, τῶν νόμων τὰ
 ἔσχατα ταττόντων ἐπιτίμια, ἐάν τις ταῦτα ποιῇ.
- 134 Τάχα τοίνυν καὶ τοιοῦτος ἦξει λόγος παρὰ τού-
 των, ὡς ἀρχὴ γενήσεται πρὸς Φίλιππον ἐχθρας, εἰ τῶν
 πρεσβευσάντων τὴν εἰρήνην καταψηφιεῖσθε. ἐγὼ δ', εἰ
 τοῦτ' ἔστιν ἀληθές, οὐκ ἔχω σκοπούμενος εὐρεῖν ὃ τι
 μεῖζον κατηγορήσω. εἰ γὰρ ὁ τῆς εἰρήνης χρήματ' ἀνα-
 λώσας ὥστε τυχεῖν, οὗτος οὕτω γέγονεν φοβερός καὶ
 μέγας, ὥστε τῶν ὅρκων καὶ τῶν δικαίων ἀμελήσαντας
 ὑμᾶς, ἤδη τί Φιλίππῳ χαριεῖσθε σκοπεῖν, τί παθόντες
 ἂν οἱ τούτων αἴτιοι τὴν προσήκουσαν δίκην δεδωκότες
 135 εἶεν; οὐ μὲν ἄλλ' ὅτι καὶ φιλίας ἀρχὴ συμφερούσης
 ὑμῖν μᾶλλον ἐκ τῶν εἰκότων γενήσεται, καὶ τοῦτ' οἶομαι
 δείξειν. εὖ γὰρ εἰδέναι χρὴ τοῦθ' ὅτι οὐ καταφρονεῖ
 Φίλιππος ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς πόλεως τῆς ὑμετέ-
 ρας, οὐδ' ἀχρηστοτέρους νομίσας Θηβαίων, ἐκείνους 383
 εἴλετ' ἀνθ' ὑμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τούτων ἐδιδάχθη καὶ ταῦτ'
 ἤκουσεν, ἃ καὶ πρότερόν ποτ' εἶπον ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐν
 136 τῷ δήμῳ καὶ τούτων οὐδεὶς ἀντεῖπεν, ὡς ὁ μὲν δῆμός
 ἐστὶν ἀσταθμητότατον πρᾶγμα τῶν πάντων καὶ ἀσυν-
 θετώτατον, ὥσπερ θάλαττ' ἀκατάστατον, ὡς ἂν τύχη
 κινούμενον. ὁ μὲν ἦλθεν, ὁ δ' ἀπῆλθεν· μέλει δ' οὐδενί

[τῶν κοινῶν], οὐδὲ μέμνηται. δεῖ δέ τινας φίλους
 ὑπάρχειν τοὺς ἕκαστα πράξοντας ἐν ὑμῖν αὐτῷ καὶ
 διοικήσοντας, οἷον αὐτὸς δὴ· κἄνπερ αὐτῷ τοῦτο κατα-
 σκευασθῇ, πᾶν ὃ τι ἂν βούληται παρ' ὑμῖν ῥαδίως
 137 διαπραξέται. εἰ μὲν οὖν ἤκουσεν οἶμαι τοὺς τότε ταῦτα
 πρὸς αὐτὸν εἰπόντας, παραχρῆμ' ὥς δεῦρ' ἐπανῆλθον
 ἀποτετυμπατισμένους, ἐποίησεν ἂν ταὐτὸ τῷ βασιλεῖ.
 τί δ' ἦν ὃ 'κεῖνος ἐποίησεν; ἐξαπατηθεὶς ὑπὸ Τιμαγό-
 ρου καὶ τετταράκοντα τάλανθ', ὥς λέγεται, δεδοκῶς
 αὐτῷ, ἐπειδὴ παρ' ὑμῖν ἐπύθετ' αὐτὸν τεθνεῶτα καὶ
 οὐδὲ τοῦ ζῆν ὄντα κύριον αὐτῷ βεβαιῶσαι, μή τί γ'
 ἂ 'κεῖνῳ τόθ' ὑπέσχετο πράξαι, ἔγνω τὴν τιμὴν οὐχὶ
 τῷ κυρίῳ τῶν πραγμάτων δεδοκῶς. καὶ γάρ τοι πρῶ-
 τον μὲν Ἀμφίπολιν πάλιν ὑμετέραν δούλην κατέπεμψεν,
 ἣν τότε σύμμαχον αὐτοῦ καὶ φίλην ἔγραψεν· εἴτ' οὐδενὶ
 138 πώποτ' ἔδωκε χρήματα τοῦ λοιποῦ. ταὐτὸ τοίνυν τοῦτ'
 ἂν ἐποίησε Φίλιππος, εἰ τινα τούτων εἶδε δίκην δόντα,
 καὶ νῦν, ἂν ἴδῃ, ποιήσει. ἐπειδὴ δ' ἀκούῃ λέγον-
 τας, εὐδοκιμοῦντας ἐν ὑμῖν, ἐτέρους κρίνοντας, τί καὶ
 ποιήσῃ; ζητῇ πόλλ' ἀναλίσκειν, ἔξδον ἐλάττω, καὶ πᾶν-384
 τας θεραπεύειν βούληται, δὴ ἢ τρεῖς ἑξόν; μαίνοιτο
 μέντ' αὖν. οὐδὲ γὰρ τὴν τῶν Θηβαίων πόλιν εἴλετο δη-
 μοσίᾳ ποιεῖν ὁ Φίλιππος εὖ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ'
 139 ὑπὸ τῶν πρέσβεων ἐπέισθη. ὃν δὲ τρόπον, φράσω
 πρὸς ὑμᾶς. ἦκον ὥς αὐτὸν πρέσβεις ἐκ Θηβῶν, ὅτε
 περ καὶ παρ' ὑμῶν ἡμεῖς ἦμεν ἐκεῖ. τούτοις χρήματ'
 ἐκεῖνος ἐβούλετο δοῦναι, καὶ πᾶν γ' ὥς ἔφασαν πολλά.
 οὐκ ἐδέξαντ' οὐδ' ἔλαβον ταῦθ' οἱ τῶν Θηβαίων πρέ-
 σβεις. μετὰ ταῦτ' ἐν θυσίᾳ τινὶ [καὶ δείπνῳ] πίνων
 καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος, ἄλλα
 τε δὴ πόλλ', οἷον αἰχμάλωτα καὶ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν

ἐκπώματ' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. πάντα
 ταῦτ' ἐκείνοι διεωθοῦντο καὶ οὐδαμῇ προΐενθ' ἑαυτούς.
 140 τελευτῶν δὲ Φίλων, εἰς τῶν πρέσβων, εἶπεν ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι λόγον οὐχ ὑπὲρ Θηβαίων ἀλλ' ὑπὲρ ὑμῶν
 ἄξιον εἰρησθαι. ἔφη γὰρ τὸν Φίλιππον ὄρων καὶ με-
 γαλοψύχως καὶ φιλανθρωπῶς ἔχοντα πρὸς αὐτούς, ἤδε-
 σθαι καὶ χαίρειν· αὐτοὶ μὲν οὖν ὑπάρχειν αὐτῷ φίλοι
 καὶ ξένοι καὶ ἄνευ τῶν δώρων τούτων, εἰς δὲ τὰ τῆς
 πόλεως πράγματ', ἐν οἷς ἦν τότε, τὴν φιλανθρωπίαν
 αὐτὸν ἠξίουσιν ταύτην προσθέντα, ἄξιόν τι καὶ αὐτοῦ
 καὶ τῶν Θηβαίων προᾶξαι, καὶ ὅλην τε τὴν πόλιν οὕτω
 141 καὶ σφεῖς ὁμολόγουν ὑπάρξειν αὐτῷ. καὶ γὰρ τοι σκέ-
 ψασθε τί τοῖς Θηβαίοις γέγον' ἐκ τούτων καὶ τί συμ-
 βέβηκε, καὶ θεάσασθ' ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας, ἡλίκον
 ἐστὶ τὸ μὴ πωλεῖν τὰ τῆς πόλεως. πρῶτον μὲν τοίνυν
 εἰρήνην γέγον' αὐτοῖς, πονοῦσι καὶ ταλαιπωρουμένοις
 ἤδη τῷ πολέμῳ καὶ ἡττωμένοις, εἴτα τῶν ἐχθρῶν Φω-385
 κέων ἄρδην ὀλεσθρος καὶ ὅλων τῶν τειχῶν καὶ τῶν
 πόλεων ἀναίρεσις. ἄρα καὶ μόνα ταῦτα; οὐ μὰ Δί',
 ἀλλ' ἐτι πρὸς τούτοις Ὀρχομενὸς, Κορώνεια, Κορσιᾶ,
 τὸ Τιλφωσαῖον, τῆς τῶν Φωκέων χώρας ὀδόσῃν βού-
 142 λονται. τοῖς μὲν Θηβαίοις ταῦτ' ἐκ τῆς εἰρήνης γέ-
 γονεν, ὧν οὐδ' ἂν ἠϋξάντο δήπου μείζονα· τοῖς δὲ
 πρέσβεσι τοῖς τῶν Θηβαίων τί; οὐδὲν πλὴν τὸ τούτων
 αἰτίοις γεγενῆσθαι τῇ πατρίδι, τοῦτο δ' ὃ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι καλὸν καὶ σεμνὸν εἰς ἀρετῆς λόγον καὶ δόξης,
 ἣν οὗτοι χρημάτων ἀπέδοντο. ἀντιδῶμεν δὴ τί τῇ
 τῶν Ἀθηναίων πόλει γέγον' ἐκ τῆς εἰρήνης, καὶ τί
 τοῖς πρέσβεσι τοῖς τῶν Ἀθηναίων, καὶ θεωρεῖτ' εἰ
 143 παραπλήσια τῇ πόλει καὶ τούτοις αὐτοῖς. τῇ πόλει μὲν
 τοίνυν, ἀφεςτηκέναι μὲν ἀπάντων καὶ τῶν κτημάτων

καὶ τῶν συμμάχων, ὁμωμοκέναι δὲ Φιλίππῳ, κἄν ἄλλος
 τις ἦν ποτ' ἐπ' αὐτὰ βουλόμενος σφάζειν, ὑμᾶς κωλύ-
 σειν, καὶ τὸν μὲν ὑμῖν βουλόμενον παραδοῦναι, ἐχθρὸν
 ἡγήσεσθαι καὶ πολέμιον, τὸν δ' ἀπεστερηκότα σύμ-
 144μαχον καὶ φίλον. ταῦτα γὰρ ἔσθ' ἃ συνεῖπε μὲν
 Αἰσχίνης οὗτοσί, ἔγραψε δ' ὁ τούτου συνεργὸς Φιλο-
 κράτης· καὶ κρατοῦντος ἑμοῦ τὴν προτέραν ἡμέραν, καὶ
 πεπεικότος ὑμᾶς τὸ τῶν συμμάχων δόγμα κυρῶσαι καὶ
 καλέσαι τοὺς πρέσβεις τοὺς τοῦ Φιλίππου, ἐκκρούσας
 οὗτος εἰς τὴν ὑστεραίαν, τὴν Φιλοκράτους γνώμην
 ἔπεισεν ἐλέσθαι, ἐν ἣ καὶ ταῦτα καὶ πόλλ' ἔτι τούτων
 145δεινότερ' ἐστὶ γεγραμμένα. τῇ μὲν δὴ πόλει ταῦτ' ἐκ
 τῆς εἰρήνης γέγονεν, ὧν οὐδ' εὗρεῖν αἰσχίῳ ῥάδιον· 386
 τοῖς δὲ πρέσβεσιν τί τοῖς ταῦτα πράξασιν; τὰ μὲν
 ἄλλα σιωπῶ πάνθ', ὅς' ἑωρᾶθ' ὑμεῖς, οἰκίας ξύλα πυ-
 ροὺς, ἀλλ' ἐν τῇ τῶν ἀπολωλότων συμμάχων χώρα
 κτήματα καὶ γεωργίαι παμπληθεῖς, Φιλοκράτει μὲν τά-
 λαντον ἔχουσαι πρόσδοον, τούτῳ δ' Αἰσχίνη τριάκοντα
 146μνᾶς. καίτοι πῶς οὐ δεινὸν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
 σχέτλιον, τὰς τῶν ὑμετέρων συμμάχων συμφορὰς προσ-
 ὄδους τοῖς πρέσβεσι τοῖς ὑμετέροις γεγενῆσθαι, καὶ
 τὴν αὐτὴν εἰρήνην τῇ μὲν ἐκπεμψάσῃ πόλει τῶν μὲν
 συμμάχων ὀλεθρον, τῶν δὲ κτημάτων ἀπόστασιν, ἀντὶ
 δὲ δόξης αἰσχύνῃν γεγενῆσθαι, τῶν δὲ πρέσβεων τοῖς
 κατὰ τῆς πόλεως ταῦτα πράξασι, προσόδους εὐπορίας
 κτήματα πλοῦτον ἀντὶ τῶν ἐσχάτων ἀποριῶν εἰργάσθαι;
 ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τοὺς Ὀλυν-
 θίων μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

147 Οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ' ἂν εἰ καὶ τοιοῦτό τι τολ-
 μήσεις λέγειν, ὥς οὐκ ἦν καλὴν οὐδ' οἶαν ἡξίουν ἐγὼ

τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι, κακῶς τῷ πολέμῳ τῶν στρατηγῶν κεχρημένων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, πρὸς θεῶν ἐρωτήσατ' αὐτὸν μεμνημένοι, πότερ' ἐξ ἐτέρας ὥχετο πρεσβεύων πόλεως, ἢ ταύτης [αὐτῆς]. εἰ μὲν γὰρ ἐξ ἐτέρας, ἣν κεκρατηκέναι τε τῷ πολέμῳ φήσῃ καὶ χρηστοὺς ἔχειν στρατηγούς, εἰκότως χρήματ' εἴληφεν· εἰ δ' ἐκ τῆς αὐτῆς, τίνας εἶνεκ' ἐφ' οἷς ἢ πέμψασα πόλιν τῶν αὐτῆς ἀπέστη, ἐπὶ τούτοις οὗτος δωρεῖας προσλαβὼν φαίνεται; τῶν γὰρ αὐτῶν ἔδει τὴν τε πέμψασαν³⁸⁷ πόλιν τυγχάνειν καὶ τοὺς ἐκ ταύτης πρέσβεις, εἴπερ¹⁴⁸ τι τῶν δικαίων ἐγίγνετο. ἔτι τοίνυν ἀκείνο σκέψασθ' ὃ ἄνδρες δικασταί. πότερ' οἴεσθε πλέον Φωκέας Θηβαίων, ἢ Φίλιππον ὑμῶν κρατεῖν τῷ πολέμῳ; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶδ' ὅτι Φωκεῖς Θηβαίων. εἶχόν γ' Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν καὶ τὸ Τιλφωσαῖον, καὶ τοὺς ἐν Νέωσιν ἀπειλήφεσαν αὐτῶν, καὶ ἑβδομήκοντα καὶ διακοσίους ἀπεκτόνεσαν ἐπὶ τῷ Ἡδυλείῳ, καὶ τρόπαιον εἰστήκει, καὶ ἱποκράτουν, καὶ κακῶν Ἰλίας περιειστήκει Θηβαίους.¹⁴⁹ ὑμῖν δὲ τοιοῦτο μὲν οὐτ' ἦν μήτε γένοιτο τοῦ λοιποῦ, τοῦτο δ' ἦν τὸ δεινότατον τοῦ πρὸς Φίλιππον πολέμου, οὐκ ἐδύνασθε κακῶς ἡλίκ' ἐβούλεσθε ποιεῖν ἐκεῖνον· τοῦ δὲ μὴ πάσχειν αὐτοὶ πᾶσαν ἄδειαν ἤγετε. τί ποτ' οὖν ἐκ τῆς αὐτῆς εἰρήνης τοῖς μὲν Θηβαίοις, τοῖς τοσοῦτο κρατουμένοις τῷ πολέμῳ, καὶ τὰ ἑαυτῶν κομίσασθαι καὶ τὰ τῶν ἐχθρῶν προσλαβεῖν γέγυνε, τοῖς δ' Ἀθηναίοις ὑμῖν, καὶ ἂ τῷ πολέμῳ διεσφάζετο, ταῦτ' ἐπὶ τῆς εἰρήνης ἀπολωλεκέναι; ὅτι τὰ κείνων μὲν οὐκ ἀπέδονθ' οἱ πρέσβεις, τὰ δ' ὑμέτερ' οὗτοι πεπράκασιν. ἀλλὰ νῆ Δία τοὺς συμμάχους ἀπειρηκέναι φήσῃ τῷ πολέμῳ. ὅτι γὰρ ταῦθ' οὕτω πέπρακται, καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοίπων ἔτι μᾶλλον εἴσεσθε.

- 150 Ἐπειδὴ γὰρ ἡ μὲν εἰρήνη τέλος εἶχεν αὕτη, ἡ τοῦ
 Φιλοκράτους, ἣ συνεῖπεν οὗτος, οἱ δὲ πρέσβεις ἀπήρ-
 κεσαν οἱ τοῦ Φιλίππου λαβόντες τοὺς ὅρκους (καὶ μέχρι 388
 τούτου γ' οὐδὲν ἀνήκεστον ἦν τῶν πεπραγμένων, ἀλλ'
 αἰσχροὶ μὲν ἡ εἰρήνη καὶ ἀναξία τῆς πόλεως, ἀντὶ δὲ
 τούτων δὴ τὰ θανατάσι' ἡμῖν ἀγάθ' ἤμελλεν ἔσεσθαι),
 ἡξίουν [ὕμᾱς] ἐγὼ καὶ τούτοις ἔλεγον, πλεῖν τὴν ταχί-
 στην ἐφ' Ἑλλησπόντου, καὶ μὴ προέσθαι μηδ' ἑᾶσαι
 κατασχεῖν Φίλιππον ἐν τῷ μεταξὺ χρόνῳ τῶν ἐκεῖ
 151τι χωρίων. ἦδειν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι πάνθ' ὅσ' ἂν
 ἐκ πολέμου γιγνομένης εἰρήνης προεθῇ, ταῦτα τοῖς
 ἀμελήσασιν ἀπόλλυται· οὐδεὶς γὰρ πώποθ' ὑπὲρ τῶν
 ὅλων πεισθεὶς εἰρήνην ἄγειν, ὑπὲρ τῶν ἐγκαταλειφθέν-
 των ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησεν πολεμεῖν, ἀλλὰ ταῦθ' οἱ προ-
 λαβόντες ἔχουσιν. χωρὶς δὲ τούτων δυοῖν χρησίμοιν
 οὐ διαμαρτήσεσθαι τὴν πόλιν ἡγούμην πλευσάντων
 ἡμῶν· ἡ γὰρ παρόντων καὶ κατὰ τὸ ψήφισμ' αὐτὸν
 ὀρκωσάντων, ἃ μὲν εἰλήφει τῆς πόλεως, ἀποδώσειν,
 152τῶν δὲ λοιπῶν ἀφ' ἑξέσθαι, ἡ μὴ ποιοῦντος ταῦτ' ἀπαγγε-
 λεῖν ἡμᾶς εὐθέως δεῦρο, ὥστ' ἐν ἐκείνοις τοῖς πόρρω
 καὶ ἐλάττοσι τὴν πλεονεξίαν καὶ τὴν ἀπιστίαν ἰδόντας
 ὑμᾶς, περὶ τῶνδε τῶν ἐγγύς καὶ μειζόνων, λέγω δὲ
 Φωκέων καὶ Πυλῶν, οὐ προήσεσθαι· μὴ προλαβόντος
 δ' ἐκείνου ταῦτα μηδ' ὑμῶν ἑξαπατηθέντων, ἅπαντ'
 ἐν ἀσφαλεῖ τὰ πράγματ' ἔσεσθαι, καὶ παρ' ἐκόντος
 153ὑπάρξειν αὐτοῦ τὰ δίκαια. καὶ ταῦτ' εἰκότως οὕτως
 ὑπελάμβανον ἔξειν· εἰ γὰρ ἦσαν, ὥς ἦσαν τότε, Φω-
 κεῖς σῶοι καὶ Πύλας εἶχον, ἐκεῖνος μὲν ὑμῖν οὐδὲν ἂν
 εἶχ' ἀνατείνασθαι φοβερόν, δι' ὃ τῶν δικαίων ἂν τι 389
 παρεΐδετε· οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν οὔτε ναυσὶ
 κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦξειν ἔμελλεν· ὑμεῖς δ' ἐκείνου

παραχορῆμ', εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιοίῃ, κλείσειν τὰ ἐμπόρια, καὶ χρημάτων τ' ἐν σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ πάλιν αὐτὸν καταστήσειν, ὥστ' ἐκεῖνος ὁ δουλεύων ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν, 154 οὐχ ὑμεῖς. καὶ ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι νυνὶ πλάττομαι καὶ προσποιοῦμαι, ἀλλὰ τότε εὐθύς ἐγνώκειν καὶ προεωρῶμην ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τούτοις ἔλεγον, ἐκεῖθεν εἴσεσθε. ἐπειδὴ γὰρ ἐκκλησία μὲν οὐκέτ' ἦν ὑπόλοιπος οὐδεμία, διὰ τὸ προκατακεχρησθαι, οὗτοι δ' οὐκ ἀπῆσαν ἀλλ' αὐτοῦ διέτριβον, γράφω ψήφισμα βουλευόν, τὴν βουλήν ποιήσαντος τοῦ δήμου κυρίαν, ἀπιέναι τοὺς πρέσβεις τὴν ταχίστην, τὸν δὲ στρατηγὸν Πρόξενον κομίζειν αὐτοὺς ἐπὶ τοὺς τόπους, ἐν οἷς ἂν ὄντα Φίλιππον πυνθάνηται, γράψας ὥσπερ νῦν λέγω, τοῖς δῆμασιν οὕτως ἄντικρυς. Καί μοι λέγε τοῦτο τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

155 Ἐνθένδε μὲν τοίνυν αὐτοὺς ἐξήγαγον οὕτως ἄκοντας, ὡς καθαρῶς οἷς μετὰ ταῦτ' ἐποιοῦν εἴσεσθε. ἐπειδὴ δ' ἀφικόμεθ' εἰς Ὠρεὸν καὶ συνεμείξαμεν τῷ Προξένῳ, ἀμελήσαντες οὗτοι τοῦ πλεῖν καὶ τὰ προστεταγμένα πράττειν, ἐπορεύοντο κύκλῳ, καὶ πρὶν εἰς Μακεδονίαν ἐλθεῖν, τρεῖς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας ἀνηλώσαμεν· τὰς δ' ἄλλας πάσας καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ, πρὶν Φίλιπ-390 πον ἐλθεῖν, σὺν αἷς ἐπορεύθημεν ὁμοῦ πεντήκονθ' 156 ὄβλας. ἐν δὲ τούτῳ Δορίσκον, Θράκην, τὰπὶ τειχῶν, Ἰερὸν ὕρος, πάντα τὰ πράγματα, ἐν εἰρήνῃ καὶ σπονδαῖς ἤρει καὶ διφικεῖθ' ὁ Φίλιππος, πολλὰ λέγοντος ἐμοῦ καὶ θυρολοῦντος αἰεί, τὸ μὲν πρῶτον ὡς ἂν εἰς κοινὸν γνώμην ἀποφαινομένου, μετὰ ταῦτα δ' ὡς ἀγνοοῦντας διδάσκοντος, τελευτῶντος δ' ὡς ἂν πρὸς πεπρα-

κότας αὐτοὺς κἀνοσιωτάτους ἀνθρώπους οὐδὲν ὑπο-
 157 στελλομένου. ὁ δὲ τούτοις ἀντιλέγων φανερώς καὶ
 ἄπασι ἐναντιούμενος, οἷς ἔλεγον μὲν ἐγώ, ἐψήφιστο
 δ' ὑφ' ὑμῶν, οὗτος ἦν. εἰ δὲ καὶ πᾶσι ἤρεσκεν ταῦτα
 τοῖς ἄλλοις πρέσβεσιν, αὐτίκ' εἴσεσθε. ἐγὼ μὲν γὰρ
 οὐδὲν πω λέγω περὶ οὐδενὸς οὐδ' αἰτιῶμαι, οὐδ' ἀναγκα-
 σθέντ' αὐτῶν οὐδένα δεῖ δοκεῖν χρηστὸν εἶναι τήμερον,
 ἀλλὰ δι' αὐτὸν καὶ τὸ μὴ κεκοινωνηκέναι τῶν ἀδικη-
 μάτων. ὅτι μὲν γὰρ αἰσχρὰ καὶ δεινὰ καὶ οὐ προῖκα
 πεπραγμένα, πάντες ὑμεῖς ἐοράκατε· οἵτινες δ' οἱ τού-
 των μετεσχηκότες, αὐτὸ δηλώσει.

158 Ἀλλὰ νῆ Δί' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ τοὺς ὅρκους
 ἔλαβον παρὰ τῶν συμμάχων, ἢ τᾶλλ' ἢ προσῆκεν ἐποίη-
 σαν. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ τρεῖς μῆνας ὅλους ἀπο-
 δημήσαντες, καὶ χιλίας λαβόντες δραχμὰς ἐφόδιον παρ'
 ὑμῶν, παρ' οὐδεμιᾶς πόλεως, οὐθ' ὅτ' ἐκεῖσ' ἐπορεύοντ'
 οὐθ' ὅτ' ἐκεῖθεν δεῦρο, τοὺς ὅρκους ἔλαβον, ἀλλ' ἐν
 τῷ πανδοκείῳ τῷ πρὸ τοῦ Διοσκορείου (εἰ τις ὑμῶν
 εἰς Φερὰς ἀφίκεται, οἶδ' ὃ λέγω), ἐνταῦθ' ἐγίγνονθ' οἱ
 ὅρκοι, ὅτε δεῦρ' ἤδη τὸ στράτευμ' ἄγων ἐβάδιζε Φί-
 λιππος, αἰσχυρῶς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἀναξίως ὑμῶν. 391

159 καίτοι τοῦτο Φίλιππος ἀπάντων ἂν ἐτιμήσατο πλεί-
 στου τοῦτον τὸν τρόπονπραχθῆναι. τὴν τε γὰρ εἰρή-
 νην οὐχὶ δυνηθέντων ὥς ἐπεχείρησαν οὗτοι, „πλὴν
 Ἀλέων καὶ Φωκέων“, γράψαι, ἀλλ' ἀναγκασθέντος ὑφ'
 ὑμῶν τοῦ Φιλοκράτους ταῦτ' ἀπαλεῖψαι, γράψαι δ' ἄν-
 τικρυς, „Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις“,
 οὐκ ἐβούλετο τοῦτον ὁμωμοκέναι τὸν ὅρκον οὐδένα
 τῶν αὐτοῦ συμμάχων (οὐ γὰρ αὐτῷ συστρατεύσειν ἐφ'
 ἃ νῦν ἔχει τῶν ὑμετέρων ἔμελλον, ἀλλ' ἔξειν πρόφασιν
 160 τοὺς ὅρκους), οὔτε μάρτυρας γενέσθαι τῶν ὑποσχέσεων,

ἐφ' αἷς εὐρίσκετο τὴν εἰρήνην, οὐδὲ τοῦτο δειχθῆναι
 πᾶσιν, ὅτι οὐκ ἄρ' ἡ πόλις ἡ τῶν Ἀθηναίων ἡττητο
 τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ Φίλιππός ἐστιν ὁ τῆς εἰρήνης ἐπιθυ-
 μῶν καὶ ὁ πόλλ' ὑπισχνούμενος τοῖς Ἀθηναίοις ὥστε
 τυχεῖν [τῆς εἰρήνης]. ἵνα δὴ μὴ γένοιτο ταῦθ' ἃ λέγω
 φανερά, διὰ ταῦτ' οὐδαμῶς ὥετο δεῖν τούτους βαδί-
 ζειν. οὗτοι δ' ἐχαρίζοντο πάντα, ἐνδεικνύμενοι καὶ
 161 ὑπερκολλακεύοντες ἐκείνον. καίτοι ταῦθ' ὅταν ἐξελέγ-
 χωνται πάντα, τοὺς χρόνους ἀνηλωκότες, τὰν Θοράκῃ
 προειμένοι, μηδὲν ὦν ἐψηφίσασθε πεποιηκότες μηδ'
 ὦν συμφέρον ἦν, τὰ ψευδῇ δεῦρ' ἀπηγγελκότες, πῶς
 ἔνεστι παρ' εὔ φρονοῦσι δικασταῖς καὶ βουλομένοις
 εὖ οὐραεῖν τούτῳ σφῆζεσθαι; ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦτ' ἀληθῆ
 λέγω, λέγε πρῶτον μὲν τὸ ψήφισμα, ὡς ὁρκοῦν προσῆ-
 κεν ἡμῖν, εἴτα τὴν ἐπιστολὴν τὴν τοῦ Φιλίππου, εἴτα
 τὸ Φιλοκράτους ψήφισμα καὶ τὸ τοῦ δήμου.

ΨΗΦΙΣΜΑ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ. ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ.

392

162 Καὶ μὴν ὅτι τὸν Φίλιππον ἐν Ἑλλησπόντῳ κατε-
 λάβομεν ἄν, εἴ τις ἐπέιθετό μοι καὶ τὰ προστεταγμέν'
 ὑφ' ὑμῶν ἐποίει κατὰ τὰ ψηφίσματα, κάλει τοὺς ἐκεῖ
 παρόντας μάρτυρας.

ΜΑΡΤΥΡΕΣ.

Λέγε δὴ καὶ τὴν ἐτέραν μαρτυρίαν, ἃ πρὸς Εὐκλεί-
 δην ὕστερον ἐλθόντα τουτονί, ἀπεκρίνατο Φίλιππος.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

163 Ὅτι τοίνυν οὐδ' ἄρνησις ἐστιν αὐτοῖς τὸ μὴ ταῦθ'
 ὑπὲρ Φιλίππου πράττειν, ἀκούσατέ μου. ὅτε γὰρ τὴν
 προτέραν ἀπήρομεν πρεσβείαν τὴν περὶ τῆς εἰρήνης,

κήρυχ' ὑμεῖς προάπεστείλατε, ὅστις ἡμῖν σπείσεται. τότε
 μὲν τοίνυν, ὥς τάχιστ' εἰς Ὁρεὸν ἤλθον, οὐκ ἀνέμειναν
 τὸν κήρυκα, οὐδ' ἐποίησαν χρόνον, Ἄλου δὲ πολιορ-
 κουμένου, διέπλευσαν εἰς τοῦτον, καὶ πάλιν ἐντεῦθεν
 πρὸς Παρμενίωνα τὸν πολιορκοῦντ' ἐξελθόντες, ἀπῆραν
 διὰ τοῦ πολεμίου στρατεύματος εἰς Παγασάς, καὶ προϊόν-
 τες ἀπῆντων ἐν Λαρίσῃ τῷ κήρυκι· τοσαύτη σπουδῇ
 164 καὶ προθυμίᾳ τότε' ἐχώρουν. ἐπειδὴ δ' εἰρήνη μὲν ἦν,
 ἅπαντα δ' ἀσφάλει' ἵεναι καὶ πρόσταγμα παρ' ὑμῶν
 σπεύδειν, τηνικαῦτ' οὔτ' ἐπείγεσθαι βαδίζουσιν οὔτε
 πλεῖν αὐτοῖς ἐπήει. τί δήποτε; ὅτι τότε μὲν τὸ τὴν
 εἰρήνην ὥς τάχιστα γενέσθαι, τοῦτ' ἦν ὑπὲρ Φιλίππου,
 νῦν δ' ὥς πλεῖστον τὸν μεταξὺ χρόνον διατριφθῆναι
 165 τοῦ τοὺς ὄρκους ἀπολαβεῖν. ἀλλὰ μὴν ὅτι καὶ ταῦτ' 393
 ἀληθῆ λέγω, λαβὲ καὶ ταύτην τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

Ἔστιν οὖν ὅπως ἂν μᾶλλον ἄνθρωποι πάνθ' ὑπὲρ
 Φιλίππου πράττοντες ἐξελεγχθεῖεν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
 ἥνίκα μὲν σπεύδειν ὑπὲρ ὑμῶν ἔδει, καθήμενοι, ὅτε δ'
 οὐδὲ βαδίζειν προσῆκε πρὶν ἐλθεῖν τὸν κήρυκ', ἐπειγό-
 μενοι;
 166 Ὅν τοίνυν χρόνον ἤμεν ἐκεῖ καὶ καθήμεθ' ἐν Πέλλῃ,
 σκέψασθε τί πράττειν ἕκαστος ἡμῶν προείλετο. ἐγὼ
 μὲν τοίνυν τοὺς αἰχμαλώτους ἀνασώζειν καὶ ζητεῖν,
 καὶ παρ' ἐμαντοῦ τε χρήματ' ἀναλίσκειν, καὶ Φίλιππον
 ἀξιοῦν, ὧν ἡμῖν ἐδίδου ξενίων, τούτους λύσασθαι·
 οὗτος δὲ αὐτίκ' ἀκούσεσθε τί ποιῶν διετέλεσεν. τί οὖν
 ἦν τοῦτο, τὸ κοινῇ χρήμαθ' ἡμῖν τὸν Φίλιππον διδόναι;
 167 τίνα μὴδὲ τοῦτ' ἀγνοῆτε. ἐκείνος ἡμᾶς διεκωδῶνισ'
 ἅπαντας. τίνα τρόπον; προσπέμπων ἰδίᾳ καὶ πολὺ γ'

ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διδοὺς χρυσίον. ὥς δ' ἀπετύγγαν' ὅτουδ' ἴποτε (οὐ γὰρ ἐμέ γ' εἰπεῖν ἐμὸν τὸν δεῖ, ἀλλὰ τὰ ἔργα καὶ τὰ πεπραγμέν' αὐτὰ δηλώσει), τὰ κοινῇ δοθέντα πάντας ἡγεῖτ' εὐήθως λήψεσθαι· ἀσφάλειαν οὖν ἔσεσθαι τοῖς ἰδίᾳ πεπρακόσιν αὐτούς, εἰ καὶ κατὰ μικρὸν τοῦ λαβεῖν κοινῇ πάντες μετάσχοιμεν. διὰ ταῦτ' 168 ἐδίδото, ξένια δὴ πρόφασιν. ἐπειδὴ δ' ἐκώλυσ' ἐγώ, πάλιν προσδιενείμανθ' οὗτοι. τῷ Φιλίππῳ δ', ἐπειδὴ ταῦτ' εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἡξίουν αὐτὸν ἀναλίσκειν ἐγώ, οὔτε κατεπιεῖν τούτων εἶχε καλῶς, οὐδ' εἰπεῖν ὅτι „ἀλλ' ἔχουσιν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα“, οὔτε φυγεῖν τ' ἀνάλωμα· ὠμολόγησε μὲν δὴ, διεκρούσατο δ' εἰς τὰ 394 Παναθηναῖα φήσας ἀποπέμψειν. λέγε τὴν μαρτυρίαν τὴν Ἀπολλοφάνους, εἶτα τὴν τῶν ἄλλων τῶν παρόντων.

ΜΑΡΤΤΡΙΑ.

169 Φέρε δὴ καὶ ὅσους αὐτὸς ἐλυσάμην τῶν αἰχμαλώτων εἶπω πρὸς ὑμᾶς. ἐν ὧν γὰρ οὐχὶ παρόντος πῶ Φιλίππου διετρίβομεν ἐν Πέλλῃ, ἔνιοι τῶν ἡλωκότων, ὅσοι περ ἦσαν ἐξηγγυημένοι, ἀπιστοῦντες, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, μὴ δυνήσεσθαι με ταῦτα πεῖσαι τὸν Φίλιππον, ἐαυτοὺς ἔφασαν βούλεσθαι λύσασθαι καὶ μηδεμίαν τούτου χάριν ἔχειν τῷ Φιλίππῳ, κἀδανείζοντο, ὁ μὲν τρεῖς 170 μῶς, ὁ δὲ πέντε, οἱ δ' ὅπως συνέβαινον ἐκάστῳ τὰ λύτρα. ἐπειδὴ τοίνυν ὠμολόγησ' ὁ Φίλιππος τοὺς λοιποὺς λύσεσθαι, συγκαλέσας ἐγὼ τούτους οἷς αὐτὸς ἔχρησα τὰ ρύριον, καὶ τὰ πεπραγμέν' ὑπομνήσας, ἵνα μὴ δοκοῖεν ἔλαττον ἔχειν ἐπειχθέντες, μηδ' ἐκ τῶν ἰδίων λελυτρωσθαι πένητες ἄνθρωποι, τῶν ἄλλων ὑπὸ τοῦ Φιλίππου προσδοκωμένων ἀφεθήσεσθαι, ἔδωκα δωρεὴν τὰ λύτρα. Καὶ ὅτι ταῦτ' ἀληθὴ λέγω, λέγε ταῦτας τὰς μαρτυρίας.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

- 171 Ὅσα μὲν τοίνυν ἀφῆκα χρήματα καὶ δωρεῖαν ἔδωκα τοῖς ἀτυχήσασιν τῶν πολιτῶν, ταῦτ' ἔστιν. ὅταν δ' οὗτος αὐτίκα δὴ λέγῃ πρὸς ὑμᾶς „τί δήποθ' ὥς φῆς ὧ Δημόσθενες, ἀπὸ τοῦ συνειπεῖν ἐμὲ Φιλοκράτει γνούς οὐδὲν ἡμᾶς ὑγιὲς πράττοντας, τὴν μετὰ ταῦτα πρεσβείαν τὴν ἐπὶ τοὺς ὄρκους συνεπρέσβευσας πάλιν καὶ 395 οὐκ ἐξωμόσω;“ ταῦτα μέμνησθε, ὅτι τούτοις ὁμολογῆκειν, οὓς ἐλυσάμην, καὶ κομιεῖν λύτρα καὶ σώσειν 172 εἰς δύναμιν. δεινὸν οὖν ψεύσασθαι καὶ προέσθαι δυστυχοῦντας ἀνθρώπους πολίτας· ἰδίᾳ δ', ἐξομοσάμενον, οὐτ' αὖ καλὸν οὐτ' ἀσφαλὲς ἦν ἐκείσε πλανᾶσθαι· ἐπεὶ εἰ μὴ διὰ τὸ τούτους βούλεσθαι σωθαι, ἐξώλης ἀπολοιπῆν καὶ προώλης, εἰ προσλαβὼν γ' ἂν ἀργύριον πάννυ πολὺ, μετὰ τούτων ἐπρέσβευσα. σημεῖον δέ· ἐπὶ γὰρ τὴν τρίτην πρεσβείαν δις με χειροτονησάντων ὑμῶν δις ἐξωμοσάμην. καὶ παρ' αὐτὴν τὴν ἀποδημίαν πάντα 173 τάναντί' ἐπρακτον· ὧν μὲν τοίνυν αὐτοκράτωρ ἦν ἐγὼ κατὰ τὴν πρεσβείαν, τοῦτον ἔσχε τὸν τρόπον ὑμῖν· ἀλλ' οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων τὰ πολλὰ. καίτοι καὶ τᾶλλ' ἂν ἅπαντ' ἀκολούθως τούτοις ἐπέπρακτο, εἴ τις ἐπείθετό μοι. οὐ γὰρ ἔγωγ' οὕτως ἄθλιος οὐδ' ἄφρων, ὥστε χρήματα μὲν διδόναι, λαμβάνοντας ὀρέων ἐτέρους, ὑπὲρ τῆς πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίας, ἃ δ' ἄνευ μὲν δαπάνης οἶά τ' ἦνπραχθῆναι, πολλῶ δὲ μείζονας εἶχεν ὠφελείας πάσῃ τῇ πόλει, ταῦτ' οὐκ ἐβουλόμην γίνεσθαι. καὶ σφόδρα γ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλ' οἶμαι περιῆσαν οὗτοί μου.
- 174 Φέρε δὴ, τί τούτῳ πέπρακται παρὰ ταῦτα καὶ τί τῷ Φιλοκράτει θεάσασθε· παρ' ἄλληλα γὰρ ἔσται φα-

νερώτερα. πρῶτον μὲν τοίνυν Φωκέας ἐκσπόνδους καὶ Ἀλέας ἀπέφηναν καὶ Κερσοβλέπτην, παρὰ τὸ ψήφισμα καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς εἰρημένα· εἶτα τὸ ψήφισμ' ἐπεχείρησαν κινεῖν καὶ μεταίρειν, ἐφ' ᾧ πρεσβεύοντες ἤκομεν· εἶτα Καρδιανοὺς Φιλίππῳ συμμάχους ἐνέγραψαν.³⁹⁶ καὶ τὴν μὲν γραφεῖσαν ἐπιστολὴν ὑπ' ἐμοῦ πρὸς ὑμᾶς, ἀπεψηφίσαντο μὴ πέμπειν, αὐτοὶ δ' οὐδ' ὅτιοῦν ὑγιᾶς
 175 γράψαντες ἔπεμψαν. εἶθ' ὁ γενναῖος οὐτοσί, ἐμὲ μὲν τὸν δῆμον ἔφη τὸν ὑμέτερον καταλύσειν ἐπηγγέλθαι Φιλίππῳ, ὅτι ταῦτ' ἐπέπληττον οὐ μόνον αἰσχρὰ νομίζων, ἀλλὰ καὶ δεδιὼς μὴ συμπαραπόλωμαι διὰ τούτους, αὐτὸς δ' ἰδίᾳ πάντα τὸν χρόνον ἐντυγχάνων οὐδ' ὅτιοῦν ἐπαύσατο [Φιλίππῳ]. καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, Δερκύλος δ' αὐτὸν ἐν Φεραῖς τὴν νύκτ' ἐφύλαττεν, οὐκ ἐγὼ, τὸν παῖδ' ἔχων τὸν ἐμὸν τουτονί, καὶ λαβὼν ἐξιόντ' ἐκ τῆς Φιλίππου σκηνῆς, ἐμοὶ τὸν παῖδ' ἐκέλευσεν ἀπαγγέλλειν καὶ αὐτὸν μεμνησθαι, καὶ τὸ τελευταῖον ὁ βδελυρὸς καὶ ἀναιδὴς οὐτοσί νύκτα καὶ
 176 ἡμέραν ἀπιόντων ἡμῶν ἀπελείφθη παρὰ Φιλίππῳ. καὶ ταῦθ' ὅτι ἀληθῆ λέγω, πρῶτον μὲν αὐτὸς ἐγὼ συγγραψάμενος καὶ καταστήσας ἐμαυτὸν ὑπεύθυνον μαρτυρήσω, εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ, καὶ δυοῖν θάτερον, ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξομνύειν ἀναγκάσω. ἂν δ' ἐξομνύωσιν, ἐπιορκοῦντας ἐξελέγξω παρ' ὑμῖν φανερώς.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

177 Οἷοις μὲν τοίνυν κακοῖς καὶ πράγμασι τὴν ἀποδημίαν πᾶσαν συνειχόμεν ἑοράκατε. τί γὰρ αὐτοὺς οἶεσθ' ἐκεῖ ποιεῖν ἐγγὺς ὄντας τοῦ διδόντος, ὅθ' ὑμῶν ὁρώντων, τῶν καὶ τιμῆσαι κυρίων ὄντων καὶ τούναντίον κολάσαι, τοιαῦτα ποιοῦσιν;

Συλλογίσασθαι δὴ βούλομαι τὰ κατηγορημένα, ἵν'
 ὅς' ὑμῖν ὑπεσχόμεν ἀρχόμενος τοῦ λόγου, δείξω πε-
 ποιηκώς. ἐπέδειξ' οὐδὲν ἀληθὲς ἀπηγγελκόμενα, ἀλλὰ
 φευκακίσανθ' ὑμᾶς, μάρτυσι τοῖς γεγενημένοις αὐτοῖς, 397
 178 οὐ λόγοις χρώμενος. ἐπέδειξ' αἴτιον γεγενημένον τοῦ
 μὴ θέλειν ὑμᾶς ἀκούειν ἐμοῦ τάληθῃ, ταῖς ὑποσχέσεσιν
 καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου καταληφθέντας [τότε],
 πάντα τὰναντία συμβουλεύσαντ' ἢ ἔδει, καὶ τῇ μὲν
 τῶν συμμάχων ἀντειπόντ' εἰρήνῃ, τῇ δὲ Φιλοκράτους
 συνηγορήσαντα, τοὺς χρόνους κατατρίψαντα, ἵνα μὴδ'
 εἰ βούλοισθε δύνασθ' ἐξελθεῖν εἰς Φωκέας, καὶ ἄλλ'
 ἐπὶ τῆς ἀποδημίας πολλὰ καὶ δαίν' εἰργασμένον, προ-
 δεδωκότα πάντα, πεπρακότα, δῶρ' ἔχοντα, οὐδὲν ἔλλε-
 λοιπότα μοχθηρίας. οὐκοῦν ταῦθ' ὑπεσχόμεν ἐν ἀρχῇ,
 179 ταῦτ' ἐπέδειξα. ὁρᾶτε τοίνυν τὰ μετὰ ταῦτα· ἀπλοῦς
 γὰρ ἔσθ' ὁ μέλλων λόγος πρὸς ὑμᾶς ἦδη. ὁμωμόκατε
 ψηφιεῖσθαι κατὰ τοὺς νόμους καὶ τὰ ψηφίσματα τοῦ
 δήμου καὶ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων· φαίνεται δ'
 οὗτος πάντα τὰναντία τοῖς νόμοις, τοῖς ψηφίσμασι,
 τοῖς δικαίοις πεπρεσβευκώς· οὐκοῦν ἡλωκέναι προσήκει
 παρὰ νοῦν γ' ἔχουσι δικασταῖς. εἰ γὰρ ἄλλο μὴδὲν
 ἡδίκηαι, δύο τῶν πεπραγμένων ἔσθ' ἱκαν' αὐτὸν ἀπο-
 κτεῖναι· οὐ γὰρ μόνον Φωκέας, ἀλλὰ καὶ Θράκην προ-
 180 δέδωκε Φιλίππῳ. καίτοι δύο χρησιμωτέρους τόπους
 τῆς οἰκουμένης οὐδ' ἂν εἷς ἐπιδείξαι τῇ πόλει, κατὰ
 μὲν γῆν Πυλῶν, ἐκ θαλάττης δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου·
 ἃ συναμφοτέρ' οὗτοι πεπρακάσιν αἰσχροῶς καὶ καθ'
 ὑμῶν ἐγκεχειρίκασιν Φιλίππῳ. τοῦτο τοίνυν αὐτ' ἄνευ
 τῶν ἄλλων ἡλίκον ἔστ' ἀδίκημα, τὸ Θράκην καὶ τὰ
 τείχη προέσθαι, μυρί' ἂν εἴη λέγειν, καὶ ὅσοι διὰ ταῦτ'
 ἀπολώλασιν παρ' ὑμῖν, οἱ δὲ χρήματα πάμπολλ' ὠφλή- 398

κασιν, οὐ χαλεπὸν δεῖξαι, Ἐργόφιλος, Κηφισόδοτος, Τιμόμαχος, τὸ παλαιὸν ποτ' Ἐργοκλῆς, Διονύσιος, ἄλλοι, οὓς ὀλίγου δέω σύμπαντας εἰπεῖν ἐλάττω τὴν
 181 πόλιν βεβλαφέναι τούτου. ἀλλ' ἔτι γὰρ τότ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐκ λογισμοῦ τὰ δειν' ἐφνυλάττεσθ' ὑμεῖς καὶ προεωρᾶσθε· νῦν δ' ὃ τι ἂν μὴ καθ' ἡμέραν ὑμᾶς ἐνοχλῇ καὶ παρὸν λυπῇ, παρορᾶτε, εἴτα τὴν ἄλλως ἐνταῦθα ψηφίζεσθε, „ἀποδοῦναι δὲ καὶ Κερσοβλέπτῃ Φίλιππον τοὺς ὅρκους“, „μὴ μετέχειν δὲ τῶν ἐν Ἀμφικτύοσιν“, „ἐπανορθώσασθαι δὲ τὴν εἰρήνην“. καίτοι τούτων οὐδενὸς ἂν τῶν ψηφισμάτων ἔδει, εἰ πλεῖν οὗτος ἤθελεν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν· νῦν δ' ἃ μὲν ἦν πλεύσασι σῶσαι, βαδίζειν κελεύων ἀπολώλεκεν, ἃ δ' εἰποῦσι τάληθ' ἤ, ψευδόμενος.

182 Ἀγανακτήσει τοίνυν αὐτίκα δὴ μάλ', ὥς ἐγὼ πυν-
 θάνομαι, εἰ μόνος τῶν ἐνταῦθα πολιτενομένων λόγων εὐθύνας ὑφέξει. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντες ἂν εἰκότως ὦν λέγουσι δίκην ὑπέχοιεν, εἶπερ ἐπ' ἀργυρίῳ τι λέ-
 γοιεν, παραλείψω, ἀλλ' ἐκεῖνο λέγω· εἰ μὲν Αἰσχίνης ἰδιώτης ὦν ἀπελήρησέ τι καὶ διήμαρτε, μὴ σφόδρ' ἀκριβολογήσῃσθε, ἐάσατε, συγγνώμην ἔχετε· εἰ δὲ πρε-
 σβευτῆς ὦν ἐπὶ χρήμασιν ἐξεπίτηδες ἠπάτηκεν ὑμᾶς, μὴ ἀφῆτε, μηδ' ἀνάσχησθ' ὥς οὐ δεῖ δίκην ὦν εἶπεν
 183 ὑποσχεῖν. τίνος γὰρ ἄλλου δεῖ δίκην παρὰ πρέσβων ἢ λόγων λαμβάνειν; εἰσὶ γὰρ οἱ πρέσβεις οὐ τριήρων οὐδὲ τόπων οὐδ' ὀπλιτῶν οὐδ' ἀκροπόλεων κύριοι (οὐδεῖς γὰρ πρέσβεσι ταῦτ' ἐγχειρίζει), ἀλλὰ λόγων καὶ χρόνων. τοὺς μὲν τοίνυν χρόνους, εἰ μὲν μὴ προανεῖ-399
 λεν τῆς πόλεως, οὐκ ἀδικεῖ, εἰ δ' ἀνεῖλεν, ἡδίκηκε· τοὺς δὲ λόγους, εἰ μὲν ἀληθεῖς ἀπήγγελεκεν ἢ συμφέ-
 ροντας, ἀποφευγέτω, εἰ δὲ καὶ ψευδεῖς καὶ μισθοῦ

184 καὶ ἀσυμφόρους, ἀλίσκείσθω. οὐδὲν γὰρ ἔσθ' ὃ τι
 μείζον ἂν ὑμᾶς ἀδικήσκειέ τις, ἢ ψευδῇ λέγων. οἷς
 γὰρ ἔστ' ἐν λόγοις ἢ πολιτεία, πῶς, ἂν οὗτοι μὴ ἀλη-
 θεῖς ᾧσιν, ἀσφαλῶς ἔστι πολιτεύεσθαι; ἂν δὲ δὴ καὶ
 πρὸς ἃ τοῖς ἐχθροῖς συμφέροι δῶρά τις λαμβάνων λέγη,
 πῶς οὐχὶ καὶ κινδυνεύσετε; οὐδέ γε τοὺς χρόνους ἴσον
 ἔστ' ἀδίκημ' ὀλιγαρχίας ἢ τυράννου παρελέσθαι καὶ
 185 ὑμῶν· οὐδ' ὀλίγον γε δεῖ. ἐν ἐκείναις μὲν γὰρ οἶμαι
 ταῖς πολιτείαις πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος ὀξέως γίγνεται·
 ὑμῖν δὲ πρῶτον μὲν τὴν βουλήν ἀκοῦσαι περὶ πάντων
 καὶ προβουλεῦσαι δεῖ, καὶ τοῦθ' ὅταν ἢ κήρυξι καὶ
 πρεσβείαις προγεγραμμένον, οὐκ ἀεί, εἴτ' ἐκκλησίαν
 ποιῆσαι, καὶ ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκη. εἴτα
 κρατῆσαι καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέ-
 γοντας, τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλε-
 186 γόντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ἐπειδὴ καὶ δεδογμένον
 ἢ καὶ συμφέρον ἤδη φαίνεται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ
 τῶν πολλῶν ἀδυναμία, ἐν ᾧ καὶ ποριοῦνται ταῦθ'
 ὧν ἂν δέωνται, ὅπως τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι.
 ὁ δὴ τοὺς χρόνους τούτους ἀναιρῶν τῆς οἷα παρ' ἡμῖν
 ἔστι πολιτείας, οὐ χρόνους ἀνῆρηκεν οὗτος, οὐ, ἀλλὰ
 τὰ πράγμαθ' ἀπλῶς ἀφῆρηται.

187 Ἔστι τοίνυν τις πρόχειρος λόγος πᾶσι τοῖς ἑξαπα-
 τᾶν ὑμᾶς βουλομένοις „οἱ ταράττοντες τὴν πόλιν, οἱ
 διακωλύοντες Φίλιππον εὖ ποιῆσαι τὴν πόλιν“. πρὸς
 οὓς ἐγὼ λόγον μὲν οὐδέν' ἐρῶ, τὰς δ' ἐπιστολὰς ὑμῖν
 ἀναγνώσομαι τὰς τοῦ Φιλίππου, καὶ τοὺς καιροὺς, ἐφ'
 ὧν ἕκαστ' ἐξηπάτησθ' ὑπομνήσω, ἵν' εἰδῇθ' ὅτι τὸ
 400 ψυχρὸν τοῦτ' ὄνομα, τὸ „ἄχρη κόρου“, παρελήλυθ'
 ἐκεῖνος φενακίζων ὑμᾶς.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

- 188 Οὕτω τοίνυν αἰσχροῖα καὶ πολλὰ καὶ πάντα καθ' ὑμῶν πεπρεσβενκώς, περιῶν λέγει „τί δ' ἂν εἴποις περὶ Δημοσθένους, ὃς τῶν συμπρέσβεων κατηγορεῖ;“ νῆ Δί', εἴτε βούλομαι γ' εἴτε μή, παρ' ὅλην μὲν τὴν ἀποδημίαν ὑπὸ σοῦ τοιαῦτ' ἐπιβεβουλευμένος, δυοῖν δ' αἰρέσεως οὕσης μοι νυνί, ἢ τοιούτων ὄντων τῶν πεπραγμένων δοκεῖν κοινωνεῖν ὑμῖν, ἢ κατηγορεῖν.
- 189 ἐγὼ δ' οὐδὲ συμπεπρεσβενκέναι φημί σοι, πρεσβεύειν μέντοι σὲ μὲν πολλὰ καὶ δεινὰ, ἐμαυτὸν δ' ὑπὲρ τούτων τὰ βέλτιστα. ἀλλὰ Φιλοκράτης σοι συμπεπρέσβενκε, κακείνῳ σὺ, καὶ Φρύνῳ. ὑμεῖς γὰρ ταῦτ' ἐπράττετε, καὶ ταῦτὰ πᾶσιν ὑμῖν ἤρεσκεν. „ποῦ δ' ἄλεις; ποῦ τράπεξα; ποῦ σπονδαί;“ ταῦτα γὰρ τραγωδεῖ περιῶν, ὥσπερ οὐχὶ τοὺς ἀδικοῦντας τούτων ὄντας προδότας,
- 190 ἀλλὰ τοὺς τὰ δίκαια ποιοῦντας. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι πάντες οἱ πρυτάνεις θύουσιν ἐκάστοτε κοινῇ, καὶ συνδειπνοῦσιν ἀλλήλοις καὶ συσπένδουσιν· καὶ οὐ διὰ ταῦθ' οἱ χρηστοὶ τοὺς πονηροὺς μιμοῦνται, ἀλλ' ἐὰν ἀδικοῦντα λάβωσί τιν' αὐτῶν, τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ δηλοῦσιν. ἡ βουλή ταῦτὰ ταῦτα, εἰσιτητήρι' ἔθυσσε, συνειστιάθη, σπονδῶν, ἱερῶν ἐκοινώνησεν· οἱ στρατηγοί, σχεδὸν ὡς εἰπεῖν αἱ ἀρχαὶ πᾶσαι. ἅρ' οὖν διὰ ταῦτα τοῖς ἀδικοῦ-
- 191 σιν ἐαντῶν ἔδωκαν ἄδειαν; πολλοῦ γε καὶ δεῖ. Λέων Τιμαγόρου κατηγορεῖ συμπεπρεσβενκώς τέτταρ' ἔτη, Εὐβουλος Θάορηκος καὶ Σμικύθου συσσεσιτηκώς, Κό-401 νων ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ἀδαιμάντου συστρατηγήσας. πότερ' οὖν τοὺς ἄλλας παρέβαινον καὶ τὰς σπονδὰς Αἰσχίνῃ, οἱ προδιδόντες καὶ οἱ παραπρεσβεύοντες καὶ οἱ δωροδοκοῦντες, ἢ οἱ κατηγοροῦντες; οἱ ἀδικοῦντες

δηλονότι τὰς ὅλης γε τῆς πατρίδος, ὥσπερ σύ, οὐ μόνον τὰς ἰδίας.

- 192 Ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι οὐ μόνον τῶν δημοσίων ποτ' ἐληλυθότων ὡς Φίλιππον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἰδίων καὶ πάντων, οὗτοι φανλότεροι καὶ πονηρότεροι γέγονασι, μικρὸν ἀκούσατέ μου, ἔξω τι τῆς πρεσβείας ταύτης. ἐπειδὴ γὰρ εἶλεν Ὀλυμπιον Φίλιππος, Ὀλύμπι' ἐποίει, εἰς δὲ τὴν θυσίαν ταύτην καὶ τὴν
- 193 πανήγυριν πάντας τοὺς τεχνίτας συνήγαγεν. ἐστῶν δ' αὐτοὺς καὶ στεφανῶν τοὺς νενικηκότας, Σάτυρον· τουτουὶ τὸν κωμικὸν ἤρεθ' ὑποκριτὴν, τί δὴ μόνος οὐδὲν ἐπαγγέλλεται; ἢ τιν' ἐν αὐτῷ μικροψυχίαν ἢ πρὸς αὐτὸν ἀηδίαν ἐνεορακώς; εἰπεῖν δὴ φασὶ τὸν Σάτυρον, ὅτι ὧν μὲν οἱ ἄλλοι δέονται, οὐδενὸς ὦν ἐν χρειᾷ τυγχάνει, ἃ δ' ἂν αὐτὸς ἐπαγγείλαιθ' ἡδέως, ῥᾶστα μὲν ἐστὶν Φιλίππῳ δοῦναι καὶ χαρίσασθαι πάν-
- 194 των, δέδοικεν δὲ μὴ διαμάρτη. κελεύσαντος δ' ἐκείνου λέγειν καὶ τι καὶ νεανιευσαμένου τοιοῦτον, ὡς οὐδὲν ὅ τι οὐ ποιήσει, εἰπεῖν φασὶν αὐτόν, ὅτι ἦν αὐτῷ Ἀπολλοφάνης ὁ Πυθναῖος ξένος καὶ φίλος, ἐπειδὴ δὲ δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν ἐκεῖνος, φοβηθέντες οἱ συγγενεῖς αὐτοῦ, ὑπεξέθεντο τὰς θυγατέρας παιδί' ὄντ' εἰς Ὀλυμπιον. „αὗται τοίνυν τῆς πόλεως ἀλούσης αἰχμά-
- 402 λωτοι γέγονασι καὶ εἰσὶν παρὰ σοί, ἡλικίαν ἔχουσαι
- 195 γάμον. ταύτας, αἰτῶ σε καὶ δέομαι, δός μοι. βούλομαι δέ σ' ἀκοῦσαι καὶ μαθεῖν, οἷαν μοι δώσεις δωρεάν, ἂν ἄρα δῶς· ἀφ' ἧς ἐγὼ κερδανῶ μὲν οὐδὲν, ἂν λάβω, προῖκα δὲ προσθίς ἐκδώσω, καὶ οὐ περιόψομαι παθούσας οὐδὲν ἀνάξιον οὐδ' ἡμῶν οὔτε τοῦ πατρός.“ ὡς δ' ἀκοῦσαι τοὺς παρόντας ἐν τῷ συμποσίῳ, τοσοῦτον κρότον καὶ θόρυβον καὶ ἔπαινον παρὰ πάντων

γενέσθαι, ὥστε τὸν Φίλιππον παθεῖν τι καὶ δοῦναι.
καίτοι τῶν ἀποκτεινάντων ἦν τὸν Ἀλέξανδρον, τὸν
196 ἀδελφὸν τὸν Φιλίππου, οὗτος δ' Ἀπολλοφάνης. ἐξετά-
σωμεν δὴ πρὸς τὸ τοῦ Σατύρου τούτων συμπόσιον,
ἐν Μακεδονίᾳ γενόμενον, καὶ θεάσασθ' ὥς παραπλή-
σιον τούτῳ καὶ ὅμοιον. κληθέντες γὰρ οὗτοι πρὸς
Ξενόφρονα τὸν υἱὸν τὸν Φαιδίμου τοῦ τῶν τριάκοντ'
ᾧχοντο· ἐγὼ δ' οὐκ ἐπορεύθην. ἐπειδὴ δ' ἤκου εἰς
τὸ πίνειν, εἰσάγει τιν' Ὀλυνθίαν γυναῖκα, εὐπρεπῆ
μέν, ἐλευθέραν δὲ καὶ σώφρονα, ὥς τὸ ἔργον ἐδήλωσεν.
197 ταύτην τὸ μὲν πρῶτον οὕτως πίνειν ἡσυχῇ καὶ τρώ-
γειν ἠνάγκαζον οὗτοί μοι δοκεῖ, ὥς διηγεῖτ' Ἰατροκλῆς
ἐμοὶ τῇ ὑστεραίᾳ· ὥς δὲ προήει τὸ πρᾶγμα καὶ διεθερ-
μαίνοντο, κατακλίνεσθαι καὶ τι καὶ ἄδειν ἐκέλευον.
ἀδημονούσης δὲ τῆς ἀνθρώπου καὶ οὗτ' ἐθελούσης
οὗτ' ἐπισταμένης, ὕβριν τὸ πρᾶγμ' ἔφασαν οὕτως καὶ
ὁ Φρύνων καὶ οὐκ ἀνεκτὸν εἶναι, τῶν θεοῖς ἐχθρῶν,
τῶν ἀλειτηρίων Ὀλυνθίων αἰχμάλωτον οὔσαν τρυφᾶν·
καὶ „κάλει παῖδα“, καὶ „ἱμᾶντά τις φερέτω“. ἦκεν⁴⁰³
οἰκέτης ἔχων ῥυτίδρα, καὶ πεπωκότων οἶμαι καὶ μικρῶν
ὄντων τῶν παροξυνόντων, εἰπούσης τι καὶ δακρυσάσης
ἐκείνης, περιρρήξας τὸν χιτωνίσκον ὁ οἰκέτης, ξαίνει
198 κατὰ νώτου πολλὰς. ἔξω δ' αὐτῆς οὗς ὑπὸ τοῦ κακοῦ
καὶ τοῦ πράγματος ἡ γυνή, ἀναπηδήσασα προσπίπτει
πρὸς τὰ γόνατα τῷ Ἰατροκλεῖ, καὶ τὴν τράπεζαν ἀνα-
τρέπει. καὶ εἰ μὴ κείνος ἀφείλετο, ἀπώλετ' ἂν παροι-
νουμένη· καὶ γὰρ ἡ παροιμία τοῦ καθάρματος τουτουὶ
δεινὴ. καὶ περὶ ταύτης τῆς ἀνθρώπου καὶ ἐν Ἀρκαδίᾳ
λόγος ἦν ἐν τοῖς μυρίοις, καὶ Διόφαντος ἐν ὑμῖν
ἀπήγγελλεν, ἃ νῦν μαρτυρεῖν αὐτὸν ἀναγκάσω, καὶ
κατὰ Θετταλίαν πολλὸς λόγος καὶ πανταχοῦ.

199 Καὶ τοιαῦτα συνειδὼς αὐτῷ [πεπραγμένα], ὁ ἀκά-
 θαρτος οὗτος τολμήσει βλέπειν εἰς ὑμᾶς, καὶ τὸν βε-
 βιωμένον αὐτῷ βίον ἀντίκα δὴ μάλ' ἔρει λαμπρῶ τῇ
 φωνῇ· ἐφ' οἷς ἔγωγ' ἀποπνίγομαι. οὐκ ἴσασιν οὗτοί
 σε, τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς τὰς βύβλους ἀναγιννῶσκοντα τῇ
 μητρὶ τελούσῃ, καὶ παῖδ' ὄντ' ἐν θιάσοις καὶ μεθύουσιν
 200 ἀνθρώποις καλινδούμενον; μετὰ ταῦτα δὲ ταῖς ἀρχαῖς
 ὑπογραμματεύοντα, καὶ δυοῖν ἢ τριῶν δραχμῶν πονη-
 ρὸν ὄντα; τὰ τελευταῖα δ' ἐναγχος ἐν χορηγίοις ἄλλο-
 τρίοις ἐπὶ τῷ τριταγωνιστεῖν ἀγαπητῶς παρατρεφόμε-
 νον; ποῖον οὖν ἔρεῖς βίον; ὃν ποῦ βεβίωκας; ἐπεὶ ὁ
 γε βεβιωμένος σοι τοιοῦτος φαίνεται. ἀλλὰ δὴ τὰ τῆς
 ἐξουσίας. οὗτος ἄλλον ἔκρινε παρ' ὑμῖν ἐπὶ πορνείᾳ.
 ἀλλὰ μήπω ταῦτα, ἀλλὰ τὰς μαρτυρίας μοι λέγε πρῶ-
 του ταυτασί.

ΜΑΡΤΥΡΙΑΙ.

404

201 Τοσούτων τοίνυν καὶ τοιούτων ὄντων ὧ ἄνδρες
 δικασταί, ὧν ἀδικῶν ὑμᾶς ἐξελήλεγμαι, ἐν οἷς τί κακῶν
 οὐκ ἔνι; δωροδόκος, κόλαξ, ταῖς ἀραῖς ἐνοχος, ψεύστῃς,
 τῶν φίλων προδότης, πάντα τὰ δεινότατα· πρὸς ἐν
 οὐδ' ὅτιοῦν τούτων ἀπολογήσεται, οὐδ' ἔξει δικαίαν
 οὐδ' ἀπλὴν εἰπεῖν ἀπολογία οὐδεμίαν. ἃ δ' ἐγὼ πέ-
 πυσμαι μέλλειν αὐτὸν λέγειν, ἔστι μὲν ἐγγυτάτω μανίας,
 οὐ μὴν ἀλλ' ἴσως τῷ μηδὲν ἔχοντι δίκαιον ἀλλ' εἰπεῖν
 202 ἀνάγκη πάντα μηχανᾶσθαι. ἀκούω γὰρ αὐτὸν ἐρεῖν,
 ὥς ἄρ' ἐγὼ πάντων ὧν κατηγορῶ κοινωνὸς γέγονα,
 καὶ συνήρεσκε ταῦτά μοι καὶ συνέπραττον αὐτῷ, ἔπειτ'
 ἐξαίφνης μεταβέβλημαι καὶ κατηγορῶ. ἔστι δ' ὑπερ
 μὲν τῶν πεπραγμένων οὔτε δικαία, οὔτε προσήκουσ'
 [ἢ τοιαύτη] ἀπολογία, ἐμοῦ μέντοι τις κατηγορία· ἐγὼ
 μὲν γὰρ, εἰ ταῦτα πεποίηκα, φαῦλός εἰμ' ἄνθρωπος,

τὰ δὲ πράγματ' οὐδὲν βελτίω διὰ τοῦτο, οὐδὲ πολλοῦ
 203 δεῖ. οὐ μὴν ἀλλ' ἔγωγ' οἷμαί μοι προσήκειν ἀμφοτέρ'
 ὑμῖν ἐπιδείξαι, καὶ ὅτι ψεύσεται, ταῦτ' ἐὰν λέγῃ, καὶ
 τὴν δικαίαν ἥτις ἐστὶν ἀπολογία. ἡ μὲν τοίνυν δικαία
 καὶ ἀπλῆ, ἡ ὡς οὐ πέπρακται τὰ κατηγορημένα δεῖξαι,
 ἡ ὡς πεπραγμένα συμφέρει τῇ πόλει. τούτων δ' οὐ-
 204 δέτερον δύναιτ' ἂν [οὗτος ποιῆσαι]. οὔτε γὰρ ὡς συμ-
 φέρει Φωκέας ἀπολωλέναι καὶ Πύλας Φίλιππον ἔχειν
 καὶ Θηβαίους ἰσχύειν καὶ ἐν Εὐβοίᾳ στρατιώτας εἶναι
 καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύειν καὶ ἀνώμοτον εἶναι τὴν
 εἰρήνην, ἔνεστιν λέγειν αὐτῷ, οἷς τότε' ἐναντί' ἀπήγ-
 γειλε πρὸς ὑμᾶς ὡς συμφέροντα καὶ γεννησόμενα· οὐθ' 405
 ὡς οὐ πέπρακται ταῦτα, δυνήσεται πείσαι τοὺς αὐτοὺς
 205 ἑορακότες ὑμᾶς καὶ εὖ εἰδότας. οὐκοῦν ὡς οὐ κεκοι-
 νώνηκα τούτοις οὐδενός, λοιπὸν ἔμοι δεῖξαι. βούλεσθ'
 οὖν ὑμῖν, πάντα τᾷλλ' ἀφείς, ἃ παρ' ὑμῖν ἀντεῖπον,
 ἐν τῇ ἀποδημίᾳ προσέκρουον, ὡς ἅπαντα τὸν χρόνον
 ἡναντίωμαι, αὐτοὺς παράσχωμαι μάρτυρας τούτους, ὅτι
 πάντα τὰναντί' ἔμοι καὶ τούτοις πέπρακται, καὶ χρή-
 μαθ' οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ' ὑμῖν, ἐγὼ δ' οὐκ ἡθέλησα
 λαβεῖν; θεάσασθε δῆ.

206 Τίνα τῶν ἐν τῇ πόλει φήσαιτ' ἂν βδελυρώτατον
 εἶναι καὶ πλείστης ἀναιδείας καὶ ὀλιγωρίας μεστόν; οὐ-
 δεῖς οὐδ' ἂν ἀμαρτῶν ὑμῶν ἄλλον εὖ οἶδ' ὅτι φήσειεν,
 ἡ Φιλοκράτην. τίνα δὲ φθέγγεσθαι μέγιστον ἀπάν-
 των καὶ σαφέστατ' ἂν εἰπεῖν ὃ τι βούλοιτο τῇ φωνῇ;
 Αἰσχίνην οἶδ' ὅτι τουτονί. τίνα δ' οὗτοι μὲν ἄτολμον
 καὶ δειλὸν πρὸς τοὺς ὄχλους φασὶν εἶναι, ἐγὼ δ' εὐ-
 λαβῇ; ἐμέ· οὐδὲν γὰρ πάποτ' οὐτ' ἡνώχλησα, οὔτε μὴ
 207 βουλομένους ὑμᾶς βεβιάσμαι. οὐκοῦν ἐν πάσαις ταῖς
 ἐκκλησίαις, ὅσάκις λόγος γέγονεν περὶ τούτων, καὶ

κατηγοροῦντος ἀκούετε μου καὶ ἐλέγχοντος ἀεὶ τού-
 τους καὶ λέγοντος ἄντικρυς, ὅτι χρήματ' εἰλήφασιν καὶ
 πάντα πεπρακάσιν τὰ πράγματα τῆς πόλεως. καὶ τού-
 των οὐδεὶς πώποτ' ἀκούων ταῦτ' ἀντεῖπεν οὐδὲ διῆρε
 208 τὸ στόμα, οὐδ' ἐδείξεν ἑαυτόν. τί ποτ' οὖν ἔστι τὸ
 αἴτιον, ὅτι οἱ βδελυρότατοι τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ μέγι-
 στον φθεγγόμενοι, τοῦ καὶ ἀτολμοτάτου πάντων ἑμοῦ
 καὶ οὐθενὸς μεῖζον φθεγγομένου τοσοῦτον ἠττῶνται;
 ὅτι τάληθές ἰσχυρόν, καὶ τούναντίον ἀσθενὲς τὸ συν-406
 εἰδέναι πεπρακόσιν αὐτοῖς τὰ πράγματα. τοῦτο πα-
 ραιρεῖται τὴν θρασύτητα τὴν τούτων, τοῦτ' ἀποστρέφει
 τὴν γλῶτταν, ἐμφράττει τὸ στόμ', ἄγχει, σιωπᾶν ποιεῖ.
 209 τὸ τοίνυν τελευταῖον ἴστε δήπου πρώην ἐν Πειραιεῖ,
 ὅτ' αὐτὸν οὐκ εἰᾶτε πρεσβεύειν, βοῶνθ' ὥς εἰσαγγελεῖ
 με καὶ γράψεται καὶ ἰοῦ ἰοῦ. καίτοι ταῦτα μὲν [ἔστι] μα-
 κρῶν καὶ πολλῶν ἀγώνων καὶ λόγων ἀρχή, ἐκεῖνα δ'
 ἀπλᾶ καὶ δύο ἢ τρί' ἴσως ῥήματα, ἃ κἂν ἐχθρὸς ἐωνη-
 μένος ἄνθρωπος εἰπεῖν ἠδυνήθη, „ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
 τουτὶ τὸ πρᾶγμα πάνδεινόν ἐστιν. οὐτοσὶ κατηγορεῖ
 ταῦτ' ἑμοῦ, ὃν αὐτὸς κοινωνὸς γέγονε, καὶ χρήματ'
 εἰληφέναι φησὶν ἐμέ, αὐτὸς εἰληφώς ἢ μετεκληφώς.“
 210 τούτων μὲν τοίνυν οὐδὲν εἶπεν οὐδ' ἐφθέγγετο, οὐδ'
 ἤκουσεν ὑμῶν οὐδεὶς, ἄλλα δ' ἠπεῖλει. διὰ τί; ὅτι
 ταῦτα μὲν αὐτῷ συνήδει πεπραγμένα, καὶ δοῦλος ἦν
 τῶν ῥημάτων τούτων. οὐκ οὖν προσήει πρὸς ταῦθ' ἡ
 διάνοια, ἀλλ' ἀνεδύετο, ἐπελαμβάνετ' αὐτῆς τὸ συνει-
 δέναι. λοιδορεῖσθαι δ' ἄλλ' ἅττ' οὐδὲν ἐκώλυεν αὐτὸν
 211 οὐδὲ βλασφημεῖν. ὃ τοίνυν μέγιστον ἀπάντων, καὶ οὐ
 λόγος ἀλλ' ἔργον· βουλομένου γὰρ ἑμοῦ τὰ δίκαια,
 ὥσπερ ἐπρέσβευσα δῖς, οὕτω καὶ λόγον ὑμῖν δοῦναι
 δῖς, προσελθὼν Αἰσχίνης οὐτοσὶ τοῖς λογισταῖς ἔχων

μάρτυρας πολλούς, ἀπηγόρευε μὴ καλεῖν ἔμ' εἰς τὸ
δικαστήριον, ὥς δεδοκὸτ' εὐθύνας καὶ οὐκ ὄνθ' ὑπεύ-
θυνον, καὶ τὸ πρῶγμ' ἦν ὑπεργέλοιον. τί οὖν ἦν
τοῦτο; τῆς προτέρας ἐκείνης πρεσβείας, ἧς οὐδεὶς κα-407
τηγόρει, δοὺς λόγον, οὐκέτ' ἐβούλετ' αὐτίς εἰσιέναι
περὶ ταύτης ἧς νῦν εἰσέρχεται, ἐν ἧ πάντα τὰδικήματ'
212 ἐνῆν· ἐκ δὲ τοῦ δις ἔμ' εἰσελθεῖν ἀνάγκη περιίστατο
καὶ τούτῳ πάλιν εἰσιέναι· διὰ ταῦτ' οὐκ εἶα καλεῖν.
καίτοι τοῦτο τὸ ἔργον ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀμφοτέρ'
ὑμῖν ἐπιδείκνυσι σαφῶς, καὶ κατεγνωκόθ' ἑαυτοῦ τοῦ-
τον, ὥστε μηδενὶ νῦν [ὑμῶν] εὐσεβῶς ἔχειν ἀποψη-
φίσασθαι [αὐτοῦ], καὶ μηδὲν ἀληθὲς ἐροῦντα περὶ ἐμοῦ·
εἰ γὰρ εἶχε, τότε ἂν καὶ λέγων καὶ κατηγορῶν ἐξητά-
ζετο, οὐ μὰ Δί' οὐκ ἀπηγόρευεν καλεῖν.

213 Ὡς τοίνυν ταῦτ' ἀληθῆ λέγω, κάλει μοι τούτων
τοὺς μάρτυρας.

Ἀλλὰ μὴν ἂν γέ τι ἔξω τῆς πρεσβείας βλασφημῇ
περὶ ἐμοῦ, κατὰ πόλλ' οὐκ ἂν εἰκότως ἀκούοιτ' αὐτοῦ.
οὐ γὰρ ἐγὼ κρίνομαι τήμερον, οὐδ' ἐγχεῖ μετὰ ταῦθ'
ὑδωρ οὐδεὶς ἐμοί. τί οὖν ἐστὶ ταῦτα πλὴν δικαίων
λόγων ἀπορία; τίς γὰρ ἂν κατηγορεῖν ἔλοιτο κρινό-
214 μενος, ἔχων ὅ τι ἀπολογήσεται; ἔτι τοίνυν κἀκεῖνο
σκοπεῖτ' ἄνδρες δικασταί. εἰ ἐκρινόμην μὲν ἐγὼ, κα-
τηγόρει δ' Αἰσχίνης οὐτοσί, Φίλιππος δ' ἦν ὁ κρίνων,
εἴτ' ἐγὼ μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ὥς οὐκ ἀδικῶ, κακῶς ἔλεγον
τουτονὶ καὶ προπηλακίζειν ἐπεχείρουν, οὐκ ἂν οἴεσθε
καὶ κατ' αὐτὸ τοῦτ' ἀγανακτῆσαι τὸν Φίλιππον, εἰ
παρ' ἐκείνῳ τοὺς ἐκείνου τις εὐεργέτας κακῶς λέγει;
μὴ τοίνυν ὑμεῖς χεῖρους γένησθε Φιλίππου, ἀλλ' ὑπὲρ
ᾧ ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετ' ἀπολογεῖσθαι.
Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 215 Οὐκοῦν ἐγὼ μὲν, ἐκ τοῦ μηδὲν ἐμαυτῷ συνειδέναι,
καὶ λόγον διδόναι καὶ πάντα τὰκ τῶν νόμων ὑπέχειν
ᾧμην δεῖν, οὗτος δὲ τάναντία. πῶς οὖν ταῦτ' ἐμοὶ
καὶ τούτῳ πέπρακται; ἢ πῶς ἔνεστι τούτῳ ταῦτα πρὸς
ὑμᾶς λέγειν, ἃ μηδ' ἡτίαται πώποτε; οὐδαμῶς δήπου.
ἀλλ' ὅμως ἐρεῖ, καὶ νῆ Δί' εἰκότως γε. ἴστε γὰρ δῆπου
τοῦθ' ὅτι, ἀφ' οὗ γερόνασιν ἄνθρωποι καὶ κρίσεις
γίνονται, οὐδεὶς πώποθ' ὁμολογῶν ἀδικεῖν ἐάλω, ἀλλ'
ἀναισχυντοῦσιν, ἀρνούσιν, ψεύδονται, προφάσεις πλάτ-
τονται, πάντα ποιοῦσιν ὑπὲρ τοῦ μὴ δοῦναι δίκην.
216 ὧν οὐθενὶ δεῖ παρακρουσθῆναι τήμερον ὑμᾶς, ἀλλ'
ἀφ' ὧν ἴστ' αὐτοὶ τὰ πράγματα κρίναι, μὴ τοῖς ἐμοῖς
λόγοις μηδὲ τοῖς τούτου προσέχειν, μηδέ γε τοῖς μάρ-
τυσιν, οὓς οὗτος ἐτοίμους ἔξει μαρτυρεῖν ὅτιοῦν, Φι-
λίππῳ χορηγῷ χρώμενος· ὅψεσθε δ' ὥς ἐτοίμως αὐτῷ
μαρτυρήσουσιν· μηδέ γ' εἰ καλὸν καὶ μέγ' οὗτος φθέγ-
217 ξεται, μηδ' εἰ φαῦλον ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ῥητόρων οὐδὲ
λόγων κρίσιν ὑμᾶς τήμερον, εἶπερ εὖ φρονεῖτε, προσήκει
ποιεῖν, ἀλλ' ὑπὲρ πραγμάτων αἰσχυρῶς καὶ δεινῶς ἀπο-
λωλότων τὴν ὑπάρχουσαν αἰσχύνην εἰς τοὺς αἰτίους
ἀπώσασθαι, τὰ πεπραγμέν', ἃ πάντες ἐπίστασθ', ἐξετά-
σαντας. τί οὖν ἔστι ταῦτα, ἃ ὑμεῖς ἴστε καὶ οὐ παρ'
218 ἡμῶν ὑμᾶς ἀκοῦσαι δεῖ; εἰ μὲν ἅπανθ', ὅσ' ὑπέσχονθ'
ὑμῖν, ἐκ τῆς εἰρήνης γέγονε, καὶ τοσαύτης ἀνανδρίας
καὶ κακίας ὑμεῖς ὁμολογεῖτ' εἶναι μεστοί, ὥστε μήτ'
ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πολεμίων ὄντων, μήτ' ἐκ θαλάττης
πολιορκούμενοι, μήτ' ἐν ἄλλῳ μηδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως
οὔσης, ἀλλὰ καὶ σῆτον εὖωνον ὠνούμενοι, καὶ τᾷλλ' 409
219 οὐδὲν χεῖρον πράττοντες ἢ νῦν, προειδότες καὶ προακη-
κοότες παρὰ τούτων καὶ τοὺς συμμάχους ἀπολουμένους,

- καὶ Θηβαίους ἰσχυροὺς γεννησομένους, καὶ τὰπὶ Θράκης
 Φίλιππον ληψόμενον, καὶ ἐν Εὐβοίᾳ κατασκευασθησό-
 μεν' ὀρμητηρί' ἐφ' ὑμᾶς, καὶ πάνθ' ἃ πέπρακται γε-
 νησόμενα, εἴτα τὴν εἰρήνην ἐποιήσασθ' ἀγαπητῶς, ἀπο-
 ψηφίσασθ' Αἰσχίνου, καὶ μὴ πρὸς τοσοῦτοις αἰσχροῖς
 καὶ ἐπιτοκίαν προσκλήσῃθε· οὐδὲν γὰρ ὑμᾶς ἀδικεῖ,
 ἀλλ' ἐγὼ μαίνομαι καὶ τετύφωμαι νῦν κατηγορῶν αὐτοῦ.
- 220 εἰ δὲ πάντα τὰναντία τούτων καὶ πολλὰ καὶ φιλάν-
 θρωπ' εἰπόντες, Φίλιππον φιλεῖν τὴν πόλιν, Φωκέας
 σῶσειν, Θηβαίους παύσειν τῆς ὕβρεως, ἔτι πρὸς τού-
 τοις μεῖζον', ἢ κατ' Ἀμφίπολιν, εὖ ποιήσειν ὑμᾶς, ἐὰν
 τύχῃ τῆς εἰρήνης, Εὐβοίαν, Ὠρωπὸν ἀποδώσειν· εἰ
 ταῦτ' εἰπόντες καὶ ὑποσχόμενοι, πάντ' ἐξηπατήκασι καὶ
 πεφενακίκασι, καὶ μόνον οὐ τὴν Ἀττικὴν ὑμῶν περιή-
 ρηται, καταψηφίσασθε, καὶ μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις οἷς
 ὕβρισθε (οὐ γὰρ ἔγωγ' οἶδ' ὅ τι χρὴ λέγειν ἄλλο) καὶ
 ὑπὲρ ὧν οὗτοι δεδωροδοκήκασιν, ὑμεῖς τὴν ἀρὰν καὶ
 τὴν ἐπιτοκίαν οἴκαδ' εἰσενέγκῃθε.
- 221 Ἔτι τοίνυν ἀκείνο σκοπεῖτ' ὧ ἄνδρες δικασταί,
 τίνος εἶνεκ' ἐγὼ μηδὲν ἡδίκηκότων τούτων κατηγορεῖν
 ἂν προειλόμην. οὐ γὰρ εὗρήσετε. ἡδὺ πολλοὺς ἐχθροὺς
 ἔχειν; οὐδέ γ' ἀσφαλές. ἀλλ' ὑπῆρχέ μοι πρὸς τοῦτον
 ἀπέχθειά τις; οὐδεμία. τί οὖν; ἐφοβοῦ περὶ σαυτοῦ,
 καὶ διὰ δειλίαν ταύτην ἡγήσω σωτηρίαν· καὶ γὰρ ταῦτ'
 ἀκήκο' αὐτὸν λέγειν. καίτοι μηδενός γ' ὄντος Αἰσχίνῃ
 δεινοῦ μηδ' ἀδικήματος, ὥς σὺ φῆς. εἰ γὰρ αὖ ταῦτ'⁴¹⁰
 ἔρεῖ, σκοπεῖτ' ἄνδρες δικασταί, εἰ ἐφ' οἷς ὁ μηδ' ὀτιοῦν
 ἀδικῶν ἐφοβούμεν ἐγὼ μὴ διὰ τούτους ἀπόλωμαι, τί
 222 τούτους προσήκει παθεῖν τοὺς αὐτοὺς ἡδίκηκότας; ἀλλ'
 οὐ διὰ ταῦτα. ἀλλὰ διὰ τί σου κατηγορῶ; συνοφαντῶ
 νῇ Δία, ἵν' ἀργύριον λάβω παρὰ σοῦ. καὶ πότερον

κρεῖττον ἦν μοι παρὰ Φιλίππου λαβεῖν, τοῦ διδόντος
πολὺ καὶ μηδενὸς τούτων ἔλαττον, καὶ φίλον κάκεῖνον
ἔχειν καὶ τούτους (ἦσαν γὰρ ἂν ἦσαν φίλοι τῶν αὐτῶν
κεκοινωνηκότι· οὐδὲ γὰρ νῦν ἔχθραν πατρικὴν ἔχουσι
πρὸς με, ἀλλ' ὅτι τῶν πεπραγμένων οὐ μετέσχηκα), ἢ
παρὰ τούτων ἀφ' ὧν εἰλήφασι μεταίτεῖν, κάκεῖνον τ'
ἐχθρὸν εἶναι καὶ τούτοις; καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους
ἐκ τῶν ιδίων τοσούτων χρημάτων λύεσθαι, μικρὰ δ'
ἀξιοῦν παρὰ τούτων αἰσχροῶς μετ' ἐχθρας λαμβάνειν;
223 οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ' ἀπήγγειλα μὲν τάληθῃ καὶ ἀπε-
σχόμην τοῦ λαβεῖν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀληθείας εἵνεκα
καὶ τοῦ λοιποῦ βίου, νομίζων, ὥσπερ ἄλλοι τινές, παρ'
ὑμῖν καὶ αὐτὸς ὧν ἐπιεικὴς τιμήσεσθαι, καὶ οὐκ ἀνταλ-
λακτέον εἶναί μοι τὴν πρὸς ὑμᾶς φιλοτιμίαν οὐδενὸς
κέρδους· μισῶ δὲ τούτους, ὅτι μοχθηροὺς καὶ θεοῖς
ἐχθροὺς εἶδον ἐν τῇ πρεσβείᾳ, καὶ ἀπεστέρημαι καὶ
τῶν ιδίων φιλοτιμιῶν, διὰ τὴν τούτων δωροδοκίαν
πρὸς ὅλην δυσχερῶς ὑμῶν τὴν πρεσβείαν ἐσχηκότων·
κατηγορῶ δὲ νυνὶ καὶ πρὸς τὰς εὐθύνας ἤκω, τὸ μέλλον
προορώμενος καὶ βουλόμενος, ἄγωνι καὶ δικαστηρίῳ
μοι διωρῖσθαι παρ' ὑμῖν, ὅτι τάναντί' ἐμοὶ καὶ τού-
224 τοις πέπρακται. καὶ δέδοικα δέδοικα (εἰρήσεται γὰρ 411
πάνθ' ἃ φρονῶ πρὸς ὑμᾶς) μὴ τότε μὲν συνεπισπά-
σησθέ με τὸν μηδ' ὅτιοῦν ἀδικοῦντα, νῦν δ' ἀναπεπτω-
κότες ἦτε. παντάπασιν γὰρ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἐκκλεύσθαι
μοι δοκεῖτε καὶ παθεῖν ἀναμένειν τὰ δεινὰ, πόρρωθεν
δ' ὄρῶντες οὐ φυλάττεσθαι, οὐδὲ φροντίζειν τῆς πό-
λεως πάλαι κατὰ πολλοὺς καὶ δεινοὺς τρόπους δια-
225 φθειρομένης. οὐκ οἴεσθε δεινὸν εἶναι καὶ ὑπερφύε;
(καὶ γὰρ εἴ τι σιωπᾶν ἐγνώκειν, λέγειν ἐξάγομαι.) ἴστε
δήπου Πυθοκλέα τουτονὶ τὸν Πυθοδώρου. τούτῳ

φιλανθρωπῶς ἐκεχρήμην ἐγώ, καὶ ἀηδὲς ἐμοὶ καὶ τούτῳ
 γέγον' εἰς τὴν ἡμέραν ταύτην οὐδέν. οὗτος ἐκτρέπε-
 ται με νῦν ἀπαντῶν, ἀφ' οὗ πρὸς Φίλιππον ἀφίεται,
 καὶ ἀναγκασθῇ που συντυχεῖν, ἀπεπήδησεν εὐθέως, μή
 τις αὐτὸν ἰδὼν λαλοῦντ' ἐμοί. μετὰ δ' Αἰσχίνου περι-
 226έρχεται [τὴν ἀγορὰν] κύκλῳ καὶ βουλευέται. οὐκοῦν
 δεινὸν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σχέτλιον, τοῖς μὲν τὰ Φι-
 λίππου πρᾶγμαθ' ἡρημένοις θεραπεύειν, οὕτως ἀκριβῇ
 τὴν παρ' ἐκείνου πρὸς ἐκάτερ' αἰσθησιν ὑπάρχειν, ὥσθ'
 ἕκαστον, ὥσπερ ἂν παρεσθηκότος αὐτοῦ, μηδ' ὧν ἂν
 ἐνθαδὶ πράξῃ μηδὲν ἡγεῖσθαι λήσειν, ἀλλὰ φίλους τε
 νομίζειν οὓς ἂν ἐκείνῳ δοκῇ καὶ μὴ φίλους ὡσαύτως,
 τοῖς δὲ πρὸς ὑμᾶς ζῶσι καὶ τῆς παρ' ὑμῶν τιμῆς γλιχο-
 μένοις καὶ μὴ προδεδωκόσι ταύτην, τοσαύτην κωφό-
 τητα καὶ τοσοῦτο σκότος παρ' ὑμῶν ἀπαντῶν, ὥστε
 τοῖς ἀλειτηρίοις τούτοις ἐξ ἴσου νῦν ἔμ' ἀγωνίζεσθαι,
 227καὶ ταῦτα παρ' ὑμῖν τοῖς ἅπαντ' εἰδόσιν. βούλεσθ'
 οὖν εἰδέναι καὶ ἀκοῦσαι τὸ τούτων αἴτιον; ἐγὼ δὴ 412
 φράσω, ἀξιῶ δὲ μηδὲν ἀχθεσθῆναί μοι λέγοντι τάλῃθῃ.
 ὅτι 'κεῖνος μὲν ἐν οἴμαι σῶμ' ἔχων καὶ ψυχὴν μίαν,
 παντὶ θυμῷ καὶ φιλεῖ τοὺς εὖ ποιοῦντας, καὶ μισεῖ
 τοὺς τάναντία, ὑμῶν δ' ἕκαστος οὔτε τὸν εὖ ποιοῦντα
 τὴν πόλιν αὐτὸν [εὖ] ποιεῖν ἡγείται, οὔτε τὸν κακῶς,
 228ἀλλ' ἕτερόν ἐστιν ἐκάστῳ προουργιαίτερα, ὅφ' ὧν παρὰ-
 γεσθε πολλάκις, ἔλεος, φθόνος, ὀργή, χαρίσασθαι τῷ
 δεηθέντι, ἄλλα μυρία· καὶ πάντα τις ἐκφύγῃ, τοὺς
 γ' οὐδένα βουλομένους εἶναι τοιοῦτον οὐ διαφεύξεται.
 ἢ δ' ἐφ' ἐκάστου τούτων ἁμαρτία κατὰ μικρὸν ὑπορ-
 ρέουσα, ἀθρόος τῇ πόλει βλάβη γίγνεται.
 229 Ὡν μηδὲν ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πάθητε τήμερον,
 μηδ' ἀνῆτε τοῦτον ὅς ὑμᾶς τηλικαῦτ' ἡδίκηκεν. καὶ

γὰρ ὡς ἀληθῶς τίς ἔσται λόγος περὶ ὑμῶν, εἰ τοῦτον
 ἀφήσετε; Ἀθήνηθεν ἐπρέσβενσάν τινες ὡς Φίλιππον
 τουτονί, Φιλοκράτης, Αἰσχίνης, Φρύνων, Δημοσθένης.
 τί οὖν; ὁ μὲν πρὸς τῷ μηδὲν ἐκ τῆς πρεσβείας λαβεῖν,
 τοὺς αἰχμαλώτους ἐκ τῶν ἰδίων ἐλύσατο· ὁ δ' ὦν τὰ
 τῆς πόλεως πράγματα χρημάτων ἀπέδοτο, τούτων πρό-
 230νας ἡγόραξε καὶ ἰχθυῶν περιῶν. καὶ ὁ μὲν τὸν υἱὸν
 ἔπεμψε Φιλίππῳ, πρὶν εἰς ἄνδρας ἐγγράψαι, ὁ μισρὸς
 Φρύνων· ὁ δ' οὐδὲν ἀνάξιον οὔτε τῆς πόλεως οὔθ'
 αὐτοῦ διεπράξατο. καὶ ὁ μὲν χορηγῶν καὶ τριηραρχῶν,
 ἔτι καὶ ταῦτ' ᾤετο δεῖν ἐθελοντῆς ἀναλίσκειν, λύεσθαι,
 μηδέν' ἐν συμφορᾷ τῶν πολιτῶν δι' ἔνδειαν περιορᾶν·
 413 ὁ δὲ τοσοῦτον δεῖ τῶν ὑπαρχόντων τιν' αἰχμαλώτων
 σῶσαι, ὥσθ' ὅλον τόπον καὶ πλεῖν ἢ μυρίους μὲν
 ὀπλίτας, ὁμοῦ δὲ χιλίους ἱππέας τῶν [ὑπαρχόντων]
 συμμάχων, ὅπως αἰχμαλώτοι γένωνται Φιλίππῳ, συμ-
 231παρεσκεύασεν. τί οὖν μετὰ ταῦτα; Ἀθηναῖοι λαβόντες·
 ἤδεσαν μὲν γὰρ πάλαι — τί δέ; τοὺς μὲν χρήματ'
 εἰληφότας καὶ δῶρα, καὶ καταισχύναντας ἑαυτοὺς, τὴν
 πόλιν, τοὺς ἑαυτῶν παῖδας, ἀφείσαν καὶ νοῦν ἔχειν
 ἡγοῦντο καὶ τὴν πόλιν εὐθeneῖσθαι. τὸν δὲ κατη-
 γοροῦντα τί; ἐμβεβροντῆσθαι, τὴν πόλιν ἀγνοεῖν, οὐκ
 232ἔχειν ὅποι τὰ ἑαυτοῦ ῥίπτῃ. καὶ τίς ὧ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τοῦτ' ἰδὼν τὸ παράδειγμα, δίκαιον αὐτὸν παρα-
 σχεῖν ἐθελήσει; τίς προῖκα πρεσβεύειν, εἰ μήτε λαβεῖν
 μήτε τῶν εἰληφότων ἀξιοπιστότερον παρ' ὑμῖν εἶναι
 δοκεῖν ὑπάρξει; οὐ μόνον κρίνετε τούτους τήμερον,
 ἀλλὰ καὶ νόμον τίθεσθ' εἰς ἅπαντα τὸν μετὰ ταῦτα
 χρόνον, πότερον χρημάτων αἰσχροῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν
 πρεσβεύειν ἅπαντας προσήκει, ἢ προῖχ' ὑπὲρ ὑμῶν τὰ
 233βέλτιστ' ἀδωροδοκῆτως. ἀλλὰ μὴν περὶ μὲν τῶν ἄλλων

οὐδενὸς προσδεῖσθε μάρτυρος· ὥς δὲ τὸν υἱὸν ἐπεμψεν ὁ Φρύνων, κάλει [μοι] τούτων τοὺς μάρτυρας.

Τοῦτον μὲν τοίνυν οὐκ ἔκριεν Αἰσχίνης, ὅστις τὸν αὐτοῦ παῖδ' ἐπ' αἰσχύνῃ πρὸς Φίλιππον ἐπεμψεν. εἰ δέ τις ὦν ἐφ' ἡλικίας ἐτέρου βελτίων τὴν ιδέαν, μὴ προϋδόμενος τὴν ἐξ ἐκείνης τῆς ὕψεως ὑποψίαν, ἰταμώτερον τῷ μετὰ ταῦτ' ἐχρήσατο βίῳ, τοῦτον ὥς πεπορνευμένον κέκριεν.⁴¹⁴

234 Φέρε δὴ περὶ τῆς ἐστιάσεως καὶ τοῦ ψηφίσματος εἶπω· μικροῦ γ', ἃ μάλιστά μ' ἔδει πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, παρῆλθον. τῆς πρώτης ἐκείνης πρεσβείας γράφων τὸ προβούλευμ' ἐγώ, καὶ πάλιν ἐν τῷ δῆμῳ ταῖς ἐκκλησίαις, ἐν αἷς ἐμέλλετε βουλευέσθαι περὶ τῆς εἰρήνης, οὐδενὸς οὔτε λόγου πω παρὰ τούτων οὔτ' ἀδικήματος ὄντος φανεροῦ, τὸ κοινὸν ἔθος [ποιῶν], καὶ ἐπήνεσα
235 τούτους καὶ εἰς πρυτανεῖον ἐκάλεσα. καὶ νῆ Δί' ἔγωγε τοὺς παρὰ τοῦ Φιλίππου πρέσβεις ἐξένισα, καὶ πάνυ γ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι λαμπρῶς· ἐπειδὴ γὰρ ἐώρων αὐτοὺς ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐκεῖ σεμνυνομένους ὥς εὐδαίμονας καὶ λαμπρούς, εὐθὺς ἡγούμην ἐν τούτοις πρῶτον περιεῖναι δεῖν αὐτῶν καὶ μεγαλοψυχότερος φαίνεσθαι. ταῦτα δὴ παρέξεται νῦν οὗτος, λέγων ὥς αὐτὸς ἐπήνεσεν ἡμᾶς, αὐτὸς εἰστία τοὺς πρέσβεις, τὸ πότ' οὐ
236 διορίζων. ἔστι δὲ ταῦτα πρὸ τοῦ τὴν πόλιν ἡδικῆσθαι τι καὶ φανεροὺς τούτους πεπρακότας αὐτοὺς γενέσθαι, ὅτ' ἄρτι μὲν ἤκον οἱ πρέσβεις τὸ πρῶτον, ἔδει δ' ἀκοῦσαι τὸν δῆμον τί λέγουσιν, οὐδέπω δ' οὔθ' οὗτος συνερῶν δῆλος ἦν τῷ Φιλοκράτει, οὔτε τοιαῦτ' ἐκείνος γράφων. ἂν δὴ ταῦτα λέγῃ, μέμνησθε τοὺς χρόνους, ὅτι τῶν ἀδικημάτων εἶσιν πρότεροι. μετὰ ταῦτα δ' οὐδὲν ἔμοι πρὸς τούτους οἰκεῖον οὐδὲ κοινὸν γέγονεν. Λέγε τὴν μαρτυρίαν.

ΜΑΡΤΥΡΙΑ.

- 237 "Ισως τοίνυν ἀδελφὸς αὐτῷ συνερεῖ, Φιλοχάρης
καὶ Ἀφόβητος· πρὸς οὓς ἀμφοτέρους ὑμῖν πολλὰ καὶ 415
δίκαι' ἔστιν εἰπεῖν. ἀνάγκη δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
μετὰ παρορησίας διαλεχθῆναι, μηδὲν ὑποστελλόμενον.
ἡμεῖς, Ἀφόβητε καὶ σὺ Φιλόχαρες, σὲ μὲν τὰς ἀλαβα-
στοθήκας γράφοντα καὶ τὰ τύμπανα, τούτους δ' ὑπο-
γραμματοτάς καὶ τοὺς τυχόντας ἀνθρώπους (καὶ οὐδε-
μιᾶς κακίας ταῦτα, ἀλλ' οὐ στρατηγίας γ' ἄξια) πρε-
σβειῶν, στρατηγιῶν, τῶν μεγίστων τιμῶν ἡξιώσαμεν.
- 238 εἰ τοίνυν μηδὲν ὑμῶν ἡδίκηει μηδεὶς, οὐχ ἡμεῖς χάριν
ὑμῖν οὐδενός, ἀλλ' ὑμεῖς ἡμῖν δικαίως ἂν εἴχετε τού-
των· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν μᾶλλον ἄξιους τιμᾶσθαι πα-
ρέντες ἡμεῖς ὑμᾶς ἐσεμνύνομεν. εἰ δὲ δὴ καὶ ἐν αὐτοῖς
οἷς ἐτιμᾶσθ' ἡδίκηκέ τις ὑμῶν, καὶ ταῦτα τοιαῦτα,
πόσῳ μᾶλλον ἂν μισοῖσθε δικαίως [ἢ σῶζοισθε]; ἐγὼ
μὲν οἶμαι πολλῷ. βιάσονται τοίνυν ἴσως, μεγαλόφωνοι
καὶ ἀναιδεῖς ὄντες, καὶ τὸ „συγγνώμη ἀδελφῷ βοηθεῖν“
- 239 προσειληφότες. ὑμεῖς δὲ μὴ ἡττᾶσθε, ἐκεῖν' ἐνθυμη-
θέντες, ὅτι τούτοις μὲν τούτου προσήκει φροντίζειν,
ὑμῖν δὲ τῶν νόμων καὶ ὅλης τῆς πόλεως καὶ παρὰ
πάντα τῶν ὄρκων, οὓς αὐτοὶ κάθησθ' ὁμωμοκότες.
καὶ γὰρ εἰ τινῶν δεδένηται τουτουὶ σῶζειν, πότερ' ἂν
μηδὲν ἀδικῶν φαίνεται τὴν πόλιν, ἢ καὶ ἀδικῶν, σκο-
πεῖτε. εἰ μὲν γὰρ ἂν μή, κἀγὼ φημι δεῖν, εἰ δ' ὅλως
καὶ ὅτιοῦν, ἐπιорκεῖν δεδένηται. οὐ γὰρ εἰ κρύβδην
ἔστιν ἡ ψήφος, λήσει τοὺς θεούς, ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάν-
των ἄρισθ' ὁ τιθεὶς τὸν νόμον εἶδε [τὸ κρύβδην ψηφί-
ζεσθαι], ὅτι τούτων μὲν οὐδεὶς εἴσεται τὸν ἑαυτῷ κεχα-
ρισμένον ὑμῶν, οἱ θεοὶ δ' εἴσονται καὶ τὸ δαιμόνιον 416
- 240 τὸν μὴ τὰ δίκαια ψηφισάμενον. παρ' ὧν κρεῖττόν ἐστιν

ἐκάστῳ τὰς ἀγαθὰς ἐλπίδας τοῖς παισὶν καὶ ἑαυτῷ, τὰ δίκαια γνόντα καὶ τὰ προσήκοντα, περιποιήσασθαι, ἢ τὴν ἀφανῆ καὶ ἄδηλον τούτοις χάριν καταθέσθαι, καὶ ἀφεῖναι τοῦτον ὃς αὐτὸς ἑαυτοῦ καταμεμαρτύρηκεν. τίνα γὰρ μάρτυρ' Αἰσχίνη μείζω παράσχωμαι τοῦ πολλὰ καὶ δεινὰ πεπρεσβεῦσθαί σοι, ἢ σὲ κατὰ σαυτοῦ; ὃς γὰρ ὥρῃθης χρῆναι τὸν φανερόν τι ποιῆσαι βουλευθέντα τῶν σοὶ πεπρεσβευμένων, τηλικαύτῃ καὶ τοιαύτῃ συμφορᾷ περιβαλεῖν, δῆλον ὅτι δεινὸν ἔν τι παθεῖν σαυτὸν ἥλιπζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι.

- 241 Τοῦτο τοίνυν, ἄνπερ ὑμεῖς εὖ φρονῆτε, καθ' αὐτοῦ συμβήσεται τούτῳ πεπραχθαι, οὐ μόνον κατὰ τοῦθ' ὅτι παμμέγεθες σημείον ἐστὶ τῶν πεπρεσβευμένων, ἀλλ' ὅτι καὶ κατηγορῶν ἐκείνους τοὺς λόγους εἶπεν, οἱ κατ' αὐτοῦ νῦν ὑπάρχουσιν· ἃ γὰρ ὠρίσω σὺ δίκαια, ὅτε Τίμαρχον ἔκρινες, ταῦτά δήπου ταῦτα καὶ κατὰ σοῦ
242 προσήκει τοῖς ἄλλοις ἰσχύειν. ἔλεγεν τοίνυν πρὸς τοὺς δικαστὰς ὅτι „ἀπολογήσεται δὲ Δημοσθένης ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ κατηγορήσει τῶν ἐμοὶ πεπρεσβευμένων· εἴτ', ἐὰν ὑμᾶς ἀπαγάγῃ τῷ λόγῳ, νεανιεύσεται καὶ περιῶν ἐρεῖ· πῶς; τί; τοὺς δικαστὰς ἀπαγαγὼν ἀπὸ τῆς ὑποθέσεως, ὥχόμην τὸ προᾶγμ' αὐτῶν ὑφελόμενος.“ μὴ σύ γε, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζῃ, περὶ τούτων ἀπολογοῦ· τότε δ' ἡνίκ' ἐκείνον ἔκρινες, ἐξῆν σοι κατηγορεῖν καὶ λέγειν ὅ τι ἠβούλου.

- 243 Ἀλλὰ μὴν καὶ ἔπη τοῖς δικασταῖς ἔλεγες, οὐδένα μάρτυρ' ἔχων ἐφ' οἷς ἔκρινες τὸν ἄνθρωπον παρα-417 σχέσθαι,

φήμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ πολλοὶ φημίξωσι· θεός νύ τίς ἐστὶ καὶ αὕτη.

οὐκοῦν Αἰσχίνη καὶ σὲ πάντες οὗτοι χρήματ' ἐκ τῆς
 πρεσβείας φασὶν εἰληφέναι, ὥστε καὶ κατὰ σοῦ δῆπου-
 θεν „φήμη δ' οὐ τις πάμπαν ἀπόλλυται, ἥντινα λαοὶ
 244 πολλοὶ φημίξωσιν“. ὅσῳ γὰρ αὖ σε πλείους ἢ κεῖνον
 αἰτιῶνται, θεώρησον, ὥς εἴσῃ. τὸν μὲν Τίμαρχον οὐδ'
 οἱ πρόσχωροι πάντες ἐγίνωσκον, ὑμᾶς δὲ τοὺς πρέ-
 σβεις οὐδεὶς Ἑλλήνων οὐδὲ βαρβάρων ἔσθ' ὅστις οὐ
 φησι χρήματ' ἐκ τῆς πρεσβείας εἰληφέναι. ὥστ', εἴπερ
 ἀληθὴς ἡ φήμη, καθ' ὑμῶν ἐστὶν ἡ παρὰ τῶν πολ-
 λῶν, ἣν ὅτι πιστὴν εἶναι δεῖ καὶ θεὸς νῦν τίς ἐστι καὶ
 αὐτὴ, καὶ [ὅτι] σοφὸς ἦν ὁ ποιητὴς ὁ ταῦτα ποιήσας,
 σὺ διώρισας αὐτός.

245 Ἔτι τοίνυν λαμβεῖα συλλέξας ἐπέβαινον, οἷον
 ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται κακοῖς ἀνὴρ,
 οὐ πάποτ' ἠρώτησα, γινώσκων ὅτι
 τοιοῦτός ἐστιν οἷσπερ ἥδεται ξυνών.

εἶτα τὸν εἰς τοὺς ὄρνεις εἰσιόντα καὶ μετὰ Πιτταλάκου
 περιμόντα, καὶ τοιαῦτ' εἰπὼν, ἀγνοεῖτ', ἔφη, ποῖόν τιν'
 ἡγεῖσθαι δεῖ; οὐκοῦν Αἰσχίνη καὶ κατὰ σοῦ τὰ λαμβεῖα
 ταῦθ' ἀρμόσει νῦν ἐμοί, κἂν ἐγὼ λέγω πρὸς τούτους,
 ὁρθῶς καὶ προσηκόντως ἐρῶ, ὅστις δ' ὁμιλῶν ἥδεται,
 καὶ ταῦτα πρεσβεύων, Φιλοκράτει, οὐ πάποτ' ἠρώτησα,
 γινώσκων ὅτι ἀργύριον εἴληψ' οὗτος, ὥσπερ Φιλο-
 κράτης [ὁ ὁμολογῶν].

246 Λογογράφους τοίνυν καὶ σοφιστὰς καλῶν τοὺς
 ἄλλους καὶ ὑβρίζειν πειρώμενος, αὐτὸς ἐξελεγχθήσεται⁴¹⁸
 τούτοις ὢν ἔνοχος. ταῦτα μὲν γὰρ τὰ λαμβεῖ' ἐκ Φοί-
 νικός ἐστὶν Εὐριπίδου· τοῦτο δὲ τὸ δρᾶμ' οὐδεπώποτ'
 οὔτε Θεόδωρος οὔτ' Ἀριστόδημος ὑπεκρίναντο, οἷς
 οὗτος τὰ τρίτα λέγων διετέλεσεν, ἀλλὰ Μόλων ἠγω-
 νίζετο καὶ εἰ δὴ τις ἄλλος τῶν παλαιῶν ὑποκριτῶν.

Ἀντιγόνην δὲ Σοφοκλέους πολλάκις μὲν Θεόδωρος, πολ-
λάκις δ' Ἀριστόδημος ὑποκέκριται, ἐν ᾗ πεποιημέν'
ἱαμβεῖα καλῶς καὶ συμφερόντως ὑμῖν, πολλάκις [αὐτὸς]
247 εἰρηκῶς καὶ ἀκριβῶς ἐξεπιστάμενος παρέλιπεν. ἴστε
γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι ἐν πᾶσι τοῖς δράμασι τοῖς τρα-
γικοῖς ἐξαίρετόν ἐστιν ὥσπερ γέρας τοῖς τριταγωνισταῖς
τὸ τοὺς τυράννους καὶ τοὺς τὰ σκῆπτρ' ἔχοντας εἰσιέναι.
ἐν τοίνυν τῷ δράματι τούτῳ σκέψασθ' ὁ Κρέων Αἰσχί-
νης οἷα λέγων πεποιήται τῷ ποιητῇ, ἃ οὔτε πρὸς αὐτὸν
οὗτος ὑπὲρ τῆς πρεσβείας διελέχθη, οὔτε πρὸς τοὺς δι-
καστὰς εἶπεν. Λέγε.

ΙΑΜΒΕΙΑ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

ΕΞ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ.

- ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχὴν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν ἂν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβῆς φανῇ.
ἐμοὶ γὰρ ὅστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
5 μὴ τῶν ἀρίστων ἄπτεται βουλευμάτων,
ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγκλείσας ἔχει,
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ·
καὶ μέλζον' ὅστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.
10 ἐγὼ γὰρ, ἴστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὄρων αἰεῖ,
οὔτ' ἂν σιωπήσαιμι τὴν ἄτην ὄρων
στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
οὔτ' ἂν φίλον ποτ' ἄνδρα δυσμενῇ χθονὸς
θείμην ἐμαντῷ, τοῦτο γινώσκων, ὅτι
15 ἦδ' ἐστὶν ἡ σφύζουσα, καὶ ταύτης ἔπι
πλέοντες ὀρθῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

419

248 Τούτων οὐδὲν Αἰσχίνης εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ
πρεσβείᾳ, ἀλλ' ἀντὶ μὲν τῆς πόλεως τὴν Φιλίππου

ξενίαν καὶ φιλίαν πολλῶ μείζον' ἡγήσαθ' αὐτῷ καὶ
 λυσιτελεστέραν, ἐρρωσθαι πολλὰ φράσας τῷ σοφῷ Σο-
 φοκλεῖ, τὴν δ' αἶτην ὁρῶν στείχονσαν ὁμοῦ, τὴν ἐπὶ
 Φωκέας στρατείαν, οὐ προεῖπεν οὐδ' ἐξήγγειλεν, ἀλλὰ
 249 τὸνναντίον συνέκρουσε καὶ συνέπραξε καὶ τοὺς βουλο-
 μένους εἰπεῖν διεκώλυσεν, οὐκ ἀναμνησθεὶς ὅτι ἢδ'
 ἐστὶν ἡ σφῶνσά καὶ ταύτης ἐπὶ τελοῦσα μὲν ἡ μήτηρ
 αὐτοῦ καὶ καθαίρουσα καὶ καρπουμένη τὰς τῶν χρω-
 μένων οὐσίας, ἐξέθρεψε τοσούτους τουτουσί, διδάσκων
 δ' ὁ πατὴρ γράμματα, ὥς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω,
 πρὸς τῷ τοῦ ἥρω τοῦ ἱατροῦ, ὅπως ἡδύνατο, ἀλλ' οὖν
 ἐν ταύτῃ γ' ἔζη, ὑπογραμματεύοντες δ' οὗτοι καὶ ὑπη-
 ρετοῦντες ἀπάσαις ταῖς ἀρχαῖς ἀργύριον εἰλήφεσαν, καὶ
 τὸ τελευταῖον γραμματεῖς χειροτονηθέντες δὴ ἔτη διε-
 250 τράφησαν ἐν τῇ θόλῳ, πρεσβεύων δ' ἀπέσταλτο νῦν
 αὐτὸς ἐκ ταύτης. τούτων οὐδὲν ἐσκέψατο, οὐδ' ὅπως
 ὀρθῇ πλεύσεται προείδετο, ἀλλ' ἀνέτρεψε καὶ κατέδυσεν
 τὸ καθ' αὐτόν, καὶ ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔσται παρε-420
 σκεύασεν. εἴτ' οὐ σὺ σοφιστής; καὶ πονηρός γε. οὐ
 σὺ λογογράφος; καὶ θεοῖς ἐχθρός γε· ὃς ἂ μὲν πολ-
 λάκις ἡγωνίσω καὶ ἀκριβῶς ἐξηπίστασ', ὑπερέβης, ἂ δ'
 οὐδεπώποτ' ἐν τῷ βίῳ [ὑπεκρίνω], ταῦτα ζητήσας ἐπὶ
 τῷ τῶν πολιτῶν βλάψαι τιν' εἰς μέσον ἤνεγκας.
 251 Φέρε δὴ καὶ περὶ τοῦ Σόλωνος ὃν εἶπεν λόγον
 σκέψασθε. ἔφη τὸν Σόλων' ἀνακεῖσθαι τῆς τῶν τότε
 δημηγορούντων σωφροσύνης παράδειγμα, εἶσω τὴν
 χεῖρα ἔχοντ' ἀναβεβλημένον, ἐπιπλήττων τι καὶ λοιδο-
 ρούμενος τῇ τοῦ Τιμάρχου προπετείᾳ. καίτοι τὸν μὲν
 ἀνδριάντα τοῦτον οὐπω πεντήκοντ' ἔτη φάσ' ἀνακεῖ-
 σθαι Σαλαμῖνιοι, ἀπὸ Σόλωνος δ' ὁμοῦ διακόσι' ἐστὶν
 ἔτη καὶ τετταράκοντ' εἰς τὸν νυνὶ [παρόντα] χρόνον,

ὥσθ' ὁ δημιουργὸς ὁ τοῦτο πλάσας τὸ σχῆμα, οὐ μόνον
 οὐκ αὐτὸς ἦν κατ' ἐκείνον, ἀλλ' οὐδ' ὁ πάππος αὐτοῦ.
 252 τοῦτο μὲν τοίνυν εἶπε τοῖς δικασταῖς καὶ ἐμιμήσατο· ὃ
 δὲ τοῦ σχήματος ἦν τούτου πολλῷ τῇ πόλει λυσιτελέ-
 στερον, [τὸ] τὴν ψυχὴν τὴν Σόλωνος ἰδεῖν καὶ τὴν
 διάνοιαν, ταύτην δ' οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλὰ πᾶν τούναν-
 τίον. ἐκεῖνος μὲν γ' ἀφεστηκυίας Σαλαμῖνος Ἀθηναίων,
 καὶ θάνατον ζημίαν ψηφισαμένων, ἄν τις εἶπη κομί-
 ζεσθαι, τὸν ἴδιον κίνδυνον ὑποθεὶς ἐλεγεία ποιήσας
 ἦδε, καὶ τὴν μὲν χώραν ἔσωσε τῇ πόλει, τὴν δ' ὑπάρ-
 253 χουσαν αἰσχύνην ἀπήλλαξεν· οὗτος δ', ἦν βασιλεὺς καὶ
 πάντες Ἕλληνες ὑμετέραν ἔγνωσαν, Ἀμφίπολιν, ταύτην
 ἐξέδωκε καπέδοτο, καὶ τῷ ταῦτα γράφοντι συνεῖπε 421
 Φιλοκράτει. ἄξιόν γ'[, οὐ γάρ·] ἦν Σόλωνος αὐτῷ
 μεμνησθαι. καὶ οὐ μόνον ἐνταῦθα ταῦτ' ἐποίησεν,
 ἀλλ' ἐκεῖσ' ἐλθὼν οὐδὲ τοῦνομ' ἐφθέγγετο τῆς χώρας
 ὑπὲρ ἧς ἐπρέσβευεν. καὶ ταῦτ' αὐτὸς ἀπήγγειλε πρὸς
 ὑμᾶς· μέμνησθε γὰρ δὴ λέγοντ' αὐτὸν ὅτι „περὶ δ'
 Ἀμφιπόλεως εἶχον μὲν καὶ γὰρ λέγειν· ἵνα δ' ἐγγένηται
 254 Δημοσθένει περὶ αὐτῆς εἰπεῖν, παρλείπον.“ ἐγὼ δὲ
 παρελθὼν οὐδὲν ἔφην τοῦτον ὧν ἐβούλετ' εἰπεῖν πρὸς
 Φίλιππον ἐμοὶ παραλείπειν· θάττον γὰρ ἂν τοῦ αἵματος,
 ἢ λόγου μεταδοῦναί τι. ἀλλ' οἶμαι χρήματ' εἰληφότα,
 οὐκ ἦν ἀντιλέγειν πρὸς Φίλιππον τὸν ὑπὲρ τούτου δε-
 δωκότα, ὅπως ἐκείνην μὴ ἀποδῶ. Λέγε δὴ μοι λαβὼν
 καὶ τὰ τοῦ Σόλωνος ἐλεγεία ταυτί, ἵν' ἰδῇθ' ὅτι καὶ
 Σόλων ἐμίσει τοὺς οἷος οὗτος ἀνθρώπους.

255 Οὐ λέγειν εἶσω τὴν χεῖρ' ἔχοντ' Αἰσχίνῃ δεῖ, ἀλλὰ
 πρεσβεύειν εἶσω τὴν χεῖρ' ἔχοντα. σὺ δ' ἐκεῖ προ-
 τείνας καὶ ὑποσχὼν καὶ κατααἰσχύνας τούτους, ἐνθάδε
 σενοφλογεῖ, καὶ λογάρια δύστηνα μελετήσας καὶ φωνα-

σκήσας, οὐκ οἶει δίκην δώσειν τηλικούτων καὶ τοσούτων ἀδικημάτων; καὶν πιλίδιον λαβὼν περὶ τὴν κεφαλὴν περινοστέῃς καὶ ἐμοὶ λοιδορῇ. λέγε σύ.

ΕΛΕΓΓΕΙΑ.

Ἡμετέρη δὲ πόλις κατὰ μὲν Διὸς οὐπὸς ὀλεῖται
αἴσαν καὶ μακάρων θεῶν φρένας ἀθανάτων·
τοίη γὰρ μεγάθυμος ἐπίσκοπος ὀβριμοπάτρη
Παλλὰς Ἀθηναίη χεῖρας ὑπερθεῖν ἔχει.

5 αὐτοὶ δὲ φθείρειν μεγάλην πόλιν ἀφραδίῃσιν
ἄστοι βούλονται, χρήμασι πειθόμενοι,
δήμου θ' ἡγεμόνων ἄδικος νόος, οἷσιν ἐτοῖμον
ὑβριος ἐκ μεγάλης ἄλγεα πολλὰ παθεῖν.
οὐ γὰρ ἐπίστανται κατέχειν κόρον, οὐδὲ παρούσας
10 εὐφροσύνας κοσμεῖν δαιτὸς ἐν ἡσυχίῃ.

πλουτοῦσιν δ' ἀδίκους ἔργμασι πειθόμενοι

οὐθ' ἱερῶν κτεάνων οὔτε τι δημοσίων
15 φειδόμενοι κλέπτουσιν ἀφαρπαγῇ ἄλλοθεν ἄλλος,
οὐδὲ φυλάσσονται σεμνὰ θέμεθλα Δίκης,
ἢ σιγῶσα σύνοιδε τὰ γιννόμενα πρό τ' ἐόντα,
τῷ δὲ χρόνῳ πάντως ἦλθ' ἀποτεισομένη.
τοῦτ' ἦδη πάσῃ πόλει ἔρχεται ἔλκος ἄφνικτον,
20 εἰς δὲ κακὴν ταχέως ἦλυθε δουλοσύνην,
ἢ στάσιν ἔμφυλον πόλεμόν θ' εὖδοντ' ἐπέγειρεν,
ὃς πολλῶν ἑρατὴν ὥλεσεν ἡλικίην.

ἐκ γὰρ δυσμενέων ταχέως πολυήρατον ἄστν
τρούχεται ἐν συνόδοις τοῖς ἀδικουσί φίλους.
25 ταῦτα μὲν ἐν δήμῳ στρέφεται κακά· τῶν δὲ πενιχρῶν
ἱκνοῦνται πολλοὶ γαῖαν ἐς ἄλλοδαπὴν,
πραθέντες δεσμοῖσί τ' ἀεικελίοισι δεθέντες.

οὕτω δημόσιον κακὸν ἔρχεται οἴκαδ' ἐκάστω,
 30 αὐλαιοι δ' ἔτ' ἔχειν οὐκ ἐθέλουσι θύραι,
 ὑψηλὸν δ' ὑπὲρ ἕρκος ὑπέρορθεν, εὔρε δὲ πάντως,
 εἰ καὶ τις φεύγων ἐν μυχῶ ἢ θαλάμου.

ταῦτα διδάξαι θυμὸς Ἀθηναίους με κελεύει,
 ὥς κακὰ πλείστα πόλει δυσνομίη παρέχει,

35 εὐνομίη δ' εὐκοσμία καὶ ἄρτια πάντ' ἀποφαίνει,
 καὶ θαμὰ τοῖς ἀδίκοις ἀμφιτίθησι πέδας,

τραχέα λειαίνει, παύει κόρον, ὕβριν ἀμαυροῖ,
 ἀνδραίνει δ' ἄτης ἄνθεα φυόμενα,

εὐθύνει δὲ δίκας σκολιάς, ὑπερήφανά τ' ἔργα

40 πραῦνει, παύει δ' ἔργα διχοστασίης,

παύει δ' ἀργαλέης ἔριδος χόλον· ἔστι δ' ὑπ' αὐτῆς
 πάντα κατ' ἀνθρώπους ἄρτια καὶ πινυτά.

423

256 'Ακούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τῶν τοιούτων
 ἀνθρώπων οἷα Σόλων λέγει, καὶ περὶ τῶν θεῶν, οὓς
 φησι τὴν πόλιν σφάζειν. ἐγὼ δ' αἰεὶ μὲν ἀληθῆ τὸν
 λόγον τοῦτον ἡγοῦμαι καὶ βούλομαι, ὥς ἄρ' οἱ θεοὶ
 σφάζουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν· τρόπον δέ τιν' οἶομαι καὶ
 τὰ νῦν συμβεβηκότα πάντ' ἐπὶ ταῖς εὐθύνοιας ταυταισί,
 δαιμονίας τινὸς εὐνοίας ἔνδειγμα τῇ πόλει γεγενῆσθαι.

257 σκοπεῖτε γάρ. ἄνθρωπος πολλὰ καὶ δεινὰ πρεσβεύσας,
 καὶ χώρας ἐκδεδωκὼς ἐν αἷς τοὺς θεοὺς ὑφ' ὧν καὶ
 τῶν συμμάχων τιμᾶσθαι προσῆκεν, ἡτίμωσ' ὑπακού-
 σαντά τιν' αὐτοῦ κατήγορον. ἵνα τί; ἵνα μήτ' ἐλέου
 μήτε συγγνώμης ἐφ' οἷς αὐτὸς ἡδίκηκεν τύχη. ἀλλὰ
 καὶ κατηγορῶν ἐκείνου κακῶς λέγειν προείλετ' ἐμέ, καὶ
 πάλιν ἐν τῷ δήμῳ γραφὰς ἀποίσειν καὶ τοιαῦτ' ἡπείλει.
 ἵνα τί; ἵν' ὥς μετὰ πλείστης συγγνώμης παρ' ὧν
 ὁ τὰ τούτου πονηρεύματ' ἀκριβῶς εἰδὼς ἐγὼ καὶ παρη-
 258 κολουθηκὼς ἅπασι κατηγορῶ. ἀλλὰ καὶ διακρουόμενος

πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον εἰσελθεῖν, εἰς τοιοῦτον
 ὑπῆκται καιρόν, ἐν ᾧ τῶν ἐπιόντων εἵνεκ', εἰ μηδενὸς
 ἄλλον, οὐχ οἷόν τ' οὐδ' ἀσφαλὲς ὑμῖν δεδωροδοκηκότα
 τοῦτον ἀθῶον ἔᾶσαι· ἀεὶ μὲν γὰρ ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 προσήκει μισεῖν καὶ κολάζειν τοὺς [προδότας καὶ] δω-424
 ροδόκους, μάλιστα δὲ νῦν ἐπὶ καιροῦ [τοῦτο] γένοιτ'
 259 ἂν καὶ πάντας ὠφελήσειε κοινῇ. νόσημα γὰρ ᾧ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι δεινὸν ἐμπέπτωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ χα-
 λεπὸν καὶ πολλῆς τινὸς εὐτυχίας καὶ παρ' ὑμῶν ἐπι-
 μελείας δεόμενον. οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι γνωριμώτατοι
 καὶ προεστάναι τῶν κοινῶν ἀξιούμενοι, τὴν αὐτῶν προ-
 διδόντες ἐλευθερίαν οἱ δυστυχεῖς, αὐθαίρετον αὐτοῖς
 ἐπάγονται δουλείαν, Φιλίππῳ ξενίαν καὶ ἐταιρίαν καὶ
 τὰ τοιαῦθ' ὑποκοριζόμενοι· οἱ δὲ λοιποὶ καὶ τὰ κύρι'
 ἅττα ποτ' ἔστ' ἐν ἐκάστη τῶν πόλεων, οὓς ἔδει τού-
 τους κολάζειν καὶ παραχρῆμ' ἀποκτινύναι, τοσοῦτ'
 ἀπέχουσι τοῦ τοιοῦτόν τι ποιεῖν, ὥστε θαυμάζουσι καὶ
 ζηλοῦσι καὶ βούλονται ἂν αὐτὸς ἕκαστος τοιοῦτος εἶναι.
 260 καίτοι τοῦτο τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ τοιαῦτα ζηλώματα Θε-
 ταλῶν μὲν ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μέχρι μὲν χθὲς ἢ πρόην
 τὴν ἡγεμονίαν καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμ' ἀπωλωλέκει, νῦν
 δ' ἤδη καὶ τὴν ἐλευθερίαν παραιρεῖται· τὰς γὰρ ἀκρο-
 πόλεις ἐνίων Μακεδόνες φρουροῦσιν· εἰς Πελοπόννη-
 σον δ' εἰσελθὼν τὰς ἐν Ἡλιδι σφαγὰς πεποίηκε, καὶ
 τοσαύτης μανίας καὶ παρανοίας ἐνέπλησε τοὺς τάλαι-
 πώρους ἐκείνους, ὥσθ' ἴν' ἀλλήλων ἄρχωσιν καὶ Φι-
 λίππῳ χαρίζωνται, συγγενεῖς αὐτῶν καὶ πολίτας μαι-
 261 φρονεῖν. καὶ οὐδ' ἐνταῦθ' ἔστηκεν, ἀλλ' εἰς Ἀρκαδίαν
 εἰσελθὼν πάντ' ἄνω καὶ κάτω τὰκεῖ πεποίηκε, καὶ νῦν
 Ἀρκαδῶν πολλοί, προσήκον αὐτοῖς ἐπ' ἐλευθερίᾳ μέγι-
 στον φρονεῖν ὁμοίως ὑμῖν (μόνοι γὰρ πάντων αὐτό-

χθονες ὑμεῖς ἐστε κἀκεῖνοι) Φίλιππον θαυμάζουσι καὶ⁴²⁵
 χαλκοῦν ἰστιάσι καὶ στεφανοῦσι, καὶ τὸ τελευταῖον, ἂν
 εἰς Πελοπόννησον ἦ, δέχεσθαι ταῖς πόλεσιν εἰδὶν ἐψη-
 262φισμένοι. ταῦτὰ δὲ ταῦτ' Ἀργεῖοι. ταῦτα νῆ τὴν Δή-
 μητρ', εἰ δεῖ μὴ ληρεῖν, εὐλαβείας οὐ μικρᾶς δεῖται,
 ὥς βαδίζον γε κύκλῳ καὶ δεῦρ' ἐλήλυθεν ὃ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι τὸ νόσημα τοῦτο. ἕως οὖν ἔτ' ἐν ἀσφαλεῖ,
 φυλάξασθε καὶ τοὺς πρώτους εἰσαγαγόντας ἀτιμώσατε·
 εἰ δὲ μὴ, σκοπεῖθ' ὅπως μὴ τηρικαῦτ' εὖ λέγεσθαι
 δόξει τὰ νῦν εἰρημένα, ὅτ' οὐδ' ὃ τι χρὴ ποιεῖν ἔξετε.
 263οὐχ ὁρᾷθ' ὥς ἐναργὲς ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ σαφεὲς
 παράδειγμ' οἱ ταλαίπωροι γεγόνασιν Ὀλύνθιοι; οἱ παρ'
 οὐδὲν οὕτως ὥς τὸ ταῦτα ποιεῖν ἀπολώλασιν οἱ δεῖ-
 λαιοι. ἔχοιτε δ' ἂν ἐξετάσαι καθαρῶς ἐκ τῶν συμβεβη-
 κόντων αὐτοῖς. ἐκεῖνοι γάρ, ἥνίκα μὲν τετρακοσίους
 ἱππέας ἐκέκτηντο μόνον, καὶ σύμπαντες οὐδὲν ἦσαν
 πλείους πεντακισχιλίων τὸν ἀριθμόν, οὐπω Χαλκιδέων
 264πάντων εἰς ἓν συνωκισμένων, Λακεδαιμονίων ἐπ' αὐτοὺς
 ἐλθόντων πολλῇ καὶ πεζῇ καὶ ναυτικῇ δυνάμει (ἴστε
 γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι γῆς καὶ θαλάττης ἦρχον ὥς ἔπος
 εἶπεῖν Λακεδαιμόνιοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους,) ἀλλ'
 ὅμως τηλικαύτης ἐπ' αὐτοὺς ἐλθούσης δυνάμεως, οὔτε
 τὴν πόλιν οὔτε φρούριον οὐδὲν ἀπώλεσαν, ἀλλὰ καὶ
 μάχας πολλὰς ἐκράτησαν, καὶ τρεῖς τῶν πολεμάρχων
 ἀπέκτειναν, καὶ τὸ τελευταῖον, ὅπως ἐβούλοντο, οὕτω
 265τὸν πόλεμον κατέθεντο. ἐπειδὴ δὲ δωροδοκεῖν ἤρξαντό
 τινες, καὶ δι' ἀβελτερίαν οἱ πολλοὶ, μᾶλλον δὲ [διὰ]
 δυστυχίαν, τούτους πιστοτέρους ἡγήσαντο τῶν ὑπὲρ
 αὐτῶν λεγόντων, καὶ Λασθένης μὲν ἤρεψεν τὴν οἰκίαν⁴²⁶
 τοῖς ἐκ Μακεδονίας ξύλοις, Εὐθυκράτης δὲ βοῦς ἔτρεφεν
 πολλὰς τιμὴν οὐδενὶ δούς, ἕτερος δὲ τις ἦκεν ἔχων

πρόβατα, ἄλλος δέ τις ἵππους, οἱ δὲ πολλοὶ καὶ καθ' ὧν ταῦτ' ἐγίγνετο, οὐχ ὅπως ὠργίζοντο, ἢ κολάζειν ἡξίουν τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, ἀλλ' ἀπέβλεπον, ἐξήλουν, 266 ἐτίμων, ἄνδρας ἡγοῦντο· ἐπειδὴ ταῦθ' οὕτω προήγετο καὶ τὸ δωροδοκεῖν ἐκράτησε, χιλίους μὲν ἱππέας κεκτημένοι, πλείους δ' ὄντες ἢ μύριοι, πάντας δὲ τοὺς περιχώρους ἔχοντες συμμάχους, μυρίοις δὲ ξένοις καὶ τριήρεσι πεντήκονθ' ὑμῶν βοηθήσαντων αὐτοῖς, κἄτι τῶν πολιτῶν τετρακισχιλίοις, οὐδὲν αὐτοὺς τούτων ἡδυνήθη σῶσαι, ἀλλὰ πρὶν μὲν ἐξελθεῖν ἐνιαυτὸν τοῦ πολέμου, τὰς πόλεις ἀπάσας ἀπωλωλέκεσαν τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ προδιδόντες, καὶ Φίλιππος οὐχ ὑπεῖχ' ὑπακούων τοῖς 267 προδιδοῦσιν, οὐδ' εἶχ' ὅ τι πρῶτον λάβῃ. πεντακοσίους δ' ἱππέας προδοθέντας ὑπ' αὐτῶν τῶν ἡγουμένων ἔλαβ' αὐτοῖς ὅπλοις ὁ Φίλιππος, ὅσους οὐδεὶς πάποτε' ἄλλος ἀνθρώπων. καὶ οὔτε τὸν ἥλιον ἡσχύνονθ' οἱ ταῦτα ποιοῦντες, οὔτε τὴν γῆν πατρίδ' οὔσαν, ἐφ' ἧς ἔστασαν, οὔθ' ἰέρ' οὔτε τάφους, οὔτε τὴν μετὰ ταῦτα γεννησομένην αἰσχύνην ἐπὶ τοιούτοις ἔργοις· οὕτως ἐκφρονας ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ παραπλήγας τὸ δωροδοκεῖν ποιεῖ. ὑμᾶς οὖν ὑμᾶς εὖ φρονεῖν δεῖ τοὺς πολλούς, καὶ μὴ 'πιτρέπειν τὰ τοιαῦτ', ἀλλὰ κολάζειν δημοσίᾳ. καὶ γὰρ ἂν καὶ ὑπερφυεὲς εἴη, εἰ κατὰ μὲν τῶν Ὀλυνθίους προδόντων πολλὰ καὶ δεῖν' ἐψηφίσασθε, τοὺς δὲ παρ' ὑμῖν αὐτοῖς ἀδικοῦντας μὴ κολάζοντες φαινοισθε. λέγε τὸ ψήφισμα τὸ περὶ τῶν Ὀλυνθίων.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

427

268 Ταῦθ' ὑμεῖς ὧ ἄνδρες δικασταὶ ὀρθῶς καὶ καλῶς πᾶσιν Ἑλλήσι καὶ βαρβάροις δοκεῖτ' ἐψηφίσθαι κατ' ἀνδρῶν προδοτῶν καὶ θεοῖς ἐχθρῶν. ἐπειδὴ τοίνυν

τὸ δωροδοκεῖν πρότερον τοῦ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν ἔστι, καὶ δι' ἐκεῖνο καὶ τάδε πράττουσί τινες, ὃν ἂν ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δωροδοκοῦντ' ἴδῃτε, τοῦτον καὶ προδότην εἶναι νομίζετε. εἰ δ' ὁ μὲν καιροῦς, ὁ δὲ πράγμαθ', ὁ δὲ στρατιώτας προδίδωσιν, ᾧ ἂν ἕκαστος οἶμαι κύριος γένηται, ταῦτα διαφθείρει· μισεῖν δ' ὁμοίως
 269 τοὺς τοιοῦτους πάντας προσήκει. ἔστι δ' ὑμῖν ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τούτων μόνοις τῶν πάντων ἀνθρώπων οἰκείοις χρῆσθαι παραδείγμασι, καὶ τοὺς προγόνους, οὓς ἐπαινεῖτε δικαίως, ἔργῳ μιμεῖσθαι. καὶ γὰρ εἰ μὴ τὰς μάχας μηδὲ τὰς στρατείας μηδὲ τοὺς κινδύνους, ἐν οἷς ἦσαν ἐκεῖνοι λαμπροί, συμβαίνει καιρός, ἀλλ' ἄγεθ' ἡσυχίαν ὑμεῖς ἐν τῷ παρόντι, τό
 270 γ' εὖ φρονεῖν αὐτῶν μιμεῖσθε. τούτου γὰρ πανταχοῦ χρεία, καὶ οὐδέν ἔστι πραγματωδέστερον οὐδ' ὀχληρότερον τὸ καλῶς φρονεῖν τοῦ κακῶς, ἀλλ' ἐν τῷ ἴσῳ χρόνῳ νυνὶ καθήμενος ὑμῶν ἕκαστος, ἂν μὲν ἂ χρὴ γινώσκη περὶ τῶν πραγμάτων καὶ ψηφίζεται, βελτίω τὰ κοινὰ ποιήσῃ τῇ πόλει καὶ ἄξια τῶν προγόνων πράξῃ, ἂν δ' ἂ μὴ δεῖ, φανλότερα, καὶ ἀνάξια τῶν προγόνων ποιήσῃ. τί οὖν ἐκεῖνοι περὶ τούτων ἐφρόνουν; ταυτὶ λαβὼν ἀνάγνωθι γραμματεῦ· δεῖ γὰρ ὑμᾶς ἰδεῖν ὅτι ἐπὶ τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις ῥαθυμεῖτε, ᾧ θάνατον κατεγνώκασιν οἱ πρόγονοι. [λέγε.]

ΣΤΗΛΗ.

428

271 Ἀκούετ' ᾧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν γραμμάτων λεγόντων Ἀρθμιον τὸν Πυθώνακτος τὸν Ζελεΐτην ἐχθρὸν εἶναι καὶ πολέμιον τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων αὐτὸν καὶ γένος πᾶν. διὰ τί; ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ τῶν βαρβάρων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἤγαγεν.

οὐκοῦν ἔστιν ὥς ἔοικεν ἐκ τούτων ἰδεῖν, ὅτι οἱ πρό-
γονοι μὲν ὑμῶν, ὅπως μὴδ' ἄλλος ἀνθρώπων [μηδεῖς]
ἐπὶ χρήμασι μὴδὲν ἐργάζεται κακὸν τὴν Ἑλλάδ', ἐφρόν-
τιζον, ὑμεῖς δ' οὐδὲ τὴν πόλιν αὐτὴν ὅπως μὴδεῖς τῶν
272πολιτῶν ἀδικήσει προορᾷσθε. νῆ Δί', ἀλλ' ὅπως ἔτυχεν,
ταῦτα τὰ γράμματα ἔστηκεν. ἀλλ' ὅλης οὔσης ἱερᾶς
τῆς ἀκροπόλεως ταυτησί καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν ἐχού-
σης, παρὰ τὴν χαλκὴν τὴν μεγάλην Ἀθηναίων ἐκ δεξιᾶς
ἔστηκεν, ἣν ἀριστεῖον ἢ πόλις τοῦ πρὸς τοὺς βαρβάρους
πολέμου, δόντων τῶν Ἑλλήνων τὰ χρήματα ταῦτ',
ἀνέσθηκεν. τότε μὲν τοίνυν οὕτω σεμνὸν ἦν τὸ δίκαιον
καὶ τὸ κολάζειν τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ἐντιμον,
ὥστε τῆς αὐτῆς ἡξιούτο στάσεως τό τ' ἀριστεῖον τῆς
θεοῦ καὶ αἱ κατὰ τῶν [τὰ τοιαῦτ'] ἀδικούντων τιμω-
ρίαι· νῦν δὲ γέλως, ἄδεια, εἰ μὴ τὴν ἄγαν ταύτην
273ἔξουσίαν σχήσετε νῦν ὑμεῖς. νομίζω τοίνυν ὑμᾶς ὧς
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐ καθ' ἓν τι μόνον τοὺς προγό-
νους μιμουμένους ὁρθῶς ἂν ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ κατὰ
πάνθ' ὅς' ἐπραττον ἐφεξῆς. ἐκεῖνοι τοίνυν, ὥς ἅπαν-
τες εἴδ' οἷδ' ὅτι τὸν λόγον τοῦτον ἀκηκόατε, Καλλιᾶν
τὸν Ἰππονίκου ταύτην τὴν ὑπὸ πάντων θρυλουμένην
εἰρήνην πρεσβεύσαντα, ἵππου μὲν δρόμον ἡμέρας μὴ
καταβαίνειν ἐπὶ τὴν θάλατταν βασιλέα, ἐντὸς δὲ Χελι-429
δονίων καὶ Κυανέων πλοῖα μακρῶ μὴ πλεῖν, ὅτι δῶρα
λαβεῖν ἔδοξε πρεσβεύσας, μικροῦ μὲν ἀπέκτειναν, ἐν
274δὲ ταῖς εὐθύναις πεντήκοντ' ἐπράξαντο τάλαντα. καίτοι
καλλίω ταύτης εἰρήνην οὔτε πρότερον οὔθ' ὕστερον
οὔδεῖς ἂν εἶπεῖν ἔχοι πεποιημένην τὴν πόλιν. ἀλλ'
οὐ τοῦτ' ἐσκόπουν. τούτου μὲν γὰρ ἡγοῦντο τὴν αὐ-
τῶν ἀρετὴν καὶ τὴν τῆς πόλεως δόξαν αἰτίαν εἶναι,
τοῦ δὲ προῖκ' ἢ μὴ τὸν τρόπον τοῦ πρεσβευτοῦ· τοῦ-

τον οὖν δίκαιον ἡξίουں παρέχεσθαι καὶ ἀδωροδόκητον
 275 τὸν προσιόντα τοῖς κοινοῖς. ἐκεῖνοι μὲν τοίνυν οὕτως
 ἐχθρὸν ἡγοῦντο τὸ δωροδοκεῖν καὶ ἀλυσιτελὲς τῇ πόλει,
 ὥστε μὴτ' ἐπὶ πράξεως μηδεμιᾶς μὴτ' ἐπ' ἀνδρὸς εἶν
 γίνεσθαι. ὑμεῖς δ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν
 εἰρήνην ἐορακότες, τὰ μὲν τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέ-
 ρων τείχῃ καθηρηκυῖαν, τὰς δὲ τῶν πρέσβεων οἰκίας
 οἰκοδομοῦσαν, καὶ τὰ μὲν τῆς πόλεως κτήματ' ἀφηρε-
 μένην, τούτοις δ' ἂ μὴδ' ὄναρ ἥλπισαν πώποτε κτησα-
 μένην, οὐκ αὐτοὶ τούτους ἀπεκτείνετε, ἀλλὰ κατηγοροῦ
 προσδεῖσθε, καὶ λόγῳ κρίνετε, ὧν ἔργῳ τὰ δικήματα
 πάντες ὁρῶσιν.

276 Οὐ τοίνυν τὰ παλαι' ἂν τις ἔχοι μόνον εἰπεῖν,
 καὶ διὰ τούτων τῶν παραδειγμάτων ὑμᾶς ἐπὶ τιμωρίαν
 παρακαλέσαι. ἀλλ' ἐφ' ὑμῶν τουτωνὶ τῶν ἔτι ζώντων
 [ἀνθρώπων] πολλοὶ δίκην δεδώκασιν, ὧν ἐγὼ τοὺς
 μὲν ἄλλους παραλείψω, τῶν δ' ἐκ πρεσβείας, ἣ πολὺ
 ταύτης ἐλάττω κακὰ τὴν πόλιν εἰργασται, θανάτῳ ζημιω-
 θέντων ἐνὸς ἢ δυοῖν ἐπιμνησθήσομαι. καί μοι λέγε
 τουτὶ τὸ ψήφισμα λαβών.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

430

277 Κατὰ τουτὶ τὸ ψήφισμ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν
 πρέσβεων ἐκείνων ὑμεῖς θάνατον κατέγνωτε, ὧν εἷς
 ἦν Ἐπικράτης, ἀνὴρ, ὡς ἐγὼ τῶν πρεσβυτέρων ἀκούω,
 σπουδαῖος καὶ πολλὰ χρήσιμος τῇ πόλει, καὶ τῶν ἐκ
 Πειραιῶς καταγαρόντων τὸν δῆμον, καὶ ἄλλως δημοτι-
 κός. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν ὠφέλησε τούτων, δικαίως·
 οὐ γὰρ ἐξ ἡμισείας χρηστὸν εἶναι δεῖ τὸν τὰ τηλικαῦτα
 διοικεῖν ἀξιοῦντα, οὐδὲ τὸ πιστευθῆναι προλαβόντα
 παρ' ὑμῶν, εἰς τὸ μείζω δύνασθαι κακουργεῖν κατα-

278 *χορῆσθαι, ἀλλ' ἀπλῶς μηδὲν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐκόντα. εἰ
τοῖνυν τι τούτοις ἀπρακτόν ἐστι τούτων, ἐφ' οἷς ἐκεί-
νων θάνατος κατέγνωσται, ἔμ' ἀποκτείναντ' ἤδη. σκο-
πεῖτε γάρ. „ἐπειδὴ παρὰ τὰ γράμματα“ φησὶν „ἐπρέ-
σβευσαν [ἐκεῖνοι]“, καὶ τοῦτ' ἐστι τῶν ἐγκλημάτων
πρῶτον. οὗτοι δ' οὐ παρὰ τὰ γράμματα; οὐ τὸ μὲν
ψήφισμ' „Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἀθηναίων συμμάχοις“,
οὗτοι δὲ Φωκέας ἐκσπόνδους ἀπέφηναν; οὐ τὸ μὲν
ψήφισμα „τοὺς ἄρχοντας ὀρκοῦν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσιν“,
οὗτοι δ', οὓς Φίλιππος αὐτοῖς προσέπεμψε, τούτους
ᾤρκισαν; οὐ τὸ μὲν ψήφισμ' „οὐδαμοῦ μόνους ἐν-
τυγχάνειν Φιλίππῳ“, οὗτοι δ' οὐδὲν ἐπαύσαντ' ἰδίᾳ
279 *χορηματίζοντες; „καὶ ἡλέγχθησάν τινες αὐτῶν ἐν τῇ
βουλῇ οὐ τάληθῇ ἀπαγγέλλοντες.“ οὗτοι δέ γε κὰν
τῷ δήμῳ. καὶ ὑπὸ τοῦ; τοῦτο γάρ ἐστι τὸ λαμ-
πρόν· ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων· οἷς γὰρ ἀπήγγειλαν
οὗτοι, πάντα δήπου γέγονεν τὰναντία. „οὐδ' ἐπιστέλ-
λοντες“ φησὶ „τάληθῇ.“ οὐκοῦν οὐδ' οὗτοι. „καὶ⁴³¹
καταψευδόμενοι τῶν συμμάχων καὶ δῶρα λαμβάνον-
τες.“ ἀντὶ μὲν τοῖνυν τοῦ καταψευδόμενοι παντελῶς
ἀπολωλεκότες· πολλῷ δὲ δήπου τοῦτο δεινότερον [τοῦ
καταψεύσασθαι]. ἀλλὰ μὴν ὑπὲρ γε τοῦ δῶρ' εἰληφέ-
ναι, εἰ μὲν ἡρνοῦντο, ἐξελέγχειν λοιπὸν ἂν ἦν, ἐπειδὴ
280 *δ' ὁμολόγουν, ἀπάγειν δήπου προσῆκεν. τί οὖν ὧ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι; τούτων οὕτως ἐχόντων, ὑμεῖς ἐξ
ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ὄντες, οἱ δὲ καὶ τινὲς αὐτῶν ἐτι-
ζῶντες, ὑπομενεῖτε τὸν μὲν εὐεργέτην τοῦ δήμου καὶ
τὸν ἐκ Πειραιῶς, Ἐπικράτην, ἐκπεσεῖν καὶ κολασθῆναι;
καὶ πάλιν πρῶην [Θρασύβουλον] ἐκείνον τὸν Θρασυ-
βούλου τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ ἀπὸ Φυλῆς καταγα-
γόντος τὸν δῆμον, τάλαντα δέκ' ὠφληκέναι, καὶ τὸν***

ἀφ' Ἀρμοδίου καὶ τῶν τὰ μέγιστ' ἀγάθ' [ὑμᾶς] εἰρ-
 γασμένων, οὓς νόμῳ διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν
 εἰς ὑμᾶς, ἐν ἅπασι τοῖς ἱεροῖς ἐπὶ ταῖς θυσίαις σπον-
 δῶν καὶ κρατήρων κοινωνοὺς πεποίησθε, καὶ ἄδετε καὶ
 281 τιμᾶτ' ἐξ ἴσου τοῖς ἥρωσιν καὶ τοῖς θεοῖς, τούτους μὲν
 πάντας τὴν ἐκ τῶν νόμων δίκην ὑπεσχηκέναι, καὶ μήτε
 συγγνώμην μήτ' ἔλεον μήτε παιδιὰ κλάονθ' ὁμώνυμα
 τῶν εὐεργετῶν μήτ' ἄλλο μηδὲν αὐτοὺς ὠφεληκέναι,
 τὸν δ' Ἀτρομήτου τοῦ γραμματιστοῦ καὶ Γλαυκοθέας
 τῆς τοὺς θιάσους συναγούσης, ἐφ' οἷς ἑτέρα τέθνηκεν
 [ἰέρεια], τοῦτον ὑμεῖς λαβόντες, τὸν τῶν τοιούτων, τὸν
 οὐδὲ καθ' ἐν χρήσιμον τῇ πόλει, οὐκ αὐτὸν, οὐ πατέρ',
 282 οὐκ ἄλλον οὐδένα τῶν τούτου, ἀφήσετε; ποῖος γὰρ
 ἵππος, ποία τριήρης, ποία στρατεία, τίς χορὸς, τίς 432
 λητουργία, τίς εἰσφορὰ, τίς εὐνοία, ποῖος κίνδυνος,
 τί τῶν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ γέγονεν παρὰ τούτων τῇ
 πόλει; καίτοι καὶ εἰ ταῦτα πάνθ' ὑπῆρχεν, ἐκεῖνα δὲ μὴ
 προσῆν, δικαίως καὶ προῖκα πεπρεσβευκέναι, ἀπολωλέναι
 δήπου προσῆκεν αὐτῷ. εἰ δὲ μήτε ταῦτα μήτ' ἐκεῖνα,
 283 οὐ τιμωρήσεσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθ' ὧν κατηγορῶν
 ἔλεγεν Τιμάρχου, ὥς οὐδὲν ἔστ' ὄφελος πόλεως ἥτις
 μὴ νεῦρ' ἐπὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἔχει, οὐδὲ πολιτείας ἐν
 ᾗ συγγνώμη καὶ παραγγελία τῶν νόμων μείζον ἰσχύου-
 σιν· οὐδ' ἔλεειν ὑμᾶς οὔτε τὴν μητέρα δεῖν τὴν Τι-
 μάρχου, γραῦν γυναικα, οὔτε παιδί' οὔτ' ἄλλον οὐδένα,
 ἀλλ' ἐκεῖν' ὁρᾶν, ὅτι εἰ προήσεσθε τὰ τῶν νόμων καὶ
 τῆς πολιτείας, οὐχ εὐρήσετε τοὺς ὑμᾶς αὐτοὺς ἐλεή-
 284 σοντας. ἀλλ' ὁ μὲν ταλαίπωρος ἄνθρωπος ἠτιμώσεται,
 ὅτι τοῦτον εἶδ' ἀδικοῦντα, τούτῳ δ' ἀθρῶν δώσεται εἶναι;
 διὰ τί; εἰ γὰρ παρὰ τῶν εἰς αὐτοὺς ἑξαμαρτόντων,
 τηλικαύτην ἠξίωσε δίκην Αἰσχίνης λαβεῖν, παρὰ τῶν

εἰς τὰ τῆς πόλεως τηλικαῦθ' ἡμαρτηκότων, ὧν εἷς οὗτος ὦν ἐξελέγχεται, πηλίκην ὑμᾶς προσήκει λαβεῖν 285 τοὺς ὁμομοκότας καὶ δικάζοντας; νῆ Δί', οἱ νέοι γὰρ ἡμῖν δι' ἐκείνον ἔσονται τὸν ἀγῶνα βελτίους. οὐκοῦν καὶ διὰ τόνδ' οἱ πολιτευόμενοι, δι' ὧν τὰ μέγιστα κινδυνεύεται τῇ πόλει· προσήκει δὲ καὶ τούτων φροντίζειν. ἵνα τοίνυν εἰδῇθ' ὅτι καὶ τοῦτον ἀπώλεσεν, [τὸν Τίμαρχον,] οὐ μὰ Δί' οὐχὶ τῶν ὑμετέρων παίδων, ὅπως ἔσονται σώφρονες, προορῶν (εἰσὶ γὰρ ὧ ἄνδρες 286 νιστῶν δεηθῆναι τοὺς νεωτέρους), ἀλλ' ὅτι βουλευὼν ἔγραψεν, ἂν τις ὡς Φίλιππον ὅπλ' ἄγων ἁλῶ, ἢ σκευὴ τριηρικά, θάνατον εἶναι τὴν ζημίαν. σημείον δέ· πόσον γὰρ ἐδημηγόρει χρόνον Τίμαρχος; πολύν. οὐκοῦν τοῦτον ἦν Αἰσχύνης ἅπαντ' ἐν τῇ πόλει, καὶ οὐδεπώποτ' ἡγανάκτησεν οὐδὲ δεινὸν ἡγήσατ' εἶναι τὸ πρᾶγμα, εἰ ὁ τοιοῦτος λέγει, ἕως εἰς Μακεδονίαν ἐλθὼν ἑαυτὸν ἐμίσθωσεν. λέγε [δὴ] μοι τὸ ψήφισμα λαβὼν αὐτὸ τὸ τοῦ Τιμάρχου.

ΨΗΦΙΣΜΑ.

287 Ὁ μὲν τοίνυν ὑπὲρ ὑμῶν γράψας μὴ ἄγειν ἐν τῷ πολέμῳ πρὸς Φίλιππον ὅπλα, εἰ δὲ μὴ, θανάτῳ ζημιοῦσθαι, ἀπόλωλε καὶ ὕβρισται· ὁ δὲ καὶ τὰ τῶν ὑμετέρων συμμάχων ὅπλ' ἐκείνῳ παραδοὺς οὕτοσὶ κατηγόρει, καὶ περὶ πορνείας ἔλεγ', ὧ γῆ καὶ θεοί, δυοῖν μὲν κηδεσταῖν παρεστηκότοι, οὓς ἰδόντες ἂν ὑμεῖς ἀνακράγοιτε, Νικίου τε τοῦ βδελυροῦ, ὃς ἑαυτὸν ἐμίσθωσεν εἰς Αἴγυπτον Χαβρία, καὶ τοῦ καταράτου Κυρηβίωνος, ὃς ἐν ταῖς πομπαῖς ἄνεν τοῦ προσώπου κωμάζει. καὶ τί ταῦτα; ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν ὄρῳ Ἀφρό-

βητον. ἀλλὰ δῆτ' ἄνω ποταμῶν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ πάντες οἱ περὶ πορνείας ἐρρύνησαν λόγοι.

- 288 Καὶ μὴν εἰς ὄσπην ἀτιμίαν τὴν πόλιν ἡμῶν ἢ τοῦ-
του πονηρία καὶ ψευδολογία καταστήσας' ἔχει, πάντα
τ' ἄλλ' ἀφείς, ὃ πάντες ὑμεῖς ἴσ' ἐρῶ. πρότερον μὲν
γὰρ ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τί παρ' ὑμῖν ἐψήφισται, τοῦτ' 434
ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες· νῦν δ' ἤδη περι-
ερχόμεθ' ἡμεῖς τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις σκοποῦντες,
καὶ ὠτακουστοῦντες τί τὰ τῶν Ἀρκάδων, τί τὰ τῶν
Ἀμφικτυόνων, ποῦ πάρεσι Φίλιππος, ζῇ ἢ τέθνηκεν.
289 οὐ ταῦτα ποιοῦμεν; ἐγὼ δ' οὐ δέδοικ' εἰ Φίλιππος ζῇ,
ἀλλ' εἰ τῆς πόλεως τέθνηκε τὸ τοὺς ἀδικοῦντας μισεῖν
καὶ τιμωρεῖσθαι. οὐδὲ φοβεῖ με Φίλιππος, ἂν τὰ παρ'
ὑμῖν ὑγιαίνῃ, ἀλλ' εἰ παρ' ὑμῖν ἄδεια γενήσεται τοῖς
παρ' ἐκείνου μισθαρεῖν βουλομένοις, καὶ συνεροῦσί
τινες τούτοις τῶν ὑφ' ὑμῶν πεπιστευμένων, καὶ πάντα
τὸν ἔμπροσθεν χρόνον ἀρνούμενοι μὴ πράττειν ὑπὲρ
290 Φιλίππου, νῦν ἀναβήσονται, ταῦτα φοβεῖ με. τί γὰρ
δὴ ποτ' Εὐβουλε, Ἥγησίλεω μὲν κρινομένῳ, ὃς ἀνεψιὸς
ἐστὶ σοι, καὶ Θρασυβούλῳ πρῶτῳ, τῷ Νικηράτου θείῳ,
ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης ψήφου, οὐδ' ὑπακοῦσαι καλού-
μενος ἤθελες, εἰς δὲ τὸ τίμημ' ἀναβάς, ὑπὲρ μὲν ἐκείνων
οὐδ' ὅτιοῦν ἔλεγες, ἐδέου δὲ τῶν δικαστῶν συγγνώμην
ἔχειν σοί; εἰδ' ὑπὲρ μὲν συγγενῶν καὶ ἀναγκάων ἀν-
θρώπων οὐκ ἀναβαίνεις, ὑπὲρ Αἰσχίνου δ' ἀναβήσει;
291 ὃς, ἥνικ' ἔκριεν Ἀριστοφῶν Φιλόνικον καὶ δι' ἐκείνου
τῶν σοὶ πεπραγμένων κατηγορεῖ, συγκατηγορεῖ μετ'
ἐκείνου σοῦ καὶ τῶν ἐχθρῶν τῶν σῶν εἰς ἐξητάζετο.
ἐπειδὴ δὲ σὺ μὲν τουτουσί δεδιξάμενος, καὶ φήσας
καταβαλίνειν εἰς Πειραιᾶ δεῖν ἤδη καὶ χρήματ' εἰσφέ-
ρειν καὶ τὰ θεωρικὰ στρατιωτικὰ ποιεῖν, ἢ χειροτονεῖν

ἂ συνεῖπε μὲν οὗτος, ἔγραψε δ' ὁ βδελυρὸς Φιλοκρά-
 της, αἰσχρὰν ἀντ' ἰσῆς συναίτιος γενέσθαι τὴν εἰρήνην,
 292 οὔτοι δὲ τοῖς μετὰ ταῦτ' ἀδικήμασι πάντ' ἀπολωλέκασι,
 τηνικαῦτα διήλλαξαι; καὶ ἐν μὲν τῷ δήμῳ κατηρῶ [Φι-435
 λίπῳ,] καὶ κατὰ τῶν παίδων ὤμνυες, ἥ μὴν ἀπολωλέναι
 Φίλιππον ἂν βούλεσθαι· νῦν δὲ βοηθήσεις τούτῳ; πῶς
 οὖν ἀπολείται, ὅταν τοὺς παρ' ἐκείνου δωροδοκοῦντας
 293 σὺ σφῆξης; τί γὰρ δήποτε Μοιροκλέα μὲν ἔκρινες, εἰ
 παρὰ τῶν τὰ μέταλλ' ἐωνημένων εἴκοσιν ἐξέλεξεν δρα-
 χμὰς παρ' ἐκάστου, καὶ Κηφισοφῶντα γραφὴν ἱερῶν
 χρημάτων ἐδίωκες, εἰ τρισὶν ὕστερον ἡμέραις ἐπὶ τὴν
 τράπεζαν ἔθηκεν ἐπὶ τὰ μνᾶς· τοὺς δ' ἔχοντας ὁμολο-
 γοῦντας ἐξελεγχομένους ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἐπὶ τῷ τῶν
 συμμάχων ὁλέθρῳ ταῦτα πεποιηκότας, τούτους δ' οὐ
 294 μόνον οὐ κρίνεις, ἀλλὰ καὶ σφῆξιν κελεύεις; καὶ μὴν
 ὅτι ταῦτα μὲν ἔστιν φοβερά, καὶ προνοίας καὶ φυλακῆς
 πολλῆς δεόμενα, ἐφ' οἷς δ' ἐκείνους ἔκρινες, γέλως,
 ἐκείνως ὕψεσθε. ἦσαν ἐν Ἑλιδι κλέπτοντες τὰ κοινά
 τινες; καὶ μάλ' εἰκὸς γε. ἔστιν οὖν ὅστις μετέσχευ
 αὐτόθι νῦν τούτων τοῦ καταλῦσαι τὸν δῆμον; οὐδὲ εἷς.
 τί δ'; ἦσαν, ὅτ' ἦν Ὀλυνθος, τοιοῦτοί τινες ἄλλοι; ἐγὼ
 μὲν οἶομαι. ἄρ' οὖν διὰ τούτους ἀπώλετ' Ὀλυνθος;
 οὐ. τί δ', ἐν Μεγάροις οὐκ οἶεσθ' εἶναι τινα κλέπτην
 καὶ παρεκλέγοντα τὰ κοινά; ἀνάγκη. [καὶ] πέφηνέ τις
 αἷτιος αὐτόθι νῦν τούτων τῶν συμβεβηκότων πραγμά-
 295 των; οὐδὲ εἷς. ἀλλὰ ποῖοί τινες οἱ τὰ τηνικαῦτα καὶ
 τοιαῦτ' ἀδικοῦντες; οἱ νομίζοντες αὐτοὺς ἀξιοχρεῶς
 εἶναι τοῦ Φιλίππου ξένοι καὶ φίλοι προσαγορεύεσθαι,
 οἱ στρατηγιῶντες καὶ προστασίας ἀξιούμενοι, οἱ μείζονες
 τῶν πολλῶν οἰόμενοι δεῖν εἶναι. οὐ Πέριλλος ἐκρίνεται
 ἔναγχος ἐν Μεγάροις ἐν τοῖς τριακοσίοις, ὅτι πρὸς

Φίλιππον ἀφίκετο, καὶ παρελθὼν Πτοιοῦδος αὐτὸν⁴³⁶
 ἐξητήσατο, καὶ πλούτῳ καὶ γένει καὶ δόξῃ πρῶτος Με-
 γαρείων, καὶ πάλιν ὡς Φίλιππον ἐξέπεμψε, καὶ μετὰ
 ταῦθ' ὁ μὲν ἦκεν ἄγων τοὺς ξένους, ὁ δ' ἐνδον ἐτύ-
²⁹⁶ρρενε; τοιαῦτα. οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔσθ' ὅ τι τῶν πάν-
 των μᾶλλον εὐλαβεῖσθαι δεῖ, ἢ τὸ μείζω τινὰ τῶν
 πολλῶν ἔαν γίνεσθαι. μή μοι σφζέσθω μῆδ' ἀπολ-
 λύσθω μῆδεις, ἂν ὁ δεῖνα βούληται, ἀλλ' ὃν ἂν τὰ
 πεπραγμένα σφῶξῃ καὶ τοῦναντίον, τούτῳ τῆς προση-
 κούσης ψήφου παρ' ὑμῶν ὑπαρχέτω τυγχάνειν· τοῦτο
²⁹⁷γὰρ ἔστι δημοτικόν. ἔτι τοίνυν πολλοὶ παρ' ὑμῖν ἐπὶ
 καιρῶν γερόνασιν ἰσχυροί, Καλλίστρατος, αὖθις Ἀρι-
 στοφῶν, Διόφαντος, τούτων ἕτεροι πρότερον. ἀλλὰ ποῦ
 τούτων ἕκαστος ἐπρώτευν; ἐν τῷ δήμῳ· ἐν δὲ τοῖς
 δικαστηρίοις οὐδεὶς πῶ μέχρ' ἰσχύει τῆς τήμερον ἡμέρας ὑμῶν
 οὐδὲ τῶν νόμων οὐδὲ τῶν ὅρκων κρείττων γέγονεν.
 μὴ τοίνυν μῆδὲ νῦν τοῦτον ἐάσητε. ὅτι γὰρ ταῦτα
 φυλάττεισθ' ἂν εἰκότως μᾶλλον ἢ πιστεύοιτε, τῶν θεῶν
 ὑμῖν μαντεῖαν ἀναγνώσομαι, οἵπερ αἰεὶ σφῶζουσιν τὴν πόλιν
 πολλῷ τῶν προεσθηκότων μᾶλλον. λέγε τὰς μαντείας.

MANTEIAI.

²⁹⁸ Ἀκούετ' ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν θεῶν οἷ' ὑμῖν
 προλέγουσιν. εἰ μὲν τοίνυν πολεμοῦντων ὑμῶν ταῦτ'
 ἀνηγήκασιν, τοὺς στρατηγούς λεγούσιν φυλάττεσθαι· πο-
 λέμου γὰρ εἰσιν ἡγεμόνες στρατηγοί· εἰ δὲ πεπονημένων
 εἰρήνην, τοὺς ἐπὶ τῆς πολιτείας ἐφεσθηκότας· οὗτοι γὰρ
 ἡγοῦνται, τούτοις πείθεσθαι, ὑπὸ τούτων δέος ἔστι μῆ⁴³⁷
 παρακρουσθῆτε. „καὶ τὴν πόλιν συνέχειν [φασὶν ἐν τῇ
 μαντεία], ὅπως ἂν μίαν γνώμην ἔχωσιν ἅπαντες καὶ μὴ
²⁹⁹τοῖς ἐχθροῖς ἡδονὴν ποιῶσι.“ πότερ' οὖν οἴεσθ' ἂν ὧ

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν τοσαῦτα κακ' εἰργασμένον σω-
θέντ' ἢ δίκην δόνθ' ἡδονὴν Φιλίππῳ ποιῆσαι; ἐγὼ
μὲν οἶομαι σωθέντα. φησὶ δέ γ' ἡ μαντεία δεῖν ὅπως
ἂν μὴ χαίρωσιν οἱ ἐχθροὶ ποιεῖν. ἅπανσι τοίνυν μιᾷ
γνώμῃ παρακελεύεται κολάζειν τοὺς ὑπηρετηκότας τι
τοῖς ἐχθροῖς, ὁ Ζεὺς, ἡ Διώνη, πάντες οἱ θεοί. ἔξωθεν
οἱ ἐπιβουλεύοντες, ἐνδοθεν οἱ συμπράττοντες. οὐκοῦν
τῶν ἐπιβουλευόντων μὲν ἔργον διδόναι, τῶν συμπρατ-
τόντων δὲ λαμβάνειν καὶ τοὺς εἰληφότας ἐκσώζειν.

- 300 Ἔτι τοίνυν κἂν ἀπ' ἀνθρωπίνου λογισμοῦ τοῦτ'
ἴδοι τις, ὅτι πάντων ἐχθρότατον καὶ φοβερώτατον τὸ
τὸν προεστηκότ' ἔαν οἰκεῖον γίνεσθαι τοῖς μὴ τῶν
αὐτῶν ἐπιθυμοῦσι τῷ δήμῳ. τίσι γὰρ τῶν πραγμάτων
ἐγκρατὴς γέγονεν Φίλιππος ἀπάντων, καὶ τίσιν τὰ μέ-
γιστα κατείργασται τῶν πεπραγμένων, σκέψασθε. τῷ
παρὰ τῶν πωλούντων τὰς πράξεις ὠνεῖσθαι, τῷ τοὺς
προεστηκότας ἐν ταῖς πόλεσιν διαφθείρειν καὶ ἐπαίρειν,
301τούτοις. ταῦτα τοίνυν ἐφ' ὑμῖν ἔστιν ἀμφοτέρ', ἂν βού-
λησθ', ἀχρεῖα ποιῆσαι τήμερον, ἂν τῶν μὲν μὴ θέλητ'
ἀκούειν τοῖς τοιούτοις συνηγορούντων, ἀλλ' ἐπιδείξητ'
ἀκύρους ὄντας ὑμῶν (νῦν γὰρ φασιν εἶναι κύριοι), τὸν
δὲ πεπρακόθ' ἑαυτὸν κολάσητε, καὶ τοῦθ' ἅπαντες ἴδω-
302σιν. παντὶ μὲν γὰρ εἰκότως ἂν ὀργισθείητ' ὧ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, τοιαῦτα πεποιηκότι καὶ προδεδωκότι συμ-438
μάχους καὶ φίλους καὶ καιρούς, μεθ' ὧν ἢ καλῶς ἢ
κακῶς ἐκάστοις ἔχει τὰ πάντα, οὐ μὴν οὐδενὶ μᾶλλον
οὐδὲ δικαιότερον, ἢ τούτῳ. ὅς γὰρ ἑαυτὸν τάξας τῶν
ἀπιστούντων εἶναι Φιλίππῳ, καὶ μόνος καὶ πρῶτος ἰδὼν
ὅτι κοινὸς ἐκείνος ἐχθρὸς ἔστιν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων,
ἡὔτομόλησε καὶ προὔδωκε καὶ γέγον' ἐξαίφνης ὑπὲρ Φι-
λίππου, πῶς οὐ πολλὰκις οὗτος ἄξιός ἐστ' ἀπολωλέναι;

- 303 ἀλλὰ μὴν ὅτι ταῦθ' οὕτως ἔχει, αὐτὸς οὐχ οἶός τ' ἀντειπεῖν ἔσται. τίς γάρ ἐσθ' ὁ τὸν Ἰσχανδρον προσ-
 ἄγων ὑμῖν τὸ κατ' ἀρχάς, ὃν παρὰ τῶν ἐν Ἀρκαδίᾳ
 φίλων τῇ πόλει δεῦρ' ἦκειν ἔφη; τίς ὁ συσκευάζεσθαι
 τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φίλιππον βοῶν, ὑμᾶς
 δὲ καθεύδειν; τίς ὁ τοὺς μακροὺς καὶ καλοὺς λόγους
 [ἐκείνους] δημηγορῶν, καὶ τὸ Μιλτιάδου καὶ τὸ Θεμι-
 στοκλέους ψήφισμ' ἀναγινώσκων καὶ τὸν ἐν τῷ τῆς
 304 Ἀγλαύρου τῶν ἐφήβων ὄρκον; οὐχ οὗτος; τίς ὁ πείσας
 ὑμᾶς μόνον οὐκ ἐπὶ τὴν ἐρυθρὰν θάλατταν πρεσβείας
 πέμπειν, ὥς ἐπιβουλευομένης μὲν ὑπὸ Φιλίππου τῆς
 Ἑλλάδος, ὑμῖν δὲ προσῆκον προορᾶν ταῦτα καὶ μὴ
 προῖεσθαι τὰ τῶν Ἑλλήνων; οὐχ ὁ μὲν γράφων τὸ
 ψήφισμ' Εὐβουλος ἦν, ὁ δὲ πρεσβεύων [εἰς Πελοπόν-
 νησον] Αἰσχίνης οὗτοςί; ἐλθὼν δ' [ἐκείσε] ἅττα μὲν
 ποτε διελέχθη καὶ ἐδημηγόρησεν, αὐτὸς ἂν εἰδείη, ἃ δ'
 ἀπήγγειλε πρὸς ὑμᾶς, ὑμεῖς οἶδ' ὅτι μέμνησθε πάντες.
 305 βάρβαρόν τε γὰρ πολλάκις καὶ ἀλάστορα τὸν Φίλιππον
 ἀποκαλῶν ἐδημηγόρει, καὶ τοὺς Ἀρκαδας ὑμῖν ἀπήγ-
 γελλεν ὥς ἔχαιρον, εἰ προσέχει τοῖς πράγμασιν ἤδη καὶ 439
 ἐγείρεται ἢ τῶν Ἀθηναίων πόλις. ὃ δὲ πάντων μάλιστ'
 ἀγανακτῆσαι ἔφη· συντυχεῖν [γὰρ] ἀπῶν Ἀτρεστίδα
 παρὰ Φιλίππου πορευομένῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ γύναια καὶ
 παιδάρι' ὥς τριάκοντα βαδίζειν, αὐτὸς δὲ θανμάσας
 ἐρέσθαι τινὰ τῶν ὁδοιπόρων, τίς ἄνθρωπός ἐστι καὶ
 306 τίς ὄχλος [ὁ] μετ' αὐτοῦ, ἐπειδὴ δ' ἀκοῦσαι, ὅτι Ἀτρε-
 στίδας παρὰ Φιλίππον τῶν Ὀλυνθίων αἰχμάλωτα δω-
 ρεῖαν ταῦτ' ἔχων [ἀπέρχεται], δεινὸν αὐτῷ τι δόξαι καὶ
 δακρῦσαι καὶ ὀδύρασθαι τὴν Ἑλλάδ', ὥς κακῶς διάκει-
 ται, εἰ τοιαῦτα πάθη περιορᾷ γιγνόμενα. καὶ συνεβού-
 λευεν ὑμῖν πέμπειν τινὰς εἰς Ἀρκαδίαν, οἵτινες κατη-

γορήσουσι τῶν τὰ Φιλίππου πραττόντων· ἀκούειν γὰρ
ἐφη τῶν φίλων, ὥς ἐὰν ἐπιστροφῇ ἡ πόλις ποιήσεται
307 καὶ πρέσβεις πέμψῃ, δίκην ἐκείνοι δώσουσιν. ταῦτα μὲν
τοίνυν τότε καὶ μάλ' ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καλὰ καὶ τῆς
πόλεως ἄξι' ἐδημηγόρει. ἐπειδὴ δ' ἀφίκετ' εἰς Μακε-
δονίαν καὶ τὸν ἐχθρὸν εἶδε τὸν αὐτοῦ καὶ τῶν Ἑλλή-
νων, [τὸν Φίλιππον,] ἄρα γ' ὅμοι' ἢ παραπλήσια τού-
τοις; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλὰ μήτε τῶν προγόνων
μεμνησθαι μήτε τρόπαια λέγειν μήτε βοηθεῖν μηδενί,
τῶν τε κελευόντων μετὰ τῶν Ἑλλήνων περὶ τῆς πρὸς
Φιλίππον εἰρήνης βουλευέσθαι θαυμάζειν, εἰ περὶ τῶν
308 ὑμετέρων ἰδίων ἄλλον τινὰ δεῖ πεισθῆναι· εἶναι τε τὸν
Φίλιππον αὐτὸν, Ἡράκλεις, Ἑλληνικώτατον ἀνθρώπων,
δεινότατον λέγειν, φιλαθηναϊότατον· οὕτω δ' ἀτόπους
τινὰς ἐν τῇ πόλει καὶ δυσχερεῖς ἀνθρώπους εἶναι, ὥστ'
οὐκ αἰσχύνεσθαι λουδορουμένους αὐτῷ καὶ βάρβαρον
αὐτὸν ἀποκαλοῦντας. ἔστιν οὖν ὅπως ταῦτ' ἂν, ἐκείνα
440 προειρηκώς, ὁ αὐτὸς ἀνὴρ μὴ διαφθαρεῖς ἐτόλμησεν
309 εἰπεῖν; τί δ'; ἔσθ' ὅστις ἂν τὸν Ἀτρεστίδαν τότε μι-
σήσας διὰ τοὺς τῶν Ὀλυνθίων παῖδας καὶ γυναῖκα, ταῦτὰ
Φιλοκράτει νῦν πράττειν ὑπέμεινεν, ὃς γυναῖκας ἐλευ-
θέρας τῶν Ὀλυνθίων ἤγαγε δεῦρο [ἐφ' ὕβρει], καὶ οὕτως
ἐπὶ τῷ βδελυρῶς βεβιωκέναι γινώσκεται, ὥστε μηδὲν
ἔμ' αἰσχρὸν εἰπεῖν νυνὶ περὶ αὐτοῦ δεῖν μηδὲ δυσχερές,
ἀλλὰ τοσοῦτον εἰπόντος μόνον, ὅτι Φιλοκράτης γυναῖκας
ἤγαγε, πάντας ὑμᾶς εἰδέναι καὶ τοὺς περιεστηκότας τὰ
μετὰ ταῦτα, καὶ ἐλεῖν εὖ οἶδ' ὅτι τὰς ἀτυχεῖς καὶ τα-
λαιπώρους ἀνθρώπους, ἃς οὐκ ἠλέησεν Αἰσχίνης, οὐδ'
ἐδάκρυσ' ἐπὶ ταύταις τὴν Ἑλλάδα, εἰ παρὰ τοῖς συμ-
310 μάχοις ὑπὸ τῶν πρέσβων ὑβρίζονται. ἀλλ' ὑπὲρ αὐτοῦ
κλαήσει τοῦ τὰ τοιαῦτα πεπρεσβευκότος, καὶ τὰ παιδί'

ἴσως παράξει κἀναβιβᾶται. ὑμεῖς δ' ἐνθυμεῖσθ' ὅ ἄν-
 δρες δικασταί, πρὸς μὲν τὰ τούτου παιδία, ὅτι πολλῶν
 συμμάχων ὑμετέρων καὶ φίλων παῖδες ἀλῶνται καὶ πτω-
 χοὶ περιέρχονται δεινὰ πεπονθότες διὰ τοῦτον, οὓς
 ἐλεεῖν πολλῷ μᾶλλον ὑμῖν ἄξιον, ἢ τοὺς τοῦ ἡδίκηκότος
 καὶ προδότου πατρός, καὶ ὅτι τοὺς ὑμετέρους παῖδας
 οὗτοι, καὶ τοῖς ἐκγόνοις προσγράψαντες τὴν εἰρήνην,
 καὶ τῶν ἐλπίδων ἀπεστερήκασι, πρὸς δὲ τὰ τούτου
 δάκρυα, ὅτι νῦν ἔχει ἄνθρωπον, ὃς εἰς Ἀρκαδίαν
 ἐκέλευ' ἐπὶ τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου πράττοντας πέμπειν
 311 τοὺς κατηγορήσοντας. νῦν τοίνυν ὑμᾶς οὐκ εἰς Πελο-441
 πόνησον δεῖ πρεσβείαν πέμπειν, οὐδ' ὁδὸν μακρὰν βα-
 δίσαι, οὐδ' ἐφόδι' ἀναλίσκειν, ἀλλ' ἄχρι τοῦ βήματος
 ἐνταυθὶ προσελθόνθ' ἕκαστον ὑμῶν, τὴν ὁσίαν καὶ τὴν
 δικαίαν ψῆφον ὑπὲρ τῆς πατρίδος θέσθαι, κατ' ἀνδρὸς,
 ὃς, ὅ γῃ καὶ θεοί, ἐκεῖν', ἃ διεξῆλθον, ἐν ἀρχῇ δεδη-
 μηγορηκώς, τὸν Μαραθῶνα, τὴν Σαλαμίνα, τὰς μάχας,
 τὰ τρόπαια, ἐξαίφνης ὥς ἐπέβη Μακεδονίας, πάντα τὰ-
 ναντία τούτοις, μὴ προγόνων μεμνησθαι, μὴ τρόπαια
 λέγειν, μὴ βοηθεῖν μηδενί, μὴ κοινῇ μετὰ τῶν Ἑλλή-
 312 νων βουλευέσθαι, μόνον οὐ καθελεῖν τὰ τείχη. καίτοι
 τούτων αἰσχίους λόγοι οὐδένες πώποτ' ἐν τῷ παντὶ
 χρόνῳ γεγόνασι παρ' ὑμῖν. τίς γάρ ἐστιν Ἑλλήνων ἢ
 βαρβάρων οὕτω σκαιὸς καὶ ἀνήκοος ἢ σφόδρα μισῶν τὴν
 πόλιν τὴν ἡμετέραν, ὅστις εἴ τις ἔροιτ', „εἰπέ μοι, τῆς
 νῦν οὗσης Ἑλλάδος ταυτησὶ καὶ οἰκουμένης, ἔσθ' ὃ τι
 ταύτην ἂν τὴν προσηγορίαν εἶχεν, ἢ ᾧκεῖθ' ὑπὸ τῶν
 νῦν ἐχόντων Ἑλλήνων, εἰ μὴ τὰς ἀρετὰς ὑπὲρ αὐτῶν
 ἐκείνας οἱ Μαραθῶνι καὶ Σαλαμίνι παρέσχονθ' ἡμέ-
 313 τεροι πρόγονοι;“ οὐδ' ἂν εἰς εὖ οἶδ' ὅτι φήσειεν, ἀλλὰ
 πάντα ταῦθ' ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἂν ἡλωκέναι. εἰθ' οὓς

μηδὲ τῶν ἐχθρῶν μηδεὶς ἂν τούτων τῶν ἐγκωμίων καὶ τῶν ἐπαίνων ἀποστερήσειε, τούτων Αἰσχίνης [ὕμῃς] οὐκ ἔα μεμνησθαι τοὺς ἐξ ἐκείνων, ἵν' αὐτὸς ἀργύριον λάβῃ; καὶ μὴν τῶν μὲν ἄλλων ἀγαθῶν οὐ μέτεστι τοῖς τεθνεῶσιν, οἳ δ' ἐπὶ τοῖς καλῶς πραχθεῖσιν ἐπαινοὶ τῶν οὕτω τετελευτηκότων ἰδίου κτῆμ' εἰσὶν· οὐδὲ γὰρ ὁ φθόνος αὐτοῖς ἔτι τηρικαῦτ' ἐναντιοῦται. ὧν ἀποστε-
 442 ρῶν ἐκείνους οὗτος, αὐτὸς ἂν τῆς ἐπιτιμίας δικαίως νῦν στερηθείῃ, καὶ ταύτην ὑπὲρ τῶν προγόνων ὑμεῖς δίκην λάβοιτε παρ' αὐτοῦ. τοιούτοις μέντοι λόγοις, ὧ κακὴ κεφαλὴ σύ, τὰ τῶν προγόνων ἔργα συλήσας καὶ
 314 διασύρας [τῷ λόγῳ] πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλεσας. εἴτα γεωργεῖς ἐκ τούτων καὶ σεμνὸς γέγονας. καὶ γὰρ τοῦτο. πρὸ μὲν τοῦ πάντα κάκ' εἰργάσθαι τὴν πόλιν, ὡμολόγει γεγραμματοτεχνέειν καὶ χάριν ὑμῖν ἔχειν τοῦ χειροτονηθῆναι, καὶ μέτριον παρεῖχεν ἑαυτόν· ἐπειδὴ δὲ μυρὶ' εἰργασται κακά, τὰς ὀφρῦς ἀνέσπακε, καὶ „ὁ γεγραμματοτεχνῶς Αἰσχίνης“ εἶπη τις, ἐχθρὸς εὐθὺς καὶ κακῶς φησιν ἀκηκοέναι, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς πορεύεται θοῖμάτιον καθεὶς ἄχρι τῶν σφυρῶν, ἴσα βαίνων Πυθοκλεῖ, τὰς γνάθους φρυγῶν, τῶν Φιλίππου ξένων καὶ φίλων εἰς οὗτος ὑμῖν ἤδη, τῶν ἀπαλλαγῆναι τοῦ δήμου βουλομένων καὶ κλύδωνα καὶ μανίαν τὰ καθεστηκότα πράγμαθ' ἡγουμένων, ὁ τέως προσκυνῶν τὴν θόλον.

315 Βούλομαι τοίνυν [ὕμῖν] ἐπανελθεῖν [ἐπὶ κεφαλαίῳ] ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος προσλαβὼν τούτους τοὺς θεοὺς ἐχθρούς. πάντ' ὃ' ἄξιον ἐξετάσαι καὶ θεάσασθαι τὴν ἀπάτην ὅλην. τὸ μὲν γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν, διαφορουμένης αὐτοῦ τῆς χώρας ὑπὸ τῶν ληστῶν καὶ κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων, ὥστ' ἀνόνητον ἐκείνου ἀπάντων εἶναι τῶν ἀγαθῶν, τοὺς τὰ

φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλ' ὑπὲρ αὐτοῦ,
 τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδημον, τὸν Κτησιφῶντα·
 316 ἐπεὶ δ' ἦλθομεν ὡς αὐτὸν ἡμεῖς οἱ πρέσβεις, ἐμ-443
 σθώσατο μὲν τοῦτον εὐθέως, ὅπως συνερεῖ καὶ συνα-
 γωνεῖται τῷ μιαρῷ Φιλοκράτει, καὶ τῶν τὰ δίκαια
 βουλομένων [ἡμῶν] πράττειν περιέσται, συνέγραψε δ'
 ἐπιστολὴν ὡς ὑμᾶς, ἥ μάλιστ' ἂν ᾤετο τῆς εἰρήνης
 317 τυχεῖν. ἦν δ' οὐδὲν μᾶλλον μέγ' αὐτῷ καθ' ὑμῶν
 οὐδ' οὕτω προὔξει, εἰ μὴ Φωκέας ἀπολεῖ. τοῦτο δ' οὐκ
 ἦν εὐπορον· συνῆκτο γὰρ αὐτῷ τὰ πράγμαθ', ὥσπερ
 ἐκ τύχης, εἰς καιρὸν τοιοῦτον, ὥστ' ἡ μηδὲν ὦν ἐβού-
 λετ' εἶναι διαπραξάσθαι, ἢ ἀνάγκην εἶναι ψεύσασθαι
 κάπιορκῆσαι, καὶ μάρτυρας τῆς αὐτοῦ κακίας πάντας
 318 Ἕλληνας καὶ βαρβάρους ποιήσασθαι. εἰ μὲν γὰρ προσ-
 δέξαιτο Φωκέας συμμάχους καὶ μεθ' ὑμῶν τοὺς ὄρκους
 αὐτοῖς ἀποδοίη, τοὺς πρὸς Θετταλοὺς καὶ Θηβαίους
 ὄρκους παραβαίνειν εὐθὺς ἀναγκαῖον ἦν, ὦν τοῖς μὲν
 τὴν Βοιωτίαν συνεξαιρήσειν ὠμωμόκει, τοῖς δὲ τὴν
 πυλαίαν συγκαταστήσειν· εἰ δὲ μὴ προσδέχοιτο, ὥσπερ
 οὐ προσίετο, οὐκ ἔασειν ὑμᾶς παρελθεῖν αὐτὸν ἡγεῖτο,
 ἀλλὰ βοηθήσειν εἰς Πύλας, ὅπερ, εἰ μὴ παρεκρούσθητ',
 ἐποίησατ' ἄν· εἰ δὲ τοῦτο γένοιτο, οὐκ ἐνεῖναι παρελ-
 319 θεῖν ἐλογίζετο. καὶ τοῦτ' οὐ παρ' ἄλλων αὐτὸν ἔδει
 πυθέσθαι, ἀλλ' αὐτὸς ὑπῆρχε μάρτυς ἑαυτῷ τοῦ πρά-
 γματος· ὅτε γὰρ Φωκέας ἐκράτησε τὸ πρῶτον καὶ δι-
 ἐφθειρε τοὺς ξένους αὐτῶν καὶ τὸν ἡγούμενον καὶ
 στρατηγοῦντ' Ὀνόμαρχον, τότε τῶν ὄντων ἀνθρώπων
 [ἀπάντων] οὐδενός, οὐθ' Ἕλληνας οὔτε βαρβάρους, Φω-
 κεύσει βοηθήσαντος πλὴν ὑμῶν, οὐκ ὅπως παρῆλθεν ἡ444
 διεπραξάθ' ὦν ἐβουλήθη τι παρελθόν, ἀλλ' οὐδὲ προσ-
 320 ελθεῖν ἐγγὺς ἡδυνήθη. ἥδει δὴ σαφῶς οἶμαι τοῦθ'

ὅτι νῦν, ἥνίκ' ἐστασίαζε μὲν αὐτῶ τὰ Θετταλῶν, καὶ
 Φεραῖοι πρῶτον οὐ συνηκολούθουν, ἐκρατοῦντο δὲ
 Θηβαῖοι καὶ μάχην ἤττηντο καὶ τρόπαιον ἀπ' αὐτῶν
 εἰστίηκει, οὐκ ἔνεστιν παρελθεῖν, εἰ βοηθήσῃθ' ὑμεῖς,
 οὐδ', ἐὰν ἐπιχειρῇ, χαιρήσει, εἰ μὴ τις τέχνη προσγενή-
 σεται. πῶς οὖν μήτε ψεύσωμαι φανερώς, μήτ' ἐπιорκεῖν
 δόξας, πάνθ' ἃ βούλομαι διαπραξώμαι; πῶς; οὕτως, ἂν
 Ἀθηναίων τινὰς εὕρω τοὺς Ἀθηναίους ἐξαπατήσοντας.
 321 ταύτης γὰρ οὐκέτ' ἐγὼ τῆς αἰσχύνης κληρονομῶ. ἐν-
 τεῦθεν οἱ μὲν παρ' ἐκείνου πρέσβεις προὔλεγον ὑμῖν,
 ὅτι Φωκέας οὐ προσδέχεται Φίλιππος συμμάχους, οὗτοι
 δ' ἐκδεχόμενοι τοιαῦτ' ἐδημηγόρουν, ὥς φανερώς μὲν
 οὐχὶ καλῶς ἔχει τῷ Φιλίππῳ προσδέξασθαι τοὺς Φω-
 κέας συμμάχους, διὰ τοὺς Θηβαίους καὶ τοὺς Θετταλοὺς,
 ἂν δὲ γένηται τῶν πραγμάτων κύριος καὶ τῆς εἰρήνης
 τύχη, ἅπερ ἂν συνθέσθαι νῦν ἀξιῶσαιμεν αὐτόν, ταῦτα
 322 ποιήσῃ τότε. τὴν μὲν τοίνυν εἰρήνην ταύταις ταῖς
 ἐλπίσι καὶ ταῖς ἐπαγωγαῖς εὕροντο παρ' ὑμῶν ἄνευ
 Φωκέων· τὴν δὲ βοήθειαν ἔδει κωλύσαι τὴν εἰς τὰς
 Πύλας, ἐφ' ἣν αἱ πεντήκοντα τριήρεις ὅμως ἐφώρουν,
 323 ἵν', εἰ πορεύοιτο Φίλιππος, κωλύοιθ' ὑμεῖς. πῶς οὖν;
 τίς τέχνη πάλιν αὐτὴ γενήσεται περὶ ταύτης; τοὺς χρό-
 νους ὑμῶν ἀφελέσθαι καὶ ἐπιστῆσαι τὰ πράγματ'
 ἄγοντ' ἄφνω, ἵνα μὴδ' ἂν βούλησθε δύνησθ' ἐξελ-
 θεῖν. οὐκοῦν τοῦθ' οὗτοι πράττοντες φαίνονται, ἐγὼ 445
 δ', ὥσπερ ἀκηκόατ' ἤδη πολλάκις, οὐχὶ δυνηθεὶς προ-
 απελθεῖν, ἀλλὰ καὶ μισθωσάμενος πλοῖον κατακωλυθεὶς
 324 ἐκπλεῦσαι. ἀλλὰ καὶ πιστεῦσαι Φωκέας ἔδει Φιλίππῳ
 καὶ ἐκόντας ἑαυτοὺς ἐνδοῦναι, ἵνα μὴδὲς χρόνος ἐγγέ-
 νηται τοῖς πράγμασι, μὴδ' ἐναντίον ἔλθῃ ψήφισμα παρ'
 ὑμῶν μὴδέν. οὐκοῦν ὥς μὲν οἱ Φωκεῖς σωθήσονται,

παρὰ τῶν Ἀθηναίων πρέσβων ἀπαγγεληθήσεται, ὥστε
 καὶ εἴ τις ἐμοὶ διαπιστεῖ, τούτοις πιστεύσας αὐτὸν
 ἐγχειριεῖ· τοὺς δ' Ἀθηναίους αὐτοὺς μεταπεμφόμεθ'
 ἡμεῖς, ἵνα πάνθ', ὅσ' ἂν βούλωνται, νομίσαντες ὑπάρ-
 χειν σφίσιν, μηδὲν ἐναντίον ψηφίσωνται· οὗτοι δὲ τοι-
 325 αὐτ' ἀπαγγελοῦσι παρ' ἡμῶν καὶ ὑποσχέσονται, ἐξ ὧν
 μὴδ' ἂν ὀτιοῦν ἧ κινήσονται. τοῦτον τὸν τρόπον καὶ
 τοιαύταις τέχναις ὑπὸ τῶν κάκιστ' ἀπολουμένων ἀν-
 θρώπων πάντα τὰ πράγματ' ἀπώλετο. καὶ γάρ τοι
 παραχρῆμα, ἀντὶ μὲν τοῦ Θεσπιάς καὶ Πλαταιᾶς ἰδεῖν
 οἰκισμένους, Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν ἡκούσατ' ἠνδρα-
 ποδισμένους, ἀντὶ δὲ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινάς γενέσθαι
 καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημ' αὐτῶν,
 τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκέων τείχη κατε-
 σκάπτετο· Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατασκάπτοντες, οἱ δι-
 326 οικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. ἀντὶ δὲ τοῦ τὴν
 Εὐβοίαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν παραδοθῆναι, ὀρμητηρί'
 ἐφ' ὑμᾶς ἐν Εὐβοίᾳ Φίλιππος προσκατασκευάζεται, καὶ
 Γεραστῶ καὶ Μεγάροις ἐπιβουλεύων διατελεῖ. ἀντὶ δὲ 446
 τοῦ τὸν Ὄρωπὸν [ὑμῖν] ἀποδοθῆναι, περὶ Δρυμοῦ καὶ
 τῆς πρὸς Πανάκτῳ χώρας μεθ' ὅπλων ἐξερχόμεθα, ὃ,
 327 τέως ἦσαν σῶοι Φωκεῖς, οὐδεπώποτ' ἐποιήσαμεν. ἀντὶ
 δὲ τοῦ τὰ πάτρι' ἐν τῷ ἱερῷ κατασταθῆναι καὶ τὰ χρή-
 ματ' εἰσπραχθῆναι τῷ θεῷ, οἱ μὲν ὄντες Ἀμφικτύονες
 φεύγουσι καὶ ἐξελήλανται, καὶ ἀνάστατος αὐτῶν ἡ χώρα
 γέγονεν, οἱ δ' οὐπώποτ' ἐν τῷ πρόσθεν χρόνῳ γενό-
 μενοι, Μακεδόνες καὶ βάρβαροι, νῦν [Ἀμφικτύονες] εἶναι
 βιάζονται· ἐὰν δέ τις περὶ τῶν ἱερῶν χρημάτων μνησθῇ,
 κατακορημνίζεται, ἡ πόλις δὲ τὴν προμαντείαν ἀφῆ-
 328 ρηται. καὶ γέγονεν τὰ πράγμαθ' ὥσπερ αἰνιγμα τῇ
 πόλει. ὁ μὲν οὐδὲν ἔψευσται καὶ πάνθ' ὅσ' ἐβουλήθη

διαπέπρακται, ὑμεῖς δ' ἅπερ εὖξαισθ' ἂν ἐλπίσαντες,
 τάναντία τούτων ἐοράκατε γιγνόμενα, καὶ δοκοῦντες
 εἰρήνην ἄγειν, πεπόνθατε δεινότερ' ἢ πολεμοῦντες.
 οὗτοι δὲ χρήματ' ἔχουσ' ἐπὶ τούτοις, καὶ μέχρι τῆς
 329 τῆμερον ἡμέρας δίκην οὐ δεδώκασιν. ὅτι γὰρ ταῦθ'
 ἀπλῶς δεδωροδόκηται, καὶ τιμὴν ἔχουσιν ἀπάντων τού-
 των οὗτοι, πολλὰχόθεν μὲν ἔγωγ' οἶμαι δῆλον ὑμῖν
 εἶναι πάλαι, καὶ δέδοικα μὴ τοῦναντίον οὐ βούλομαι
 ποιῶ, σφόδρ' ἀκριβῶς δεικνύναι πειρώμενος διοχλῶ
 πάλαι τοῦτ' αὐτοὺς [ὑμᾶς] εἰδότες. ὅμως δ' ἔτι καὶ
 330 τόδ' ἀκούσατε. ἔσθ' ὄντιν' ὑμεῖς ὧ ἄνδρες δικασταὶ
 τῶν πρέσβων ὧν ἐπεμψε Φίλιππος, χαλκοῦν στήσαιτ'
 ἂν ἐν ἀγορᾷ; τί δέ; δοίητ' ἂν ἐν πρυτανείῳ στήσιν,
 ἢ ἄλλην τινὰ δωρειάν, αἷς τιμᾶτε τοὺς εὐεργέτας; ἐγὼ
 μὲν οὐκ οἶμαι. διὰ τί; (οὔτε γὰρ ὑμεῖς γ' ἀχάριστοι 447
 [έστε], οὔτ' ἄδικοι ἄνθρωποι, οὐδὲ κακοί.) ὅτι πάνθ'
 ὑπὲρ Φιλίππου καὶ οὐδ' ὅτιοῦν ὑπὲρ ἡμῶν ἐπραξαν,
 331 εἰποιτ' ἂν, καὶ ἀληθῆ καὶ δίκαια. εἴτ' οἴεσθε, ὑμεῖς
 μὲν οὕτω γιννώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον οὐχ οὕτως,
 ἀλλὰ τούτοις διδόναι τηλικαύτας καὶ τοσαύτας δωρειάς,
 διότι ὑπὲρ ὑμῶν καλῶς καὶ δικαίως ἐπρέσβενσαν; οὐκ
 ἔστι ταῦτα. τὸν γὰρ Ἑγήσιππον ὀρᾶτε καὶ τοὺς μετ'
 αὐτοῦ πρέσβεις πῶς ἐδέξατο. τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, ἀλλὰ
 Ξενοκλείδην τουτονὶ τὸν ποιητὴν ἐξεκέρουξεν, ὅτι αὐτοὺς
 ὑπεδέξατο, πολίτας ὄντας. τοῖς μὲν γ' ὑπὲρ ὑμῶν λέ-
 γουσι δικαίως ὅς' ἂν φρονῶσι, τοῦτον τὸν τρόπον προσ-
 φέρεται, τοῖς δὲ πεπρακόσιν αὐτοὺς ὥς τούτοις. ταῦτ'
 οὖν μαρτύρων, ταῦτ' ἐλέγχων ἔτι δεῖται μειζόνων;
 ταῦτ' ἀφαιρήσεται τις ὑμῶν;

332 Εἶπε τοίνυν μοί τις ἄρτι προσελθὼν πρὸ τοῦ δι-
 καστηρίου πρᾶγμα καινότατον πάντων, Χάρητος κατηγο-

ρεῖν αὐτὸν παρεσκευάσθαι, καὶ διὰ τούτου τοῦ τρόπου καὶ τῶν λόγων ἔξαπατήσειν [ὑμᾶς] ἐλπίζειν. ἐγὼ δ' ὅτι μὲν πάντα τρόπον κρινόμενος Χάρης, εὖρηται πιστῶς καὶ εὐνοϊκῶς, ὅσον ἦν ἐπ' ἐκείνῳ, πράττων ὑπὲρ ὑμῶν, διὰ τοὺς δ' ἐπὶ χρήμασι λυμαινομένους τοῖς πράγμασι πολλῶν ὕστερων, οὐ σφόδρ' ἰσχυρίζομαι, ἀλλ' ὑπερβολὴν ποιήσομαι· ἔστω γὰρ πάντ' ἀληθῆ λέξειν περὶ αὐτοῦ τουτονί. καὶ οὕτω τοίνυν κομιδῇ γέλως ἐστὶ

333κατηγορεῖν ἐκείνου τοῦτον. ἐγὼ γὰρ Αἰσχίνην οὐδενὸς αἰτιῶμαι τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πραχθέντων (τούτων γάρ⁴⁴⁸ εἰσιν ὑπεύθυνοι στρατηγοί), οὐδὲ τοῦ ποιήσασθαι τὴν πόλιν εἰρήνην, ἀλλ' ἄχρι τούτου πάντ' ἀφίημι. τί οὖν λέγω καὶ πόθεν ἄρχομαι κατηγορεῖν; τοῦ ποιουμένης τῆς πόλεως εἰρήνην Φιλοκράτει συνειπεῖν, ἀλλὰ μὴ τοῖς τὰ βέλτιστα γράφουσι, τοῦ δῶρ' εἰληφέναι, τοῦ μετὰ ταῦτ' ἐπὶ τῆς ὑστέρας πρεσβείας τοὺς χρόνους κατα-
 τριῦσαι καὶ μηδὲν ὧν προσετάξαθ' ὑμεῖς ποιῆσαι, τοῦ φενακίσαι τὴν πόλιν, καὶ παραστήσαντ' ἐλπίδας, ὡς ὅσα βουλόμεθ' ἡμεῖς Φίλιππος πράξει, πάντ' ἀπολώλε-
 κέναι, τοῦ μετὰ ταῦθ' ἐτέρων προλεγόντων φυλάττε-
 σθαι τὸν τοσαῦτ' ἡδίκηκότα, τοῦτον ἐκείνῳ συνηγορεῖν.

334ταῦτα κατηγορῶ, ταῦτα μέμνησθε, ἐπεὶ δικαίαν εἰρήνην καὶ ἴσην, καὶ μηδὲν πεπρακότας ἀνθρώπους μηδὲ ψευ-
 σαμένους ὕστερον, κἂν ἐπήνουν καὶ στεφανοῦν ἐκέλευον. στρατηγὸς δ' εἴ τις ἡδίκηχ' ὑμᾶς, οὐχὶ κοινωνεῖ ταῖς νῦν εὐθύναις. ποῖος γὰρ στρατηγὸς Ἄλον, τίς δὲ Φω-
 κέας ἀπολώλεκε; τίς Δορίσκον; τίς δὲ Κερσοβλέπτην; τίς δ' Ἰερὸν ὄρος; τίς Πύλας; τίς δὲ πεποίηκ' ἄχρι τῆς Ἀττικῆς ὁδὸν διὰ συμμάχων καὶ φίλων εἶναι Φιλίππῳ; τίς δὲ Κορώνειαν, τίς Ὀρχομενόν, τίς Εὐβοίαν ἄλλο-
 τρίαν; τίς Μέγαρα πρώην ὀλίγου; τίς Θηβαίους ἰσχυ-

335 ρούς; τούτων γὰρ οὐδὲν τοσοῦτων καὶ τηλικούτων
 ὄντων διὰ τοὺς στρατηγούς ἀπώλετο, οὐδ' ἐν τῇ εἰρήνῃ
 συγχωρηθὲν πεισθέντων ὑμῶν ἔχει Φίλιππος, ἀλλὰ διὰ
 τούτους ἀπόλωλε καὶ τὴν τούτων δωροδοκίαν. ἂν τοίνυν
 ταῦτα μὲν φεύγῃ, πλανᾷ δὲ καὶ πάντα μᾶλλον λέγῃ,
 ἐκείνως αὐτὸν δέχεσθε. „οὐ στρατηγῷ δικάζομεν, οὐ⁴⁴⁹
 περὶ τούτων κρίνῃ. μὴ λέγ' εἴ τις αἰτιός ἐστι καὶ
 ἄλλος τοῦ Φωκέων ὀλέθρου, ἀλλ' ὥς οὐ σὺ συναίτιος
 δεῖξον. τί οὖν, εἴ τι Δημοσθένης ἡδίκηει, νῦν λέγεις, ἀλλ'
 οὐχ ὅτε τὰς εὐθύνας ἐδίδου κατηγόρεις; δι' αὐτὸ γὰρ εἶ
 336 τοῦτ' ἀπολωλέναι δίκαιος. μὴ λέγ' ὥς καλὸν εἰρήνην,
 μηδ' ὥς συμφέρον· οὐδεὶς γὰρ αἰτιᾶται σε τοῦ ποιῆσαι
 [τὴν πόλιν εἰρήνην]. ἀλλ' ὥς οὐκ αἰσχροῦ ἀκπονεύ-
 διστος, καὶ πόλλ' ὕστερον ἐξηπατήμεθα, καὶ πάντ' ἀπώ-
 λετο, ταῦτα λέγε. τούτων γὰρ ἀπάντων ἡμῖν αἰτιος σὺ
 δέδειξαι. καὶ τί δὴ μέχρι νυνὶ τὸν τὰ τοιαῦτα πε-
 ποιηκότ' ἐπαινεῖς;“ ἂν οὕτω φυλάττῃτ' αὐτόν, οὐχ ἔξει
 τί λέγῃ, ἀλλὰ τὴν ἄλλως ἐνταῦθ' ἐπαρεῖ τὴν φωνὴν
 καὶ πεφωνασκηκῶς ἔσται.

337 Καίτοι καὶ περὶ τῆς φωνῆς ἴσως εἰπεῖν ἀνάγκη·
 πάννυ γὰρ μέγα κἀπὶ ταύτῃ φρονεῖν [αὐτόν] ἀκούω,
 ὥς καθυποκρινούμενον ὑμᾶς. ἐμοὶ δὲ δοκεῖτ' ἀτοπώ-
 τατον ἂν πάντων ποιῆσαι, εἰ ὅτε μὲν τὰ Θυέστου καὶ
 τῶν ἐπὶ Τροίᾳ κἀκ' ἡγωνίζετο, ἐξεβάλλετ' αὐτόν καὶ
 ἐξεσυρίττετ' ἐκ τῶν θεάτρων καὶ μόνον οὐ κατελεύεθ'
 οὕτως, ὥστε τελευτῶντα τοῦ τριταγωνιστεῖν ἀποστῆναι,
 ἐπειδὴ δ' οὐκ ἐπὶ τῆς σκηνῆς, ἀλλ' ἐν τοῖς κοινοῖς καὶ
 μεγίστοις τῆς πόλεως πράγμασι μυρὶ' εἰργασται κακά,
 338 τηνικαῦθ' ὥς καλὸν φθεγγομένῳ προσέχοιτε. μηδα-
 μῶς· μηδὲν ὑμεῖς ἀβέλτερον πάθῃτε, ἀλλὰ λογίξεσθ'
 ὅτι δεῖ, κήρυκα μὲν ἂν δοκιμάζητ', εὐφωνον σκοπεῖν,

πρεσβευτήν δὲ καὶ τῶν κοινῶν ἀξιοῦντά τι πράττειν,
 δίκαιον καὶ φρόνημ' ἔχονθ' ὑπὲρ μὲν ὑμῶν μέγα, πρὸς
 δ' ὑμᾶς ἴσον, ὥσπερ ἐγὼ Φίλιππον μὲν οὐκ ἐθαύμασα,⁴⁵⁰
 τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἐθαύμασ' ἔσωσα, οὐδὲν ὑπεστει-
 λάμην. οὗτος δ' ἐκείνου μὲν προῦκαλινδεῖτο, τοὺς
 339 παιᾶνας ἦδεν, ὑμῶν δ' ὑπερορᾷ. ἔτι τοίνυν ὅταν μὲν
 ἴδητε δεινότητ' ἢ εὐφωνίαν, ἢ τι τῶν τοιούτων ἀγα-
 θῶν, ἐπὶ χρηστοῦ καὶ φιλοτίμου γεγεννημένον ἀνθρώ-
 που, συγκαίρειν καὶ συνασκεῖν πάντας δεῖ· κοινὸν γὰρ
 ὑμῖν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῦτ' ἀγαθὸν γίνεται· ὅταν δ'
 ἐπὶ δωροδόκου καὶ πονηροῦ καὶ παντὸς ἥττονος λήμ-
 ματος, ἀποκλείειν καὶ πικρῶς καὶ ἐναντίως ἀκούειν, ὥς
 πονηρία δυνάμεως δόξαν εὐρομένη παρ' ὑμῶν, ἐπὶ τὴν
 340 πόλιν ἐστίν. ὁρᾶτε δ', ἀφ' ὧν οὗτος εὐδοκιμεῖ, ἡλίκα
 τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα. αἱ μὲν τοίνυν ἄλλαι
 δυνάμεις ἐπεικῶς εἰσιν αὐτάρκεις, ἡ δὲ τοῦ λέγειν, ἂν
 τὰ παρ' ὑμῶν τῶν ἀκούοντων ἀντιστῇ, διακόπτεται.
 οὕτως οὖν ἀκούετε τούτου, ὥς πονηροῦ καὶ δωροδόκου
 καὶ οὐδ' ὅτιοῦν ἐροῦντος ἀληθές.
 341 Ὅτι δ' οὐ μόνον κατὰ τ' ἄλλ' ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς αὐτὸν
 τὸν Φίλιππον πράγματα πανταχῶς συμφέρει τοῦτον
 ἡλωκέναι, θεάσασθε. εἴτε γὰρ ἥξει ποτ' εἰς ἀνάγκην
 τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει, τὸν τρόπον μεταθήσε-
 ται· νῦν μὲν γὰρ ἥρηται τοὺς πολλοὺς ἑξαπατῶν ὀλί-
 γους θεραπεύειν, ἂν δὲ τούτους ἀπολωλότας πύθηται,
 ὑμῖν τοῖς πολλοῖς καὶ πάντων κυρτοῖς τὰ λοιπὰ ποιεῖν
 342 βουλήσεται. εἴτ' ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἥσπερ νῦν ἐξουσίας καὶ
 ἀσελγείας μενεῖ, τοὺς ὅτιοῦν ἂν ἐκείνῳ ποιήσαντας ἀνη-
 ρηκότες ἐκ τῆς πόλεως ἔσσεσθε, ἂν τούτους ἀνέλητε· οἳ
 γὰρ οἰόμενοι δίκην ὑφ' ἑξείν τοιαῦτ' ἐπραξαν, τούτους,
 ἂν τὰ παρ' ὑμῶν αὐτοῖς ἐφειθῇ, τί οἴεσθε ποιήσειν;⁴⁵¹

ποῖον Εὐθυκράτη, ποῖον Λασθένη, τίν' οὐχ ὑπερβαλεῖ-
 343σθαι προδότην; τίνα δ' οὐ πάντων τῶν ἄλλων χεῖρω
 πολίτην ὑπάρξειν, ὁρῶντα τοῖς μὲν ἅπαντα πεπρακόσι,
 χρήματα δόξαν ἀφορμὴν τὴν Φιλίππου ξενίαν περι-
 οῦσαν, τοῖς δὲ δικαίους [τε] παρέχουσιν ἑαυτοὺς καὶ
 προσανηλωκόσι χρήματα, πράγματ' ἀπεχθείας φθόνον
 περιόντα παρ' ἐνίων; μηδαμῶς· οὔτε γὰρ πρὸς δόξαν
 οὔτε πρὸς εὐσέβειαν οὔτε πρὸς ἀσφάλειαν οὔτε πρὸς
 ἄλλ' οὐδὲν ὑμῖν συμφέρει τοῦτον ἀφεῖναι, ἀλλὰ τιμω-
 ρησαμένους παράδειγμα ποιῆσαι πᾶσι, καὶ τοῖς πολί-
 ταις καὶ τοῖς ἄλλοις Ἑλλήσιν.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 Μ. ΦΑΛΤΑΤΣ

Horatius ed. Müller.	1.—
Hygini Gromatici liber ed. Gemoll.	—75
Hymni Homerici ed. Baumeister.	—75
Hyperides ed. Blafs. Ed. II.	1.35
Iliadis carmina ed. Koehly.	3.—
Incerti auctoris lib. de Constantino Magno ed. Heydenreich.	—60
Iosephus, Flavius, ed. Bekker. 6 voll.	12.60
Isaeus ed. Scheibe.	1.20
Isocrates ed. Benseler et Blafs 2 voll.	2.70
Juliani imp. op. ed. Hertlein. 2 voll.	6.75
Iurisprud. anteinst. reliquia ed. Huschke. Editio IV.	6.75
— Indices ed. Fabricius.	1.80
— Suppl. Bruchstücke a. Schriften röm. Juristen. Von Huschke.	—75
Iustiniani inst. ed. Huschke.	1.—
— Novellae ed. Zachariae. 2 voll.	10.50
Iustinus ed. Jeep. Editio maior.	2.70
— Editio minor.	—90
Iuvenalis ed. Hermann.	—45
Livius ed. Weissenborn. 6 voll.	6.—
Vol. I—III auch in Heften.	—60
Vol. I pars I lib. I—III.	—
— pars II lib. IV—VI.	—
Vol. II pars I lib. VII—X.	—
— pars II lib. XXI—XXIII.	—
Vol. III pars I lib. XXIV—XXVI.	—
— pars II lib. XXVII—XXX.	—
Ferner einzeln: lib. I et II.	—45
Lucian ed. Jacobitz. 3 voll.	6.30
— Auch in 6 partes, à pars.	1.05
Lucretius ed. Bernays.	1.50
Lycophron ed. Kinkel.	1.80
Lycurgus ed. Scheibe.	—60
Lydus ed. Wachsmuth.	2.70
Lysias ed. Scheibe.	1.20
Macrobius ed. Eysenhardt.	5.40
Manethon ed. Koehly.	1.50
Martialis ed. Schneidewin.	1.50
Martianus Capella ed. Eysenhardt.	4.50
Maximus et Ammon. ed. Ludwig.	1.80
Metrol. script. ed. Hultsch. 2 voll.	5.10
Muretus ed. Frey. Vol. I et II.	2.40
Nicephori opuscula historica ed. de Boor.	3.30
Nicomachus ed. Hoche.	1.80
Nonnus ed. Koehly. 2 voll.	4.50
— paraphrasis ed. Scheindler.	4.50
Onosander ed. Koehly.	1.20
Ovidii opera ed. Merkel. 3 voll.	2.90
— tristia.	—45
— fasti.	—60
— met. delectus ed. Merkel.	—60
Panegyrici latini XII ed. Baehrens.	3.60
Pausanias ed. Schubart. 2 voll.	3.60
Persius ed. Hermann.	—30
Phaedrus ed. Müller.	—30
Philodemi de musica librorum ed. Kenke.	—
Philostratus ed. Kayser. 2 voll.	8.25
Pindarus ed. Christ.	1.—
Plato ed. Hermann et Wohrhab. 6 voll.	10.50
[Auch in 15 einzelnen Heften.]	

Plautus ed. Fleckeisen. Vol. I. II.	2.70
— einzelne Stücke.	—45
Plini epistolae ed. Keil.	1.20
— natur. historia ed. Jan. 6 voll.	13.20
Plinius et Gargilius Mart. ed. Rose.	2.70
Plotinus ed. Volkmann. 2 voll.	9.—
Plutarchus ed. Sittenis. 5 voll.	8.40
[Auch in 14 einzelnen Heften.]	
— moralia ed. Hercher. Vol. I.	1.80
Poetae latini min. ed. Baehrens. 5 voll.	15.90
Polemon ed. Hinck.	1.—
Polyaenus ed. Woelflin.	4.50
Polybius ed. Dindorf. 4 voll.	11.70
Pomponii Melae de chorographia libri tres rec. Frick.	1.20
Porphyryon ed. Meyer.	4.20
Porphyrius ed. Nauck.	1.80
Proclus ed. Friedlein.	6.75
Propertius ed. Müller.	—60
Quintilianus ed. Bonnell. 2 voll.	2.40
— lib. ed. Halm.	—30
— declam. ones ed. Ritter.	—
Quintus Smyrnaeus ed. Koehly.	1.50
Rerum naturalium script. Graeci ed. Keller. Vol. I.	2.70
Rhetores Graeci ed. Spengel. 3 voll.	9.—
Ruhnkenii elogium Hemsterhusii ed. Frey.	—45
Rutilius Namatianus ed. Müller.	—75
Sallustius ed. Dietsch. Ed. IV.	—45
Script. histor. Augustae. 2 voll.	7.50
Script. metrici Graeci ed. Westphal. Vol. I.	2.70
Seneca ed. Haase. 3 voll.	7.80
— tragoediae ed. Peiper et Richter.	4.50
Seneca rhetor ed. Kieffling.	4.50
Simeo Sethus ed. Langkavel.	1.80
Sophocles ed. Dindorf. Ed. V.	1.50
— einzelne Stücke.	—30
Soranus ed. Rose.	4.80
Statius Vol. I Silvae ed. Baehrens.	1.80
— Vol. II Fasc. I. Achilleis ed. Kohlmann.	—75
— Vol. II Fasc. II. Thebais ed. Kohlmann.	4.80
Stobaei florilegium ed. Meineke. 4 voll.	9.60
Stobaei eclogae ed. Meineke. 2 voll.	6.—
Strabo ed. Meineke. 3 voll.	6.—
Suetonius ed. Roth.	1.50
Tacitus ed. Halm. 2 voll.	2.40
— Germania, Agricola et dialogus ed. Halm.	—45
Terentius ed. Fleckeisen.	1.20
Testamentum, novum, Graece ed. Buttmann.	2.25
Themistius ed. Spengel. 2 voll.	6.—
Theodorus Prodromus ed. Hercher.	—50
Theon Smyrnaeus ed. Hiller.	3.—
Theophrastus ed. Winmer. 3 voll.	6.60
Theophrasti char. ed. Fofs.	1.20
Thucydides ed. Boehms. 2 voll.	2.40
Tibullus ed. Müller.	—30
Ulpian ed. Huschke. Ed. II.	—75

Valerius Flaccus ed. <i>Bachrens</i> . . .	<i>M.</i> 1.50	Xenoph. expeditio ed. <i>Hug.</i> Ed. maior	<i>M.</i> 1.20
Valerius Maximus ed. <i>Halm</i> . . .	3.75	— ed. <i>Dindorf</i> . . .	— .75
Vegetius ed. <i>Lang</i> . . .	3.—	— historia Gr. ed. <i>Dindorf</i>	— .90
Velleius Paterculus ed. <i>Haase</i> . . .	— .60	— institutio Cyri ed. <i>Hug.</i>	—
— ed. <i>Halm</i> . . .	1.—	Ed. maior . . .	1.20
Vergili opera ed. <i>Ribbeck</i> . . .	1.35	— Ed. minor . . .	— .90
— Bucolica et Georgica . . .	— .45	— ed. <i>Dindorf</i> . . .	— .90
— Aeneis . . .	— .90	— commentarii . . .	— .45
		— scripta minora . . .	— .90
Xenophontis expeditio ed. <i>Hug.</i> . . .	— .75	Zonaras ed. <i>Dindorf.</i> 6 voll.	19.50

Schul-Wörterbücher der klassischen Sprachen

im Verlage von

B. G. Teubner in Leipzig.

Griechisches Schulwörterbuch. 2 Bände. gr. Lex.-8. geh.

I. Griechisch-I . . . G. E. Benseler. 7. Aufl. Von G. Autenrieth. 1882. geh. 6 *M.* 75 *℥.*

II. Deutsch-Griechisch. Von K. Schenkl. 4. Aufl. 1884. geh. 9 *M.*

Lateinisches Schulwörterbuch. Von F. A. Heinichen.

2 Bde. 4. Aufl. Von A. Draeger. gr. Lex.-8. geh.

I. Lateinisch-Deutsch. 4. Aufl. 1881. 6 *M.*

II. Deutsch-Lateinisch. 4. Aufl. 1883. 5 *M.*

Spezial-Wörterbücher.

Wörterbuch zu den Homerischen Gedichten. Von Georg Autenrieth. Mit vielen Holzschnitten und drei Karten. Vierte Auflage. gr. 8. 1883. geh. 3 *M.*

Wörterbuch zu Xenophons Anabasis. Von F. Vollbrecht. Mit 75 Holzschnitten, 3 lith. Tafeln und 1 Karte. 5. Aufl. gr. 8. 1882. geh. 1 *M.* 80 *℥.*

Wörterbuch zu Xenophons Hellenica. Von C. Thiemann. gr. 8. 1883. geh. *M.* 1.50.

Schulwörterbuch zu C. J. Cäsar. Von Dr. H. Ebeling. Zweite Auflage, von Dr. A. Draeger. gr. 8. geh. 1 *M.*

Wörterbuch zu den Lebensbeschreibungen des Cornelius Nepos. Von H. Haacke. 8. Aufl. 8. 1884. geh. 1 *M.* Mit dem Texte des Nepos 1 *M.* 20 *℥.*

Wörterbuch zu Ovids Metamorphosen. Von J. Siebelis. Vierte Auflage, von Fr. Polle. gr. 8. 1885. geh. 2 *M.* 70 *℥.*

Wörterbuch zu den Fabeln des Phädrus. Von A. Schaubach. 2. Aufl. 8. 1877. geh. 60 *℥.* Mit dem Texte des Phädrus 50 *℥.*

Wörterbuch zu Siebelis' tirrecinium poeticum. Von A. Schaubach. 6. Aufl. gr. 8. 1882. geh. 45 *℥.*